

Ν. ΛΙΒΑΔΑ Δ.Φ.
ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΔΗΜ. ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΜΠΟΡΙΚΑΣ ΣΧΟΛΑΣ

ΤΟΜΟΣ Δ'

ΔΙΑ ΤΗΝ Δ' ΤΑΞΙΝ

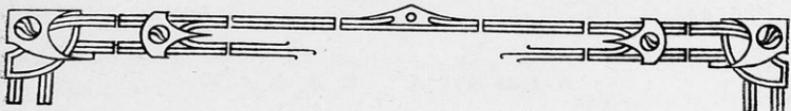
17568

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ}
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ".

50—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—50

1930

ΟΛΑ ΠΡΟΣΕΥΧΟΝΤΑΙ

Προσεύχονται δλα, ταπεινά: γῆ κι' οὐρανὸς κι' ἀστέρια
καὶ τὰ πουλάκια ποῦ ἔχουνε 'ς τὰ σύννεφα λημέρια,
κι' ὅσα : ζωὴ τώρα εἶχουνε, κι' ὅσα ζωὴ θὲ νὰ ἔχουν,
κι' ὅσα βουτοῦν 'ς τὰ πέλαγα κι' ὅσα 'ς τὸ χῶμα τρέχουν.

"Ολα προσεύχονται ! Τῆς γῆς τὸ ταπεινὸ χορτάρι,
κι' δ ἥλιος μας δ 'περήφανος καὶ τ' ἀργυρὸ φεγγάρι
κ' ἡ θάλασσα κ' ἡ ὁρματιὰ καὶ τὸ βουνὸ κ' ἡ βρύσι !
Δὲν ἀπομένει τίποτε χωρὶς νὰ προσκυνήσῃ
καὶ δίχως νὰ προσευχηθῇ 'ς τοῦ κόσμου τὸν Πατέρα !

Προσεύχεται, ναί, κ' ἡ νυχτιά, προσεύχεται καὶ ἡ 'μέρα,
κ' ἡ φλόγα ποῦ σηκώνεται πρὸς τὰ ὑψη κι' ἀναιβαίνει
'κεī ποῦ εἰς τάποκρημνα βουνὰ φτωχὸ βοσκὸ ζεσταίνει.
Προσεύχονται τὰ σύμπαντα, μὲ τόση καλωσύνη,
κι' δ ἥλιος ὅταν 'ς ἄρρωστο : ζωὴ καὶ ζέστη δίνῃ
τοῦ πόλου τὸ ἀστρο, ποῦ ὀδηγεῖ τοῦ ναύτη τὸ τιμόνι,
προσεύχεται τὴν ὕδα αὐτή, γιατὶ ψυχές γλυτώνει.

Προσεύχεται καὶ τ' ἄγριο θηρίο μέσ' 'ς τὴ σπηληγά του
'κεī ποῦ, γερμένο κ' ἥσυχο, χαιδεύει τὰ μικρά του,
καὶ τὸ σκουλήκι, ὅταν τὸ φῶς τῆς 'μέρας τὸ ζεσταίνῃ,
τὸ χέρι τὸ ἐλεημονικὸ κ' ἡ γῆ 'κεī ποῦ βλασταίνει
καὶ τ' ἀνθός ποῦ τριγύρω του σκορπίζει τὴν πνοή του.
Ἡ μυρωμένη ἀνάσα του : 'ψηλή 'ναι προσευχή του !
Προσεύχονται δλα κι' δλοι μας νύχτα κι' αὐγὴ καὶ ἡμέρα
'ς τὸν Παντοδύναμο Θεό, 'ς τὸ σπλαχνικὸ Πατέρα.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΑΙΩΝΙΑ ΕΛΛΑΣ

«Σέλιας» τὸ φῶς το λέγουν μύριοι χρόνοι
καὶ τὸ «σελήνη» : φωτεινὴ σημαίνει
κι ὁ ἥλιος, δῆπον μὲ τὸ φῶς τὸν κόσμο ζώνει,
πλάσι σημαίνει μυριοφωτισμένη.

Καὶ Σύ, χωρὶς τῆς Θεσσαλίας — ποῦ «φῶς»
μονάχη Ἐσὺ σημαίνεις — μέσον τὴν σφαιρὰ
ξαπλώθηκες : πολιτισμοῦ τροφός,
Αἰώνια Ἑλλάς, καὶ τοῦθανοῦ ὑπερτέρα !

N. A.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΖΩΝΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Καθὼς εἶναι γνωστόν, μετὰ τὸ πέρας τῶν Βαλκανικῶν πολέμων συνήφθη συνθήκη συμμαχίας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Σερβίας, αἵτινες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἔκεινην εἰχον συνδεθῆ μεταξύ των λόγῳ τῶν κοινῶν ἀγώνων, τῶν κοινῶν θυσιῶν καὶ τῶν κοινῶν νικῶν των, τῶν ἐτῶν 1912 καὶ 1913. Εἰς τὸ 7ον ἀρθρον τῆς συνθήκης ταύτης ἀνεγράφη ἡ φράσις διτοι «ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀναλαμβάνει δπως ἔξασφαλίσῃ τὴν πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὸ Σερβικὸν ἐμπόριον διὰ τοῦ λιμένου Θεσσαλονίκης». Διάρκεια τῆς τοιαύτης ἔξασφαλίσεως ὥριζετο πεντηκονταετία, κατωτέρω δὲ προσετίθετο, «ὅτι ἡ ἐλευθερία αὕτη δέον νὰ ἔγγαι σύμφωνος πρὸς τὴν ἔξι ἐλοκλήρου διατήρησιν τῆς Ἑλληνικῆς κυριαρχίας». Ως παρατηρῇ τις, οὐδεὶς ἀπολύτως λόγος γίνεται περὶ Ἐλευθέρας Σερβικῆς ζώνης, ἡ διερεύνησις δὲ τοῦ δόλου τούτου ἀρθρου ἀφήνει εὐθὺς ἔξι ἀρχῆς τὴν ἐντύπωσιν διτοι κατεβλήθη ἐκ μέρους τοῦ Σερβικοῦ Κράτους ποιά τις ἐσπευσμένη προσπάθεια, δπως συμπεριληφθῆ εἰς τὴν συνθήκην, δπωσδήποτε, κατέτι τι δπερ νὰ ἔξασφαλίζῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου του διὰ τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης.

Συμφέρον παντὸς Κράτους εἶναι ὅχι μόνον νὰ ἔξασφαλίζῃ διὰ τῶν λιμένων του τὸ ἐμπόριον τῶν γειτονικῶν πρὸς αὐτὸν Κρατῶν,

ձլլὰ καὶ νὰ προσπαθῇ νά το διευκολύνῃ καὶ νά το προσελκύῃ, ίδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν τὸ συμφέρον ἡμῶν ἥτο ἀκόμη μεγαλείτερον, καθ' ὅσον ἐπρόκειτο περὶ Κράτους πανταχόθεν περιβαλλομένου ὑπὸ ξηρᾶς καὶ τοῦ δοποίου αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἐμπορίου εἰχον αὐξῆθη λόγῳ τῆς μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους ἐδαφικῆς μεγεθύνσεώς του. Δι' αὐτὸ μᾶλλον ἀντικείμενον ἐμπορικῆς τινος συμβάσεως θεωρῶ τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο, οὐχὶ δὲ συνθήκης συμμαχίας.

"Αλλ' ἡ παρατηρηθεῖσα ἐνταῦθα ἐσπευσμένη ἐπιθυμία τοῦ Σερβικοῦ Κράτους, δπως ἀναγραφῇ κατὶ σχετικὸν εἰς τὴν συναφθεῖσαν συνθήκην συμμαχίας, ἐδικαιολογεῖτο τότε πλήρως. Στερούμενον, ως εἶπομεν, παντελῶς θαλάσσης καὶ δριστάμενον καθημερινῶς ἀνωθεν τὰς πιέσεις τῆς τότε Αὐστριακῆς Αὐτοκρατορίας, ἥτις, διὰ τοὺς γνωστοὺς πολιτικοὺς λόγους, προσεπάθει νὰ ἔξευρισκῃ συχνὰ ἀφορμάς, δπως τοῦ παρέχῃ πράγματα καὶ ἐμπόδια, καὶ μὴ ἔχον τινὰ διέξοδον οὕτε ἀπὸ ἀνατολᾶς, λόγῳ τῆς παρουσίας τῆς Βουλγαρίας, οὕτε ἀπὸ βορρᾶ, λόγῳ τῆς Αὐστρίας, οὕτε ἀπὸ δυσμάς, ως ἐκ τῆς δημιουργίας τῆς αὐτονόμου Ἀλβανίας ὑπὸ κυριερήτην, μάλιστα, Τεύτονα πρίγκιπα, καὶ ἔχον πρόσφατα ἀκόμη τὰ γεγονότα καὶ τοῦ τρομακτικοῦ τελωνειακοῦ ἀποκλεισμοῦ, τὸν δποῖον ἐπέδαλεν ἡ Αὐστρία κατὰ τὸ 1906 ἐφ' ζλων τῶν πρεσόντων του, προσέτι δὲ καὶ τῆς ἐπιρροῆς τὴν δποῖαν ἔζήσκησεν αὕτη ἐπὶ τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, ἵνα μὴ παραχωρηθῇ εἰς αὐτὸ μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους διέξοδος πρὸς τὴν Ἀδριατικήν, καίτοι ἔξηλθε τῶν πολέμων τούτων νικηφόρον, ἥτο εὐνόητον δτι ἥθελε σπεύσῃ νὰ ἔξασφαλίσῃ τὴν ἐκ Νότου διὰ τοῦ λιμένος τῆς Θεσσαλονίκης τοιαύτην διέξοδον, ἥτις πλέον ἥτο δι' αὐτὸ ζήτημα ζωῆς ἡ θανάτου.

Οὕτω λοιπὸν ἐπαφίετο εἰς τὰ δύο Κράτη, δπως κατόπιν κανονίσωσι τὰς λεπτομερείας τῆς ἐν λόγῳ ἐλευθερίας τοῦ σερβικοῦ ἐμπορίου δι' ίδιαιτέρας συμφωνίας, ἥτις ἄλλως τε θὰ ἥτο καὶ εὔκολος, ἐφ' ὅσον εἰχον συνδεθῆ πλέον διὰ τῆς συνθήκης τῆς συμμαχίας. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, μάλιστα, προτρέχον, διὰ νὰ δείξῃ τὴν καλὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ θέλησιν δτι θὰ ἐκπληρώσῃ πλήρως τὰς ἐκ τῆς συνθήκης ὑποχρεώσεις του, προέτεινεν ίδίᾳ αὐτοῦ πρωτοδουλίᾳ, πρᾶγμα, δπερ παραδέχονται καὶ οἱ Σέρβοι,

τὴν παροχήν ἐλευθέρας ζώνης λέγω δὲ ὅτι προέτρεξε, καθ' θσον οὐδεμία παρομοία προηγουμένη παραχώρησις ὑπῆρχεν ἀλλαχοῦ, ητίς νὰ ἥδυνατο νὰ ληφθῇ ὡς βάσις τῶν μελλουσῶν συνεννοήσεων καὶ ν' ἀποφευχθῶσιν αἱ πιθαναὶ δυσχέρειαι καὶ μάταιαι συζητήσεις.

'Αποτέλεσμα καὶ τοῦτο τοῦ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις κακῶς μᾶς καταλαμβάνει συχνὰ καὶ ὅστις ὑπερβολικώτερος τοῦ δέοντος κατὰ τὴν γένεσίν του, δχι μόνον δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολύ, ἀλλὰ καὶ ταχέως πολλάκις καταλήγει εἰς ἀπογοήτευσιν.

Κατὰ τὴν ἔναρξιν ὅμως τῶν διαπραγματεύσεων, ἀτυχῶς ἐνετανίσθησαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐκ μέρους τῆς Σερβίας ἀξιώσεις ὑπὲρ τὸ δέον ὑπερβολικαῖ. Οὕτως ἔζητείτο νὰ θεωρηθῇ τὸ τμῆμα τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης, δπερ θὰ περιελάμβανε τὴν ζώνην, ὡς πρόκτασις τοῦ Σερβικοῦ ἑδάφους, νὰ διοικήται τοῦτο ὑπὸ σερβικῶν ἀρχῶν, νὰ χρησιμοποιηταὶ ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ σερβικὸν διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον, νὰ παραχωρηθῇ ἡ ήμίσεια σχεδὸν ἐκπασις τοῦ Κεντρικοῦ Σταθμοῦ Θεσσαλονίκης εἰς τὴν πλήρη αὐτῆς δικαιοδοσίαν καὶ τὰ τοιαῦτα. Δηλα δὴ ἡ ἐν τῇ συνθήκῃ προβλεπομένη διατήρησις τῆς Ἑλληνικῆς κυριαρχίας /έπιθετο ἐντελῶς κατὰ μέρος. Ἐννοεῖται δὲι αἱ προτάσεις αὗται δὲν ἐγένοντο ἀποδεκταῖ, διὰ δὲ τῆς συμβάσεως τῆς 23ης Μαΐου 1914 παρεχωρήθη ζώνη ἐν τῷ λιμένι Θεσσαλονίκης πρὸς ἀποκλειστικὴν μὲν χρήσιν τῶν Σέρβων, ὑπὸ τὴν διοίκησιν ὅμως καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχῶν.

'Η κύρωσις τῆς συμβάσεως ταύτης δὲν ἐπετεύχθη, δυστυχῶς, λόγῳ τοῦ ἐπελθόντος μετ' ὀλίγον πανευρωπαϊκοῦ πολέμου καὶ λέγω: δυστυχῶς, διότι νὰ μὲν τὰ τότε παραχωρηθέντα εἰς τὴν Σερβίαν ήσαν περισσότερα τῶν διὰ τοῦ ἄρθρου 7 τῆς συνθήκης συμμαχίας προβλεπομένων, ἐν τούτοις δύναται τις νὰ εἰπῃ, δὲι καὶ ἡ πλήρης ἐλευθερία τοῦ σερβικοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου ἐξησφαλίζετο καὶ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους παρέμενον ἀθικτα, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα δὲν θ' ἀπετέλει τοῦτο σήμερον θέμα συζητήσεων μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν.

'Η οὕτως ὅμως δημιουργηθεῖσα ἐλευθέρα σερβικὴ ζώνη ἐπέσυρεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὴν ἰδιαιτέρων προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους ὡς καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου καὶ

δὴ τοῦ τῆς Μακεδονίας, καθ' ὅσον ἡ δημιουργία τῆς ἐλευθέρας Σερβικῆς ζώνης, ἐφ' ὅσον θὰ διωργανοῦτο αὕτη συστηματικῶς ἐκ μέρους τῶν Σέρβων (καὶ τοῦτο ἀλλως τε ἥτο καὶ τὸ συμφέρον των), θὰ ἔθετεν ἐν κινδύνῳ μεγάλα συμφέροντα τοῦ Κράτους μας, ἐπειδὴ θὰ προσελκυεν ἄπαν τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον, θὰ μετετρέπετο εἰς διεθνῆ ἐλευθέραν ζώνην καὶ θὰ ἐπέφερε τὴν τελείαν καταστροφὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπορίου. Δι' ὃ καὶ ἔθεωρήθη ἐπιβεβλημένη ἡ δημιουργία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευθέρας ζώνης, διεθνοῦς διὰ τὰ λοιπὰ Κράτη, ἥτις καὶ ιδρύθη διὰ τοῦ Νόμου 390 τῆς 17ης 9)ορίου 1914.

Ἐὰν η οὕτως ἐκ τῶν ύστερων δημιουργηθεῖσα Ἑλληνική ζώνη προηγεῖτο τῆς Σερβικῆς, τότε ἡ δ' αὕτη παρεῖλκεν ἐντελῶς, καθ' ὅσον, ἀφ' οὐ προορισμὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἥτο νὰ ἔξυπηρετήσῃ καὶ τὸ διεθνὲς διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον, θὰ ἔξυπηρέτει καὶ θὰ διηγούλυνε καὶ τὸ Σερβικὸν τοιοῦτον καὶ οὕτω θὰ ἔξεπληροῦτο ἡ δυνάμει τοῦ ἀρθρου 7 τῆς συνθήκης συμμαχίας ὑποχρέωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους πρὸς τὴν Σερβίαν. Ἀλλ' ἡ σπουδὴ τῆς παραχωρήσεως τῆς Σερβικῆς ζώνης ἐκληρονόμησεν ἥμινθι θεσμὸν οὐδαμοῦ ἀλλοῦ ἀπαντώμενον, ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, καίτοι ὅπασαι αἱ μετὰ τὸν πανευρωπαϊκὸν πόλεμον συναφθεῖσαι συνθῆκαὶ ἔκανόνισαν ἀρκετὰ παρόμοια ζητήματα πρὸς δφελος τῶν ἐκ τοῦ πολέμου τούτου γεννηθέντων νέων Κρατῶν. Τοιουτοτρόπως διὰ τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν ἐπεδιλήθη εἰς τὴν Γερμανίαν νὰ ἔκμισθώσῃ τμῆματα εἰς τοὺς λιμένας αὐτῆς Ἀμβούργον καὶ Στεττίνον πρὸς εύκολίαν τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου τῆς Τσεχοσλοβακίας, περὶ ἐλευθέρας δμως ζώνης οὐδεὶς ἀπολύτως ἐγένετο λόγος καὶ ἐπειδὴ οἱ λιμένες οὗτοι, ὡς ἐλεύθεροι λιμένες, διευκολύνουσι πλέον τὸ διεθνὲς διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον, ἡ ὑποχρέωσις αὕτη τῆς Γερμανίας ἔμεινε μόνον γεγραμμένη, καθ' ὅσον ἡ Τσεχοσλοβακία οὕτε ἐπεζήτησε τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ δρου τούτου, οὕτε ἔχει κάνεν δφελος νά τον ἐπιζητήσῃ, ὡς ἐντελῶς ἀχρηστὸν εἰς αὐτὴν καὶ μὴ ἔχουσα ἐξ αὐτοῦ οὐδὲν ἐπὶ πλέον νὰ κερδήσῃ. Ἐπίσης ἡ ἐν τῇ αὐτῇ συνθήκῃ προβλεπομένη ἐλευθερία τοῦ Πολωνικοῦ ἐμπορίου διὰ τῆς ἐλευθέρας πόλεως τοῦ Ντάντσιγ παρουσιάζει παρομοίαν πρὸς τὴν προηγουμένην περίπτωσιν. Ἡ δὲ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Νεϊγύν ὑποχρέωσις τῆς Ἑλλάδος,

ὅπως παράσχῃ εἰς τὴν Βουλγαρίαν οἰκονομικὴν διέξοδον εἰς τὸ Αἴγατον, εἶναι θεσμὸς ἐντελῶς διάφορος τοῦ τῆς ἐλευθέρας ζώνης. Τέλος, αἱ εἰς ἄλλους λιμένας, ὡς τοῦ Φιούμε, Τεργέστης, Γενεύης, Βενετίας κ.τ.λ., γενόμεναι παραχωρήσεις ὑπὲρ ἄλλων Κρατῶν, ἀφορῶσιν εἰς τελωνειακὰς εὐκολίας, οὐδαμῶς θιγούσας τὴν ἐπ' αὐτῶν κυριαρχίαν τῶν εἰς ἢ ἀνήκουσιν οἱ λιμένες οὗτοι Κρατῶν.

Ἄλλα καὶ ἡ διὰ τοῦ Νόμου 390 ἔδρυθεῖσα Ἐλληνικὴ Ἐλευθέρα Ζώνη, τῆς δοποίας τὰ δριταὶ εἰς τὸν λιμένα Θεσσαλονίκης καθορίζονται διὰ τοῦ ἀπὸ 28ης Σεπτεμβρίου 1915 σχετικοῦ Β. Διατάγματος, δὲν ἐπραγματοποιήθη ἀμέσως, λόγῳ τῆς παρεμβολῆς τοῦ παγκοσμίου πολέμου, εἰς δὴ ἀνεμίχθη καὶ ἡ Ἐλλάς, μόλις δὲ κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1920 ἀνετέθη εἰς τὴν Γ. Διοίκησιν Μακεδονίας, δῆπος, ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Ἐλληνικοῦ Ἐπιμελητηρίου Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Ἐμπορικοῦ αὐτῆς Συλλόγου, καθορίσῃ τὸ τημῆμα τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης, ἔνθα θὰ ἐγκαθίστατο ἡ Ζώνη, παραχωρήθη δέ, μάλιστα, καὶ ποσὸν 1.000000 δρχ. διὰ τὰς πρώτας αὐτῆς ἐγκαταστάσεις (ὅπερ δημιώς ποσὸν μετά τινα χρόνον λόγῳ τῶν τότε ἀναγκῶν τοῦ Κράτους ἀπεσύρθη). Τέλος τῷ 1923 ἐπανῆλθε πάλιν τὸ ζήτημα ἐπὶ τάπητος, τὸν δὲ Φεδρουάριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπεργάφετο διάταγμα «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Νόμου 390 καὶ συμπληρώσεως αὐτοῦ» καὶ συνιστάτο νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἐπιτροπεία Ἐλευθέρας Ζώνης», εἰς τὴν δοποίαν ἀνετίθετο ἡ φροντὶς τῆς δργανώσεως καὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς Ἐλευθέρας Ζώνης Θεσσαλονίκης καὶ παρεχωροῦντο εἰς αὐτὴν ὡς πόροι ἀπασαὶ αἱ τελωνειακαὶ ὑπερημερίαι, τὰ μερίσματα τοῦ Κράτους ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς Ἐπιτροπείας τοῦ λιμένος, ἀπαντα τὰ ἐντὸς τῆς Ζώνης κτίρια τοῦ Κράτους, καὶ συγχρόνως τῇ ἐπετράπη δῆπος συνομολογήη δάνειον 5.000.000 δρχ., ὅπερ κατόπιν ηὔξηθη εἰς 10.000.000 δρχ., διὰ τὰς ἐγκαταστάσεις τῆς ζώνης.

Ἡ λειτουργία τῆς Ἐλλ. Ζώνης ἥρξατο τῇ 19ῃ 8)δεκτού 1925. Σύγκρισις αὐτῆς πρὸς παρομοίους ἐλευθέρους λιμένας δὲν δύναται, δεδιάλις, νὰ γίνῃ, διότι καὶ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ δεύτεροι λειτουργοῦσι καὶ πάρα πολλὰ ἐκατομμύρια ἐδαπανήθησαν διὸ ἐγκαταστάσεις καὶ ἄλλας τελειοποιήσεις αὐτῶν. Πάντως διφείλο-

μεν ν' ἀπευθύνωμεν ἔπαινον εἰς τοὺς μέχρι σήμερον διευθύνοντας τὴν ζώνην ταύτην, οἵτινες οὕτε κόπων ἐφείσθησαν, οὕτε μόχθων, οὕτε θυσιῶν, δπως ἔξυπηρετήσωσι κατὰ τὸ ἐνὸν τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου, πρᾶγμα δπερ δμολογεῖται παρ' ἀπάντων τῶν ξένων, μηδὲ τῶν Σέρβων ἔξαιρουμένων.

Αλλὰ τὶ προσορισμὸν ἔχει η ἔννοια «ἔλευθέρα ζώνη» καὶ ποίας ὑπηρεσίας προσφέρει εἰς τὸ ἐμπόριον: ‘Απλούστατα:

1ον) ἔξαλείφει τὰς πολλαπλὰς τελωνειακὰς διατυπώσεις τοῦ διαμετακομίστικοῦ ἐμπορίου καὶ ἀπλοποιεῖ τὰς τοῦ διᾶ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν εἰσαγομένου·

2ον) ἀπαλλάσσει τὸ ἐμπόριον ἀπὸ ὑπερβολικὰς δαπάνας φορτοεκφορτώσεων, ἐναποθηκεύσεων, διαμεταμίσεων κ.τ.λ. καὶ

3ον) διευκολύνει τὰ μέγιστα πᾶσαν ἐντὸς τῆς ζώνης ἐγκατεστημένην βιομηχανίαν. Καὶ ἔξηγοθμαί:

Πᾶν ἀτμόπολιον, ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ ἐρχόμενον καὶ φέρον ἐμπορεύματα προοριζόμενα διὰ τὴν πόλιν δπου λειτουργεῖ ἔλευθέρα ζώνη, ἀνεξαρτήτως ἀνταῦτα προορίζωνται πρὸς διαμετακόμισιν η ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν, εἰσπλέει εἰς τὸν λιμένα τῆς Ζώνης. Ο πλοίαρχος καταβέτει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς δηλωτικὸν περιέχον δπαντα τὰ πρὸς ἐκφόρτωσιν ἐμπορεύματα, τὸ εἶδος αὐτῶν, τὸ ποσόν, τὸ βάρος καὶ τὰ σήματα αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ δάσει τοῦ δηλωτικοῦ τούτου, η ὑπηρεσία τῆς Ζώνης παραλαμβάνει ταῦτα παρὰ τοῦ πράκτορος τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ δηογράφεται πρακτικόν: ἐάν καὶ κατὰ πόσον παρεδόθησαν ταῦτα ἐν τάξει η ὑπάρχη ἔλλειμμα η ἀδαρία. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης η ἐπιμέλεια τοῦ ἐμπορεύματος ὑπάγεται εἰς τὴν Ζώνην, ητις πλέον είναι ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν τυχὸν ζημίαν η κλοπήν, ἐκτὸς ἐάν πρόκηται περὶ ἀντικειμένου δπερ ὑπόκειται εἰς διαρροὴν η φθοράν.

Τὰ ἐμπορεύματα, παραλαμβανόμενα παρὰ τῆς ὑπηρεσίας τῆς Ζώνης, ἐναποθηκεύονται τὸ πρῶτον, ἐάν ἔχωσιν ἀνάγκην ἐστεγασμένου χώρου, εἰς τὰς προσωρινὰς Γενικὰς Ἀποθήκας, δπου κατὰ τὸ α' πενθήμερον παραμένουσι δωρεάν, ἐκτὸς ἐάν πρόκηται περὶ ἐμπορευμάτων δεδηλωμένων ἐκ τῶν προστέρων δτι είναι ὑπὸ διαμετακόμισιν, δτε ταῦτα ἀποστέλλονται ἀμέσως εἰς τὸν προορισμὸν τῶν ἀνευ οὐδεμιας τελωνειακῆς διατυπώσεως παρὰ τῆς ὑπηρεσίας τῆς

Ζώνης, ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται, εὐρίσκεται ἐκεὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀποστολέως.

Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ πενθυμέρου εἰσπράττονται δικαιώματα ἐναποθηκεύσεως, αὐξανόμενα καθ' ἑκάστην παρερχομένην ἔδομάδα, μετὰ πάροδον δὲ μηνὸς αὐτοδικαίως μεταφέρονται εἰς τὰ κοινὰ ἀποταμιευτήρια, ὅπου πληρώγουσι μὲν ἐναποθήκευτρα, κατὰ πολὺ διωρισμένην τῶν Γενικῶν Ἀποθηκῶν καὶ τοῦτο, διότι αἱ προσωριναὶ Γενικαὶ Ἀποθήκαι εὑρίσκονται περὶ τὰ κρηπιδώματα καὶ ἐπιβάλλεται γάλ ύπαρχῃ πάντοτε διαθέσιμος χῶρος εἰς αὐτὰς διὰ τὰ καθημερινῶς ἀφικνούμενα ἐμπορεύματα. Εἰς δλας αὐτὰς τὰς μεταφορὰς οὐδαμῶς ἀναμιγνύεται ἡ ἀπασχολεῖται ὁ ἔμπορος, ἐπειδὴ διενεργοῦνται παρὰ τῆς ὑπηρεσίας τῆς ζώνης.

Ἐὰν ἦδη ὁ ἔμπορος ἔχῃ ἴδιακάς του ἀποθήκας ἐκτὸς τῆς ζώνης καὶ τὸ ἐμπόρευμά του προορίζηται διὸ ἐσωτερικὴν καταβάλωσιν, τότε, ἐφ' ὅσον θέλει νά το παραλάδῃ ὀλόκληρον, καταβάλλει τὸν κεκανονισμένον τελωνειακὸν δασμὸν καὶ το παραλαμβάνει. Ἐὰν δὲν ἔχῃ ἀποθήκας ἢ δὲν εὔκολον ηταὶ νὰ ἐκτελωνίσῃ ὀλόκληρον τὸ ἐμπόρευμά του, τότε δύναται νά το ἀφήσῃ εἰς τὰ κοινὰ ἀποταμιευτήρια καὶ κατὰ κατιρούς παραλαμβάνει τὸ ἀναγκαῖον αὐτῷ μέρος, καταβάλλων διὰ τὸ παραλαμβανόμενον τὸν ἀνάλογον τελωνειακὸν δασμόν. Ἐὰν πρόκηται νὰ διαθέσῃ μέρος αὐτοῦ ἢ δλον δὲ ἔτερον λιμένα τοῦ Κράτους, εἰδοποιεῖ πρὸς τοῦτο τὴν Ζώνην, ἵτις ἐπιμελεῖται τῆς ἀποστολῆς, εἰς τὸν λιμένα δὲ τῆς ἀφίξεως καταβάλλεται δ τελωνειακὸς δασμὸς παρὰ τοῦ παραλήπτου. Ἐάν, τέλος, εὐρήκε συμφέρον νὰ διαμετακομίσῃ τὸ ἐμπόρευμά του εἰς ἄλλο Κράτος, δηλοὶ τοῦτο εἰς τὴν Ζώνην, ἵτις καὶ ἐπιμελεῖται τῆς διαμετακομίσεώς του ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀπολύτως τελωνειακῆς διατυπώσεως ἢ καταβολῆς δασμοῦ ἢ ἐπιστροφῆς καταβληθέντων, διότι τοιαῦτα δὲν κατεβλήθησαν κ.τ.λ.

Ἔδου δποίας εὔκολίας παρέχει εἰς τὸ ἐμπόριον ἡ ἐλευθέρα ζώνη καὶ ἀκριδῶς, διὰ νά το προσελκύῃ, ἡ ζώνη κρατεῖ πάντοτε τὰς τιμὰς τῶν ἐναποθηκεύτρων ὡς καὶ τῶν φορτοεκφορτώσεων καὶ τῶν μετακομίσεων εἰς πολὺ χαμηλότερα ἐπ' πεδα τῶν ὑπὸ τῶν συγδικάτων τῶν ἐργατῶν καθοριζομένων. Τοῦτο αὐτὸ συμ-

θαίνει καὶ ἔὰν τὰ ἐμπορεύματα ἀφικνοῦνται εἰς τὴν ζώνην σιδηροδρομικῶς.

“Οσον ἀφορᾷ τὰς ἑντὸς τῆς ζώνης ἐγκατεστημένας βιομηχανίας, αὗται εἰσάγουσι τὰς πρώτας θλαστικές των εἰς τὰ ἔργοστάσια των χωρίς νὰ καταβάλλωσιν τινα τελωνειακὸν δασμόν, ἐπεξεργάζονται ταύτας, διὰ δὲ τὸ προϊόν των, ἐφ' ὅσον μὲν πρόκειται νά το διαθέσωσιν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν κατανάλωσιν, καταβάλλουσι τὸν σχετικὸν τελωνειακὸν δασμόν, τὸν καθωρισμένον πλέον διὰ τὸ προϊόν τοῦτο, ἐφ' ὅσον δέ το προορίζουσι διὰ τὸ ἐξωτερικόν, τὸ ἀποστέλλουσι διὰ τῆς ἐλευθέρας ζώνης, χωρὶς νὰ καταβάλλωσι δασμόν.

Καὶ ηδη ἂς ἐπονέλθωμεν εἰς τὴν Ἐλευθέραν Σερβίκην Ζώνην, ἡς ἡ σύμβασις τοῦ 1914, ὡς ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, δὲν ἔκυρωθη λόγῳ τῆς παρεμβολῆς τοῦ πανευρωπαϊκοῦ πολέμου.

“Ἐκ τοῦ πολέμου τούτου ἡ Σερβία ἐξήλθε πολὺ διάφορος ἥπος, τι ηδη προπολεμικῶς. Διότι

α') ἀπηλλάγῃ ἐντελῶς τοῦ Αὐστριακοῦ ἀφιάλτου·

β') ἀπέκτησεν ἐδάφη τριπλασίας ἐκτάσεως, ἐν πολλοῖς ἐξυπηρετούμενα καὶ παρὰ τοῦ Δουναδέως καὶ

γ') τὸ καὶ σπουδαιότατον διὸ αὐτήν, ἐξήλθεν εἰς τὴν Ἀδριατικήν, ἀποκτήσασα παραλίαν μήκους 600 περίπου χιλιομέτρων καὶ περιλαμβάνουσαν ἀξιολογωτάτους λιμένας.

Οὕτως ἡ πρὸς Ν. διέξοδος τοῦ ἐμπορίου τῆς ἔπαισε νὰ ἦναι διὸ αὐτήν ζήτημα ζωῆς ἡ θανάτου, διότι ἀπέκτησεν ἐλευθερίαν διόδου τοῦ ἐμπορίου τῆς διὰ τοῦ λιμένος τῆς Τεργέστης, ἣν ἔλευθερίαν ἐξησφάλισε διὰ προστατευτικῶν μέτρων, εἶναι δὲ γνωστὸν τὸ διετὸν ἀλιμῆνος ηδη ἔχει ἀπορροφήση τὸ περισσότερον μέρος τοῦ ἐμπορίου τῆς καὶ εἰναι κυρία ἡ Σερβία νὰ ἐνωθῇ σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Ἀδριατικῆς καὶ ν' ἀναπτύξῃ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῇ τὸ μέγα σιδηρομετόπιν δίκτυον τῆς, διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ ἀποίου δφείλομεν νὰ διμολογήσωμεν διετὸν ἔφεισθη μεγίστων δαπανῶν.

Καίτοι, κατόπιν τούτων, θὰ ἔλεγέ τις διετὸν ἡ παραχωρηθεῖσα αὐτῇ ἐλευθέρα ζώνη ἐν Θεσσαλονίκῃ θὰ ηδη εἰς αὐτήν ἐντελῶς περιττή, ἐν τούτοις κατὰ τὸ 1922 ἀνεκίνησε τὸ ζήτημα τοῦτο.

“Η Ἐλλὰς τότε, συντετριμμένη ἥπο τὴν Ἀσιατικὴν καταστροφήν, προσηλωμένη εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν ἐκεῖθεν ἀφικνου-

μένων διμαδικώς έκαποντάδων χιλιάδων τέκνων της, σπαραγγο-
μένη ἐκ τῶν ἔσωτερικῶν ζωνωμαλιῶν καὶ μὴ δυναμένη, κατὰ
τὰς αριστίμους ἑκείνας περιστάσεις, νὰ δυσαρεστήσῃ τὴν γείτονα, ἡ-
ναγκάσθη νὰ παραβλέψῃ πολλὰ καὶ νὰ συνάψῃ νέαν σύμβασιν, τῇ
10η Μαΐου 1923, κυρωθεῖσαν κατ' Ὁκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Οὕτω παρεχωρήθη εἰς τὴν Σερβίαν τμῆμα ἐκτάσεως 100.000
περίπου μ. μὲ τὴν ἐντὸς αὐτοῦ περιλαμβανομένην θαλασσίαν λε-
κάνην, τὰς ἐντὸς αὐτοῦ εὑρισκομένας τότε ἐγκαταστάσεις σιδη-
ροδρομικάς, λιμενικὰς κ.τ.λ.

Διάρκεια τῆς παραχωρήσεως ταύτης ώρίσθη μία ὕστεια,
ἡ ἐπαύξησις δὲ αὐτῆς διήγρεσε τὴν Ἑλληνικὴν ζώνην εἰς 2 τμή-
ματα, τὸ Ἀνατολικὸν καὶ τὸ Δυτικόν.

“Ἄλλο” ἀτυχῶς καὶ μὲ δληγαύντην τὴν νέαν παραχώρησιν τῆς
Ἑλλάδος, εὐθὺς ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ καθορισμοῦ τῶν λεπτομερειῶν
ὑπὸ τῆς τότε συσταθείσης μικτῆς ἐπιτροπῆς, ἐξεδηλώθη ἐκ μέ-
ρους τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Σερβίας πρόθεσις τροποποιήσεως
καὶ τῆς συμβάσεως ταύτης, προεβλήθησαν δὲ παρ’ αὐτῆς διάφο-
ροι ἔγγραφοι ἐρμηνεῖαι, μετατρέπουσαι ἄρδην τὰ τῆς συμβάσεως.
Ἡ συζήτησις ὡς ἐκ τούτου διεκόπη, ἢ δὲ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσω-
πεία ἀπεσύρθη, μὴ δυναμένη ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας νὰ συνεχίσῃ
τὴν συζήτησιν.

Κατὰ τὸ 1925, δοθείσης εὐκαιρίας, ἐπαναλαμβάνονται αἱ συζη-
τήσεις μὲ νέας μεγαλειτέρας ἀπαιτήσεις τῶν Σέρβων, ἀλλὰ καὶ
πάλιν διεκόπησαν, ἅμα τῇ ἐνάρξει αὐτῶν καὶ τῇ ὑποδολῇ τῶν
σερβικῶν προτάσεων, λόγῳ τῆς ὑπερβολικότητος τούτων, ἀνεκλή-
θη δὲ καὶ ἡ ἀντιπροσωπεία ἡμῶν.

Τέλος, κατ' Αὔγουστον τοῦ 1926 κατορθώνει ἡ Σερβία νὰ ἐπιτύ-
χῃ νέαν σύμβασιν, τὸ κείμενον τῆς δοπίας ἀνεγνώσαμεν δλοις εἰς
τὰς ἐφημερίδας, καὶ μὴ παραστάντος οὐδενὸς Ἑλληνος ὡς ὑπευ-
θύνου τεχνικοῦ συμβούλου!

Ἡ σύμβασις αὕτη ἀνατρέπει ἄρδην τὴν τοῦ 1923 καὶ ἐγκα-
θιστᾷ πλέον σερβικὴν συγκυριαρχίαν εἰς τὸν λιμένα Θεσσαλονί-
κης καὶ εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Θεσσαλονίκης-Γευγελῆς.
Διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης ηδεῖθη τὸ παραχωρηθὲν ὑπὸ τῆς
συμβάσεως τοῦ 1923 εἰς τὴν Σερβίαν τμῆμα μεγάλως.

ΑΘ. ΠΑΔΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Διά τὴν ἐπιτυχὴ λειτουργίαν παντὸς ἐμπορικοῦ λιμένος δύο πρέπει νὰ συντρέχουν προϋποθέσεις: ἡ κατάλληλος τεχνικὴ διασκευὴ καὶ ἡ εὔστοχος διοίκησίς του. Καὶ περὶ τῆς διασκευῆς μὲν τοῦ λιμένος Πειραιῶς ἀσχολεῖται ἡ ἔξεταστη ἐπιτροπή, τῆς δόποιας ἐπερατώθησαν αἱ ἐργασίαι, τὸ δὲ πόρισμα αὐτῶν ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλήν. Περὶ τῆς διοίκήσεως δὲ τοῦ λιμένος μεριμνᾷ τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον.

Εἰς τὴν διοίκησιν τῶν λιμένων—καὶ φυσικὰ δ λόγος πρόκειται περὶ τῶν μεγάλων λιμένων—ὑπὸ τῆς διεθνοῦς πείρας διδάσκεται δτὶ πρέπει νὰ τηρήται ἡ ἀρχὴ τῆς ἐνότητος. "Οτι δῆλα δὴ ἡ γενικὴ τοῦ λιμένος ἐπιμέλεια, περιλαμβάνουσα τὰ συνιστῶντα αὐτὴν δύο μεγάλα κεφάλαια, τὴν τεχνικὴν διασκευὴν καὶ τὴν ἐμπορικὴν ἐκμετάλλευσιν, πρέπει νὰ ἐκπορεύηται ἀπὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸν κέντρον. "Οπου ἡ ἀρχὴ αὐτὴ παραγνωρίζεται γίνονται πολλαὶ καὶ μεγάλαι διαταραχαί, καταλήγουσαι εἰς τὸν ὑψωμὸν τοῦ κόστους τῶν ἐν τῷ λιμένι ἐργασιῶν, κατὰ συνέπειαν τοῦ δόποιου ἀνακόπτεται ἡ ἀνάπτυξις τῆς κινήσεως, ἥτις δέον ν^ο ἀποτελῇ τὴν κυρίαν ἐπιδίωξιν τῆς διοίκησεως, διότι ἐξ αὐτῆς, τῆς κινήσεως, καθὼς ἀπὸ κοινὴν δεξαμενὴν κέρδους, ἀντλοῦν συμφέροντα δλα τὰ συνδεόμενα πρὸς τὸν λιμένα: ἡ ναυτιλία, τὸ ἐμπόριον, ἡ βιομηχανία, ἡ ἐργασία, ἡ κατανάλωσις καὶ τὸ κράτος.

* *

Ἄλλὰ ποιος τάχα προσήκει νὰ ἔναι δ συγκεντρώνων τὴν γενικὴν τοῦ λιμένος ἐπιμέλειαν δργανισμός; Πολλαὶ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου αἱ γνῶμαι, πολλὰ τὰ συστήματα, κατὰ κατρούς καὶ κατὰ τόπους.

"Οτι οἱ λιμένες εἰναι δημόσια κτήματα καὶ συνεπῶς γόμιμος ἡ ἀρμοδιότης τοῦ κράτους πρὸς διαχείρισιν αὐτῶν, δὲν ἀμφισβήτεται. Οὐχ ἡττον, εἰς πολλὰς χώρας δὲν διεξάγεται αὕτη ὑπὸ τοῦ κράτους. Εἰναι ἐμπεπιστευμένη εἰς ποικίλους δργανισμούς, ποσ ἀπολύτως, ποσ ἐν συμμετοχῇ καὶ αὐτοῦ.

Τῶν βορείων λιμένων τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης ἡ διεύθυνσις ἀγίκει ἀπὸ αἰώνων εἰς τὰς πόλεις. Υπὸ τὴν διαχείρισιν τῶν πό-

λεων οι λιμένες αύτοί ἀκμάζουν ἔκπαλαι, ἀποβάντες ἀπὸ τοὺς μεγαλειτέρους καὶ εὐδαιμονεστέρους τοῦ κόσμου. Τόσον καλῶς ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὴν σπουδαίαν αὐτῶν ἀποστολὴν αἱ πόλεις αὗται, ἐμπεφορημέναι ἀνέκαθεν ὑπὸ λίαν προηγμένου πνεύματος τῆς αὐτοδιοικήσεως. Τούναντίον, οἱ γαλλικοὶ λιμένες ἔκακοπράγησαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν πόλεων, εἰς τὰς δοποίας ὑπῆγοντο ἀλλοτε. "Ἐνεκα τοῦ λόγου τούτου καὶ ἡφ' οὐ κατενοήθη διτὶ τῶν λιμένων δι χαρακτήρα δὲν εἶναι τοπικὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐθνικός, ἀπὸ τοῦ Ρισελιέ, καὶ ἵδιως ἀπὸ τοῦ Κολιμπέρ, ἥρχισεν ἡ ἀνάμιξις τοῦ κράτους, ἐπεκτεινομένη διονέν, εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν λιμένων, ἔως διτοῦ, ἀναγνωρισθέντος γενικῶς τοῦ δημοσίου χαρακτήρος τῆς θαλασσίας κτήσεως, ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐξ διοκλήρου τὸ κράτος, συμβουλευόμενον ἀπλῶς τοὺς ἐπιτοπίους δημοτικοὺς καὶ ἐμπορικοὺς δργανισμούς. Προϊόντος δημαρχοῦ τοῦ χρόνου, ἡ συμμετοχὴ τούτων εἰς τὰ τῶν λιμένων ηὔρυνετο καὶ πάλιν, ἔως οὖ ἐξεδηλώθη καὶ νομοθετικῶς ἀπὸ τοῦ 1912 ἡ τάσις πρὸς αὐτονόμησιν τῶν λιμένων, λαβοῦσσα τελικῶς τὴν μορφὴν τοῦ νόμου τοῦ 1920. Κατ' αὐτόν, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν ἀρμοδίων τοπικῶν δργανώσεων ἡ καὶ αὐτεπαγγέλτως, ἀναγνωρίζεται διὰ διατάγματος δι ἐμπορικὸς λιμὴν ἵδιαν ἔχων νομικὴν προσωπικότητα καὶ ἵδιαν συνεπῶς διοίκησιν. Παρὰ ταῦτα, δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνηται ἡ καλουμένη τῶν λιμένων αὐτονομία οὐαὶ ἡ τῶν δήμων, διότι διάφορος εἶναι ἡ φύσις αὐτῶν. Τὸ κράτος δὲν περιορίζεται εἰς ἀπλὴν ἐποπτείαν τῶν αὐτονόμων καλουμένων λιμένων, ἀλλὰ συμμετέχει ἐνεργῶς πάντοτε εἰς τὴν διοίκησίν των. [¶]Ο διευθυντής, λογουχάριν, τοῦ αὐτονόμου λιμένος ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τὸ ἔτερον τῶν ἀνωτέρων δργάνων αὐτοῦ, διορίζεται ὑπὸ τοῦ κράτους, ἐκλεγόμενος μεταξὺ τῶν ὑποδεικνυομένων ὑπὸ τοῦ συμβουλίου. Εἶναι δὲ οὗτος δχι μόνον τὸ ἐκτελεστικὸν δργανὸν τῆς διοικήσεως τοῦ λιμένος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ κρατικὸς ὑπάλληλος. [¶]Πὸ τὴν δευτέραν δὲ ἴδιότητά του ἀσκεῖ τὴν γενικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ 80ων τῶν ἐπὶ τόπου δημοσίων ὑπηρεσιῶν δι' ὅ,τι ἀφορᾶ ἀμέσως εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ λιμένος.

Οἱ ἀγγλικοὶ λιμένες διευθύνονται ποικιλώτερον καὶ ἴδιοτυπώτερον ἡ διοποδήποτε ἀλλαχοῦ, κατὰ τὸ γενικὸν γνώρισμα τῆς ἀγγλικῆς διοικήσεως: ὑπὸ δήμων, ὑπὸ σωματείων ἐπαγγελματικῶν,

Ξδίως έφοπλιστών, υπὸ σιδηροδρομικῶν ἑταῖρειῶν καὶ ἀκόμη υπὸ ἀτέμων, ώς δ τοῦ Κάρδιφ, δστις εἰναις ἰδιοκτησίᾳ τοῦ λόρδου Bute. Τὸ αὐτόνομον σύστημα λιμενικῆς διοικήσεως μὲ πρότυπον τὸν λιμένα τοῦ Λίβερπουλ, ἀναγνωρίζεται δι' εἰδικοῦ ἐκάστοτε νόμου, περιλαμβάνοντος πάντοτε τὴν ῥήτραν τῆς ἀνακλήσεως τῆς ἀναγνωρίσεως ἐν περιπτώσει καταχρήσεως ἢ ἀστόχου διοικήσεως τοῦ λιμένος υπὸ τοῦ ἀναλαμβάνοντος αὐτὴν τοπικοῦ δργανισμοῦ. Ἡ αὐτονομία τοῦ λιμένος τοῦ Λονδίνου ἀνεγνωρίσθη μόλις κατὰ τὸ 1908.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν οἱ λιμένες διακρίνονται εἰς ἔθνικούς, περιφερειακούς καὶ τοπικούς μὲ προσδιωρισμένην τὴν υπὲρ αὐτῶν κατὰ λόγον τοῦ χαρακτήρος των, εἰσφορὰν τοῦ κράτους, τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τῶν δήμων. Διὰ νόμου δὲ εἰδικοῦ κατὰ τὸ 1903 ἀνεγνωρίσθη δ λιμὴν τῆς Γενούης αὐτόνομον ὕδρυμα, διοικούμενον υπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ διοριζομένου διὰ διατάγματος προέδρου καὶ ἀνωτάτου συγχρόνως διευθυντοῦ, υπὸ συμβουλίου ἢ μᾶλλον συνελεύσεως (assemblea) ἐξ 27 μελῶν, ἀντιπροσωπευόντων τὸ κράτος, τὸν δῆμον Γενούης καὶ τὸν διμόρους, τὸ ἐμπορικὸν καὶ τὸ τεχνικὸν ἐπιμελητήριον, τὰς ἐργατικὰς δργανώσεις. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ κράτους ἀνήρχοντο εἰς 10. Ἐπὶ τοῦ φασιστικοῦ καθεστώτος μετεβλήθη τοῦ συμβουλίου μόνη ἡ σύνθεσις. Ἀποτελεῖται τοῦτο ἐκ τοῦ προέδρου, διοριζομένου ώς καὶ πρότερον διὰ διατάγματος, καὶ 21 μελῶν, ἐκ τῶν δποίων οἱ 6 ἀντιπρόσωποι τοῦ κράτους. Ἡ δὲ ἀντελεστικὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ τὸν πρόεδρον τοῦ συμβουλίου, τὸν λιμενάρχην ώς ἀντιπρόεδρον, τὸν δήμαρχον, τὸν διευθυντὴν τῶν κρατικῶν σιδηροδρόμων καὶ ἔνα ἐργάτην. Κατ' ἀνάλογον σύστημα διαικεῖται καὶ δ λιμὴν Τεργέστης.

Ἡ διοικησις τοῦ λιμένος

Κατὰ μέμησιν, ώς κοινῶς πιστεύεται, τοῦ συστήματος διοικήσεως τοῦ λιμένος τῆς Γενούης ἀπετελέσθη ἀπὸ τοῦ 1911 ἡ διοικησις τοῦ λιμένος Πειραιῶς. Ἡ ἀρμοδιότης αὐτῆς περιλαμβάνει τὴν μέριμναν τῆς ἀντελέσεως, συντηρήσεως, δργανώσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἔργων, καθὼς καὶ τὴν μέριμναν τῆς ἔξευρέσεως τῶν ἀπαιτουμένων πόρων δι' ἐπιβολῆς τῶν καλουμένων λιμενικῶν φόρων ἐντὸς δρίων υπὸ τοῦ νόμου τεθειμένων. Ἄλλα μὲ

τὴν ἀνατρεπτικὴν καὶ τοῦ τελευταίου ἔχοντος αὐτονομίας βῆτραν διτὶ αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπείας τοῦ λιμένος πᾶσαι ἀνεξαιρέτως, διὰτὸν δὲ τὸν ἀντιπρόσωπον, πρέπει νὰ τύχουν προηγουμένως τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας, τὴν τῶν ἀνωτέρω ἀντικειμένων διοίκησιν κατ' οδσίαν ἀσκεῖ ἡ ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἐγκατεστημένη κεντρικὴ ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων καὶ εἰδικώτερον ἐπὶ τῶν λιμένων ὑπηρεσίᾳ, χαλιναγωγούμενή μόνον κατὰ τοῦτο, διτὶ δὲν δύναται ν' ἀποφασίσῃ τι μὴ σύμφωνον πρὸς τὰς γνώμας τῆς ἐπιτροπείας τοῦ λιμένος. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀσκησις τῶν καθηκόντων τῆς ἐπιτροπείας τοῦ λιμένος Πειραιῶς κατέστη ζήτημα προσωπικῶν σχέσεων μετὰ τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας τοῦ ὑπουργείου.

Ἡ λεγομένη μὲ ἄλλους λόγους αὐτονομία τοῦ λιμένος Πειραιῶς ὑπῆρξε καθ' ὅλον αὐτὸν τὸ διάστημα καθαρὰ παρῳδία. Ἀφ' ἑτέρου, αἱ ἀντιπροσωπεύμεναι παρὰ τῇ λιμενικῇ ἐπιτροπῇ δργανώσεις ἐνδὲ κυρίως εἰχοντο ἀπρίξ, τοῦ δικαιώματος τῆς ψιλῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ὑπὸ τοιούτους δρους λειτουργούσαν τοπικὴν δῆθεν διοίκησιν τοῦ λιμένος.

Ἡδη, προκειμένου νὰ ἐπεκταθῇ τοῦ τοπικοῦ δργανισμοῦ τοῦ λιμένος ἡ δικαιοδοσία, ἐνδείκνυται προσδήλως καὶ ἡ προσήκουσα σύνθεσις τῆς διοικήσεώς του, ὅπως ἀντιπροσωπευθοῦν ὅχι μόνον δλα τὰ μὲ τὸν λιμένα συνδεόμενα συμφέροντα, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰδικότης, τῆς δροῦσας ἡ συμμετοχὴ δὲν ἦτο μέχρι σήμερον ἐπαρκής. ἀφ' οὐ ἀπουσίαζεν ἡ ναυτικὴ τέχνη καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις τῶν ἐμποροναυτικῶν ζητημάτων. Ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ἐλαφρὰς εἰς τὸ νομοσχέδιον ἐπέφερε τροποποιήσεις ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν ταύτην.¹ Αξιοσημείωτος ἐν πάσῃ περιπτώσει εἰναι ἡ εὔρεια συμμετοχὴ τῶν ἐργατῶν λιμένος εἰς τὴν διοίκησιν αὐτοῦ, εὐρυτέρα παρὰ εἰς οἰονδήποτε ἀλλον λιμένα τοῦ κόσμου, ἀφ' οὐ μετέχουν διὰ 4 ἀντιπροσώπων, ἐν φερετοῖς τὴν Ιταλίαν τὸ πολὺ διὰ 2, εἰς τὴν Γαλλίαν δι' ἐνός, καὶ εἰς ἄλλους δὲ δι' οὐδενός.

Αἱ μεταφοραί.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἔξης κεφαλαιώδες ζήτημα ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ νομίζει διτὶ πρέπει νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς. Κατὰ τὸ νομοσχέδιον, πᾶσαι αἱ ἐργασίαι μεταφορᾶς

ἐμπορευμάτων ἐκτελούνται ὑπὸ τοῦ δργανισμοῦ λιμένος, οἱ δὲ χρησιμοποιουμένοι πρὸς τοῦτο ἔργάται καθίστανται μόνιμοι, πληρωνόμενοι μὲ τὸ καθοριζόμενον ὑπὸ τοῦ δργανισμοῦ ἡμερομίσθιον καθ' ὅλας τὰς ἔργασίμους ἡμέρας· οἵονεὶ ὑπάλληλοι μὲ μηνιαῖον μισθὸν καὶ ἀπολαύοντες μονιμότητος. Διὰ τὴν πληρωμὴν δὲ τῶν ἡμερομισθίων δὲν διατίθενται μόνον τὰ ὑπὸ τοῦ δργανισμοῦ εἰσπραττόμενα κατὰ τὰ καθωρισμένα τιμολόγια ἐπὶ τῇ ἐκτελέσει τῶν ἐν λόγῳ ἔργασιῶν μεταφορᾶς τῶν ἐμπορευμάτων, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποί, ἐὰν χρειασθῇ, πόροι τοῦ δργανισμοῦ, ὡς εἴναι οἱ ἐκ τῶν ἐνοικίων τῶν ἀποθηκῶν, οἱ ἐκ τῆς χρήσεως τῶν λιμενικῶν ἐν γένει ἔργων καὶ οἱ ἐκ τῶν ποικίλων φόρων, ἐμμέσων κατὰ τὰ ἐννέα δέκατα. Ἐπὶ πλέον. Ἐπειδὴ οἱ σήμερον ἀσχολούμενοι ἔργάται εἰς τὸν λιμένα εἴναι κατὰ κοινὴν δημολογίαν περισσότεροι τῶν χρειαζομένων, ἐπὶ μᾶλλον δέ, ὅταν τεθοῦν εἰς χρῆσιν καὶ τὰ ἔγκατεστημένα ἀπὸ πολλοῦ μηχανήματα φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως, προσθλέπεται ὅτι ἵκανδε ἀριθμὸς τούτων θ' ἀχρηστευθῇ.

Ἴρδες τοὺς οὕτω ἀχρηστευομένους ἔργάτας δὲν εἴναι, βέβαια, ἐπιτετραμμένον νὰ κλείσῃ τὰ δημιατα ἡ πολιτεία. Προβλέπεται συνεπῶς δὲτι θὰ παρέχηται εἰς αὐτοὺς ἀνάλογον ἐπίδομα. Ἐπίδομα, κατὰ τὸ νομοσχέδιον, ὥσαύτως θὰ παρέχηται καὶ εἰς δύος ἐν τῷ μέλλοντι θ' ἀπαγορεύηται ἡ ἔργασία ἐν τῷ λιμένι, λόγῳ βαρέων παραπτωμάτων, εἰς τὰ δρποτα τυχὸν θὰ ὑπέπιπτον. Συσσωρεύονται ὄὕτω ἀνάγκαι, τῶν δρποίων ἡ ἔκτασις οὐδὲ κατὰ προσέγγισίν τινα προσδιορίζεται, δηπως ἀναμετρηθῇ ἀντιστοίχως καὶ ἡ ἔκτασις τῶν ἀναγκαῖων πόρων. Δὲν κατέστη συνεπῶς δυνατὸν εἰς τὴν κοινοθουλευτικὴν ἐπιτροπὴν νὰ συναγάγῃ, ἐὰν θὰ καταστῇ ἀναγκαῖον νὰ διετηρηθοῦν τὰ σημερινὰ ὑψηλὰ τιμολόγια τῶν ἐν λόγῳ ἔργασιῶν ἢ καὶ ἀν θὰ ὑψωθοῦν ἐπὶ μᾶλλον, ἐκτὸς ἐὰν προκριθῇ ἡ αὔξησις τῶν λιμενικῶν τελῶν καὶ φόρων, ἤτις πάλιν δι' ἄλλης θύρας εἰς τὸ αὐτὸν δυσάρεστον τέλος ἄγει.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ κοινοθουλευτικὴ ἐπιτροπὴ νομίζει δὲτι, ἀναγνωριζομένου εἰς τὸν δργανισμὸν τοῦ λιμένος τοῦ δικαιώματος νὰ διενεργῇ τὰς ἔργασίας μεταφορᾶς τῶν ἐμπορευμάτων, σκόπιμον εἴναι νὰ μὴ καθορισθῇ διὰ τοῦ νόμου καὶ ὡς ὑποχρέωσις αὐτοῦ ἡ διεξαγωγὴ τούτων ἢ ἐκείνων τῶν ἐν λόγῳ ἔργασιῶν. Συνετώτερον εἴναι ν' ἀφεθῇ ἐλευθερία ἐνεργείας ἐν τούτῳ εἰς τὸν

ΛΙΒΑΔΑ Ἐμπ. Ἀναγν. Τόμ. Δ'.

2

δργανισμόν. Δὲν θεωροῦμεν σκόπιμον ώσαύτως νὰ καθορισθῇ διὰ τοῦ νόμου πάγιος καὶ δ τρόπος τῆς δι' ἡμερομεσθίου ἀποκλειστικῶς πληρωμῆς δλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐργατικῶν ὑπὸ τοῦ Ὁργανισμοῦ.

Οὐσιώδης ἐπίσης διάταξις ἔγινεν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς δεκτή, καθ' ἥν, προκειμένης τῆς ἐκτελέσεως ἔργων σημαντικῆς ἀξίας, δέον νὰ λσχύῃ, ἀν δχε δ, τι ἀλλοτε λσχυε παρ' ἡμιν πρὸς μείζονα περιφρούρησιν τοῦ δημοσίου χρήματος, ἀλλὰ τούλαχιστον δ, τι ἐν Γαλλίᾳ λσχύει. Προκειμένου δῆλα δὴ περὶ ἔργων ἀξίας ἀνωτέρως τῶν δύο ἐκατομμυρίων, ἡ σχετικὴ ἔγκρισις δίδεται διὰ διατάγματος, ἀν δὲ ἡ ἀξία ὑπερβαίνῃ τὰ εἰκοσιν ἐκατομμύρια, δι' εἰδικοῦ νόμου. "Αλλοτε παρ' ἡμιν εἰδικὸς νόμος ἀπηγγέτειτο διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων ἀξίας μεγαλειτέρας τῶν 10.000 δραχμῶν.

•Η ἐλευθέρα ζώη.

Εἰδικὸν δλως ἀντικείμενον ἀποτελεῖ ἡ προδλεπομένη διὰ τοῦ νομοσχεδίου σύστασις ἐλευθέρας ζώης ἐν Ηειραιε. Περὶ τῆς χρησιμότητος τῶν ἐλευθέρων ζωῶν εἰς τὰς γάρας δπου δρίστανται προστατευτικοὶ δασμοί, δὲν ὑπάρχει, δύναται τις εἰπεῖν, δευτέρα γνώμη σήμερον. Κατὰ τῶν ἐλευθέρων ζωῶν εἰς τὴν Γαλλίαν εἰχον ταχθῇ ἐπισήμως ἀλλοτε διὰ λόγους εἰδικούς. "Ο, τι δύναται σχετικῶς πρὸς τὰς καθ' ἡμᾶς νὰ συζητηθῇ, εἰναι μήπως διὰ τῆς συστάσεως τῆς ἐλευθέρας ζώης πολλαπλασιασθοῦν οἱ κίνδυνοι τῆς λαθρεμπορίας. Δέν το νομίζομεν. "Οταν οἱ κίνδυνοι ἐντοπίζωνται εἰς δρισμένην ἐστίαν, ἀντιμετωπίζονται εύκολωτερον. Τὸ δεύτερον προκοπτον ζήτημα εἰναι ἡ δαπάνη, ἡ δποία θὰ κατεβάλλετο, καθ' ἥν περίπτωσιν εἰδικὰ τεχνικὰ ἔργα θὰ ἀπηγγοῦντο πρὸς τοῦτο. Αλλά, ἐκ τῶν συμβαινόντων καὶ ἀλλαχοῦ, ἡ ἐλευθέρα ζώη ἄριστα δύναται νὰ συνυπάρχῃ ἡ μᾶλλον νὺ καταλαμβάνη δλόκληρον ἡ σχεδὸν δλόκληρον, μὲ τὴν λεγομένην τελωνειακὴν ζώην, τὴν ἐκτασιν τοῦ λιμένος, ἥτοι τὸ τμῆμα τοῦ λιμένος τὸ προσδιωρισμένον διὰ τὸ ἔξωτερικὸν ἐμπόριον. Φρονεῖ κατὰ ταῦτα ἡ ἐπιτροπή, κατὰ πλειοψηφίαν τούλαχιστον, δτι, καὶ ὡς προδλέπεται, ἡ ἐλευθέρα ζώη ἀγαθὰ μόνον ὑπόσχεται.

ΓΕΩΡΓ. I. ΣΑΚΑΛΗΣ

ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ ΝΑ ΑΝΟΡΘΩΘΗ Η ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ;

‘Η ποντοπλοῖα μας είναι ἔκείνη που θμιποροῦμεν μὲδόν τὸ θάρρος καὶ δλην μας τὴν ὑπερηφάνειαν νὰ θαυμάσωμεν. Διότι εἰς τὴν φορτηγὸν αὐτὴν ναυτιλίαν ἔχει κυριολεκτικῶς δργιάση τὸ ἐλληνικὸν δαιμόνιον, η ἀνεξάντλητος καὶ ἀκατάβλητος ἐλληνικὴ ἰδιωτικὴ πρωτοδουλία. Ἐλληνικὰ καράβια, χιλιάδων τόννων ἔκαστον, γυρίζουν τὸν κόσμον, θαλασσοπλοοῦν παντοῦ, συναγωνίζονται δλους, περιφέρουν τὴν σημαίαν μας πάντοτε ἵκανην καὶ ἀφοδον ἀνάμιεσα εἰς τὰς ἄλλας σημαίας πού δυτιπροσωπεύουν τὰ ἴσχυρότερα κράτη τῆς γῆς. Ἐν φ πρὸ 15ετίᾳ, ἡ 20ετίᾳ η φορτηγός μας ναυτιλία είχε κέντρον πάντοτε τὴν Μεσόγειον, σήμερον δὲν διστάζει ν' ἀναλαμβάνῃ ὑπερωκεάνεια ταξίδια, νὰ ἔκτελῃ πλόας διαρκείας ἔξαμηνον δλοκλήρου καὶ μὲ κέντρα τοὺς εὑρωπαϊκοὺς λιμένας, νὰ ναυλώνωνται ἐλληνικὰ φορτηγὰ ἀτμόπλοια διὰ τοὺς λιμένας τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Χιλῆς κλπ., κλπ.

Δὲν είναι αὐτὸς μικρὸν πρᾶγμα. Καὶ δὲν είναι μικρόν, διότι πρέπει νὰ μὴ λησμονῶμεν δτι οἱ θαλασσομάχοι αὐτοὶ δὲν ζτυχον τῆς ἀπαιτουμένης προστασίας, ἔστω καὶ ἡθικῆς, ἔστω καὶ νομοθετικῆς, ὥστε νὰ μένουν ἀπερίσπαστοι ἀπὸ δλα τὰ ἄλλα ζητήματα πού ἔγέννησεν η μεταπολεμικὴ περίοδος. Καὶ δὲν πρόκειται μόνον περὶ τῆς ἡθικῆς ὡφελείας πού προσφέρει η φορτηγὸς ναυτιλία μας. Πρόκειται ἀκόμη καὶ περὶ τῆς δλικῆς, διότι δὲν φαντάζομαι νὰ ὑπάρχῃ κάνεις διαμφισθητῶν τὸ γεγονός δτι τέτοια ναυτιλία δὲν είναι καθ' αὐτὸν πλουτοφόρος πηγὴ διὰ τὴν χώραν εἰς ην ἀνήκει.

Τι ἔγινεν δμως μέχρι σήμερον δι' αὐτήν; Ὁχι καὶ σπουδαῖα πράγματα. Πρόκειται νὰ γίνουν μήπως; Τὸ ἐλπίζομεν, δν λάσσωμεν ὑπὸ δψιν τὸ θερμὸν ἐνδιαφέρον, τὸ δποῖον δεικνύουν οἱ διοικοῦντες σήμερον τὴν Ἐμπορικήν μας Ναυτιλίαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν.

Τὸ Ἀκτοπλοϊκὸν ξήτημα.

‘Ο ἄλλος βραχίων τοῦ ναυτικοῦ μας οἰκοδομήματος είναι η ἀκτοπλοῖα, διὰ τὴν ὁποῖαν εἰς γενικὰς γραμμὰς ὠμιλήσαμεν εἰς τὴν ἀρχήν.

Ἐδῶ τὰ πράγματα ἔχουν συσκοτισθῆ ἀκόμη περισσότερον, διότι, ἐκτὸς τῶν πολλαπλῶν ζητημάτων, ἅτινα ἔχουν ἐπίσης γεννηθῆ, ὑπάρχουν καὶ πρόσωπα πολλά, βλέψεις καὶ φιλοδοξίαι πολλαῖ, δυσμενεῖς συνθῆκαι περισσότεραι, ιδίως μετὰ τὸν τερματισμὸν τῶν ἐλληνικῶν πολέμων, περιορισμὸς ἐργασίας, αὔξησις δαπανῶν καὶ πλεῖστα ἀλλα αἴτια, προκαλέσαντα ἔξοντωτικὸν συναγωνισμὸν καὶ τὴν καθαρῶς ἀνησυχητικὴν κατάστασιν ἀπὸ ἐπόψεως ἀμέσων κινδύνων καὶ ναυτικοῦ μέλλοντος.

Τὸ βαθύτερον αἴτιον εἰναι διτὶ περιωρίσθησαν οἱ λιμένες ἐργασίας τῶν ἐλληνικῶν σκαφῶν. Ὁ περιορισμὸς αὐτὸς ἔξηγάγκασε πλοιοκτήτας καὶ ἀτμοπλοϊκάς ἐταιρείας νά συναγωνισθοῦν ἐντὸς τῆς ἀκτίνος μόνων τῶν ἐλληνικῶν θαλασσῶν. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐγένοντο προσπάθειαι ἐπικρατήσεως διὰ χρησιμοποιήσεως νέων σκαφῶν πρὸς προσέλκυσιν τοῦ κοινοῦ καὶ ἀλλαι: ἐπικρατήσεως διὸ ἀθεμίτου συναγωνισμοῦ. Τὸ ναυλολόγιον τοῦ κράτους, τὸ ἐπιδηληθὲν διὰ νόμου, ἐπαυσεν ἐφαρμοζόμενον ἢ τούλαχιστον ἐφημόρζετο φευδᾶς, καὶ μόνον πρὸς ἀποπλάνησιν τῶν συναγωνιζομένων ἐταιρειῶν. Ἐπὶ πλέον, ἔχομεν καὶ τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον, τὸ δποτὸν ἐπίσης ὥλιγώστευσεν, ἵσως διότι οἱ ἀξιώσεις τῶν λιμενεργατῶν ἡσαν ὑπερβολικαί. Ηροσθέσατε διτὶ τὰ καράδια, τὰ δποτὰ ἐχρειάζοντο διὰ τὰ ταξίδια προηγουμένως, πρὸ τοῦ περιορισμοῦ δηλοντί τῶν λιμένων Μικρᾶς Ἀσίας, Βουλγαρίας, Ρωσίας κλπ., παρέμειναν ἀνευ ἐργασίας καὶ διτὶ, πλὴν αὐτῶν, ἡγοράσθησαν, λόγῳ τοῦ συναγωνισμοῦ, καὶ νέα, καὶ θὰ ἐννοηθῆ διὰ τί, ἐν φῇ χωρητικότης εἰς τόννους τῶν ἐμπορικῶν μας σκαφῶν ηδησεν, δμως παραμένουν πολλὰ καράδια δεμένα καὶ ἔκατοντάδες ναυτικῶν ἀνευ ἐργασίας.

Εἰναι φανερὸν πλέον διτὶ ἡ ἀκτοπλοῖα μας, ὑποστάσα τὴν μεταπολεμικὴν καχεξίαν, ἡθέλησε νά την ὑπερπηδήσῃ διὸ ἔσχάτων μέτρων, τὰ δποτὰ, ὧς φαίνεται τούλαχιστον ἐκ τῶν ὑστέρων, ἔξεσπασαν πάλιν εἰς τὴν ῥάχιν της.

Ἄλλο ὁ δημιουργηθεὶς φαῦλος κύκλος δὲν διελύετο εὐκόλως καὶ διὰ τοῦτο πρὸ διλίγων ἐτῶν ἐρρίφθη ἡ ιδέα τῆς ἐνώσεως δλων τῶν διαθετόντων ἀτμόπλοια διὰ τὴν ἀκτοπλοῖαν ὑπὸ ἐνιαίαν κατεύθυσιν, διοίκησιν καὶ σύστημα μὲ ἐνιαίους ναύλους, δργανισμούς, κανονισμούς κτλ. Ἡ ιδέα δὲν ἐτελεσφόρ-

ρησε τότε. Πρὸ δὲ δλίγου καιροῦ ἐγένοντο νέαι προσπάθειαι συνεννοήσεως εἰς τὸ ζήτημα αὐτό, νέαι προσπάθειαι, διότι αὐτῇ αὕτῃ ἡ πίεσις τῶν πραγμάτων ἔξωθει εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῶν προσπαθειῶν, καὶ ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἐμπορ. Ναυτιλίας προθυμότατα ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν, ἐμπνεόμενον ἀπὸ τὴν γνώμην δτι ἡ ἐπιδιωκομένη συσσωμάτωσις θὰ εἴχε πλεῖστα δσα καλὰ καὶ διὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ διὰ τὸ κοινὸν καὶ διὰ τὸν τόπον, παρέσχεν ἀμέριστον τὴν ὑποστήριξίν του.

Ὑρχισαν συνεδριάσεις, ἐπίσημοι καὶ μή, ὥρχισαν συνεννοήσεις ἔξακολουθητικαὶ καὶ ὑπῆρχε τὸ ἐνδόσιμον νὰ προεικάσῃ τις δτι θὰ ἔφθαναν εἰς τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Δυστυχῶς, ἐταρεῖται τινες ἀπειπαράνθησαν τῶν συνεννοήσεων ἡ μᾶλλον τὰς διέκοψαν καθ' δσον ἀφεώρα εἰς αὐτάς.

Τὶ συνέβη ἐν τῷ μεταξύ; Ποτὸς δ λόγος τῆς ἀποιπαράνσεως καὶ τῆς διακοπῆς; Ἀγνωστον. Τὸ δέδαιον εἶναι δτι δλίγον μετὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἀρξαμένων συνεννοήσεων, δ Πρόεδρος τῆς Ἀκτοπλοϊκῆς Ἔνώσεως παρηγτεῖτο, δ ἀναλαβὼν δὲ μετ' αὐτὸν ἀντιπρόεδρος ἡτο ἐπὶ πολὺ καὶ αὐτὸς παρηγτημένος, ἡ δὲ Ἀκτοπλοϊκὴ Ἔνωσις παρέμενεν ἀκέφαλος Μ' ἐδεδαίωσαν τότε δτι θὰ συγχληθῇ προσεχῶς γενικὴ συνέλευσις, διὰ νὰ προβῇ εἰς νέαν ἔκλογήν, καὶ ηὐχήθην νὰ γίνη τοῦτο συντομώτατα. Καὶ ἔγινεν.

Ἐως ἐδῶ εἴχον σταματήσει τὰ πράγματα. Τὶ ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ σαφῶς; Κἀνεὶς δὲν ἐγνώριζε, διότι οἱ πλοιοκτῆται καὶ αἱ ἐταιρεῖται ήσαν πολὺ ἐπιφυλακτικαὶ εἰς τὰς ἀνακοινώσεις των. Ἄλλη ἡ Ἀκτοπλοϊκὴ τῆς Ελλάδος, Α. Ε., εἶναι τώρα γεγονός.

Τὶ λέγει ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἐμπ. Ναυτιλίας.

Τὸ κράτος δὲν εἶναι ἀμέτοχον δλων τῶν προσβλημάτων τοῦ ναυτικοῦ μας κόσμου καὶ εἰδικῶς ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας Ὑπουργείου Ναυτικῶν παρακολουθεῖ, ἐργάζεται, προετοιμᾷσει καὶ ἐν γένει λαμβάνει πᾶν μέτρον καὶ πᾶσαν μέριμναν ὑπὲρ τῆς ναυτιλίας μας. Ἄλλα πρέπει νὰ δμολογηθῇ δτι δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ διοικητικὴ ἔργασία καὶ ἡ ἀπλῆ νομοθετικὴ μέριμνα. Ὁταν διετύπωσα τὰ παράπονα καὶ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς δικαίας ἀξιώσεις τῶν ναυτικῶν μας, δταν ἔθιξα τὸ φλέγον αὐτὸν ζήτημα τῆς Ἀκτοπλοϊκῆς Ἔνώσεως, δταν ἥθιέλησα, τέλος πάντων, νὰ

μάθω ἀν τὴν ἔγνατι ἀληθῆς ή ἀποδιδομένη ἀδράνεια εἰς τὸ κράτος, δὲν ἐδίστασαν νὰ μου εἴπουν τὰ ἔξῆς :

— Πρέπει καλὰ νὰ κατανοηθῇ ὅτι οἱ δύο πόλοι, οἱ δποῖοι ἀποτελοῦν τὴν ναυτιλίαν μας, εἶναι ἡ φορτηγὸς ναυτιλία καὶ η ἀκτοπλοΐα. Ἐδιαφοροῦντες πρὸς τὸ βάρος τῶν ἀσχολιῶν μας, δὲν παύομεν νὰ ἐργαζόμεθα διὰ τὴν καλλιτέρευσιν δλων τῶν σημερινῶν ναυτικῶν ζητημάτων. "Οταν λυθοῦν αὐτὰ τὰ δύο ζητήματα, θά μας ἀπασχολοῦν τοσ λοιποὺ αἱ λεπτομέρειαι, αἱ δποῖαι φυσικὸν εἶναι νὰ τροποποιῶνται, ἐφ' ὅσον ἡ πετρα θά μας ἀναγκάζῃ εἰς τοῦτο. Διὰ τὴν ποντοπλοΐαν εἰδικῶς καὶ γενικώτερον διὰ τὴν ναυτιλίαν μας, ἔχομεν ἥδη ὑποβάλῃ εἰς τὴν κρίσιν καὶ τὴν ψήφισιν τῆς Βουλῆς 12 νομοσχέδια, μεταξὺ τῶν δποίων εἶναι καὶ νομοσχέδια ἀσφαλίσεως, προνοίας κλπ., ἐπὶ πλέον δὲ καὶ τὸ νομοσχέδιον περὶ τροφοδοσίας τῶν πληρωμάτων. Ακόμη, ἐσχηματίσθη ἐπιτροπὴ διὰ τὸν καταρτισμὸν καὶ τὴν σύνταξιν ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ συνθέσεως πληρωμάτων, μισθολογίου καὶ ἐν γένει διακανονισμοῦ σχέσεων πληρωμάτων, πλοιάρχων καὶ πλοιοκτητῶν, δηλαδὴ ἀκριθῶς αὐτὸ τὸ δποῖον ζητοῦν ἥδη οἱ ἐνδιαφερόμενοι ναυτικοί μας. Ἐπίσης, ἀλλη ἐπιτροπὴ θ' ἀπασχοληθῇ εἰς τὴν κωδικοποίησιν τῶν ναυτικῶν νόμων ἐν γένει. "Ωστε, διέπετε ὅτι ἐργαζόμεθα. Διὰ τῶν ὑπὸ ψήφισιν δὲ μέτρων καὶ δι' ἀλλων, τὰ δποῖα θὰ λάδωμεν, καθὼς καὶ μὲ τὴν κωδικοποίησιν τῶν νόμων καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ καταρτισθησομένου ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ, φρονοῦμεν ὅτι θὰ ἔξυπηρετηθῇ ἐπαρκῶς ἡ φορτηγός μας ναυτιλία.

— Καὶ η ἀκτοπλοΐα :

— Ἡ ἀκτοπλοΐα εἶναι τὸ ἔτερον τῶν ναυτικῶν ζητημάτων. Ἡ ποντοπλοΐα εἶναι τὸ σπουδαιότερον, ἐνῷ η ἀκτοπλοΐα εἶναι τὸ μᾶλλον ἐπεῖγον. Εδοηθήσαμεν καὶ ἐμεσολαβήσαμεν κατὰ τὰς συνεννοήσεις ὅσον μας ἦτο δυνατόν, ἀλλὰ δυστυχῶς διεκόπησαν. Τὶ νὰ κάμωμεν; Εἴμεθα τώρα ὑποχρεωμένοι νὰ περιμένωμεν τὴν ἐκλογὴν νέου προέδρου, νὰ περιμένωμεν τὰς νέας συνεννοήσεις καὶ τὰς νέας συμπεράσματα, εἰς τὰ δποῖα θὰ καταλήξουν οἱ ἐνδιαφερόμενοι, διὰ νὰ ἐπιληφθῶμεν καὶ πάλιν τοῦ ζητήματος.

— Σκέπτεται τὸ Ὑπουργεῖον νὰ προσῇ εἰς ἐνεργείας ἀναλόγους, αὐτεπαγγέλτως ;

— Δὲν είναι τίποτε θετικὸν ἀκόμη. Πάντως τὸ Ὑπουργεῖον δὲν δύναται νὰ μείνῃ ἀδιάφορον καὶ ἡμποροῦμεν νὰ ἔχωμεν τὴν ἐλπίδα ὅτι κάτι βεβαίως θὰ γίνη.

— Ἀλλὰ οἱ πλοίαρχοι πεινοῦν.

— Ἐκάμψαμεν καὶ δι' αὐτοὺς δ.τι είναι δυνατὸν καὶ δὲν θὰ παραλείψωμεν νὰ κάμψαμεν καὶ δ.τι ἄλλο είναι δυνατὸν νὰ γίνη. Αἱ εὐκολίαι είναι γενικαὶ δι' διοί διὸς Εἰδικῶς δημιώς διὰ τοὺς ἐμποροπλοιάρχους μας, προσελάδομεν ἵκανὸν ἀριθμὸν ἐκ τούτων ὡς πλοηγούς. Δὲν είναι ριζικὴ θεραπεία τῆς θέσεώς των, ἀλλὰ πάντως ἡτο μέτρον ἀρκετὰ ἀνακουφιστικὸν διὰ τὴν τάξιν των. Ἐν πάσῃ δημιώς περιπτώσει, δύνασθε νὰ ἔσθε βέβαιος ὅτι, ἀν κατορθωθῇ ἡ Ἀκτοπλοϊκὴ Ἔνωσις, τότε τὰ ζητήματα θὰ ταχτοποιηθοῦν, διότι δὲν πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἐμποροπλοιάρχων, ἀλλὰ καὶ περὶ ἄλλων πολλαπλῶν ζητημάτων, τὰ δποῖα, γενομένης τῆς Ἔνώσεως, θὰ πέσουν, θὰ ἔχειείψουν ἀφ' ἑαυτῶν.

“Ωστε, δπως καταφαίνεται, ἐκεῖνο ὅπερ ἐνδιαφέρει σήμερον περισσότερον παντὸς ἄλλου, είναι ἡ Ἀκτοπλοϊκὴ Ἔνωσις. Ἐφ' δοσον ἡ ἐπίσημος ἀρχὴ φρονεῖ ὅτι διὰ τῶν ὑπὸ κατάρτισιν μέτρων καὶ ἄλλων ληφθησομένων, ἔξασφαλίζεται ἡ φορτηγὸς ναυτιλία, ζητήματα πλέον ποντοπλοῖας δὲν ὑπάρχουν, τὸ δὲ ἐναπομένον ἔργον είναι ἔργον Βουλῆς καὶ ἐπιτροπῶν.

“Αλλὰ τί θὰ γίνη μὲ τὴν ἀκτοπλοῖαν, ἡ δποῖα, δπως πολὺ ἐπιτυχῶς ἔχαρακτηρίσθη, είναι ζητήματα πλέον ἐπείγον:

“Ιδοὺ μία ἀγωνιώδης ἔρωτησις, εἰς τὴν δποῖαν κάμμια ἐπάντησις δὲν είναι δυνατή, ὡς ἔχουν τὰ πράγματα σήμερον.

“Αλλὰ ἡ Ἀκτοπλοϊκὴ Ἔνωσις πρέπει νὰ γίνῃ! Πρέπει νὰ γίνῃ διότι τὸ ἐπιδάλλει ἡ ἀνάγκη, τὸ φωνάζουν τὰ πράγματα. Πρέπει νὰ γίνῃ, διότι θὰ σώσῃ αὐτοὺς τούτους τοὺς πλοιοκτήτας καὶ τὰς ἑταιρείας ἀπὸ δλας τὰς πληγάς, αἱ δποῖαι ἡνοίχθησαν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των. Πρέπει νὰ γίνῃ, διὰ νὰ ὥφελήσῃ καὶ τὸ κράτος καὶ τὸ κοινὸν καὶ τὸν ὑποφέροντα σήμερον ναυτικόν μας κόσμον. Πρέπει νὰ γίνῃ, διὰ νὰ παύσῃ δ ἀθέμιτος συναγωνισμὸς καὶ ν ἀναλάδῃ καὶ πάλιν ἡ ἐμπορικὴ μας ναυτιλία τὴν ἀρμόζουσαν ἀξιοπρέπειάν της. Καὶ, εὐτυχῶς, ἔγινεν.

“Ἐχω ὑπὸ δψιν μου μερικοὺς ἀριθμούς, οἱ δποῖοι είναι, ἀλήθεια, ἐκπληκτικοί.

Υπάρχουν σήμερον περὶ τὰ 82 καράβια ἀκτοπλοῖας, τὰ ὅποια καίσουν κατὰ μέσον δρον περὶ τοὺς 200 τόννους ἀνθράκων κατὰ μῆνα διὰ τὰ ταξίδιά των. Ἡ κατανάλωσις τοῦ γαιάνθρακος τούτου ἄρα κατὰ μῆνα ἀνέρχεται εἰς 16.400 τόννους, διὰ τοὺς ὅποιους πληρώνονται 6.000.000 δραχμῶν μηγιαίως, δῆλα δὴ πλοιοκτῆται καὶ ἐταιρεῖται πληρώνουν κατ' ἔτος διὰ τὴν καθησιν τοῦ ἀπαιτούμενου γαιάνθρακος τὸ κολοσσιαῖον ποσὸν τῶν 113 ἑκατ. δραχμῶν.

Ολόκληρον τὸ ποσὸν τοῦτο ἔξαγεται εἰς τὸ ἔξωτερικόν, ἐφ' ὅσον καὶ δῆλοι οἱ καιόμενοι γαιάνθρακες εἰναι ἔξωτερικῆς προελύσεως. Τὸν Εὐδοίκην λυγνίτην δὲν καίσουν, πλέον, τὰ πλοιάρια μας.

Ἐπίσης, ἀν ὑπολογισθῇ κατὰ μέσον δρον τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 50.000 δι' ἑκαστον τῶν 82 σκαφῶν διὰ μισθοτροφοδοσίαν κατὰ μῆνα, ἔχομεν συνολικὸν ποσὸν κατ' ἔτος τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 49 ἑκατ. καὶ 200 χιλιάδων.

Προσθέτοντες τὰ δύο ταῦτα κονδύλια γαιάνθρακος καὶ μισθοτροφοδοσίας, ἔχομεν ἔξοδα κινήσεως τῶν 82 ἀτμοπλοίων ἐν συνόλῳ τὸ τρομακτικὸν πάλιν ποσὸν τῶν 162.000.000 περίπου δραχμῶν, χωρὶς βεβαίως νὰ ὑπολογισώμεν καὶ τὰ ἄλλα πάσης φύσεως ἔξοδα, τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν κίνησιν τῶν 82 πλοίων.

Δὲν εἰναι κρίμα, λοιπόν, νὰ πληρώνωνται δλα αὐτὰ τὰ ποσὰ ματαίως καὶ ἀσκόπως, ἐφ' ὅσον τὸ ἥμισυ τῶν ἐν κινήσει ἀτμοπλοίων, δῆλα δὴ τὰ 40 ἀτμόπλοια, ἡμιποροῦντα κάλλιστα νὰ ἔξυπηρετήσουν δλας τὰς συγκοινωνίας μας ; Δὲν εἰναι κρίμα νὰ δαπανᾶται τὸ ποσὸν αὐτό, δταν δῆλοι γνωρίζωμεν μετὰ πόσης δυσκολίας, καὶ ἀκόμη θὰ ἔλεγχα μετὰ πόσης ἀγωνίας, κατορθώνομεν νά το πληρώνωμεν ;

Ἄς γίνῃ ἡ γενικὴ συνέλευσις τῆς Ἀκτοπλοϊκῆς Ἐνώσεως, δις δώσουν ἀνδρικὰ τὰ χέρια καὶ δις ἐκλέξουν τὸν πρόεδρον ἐκεῖνον, δστις θὰ γίναι ἔξαιρετικὰ ἴκανός, τὸν πρόεδρον δστις οἱ ίδιοιος γνωρίζουν δτι θὰ δυνηθῇ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸν ἀληθῆς βαρύτατον δθλον τὸν δποῖον θά του ἀναθέσουν.

Δέν μας ἐπιτρέπεται, κατ' οὐδένα λόγον, νὰ μένωμεν ἀπαθεῖς, δταν ἡ ἐμπορικὴ ναυτική μας σημαία φθίνῃ.

(*Ἐφημερὶς «Πατρίς»*)

ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΤΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

Είναι ένδεχόμενον νὰ διατυπώσῃ τις τὴν εὕλογον, ἐκ πρώτης δψεως, ἀπορίαν, δτι, ἀφ' οὐ, διὰ νὰ σχηματισθῇ εύπρόσωπος ἔθνικὴ ἐπιβατικὴ ναυτιλία, είναι πάντως ἀπαραίτητος γι οἰκονομικὴ ἀρωγὴ τοῦ κράτους, τοῦτο δὲ δέν την παρέχει, οἱ δ' ἐφοπλισταὶ εἴτε διότι δὲν ἔχουν τάπαιτούμενα πρὸς τοῦτο κεφάλαια, εἴτε τὰ ἔχουν, ἀλλὰ δὲν θὰ διαπράξουν, θέναια, τὴν ἐπιχειρήσεώς των, ἀφ' θσον δὲν προσδοκοῦν δφέλη ἀνάλογα τῶν δαπανῶν — καὶ οἱ ἐφοπλισταὶ, δπως 8λο: οἱ ἐπιχειρηματίαι, ἐπιδιώκουν ν' ἀποκτήσουν δσφ τὸ δυνατὸν περισσότερα κέρδη ἀπὸ τὴν ἐπιχειρήσιν των —, διέπουν δ' ἔξ ἀλλου τὴν διαρκῶς πληθυνομένην ξένην ναυτιλίαν νὰ συναγωνίζηται τὴν ἔθνικὴν καὶ ἐπὶ τοῦ μόνου πεδίου δράσεως, τῶν ἑλληνικῶν δῆλα δὴ θαλασσῶν, δπου είναι δυνατὸν νὰ κινηθῇ αὕτη ἐλευθέρως: δὲν είναι προτιμότερον ν' ἀφήσωμεν τὰ ξένα πλοῖα, ἀφ' οὐ ἀλλοι καταβάλλουν τὰ ἔξοδα, ίνα ἔρχωνται ταῦτα εἰς τοὺς λιμένας μας, καὶ ζητοῦν, μάλιστα, μικροτέρους ναύλους τῶν ἑλληνικῶν; Ἐν ἀλλοις λόγοις, ἀφ' οὐ ἔχομεν τὴν πρόχειρον καὶ εὐθηγοτέραν ξένην ναυτιλίαν, εἰς τὶ χρειάζεται ὥστε παραπλεύρως αὐτῆς νὰ διάρχη καὶ γι ἔθνικὴ ἐπιβατικὴ ναυτιλία:

Δὲν ἀπαιτεῖται μακρὰ σκέψις, ίνα ἀπαντήσῃ τις ἀμέσως καὶ κατηγορηματικῶς, δτι ἔχομεν ἀνάγκην ἔθνικῆς ἐπιβατικῆς ναυτιλίας, καὶ δὴ ἀνεπτυγμένης, καὶ ίδου οἱ λόγοι, οἵτινες καθιστοῦν τὴν ἀνάγκην ταύτην ἐπιτακτικὴν καὶ ἀναπόδραστον.

a' Ἐθνικὴ ἐπιβατικὴ ναυτιλία είναι ἀπαραίτητος, διότι ἔχει πηρετεῖ τὰ κοινωνικά, ἐμπορικὰ τὰ καὶ τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα τῆς χώρας.

Είναι παρακεινδυνευμένον δι' οἶονδήποτε κράτος — καὶ θὰ δύσωμεν κατωτέρω παράδειγμα —, ἀλλ' ίδιαιτατα διὰ τὴν νησιωτικὴν καὶ μὲ ἐκτεταμένα παράλια Ἑλλάδα, ητις ἐπικοινωνεῖ πρὸς ἔσωτὴν κυρίως διὰ τῶν θαλασσῶν η διὰ τῶν χερσαίων δδῶν, νὰ παραδώσῃ τὰς ἐσωτερικὰς θαλασσίας συγκοινωνίας τῆς

εις τὴν ξένην ναυτιλίαν, διότι μοιραίως ἔκει θὰ φθάσωμεν, ἐφ' έσον δ συναγωνισμὸς τῶν ξένων πλοίων καὶ ἐντὸς τῶν ἑλληνικῶν θαλασσῶν ἀποτελεῖ οὐσιώδες κώλυμα, ἀλλὰ καὶ εὔγλωττον πρόσχημα διὰ τὴν ποιοτικὴν βελτίωσιν τῶν πλοίων τῆς ἐπιβατικῆς ναυτιλίας, καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς δποιας δίδει ἀφορμὴν εἰς τὰς ἐναντίον τῆς ἐπιβατικῆς ναυτιλίας μας ἐπικρίσεις καὶ σχετλιασμούς.

'Ἐν τοιαύῃ περιπτώσει ἡ ξένη ναυτιλία, ἐκτὸς τοῦ θτὶ θἀποκομίζῃ ἔκαστοτε σημαντικὸν ποσὸν τοῦ ἑθνικοῦ πλούτου, ὅπο μορφὴν ναύλου, θὰ κανονίζῃ καὶ κατὰ τὸ συμφέρον τῆς τὰ δρομολόγια, ἀπὸ τὰ δποια ἔξαρταται ἡ μετακίνησις τῶν πολιτῶν, ἡ μεταφορὰ τοῦ ταχυδρομείου, δἐπιστισμὸς καὶ αἱ λοιπαὶ μεταφορικαὶ ἀνάγκαι τῆς χώρας, ὡς καὶ τὰ ναυλολόγια, ἐπὶ ἀνυπολογίσιφ ζημίᾳ τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἐμπορίου. Ἐπὶ πλέον, ἐὰν αἱ εἰσπράξεις προσεγγίσεών τινων δὲν γίναι ἵκανοποιητικαὶ, θὰ παύσουν τὰ πλοῖα ταύτης μεταβαλνοντα εἰς τὰς ἀγόνους διὰ τὴν ἐφοπλιστικὴν ἐπιχειρησιν γραμμὰς ταύτας, τὸ δὲ κράτος, ὅποχερωμένον ἵνα ἔξασφαλίσῃ εἰς τοὺς πολίτας τὴν στοιχειώδη κοινωνικὴν λειτουργίαν, οἵαν ἀποτελεῖ ἡ λόγῳ συγκοινωνίας, θὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιχειρηγήσῃ τὴν ξένην ναυτιλίαν. Οὕτω δὲ οἱ φόροι, οὓς θὰ εἰσφέρουν οἱ "Ἐλληνες πολῖται, θὰ διατίθενται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ξένης ἐπιβατικῆς ναυτιλίας, ἀφ' οὗ δὲν εἴχομεν τὴν φρόνησιν νά τους ἀφιερώσωμεν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἰδικῆς μας.

"Οτε ἀπεφασίσθη, τῷ 1881, νὰ δοθῶσι τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ αἱ ἐνθαρρυντικαὶ ἐπιχειρηγήσεις (primes) εἰς τὴν ἐπιβατικὴν ναυτιλίαν, ἡ τότε κυβέρνησις ἐδικαιολόγησεν ἐνώπιον τῆς βουλῆς τὴν ἀνάγκην ταύτην ὡς ἔξης: ἡ Γαλλία καταβάλλει ἑτησίως 400 ἐκατομμύρια φράγκων διὰ ναύλους ξένων πλοίων, δαπάνην δῆλα δὴ ἔξερχομένην διὰ παντὸς τῆς χώρας· ἐν μέρος μόνον ταύτης διατίθηται καὶ ἔτος εἰς ἐπιχειρηγήσεις πρὸς ναυπήγησιν νέων πλοίων, θὰ ἔξασφαλίζηται εἰς τὴν ἑθνικὴν οἰκονομίαν ἑτησίως ἀνάλογον μέρος τοῦ ἔξερχομένου ὅπδο μορφὴν ναύλου ποσοῦ, θὰ ὅπαρχῃ ἐν πλοίον ὅπδο γαλλικὴν σημαίαν καὶ θἀπασχολήται ἐπὶ τούτου ἀριθμός τις γάλλων ναυτικῶν.

"Ιδοὺ ἡ δικαιολογία τῆς ἐφαρμογῆς ἐμποροναυτικῆς πολιτι-

κής εἰς δσας χώρας ἐφηρμόσθη τοιαύτη, διὰ κρατικῆς οἰκονομικῆς ἀρωγῆς.

Τπάρχει διδακτικώτατον παράδειγμα του ἐκτιθεμένου ἐν τῷ προηγουμένῃ παραγράφῳ κινδύνου ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τῆς ξένης ναυτιλίας: ἡ Πορτογαλία, ήτις λόγω τῆς γεωγραφικῆς της διαμορφώσεως δὲν εἶναι, δπως ἡ Ἑλλάς, διποχειρίος εἰς μόνην τὴν ἀπὸ θαλασσῆς συγκοινωνίαν, ὑπερηφανεύετο, ἐν τῷ παρελθόντι, δτε λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς της θέσεως, ὡς κειμένη ἐπὶ τῆς γραμμῆς διελεύσεως πολλῶν ξένων ἀτιμοπλοίων—ώς συμβαίνει σήμερον μὲν τὴν Ἑλλάδα—εἰχεν οὐ μόνον τακτικήν, ἀλλὰ καὶ εὐθηνήν θαλασσῶν συγκοινωνίαν διὰ τῶν ξένων τούτων πλοίων καὶ συνεπῶς δὲν εἰχεν ἀνάγκην οὕτε ἐφαρμογῆς ἀκτοπλοϊκῆς πολιτικῆς, οὕτε τὰς δαπάνας τῆς ἐπιχορηγήσεως πρὸς τὴν ἔθνικήν ἐπιβατικήν ναυτιλίαν. Ἀλλ' ίδου δτε ημέραν τινὰ αἱ πολυάριθμοι ξένοι ναυτικαὶ ἔταιρεῖαι ηρχισαν μεταξύ των λυσσώδη συναγωνισμῶν—πρόδρομον πάντοτε μεγαλειτέρων δεινῶν διὰ τὴν χώραν, ἐν ἦ οὕτος ἐφαρμόζεται—ώς πρὸς τὸ πορτογαλικὸν ἀκτοπλοϊκὸν ἐμπόριον, ἔως ὅτου αἱ μή δυνάμεναι ν' ἀνθέξουν εἰς τοῦτον, ἐγκατέλειψαν τοὺς πορτογαλικούς λιμένας εἰς τὰς ὑπολειφθείσας ἔταιρείας. Διὰ νὰ πολλαπλασιασθοῦν δὲ τὰ παραδείγματα του οἰκονομικοῦ φαινομένου, καθ' ἄ, δταν ἐλαττοῦται ἐν τινὶ χώρᾳ διαριθμὸς τῶν παραγωγῶν, οἱ καταναλωταὶ γίνονται ταχέως θύματα τῆς διαταραχῆς ταύτης, αἱ ἐναπομενασαι ξέναις ἔταιρεῖαι κατώρθωσαν ἵνα συγεννοηθῶσι μεταξύ των—ἡτο ἀλλως τε τότε ἡ περίοδος τῶν διεθνῶν συμφωνιῶν ἐν τῇ ναυτιλίᾳ, πρὸς προστάσιαν τοῦ ναύλου, καὶ τὸ γνωστότερον παράδειγμα τούτου είναι: ἡ σύστασις του γερμανοῦ αμερικανικοῦ τράστ τοῦ ὥκεανου ὑπὸ τὸν Μόργχαν πρὸς συγκράτησιν τῶν ναύλων τῶν ὑπερωκεανείων—εἰς δάρος τῶν μεταφορικῶν ζηναγκῶν τῆς χώρας, ἐπὶ δ' τρία ἔτη, 1902—1905, κατεδυνάστευσαν, διὰ τοῦ διαρκῶς αὐξανομένου κοινοῦ ναυλολογίου καὶ τῶν ἀτελειῶν, τὴν Πορτογαλίαν.

Οἱ πολιτικοὶ ἀνδρεῖς τῆς χώρας ταύτης ταχέως μετενόγησαν διὰ τὸ δι: παρέδοσαν τὴν χώραν των, ὡς ἀνυπεράσπιστον λείαν, εἰς τὸν ξένον ναυτιλιακὸν δυνάστην καὶ ἔσπευσαν, δι' ἐπιχορηγήσεων καὶ παντοειδοῦς ἀλληλεκρατικῆς, οἰκονομικῆς καὶ ἡθικῆς ἀρωγῆς καὶ μερίμνης, νὰ δημιουργήσουν ίδιαν ἐπιβατικήν ναυτιλίαν, εἰς

ήν επεφύλαξαν, άπό το 1908, διάχρημα τὸ ἀκτοπλοϊκὸν ἐμπόριον. Ἡ ζωηρὰ δὲ ἀνάμνησις τοῦ προσφάτου ἄλλως τε παρελθόντος τούτου, κρατεῖ ἐν ἐγρηγόρσει πάντοτε τὴν κοινὴν γνώμην τῆς χώρας, ἡτις ἔκτοτε πρωτοστατεῖ εἰς τὴν λῆψιν μέτρων προστασίας τῆς θεντικῆς ναυτιλίας.

Ίδου δὲ λόγος, δι' ὃν η Πορταγαλία θεωρεῖται ἐν τῶν πλέον προστατευτικῶν κρατῶν, προκειμένου περὶ τῆς **βιομηχανίας** τῶν θαλασσίων μεταφορῶν.

Δ. Γ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΗΜΕΡΙΝΗ ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

Ποῖα τὰ αἴτια τῆς κοίσεως, δξεταζομένης
δις καθολικοῦ καὶ δις παγκοσμίου φαιρομένου.

Ἄπο τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς, τοῦ Βόλου, τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοὺς ἄλλους τοῦ Κράτους μας, ἀκόμη δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους 8λων, ἀνεξαιρέτως 8λων, τῶν Κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἀτιναδιεξάγουν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν, ἔρχονται θλιβερώτατα πράγματα μηνύματα: διτὶ τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο τὰ ἀτμόπλοια δένονται ἐλλείψει ἐργασίας.

Ἡ κρίσις τῆς ναυτιλίας, τρομακτικὴ εἰς ἔκτασιν, εἰναι, 8δίως ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1929, κρίσις καθολική, παγκόσμιος καὶ ἥρχισε νὰ ἐκδηλωσται ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν μέχρι τῆς Ἑλλάδος, μέχρις ἡμῶν, ἀφ' οὐ εἰς τοὺς λιμένας μας, διὰ νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸν τόπον μας, εἰναι δεμένα 50 περίπου ἑλλην. φορτηγά. Ἔπιπροσθέτως ἐδέθησαν εἰς τὴν Ἀργεντινὴν ἄλλα 16 ἑλληνικὰ φορτηγὰ τόννων γκρδς 49.650, εἰς τὴν Ἀγγλίαν 13, τόννων γκρδς 38.810 καὶ εἰς ἄλλους λιμένας ἄλλα 7, τόννων γκρδς 26.380. Ἀκόμη εἰναι δεμένα περὶ τὰ 40 ἐπιβατικά. Εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, «ἡτις κυδερνᾷ τὰ κύματα τῶν θαλασσίων πόντων», δπως θέλει καὶ ἐν ναυτικὸν ἀγγλικὸν τραγούδι, ἡ κρίσις, 8λων τῶν ἀναλογιῶν τηρουμένων, εἰναι μεγαλειτέρα, καὶ δὲν περνᾷ δεκαπενθήμερον, καθ' ὃ νὰ

μὴ γίνηται συμβούλιον εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Ναυαρχεῖον διὰ τὴν παρακολούθησιν καὶ τὴν μελέτην τῆς κρίσεως, η δποία, ἐπαναλαμβάνομεν, δὲν εἶναι μεμονωμένον ἑλληνικὸν φαινόμενον, ἀλλὰ παγκόσμιον.³ Αξίζει, λοιπόν, ἀντικειμενικῶς καὶ χωρὶς ὑπερβολάς, νὰ ἔκθεσωμεν τὴν θέσιν τῆς ἑλληνικῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας διπλαὶς ἔχει σήμερον.⁴ Αφ' οὐ δὲν εἶναι ἀκόμη καθωρισμένα ποτα πρέπει νὰ γίναι τὰ μέτρα, μὲ τὰ δποία θ' ἀντιμετωπίσθῃ, τὰ φάρμακα, μὲ τὰ δποία θὰ θεραπευθῇ η κρίσις—καὶ τὸ ίδιον τὸ Ἀγγλικὸν Ναυαρχεῖον ὠμολόγησεν διτε εὑρίσκεται ἀκόμη εἰς τὸ στάδιον τῆς μελέτης τῶν γενεσιουργῶν αἰτίων τῆς κρίσεως—τούλαχιστον δὲς γνωρίζωμεν εἰς πολοὺς λόγους δρεῖλεται. Διὰ νὰ θεραπευθῇ κατι, πρέπει νὰ γίνῃ πρώτα πρώτα καὶ λὰ γνωστόν.

* *

“Η ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ ναυτιλία. Ἐὰν ἤθελε κάνεις ν' ἀποδώσῃ δλον τὸν δφειλόμενον φόρον τιμῆς εἰς τὴν ἔθνικῶς καὶ κοινωνικῶς ὡφέλιμον δρᾶσιν της, θὰ ἡμποροῦσε ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἥν 300 περίου σπετσιώτικα, ὅδραίκα καὶ φαριανὰ καραβάκια, χωρητικότητος δλα μαζῇ 75 χιλιάδων τόνων, ἔξωπλισμένα σὰν ἀστακοί, μαζῇ μὲ τὰ καραβάκια καὶ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν νήσων, ἔγραφον τὰς ἡρωϊκὰς ἐποποιίας τῆς Χίου ἢ τοῦ Τσεσμέ.

Δὲν εἶναι δμως ἀνάγκη ν' ἀνατρέξῃ τις τόσον μακράν· καὶ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς θριάμβους τοῦ πολεμικοῦ μας ναυτικοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαοκταετίαν, εἰς μίαν γωνίαν τῆς ἐποποιίας αὐτῆς θὰ εὕρῃ συγκεντρωμένους καὶ ἀφανεῖς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἐμπορικοῦ μας ναυτικοῦ. “Αγνωστοι, σκορπισμένοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀντιπροσωπεύουσιν ἔνας-ἔνας χωριστά, καὶ δλοι μαζῇ ἀπὸ μίαν ἑλληνικὴν δόξαν. “Ητο η ἐποχὴ καθ' ἥν δ θάνατος ἐνεφώλευε καλὰ κρυμμένος μέσα εἰς τὸ χάλκινον περιβλημα τοῦ γερμανικοῦ διοδρυχίου, ἔτοιμος νὰ ἐξορμήσῃ ἀνὰ πάσαν στιγμὴν καὶ νὰ σκορπίσῃ χιλίας καταστροφάς. Ο λαός μας δλόκληρος ἐπερίμενε μὲ ἀγωνίαν τὸ φωμί του νὰ φθάσῃ ἀπὸ τὸν Καναδᾶν ἢ ἀπὸ ἐπου ἀλλοῦ. Ο στρατός μας ἀνέμενε ν' ἀνεφοδιασθῇ. Καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἐμπορικὸν ναυτικὸν μὲ τὰ ἀτρόμητα πληρώματά του, ἐβάζει πρὸς τὸ καθήκον του, ἀντιμετωπίζον εἰς πᾶν βῆμα τὴν τορ-

πίλλην ή τὴν δυναμίτιδα του ὑποθρυχίου, μακρὰν ἔκει εἰς τὴν ἀπέραντον θάλασσαν, ή διοία ητο ἔτοιμος ν' ἀνοίξῃ τὴν δύραν ἀγκάλην τῆς καὶ νὰ γίνῃ τάφος ἐκατοντάδων ἀνθρώπων εἰς ἓν τέταρτον τῆς ωρας. "Ἐνα σούρουπο, κατὰ τὸ λυκόφως ή τὴν νύκτα, τὲ ὑποθρύχιον ἔδγαινεν ἐμπρὸς ή καποια τορπίλλη ἔσκαζεν εἰς τὰ πλευρὰ του πλοίου. Καὶ τότε ἀλλο δρᾶμα, ἀλλη τραγῳδία καὶ ἀλλη ἀπώλεια προσετίθετο εἰς τὴν πένθιμον ἐκατόβδην τῶν ἀπωλειῶν του ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ διαρκοῦντος του πολέμου. Καὶ, διὰ νὰ την προσδιορίσωμεν αὐτὴν τὴν ἐκατόβδην μὲ ἀριθμούς: τὸ 1914 εὑρε τὸν ἑλληνικὸν ἐμπορικὸν στόλον, ἀποτελούμενον ἀπὸ 474 ἀτμόπλοια, μὲ καθαρὰν χωρητικότητα 550 χιλιάδων τόννων, καὶ, έταν ἔληξεν ή παγκόσμιος θεομηνία καὶ ὑπεγράφη ή ἀνακωχῇ εἶχον ἀπομείνη μόνον... 65. Τὰ 409, καθαρὰς χωρητικότητος 445 χιλ. τόννων, εἶχον διαθεσθῇ καὶ καταστραφῆ.

* * *

"Ἐπειτα ἔληξεν δ πόλεμος καὶ ἤρχισε πάλιν ή ἑλληνική σημαία ν' ἀναλαμβάνῃ τὴν θέσιν της ἀνὰ τὴν Μεσόγειον καὶ τὴν Βαλτικήν, τὸν Εὔξεινον Πόντον καὶ τοὺς Ὡκεανούς.

Τὴν 31ην Δεκεμβρίου του 1928 ή δύναμις του ἀτμήρους ἐμπορικοῦ μας στόλου συνίστατο:

ἐκ φορτηγῶν	397	διεκάς	χωρητικ.	τόν.	1.153.917
ἐξ ἐπιβατικῶν	117	>	>	>	77.706
ἐξ ὑπερωκεαν.	3	>	>	>	23.725
ἐκ διαφόρων	11	>	>	>	1.617
ητοι ἐν δλψ	528	>	>	>	1.256.965

"Οπως παρατηρεῖ δ ἀναγνώστης, ή ἑλληνική ἐμπορική ναυτιλία ὑποτελεῖται σχεδὸν καθ' δλοκληρίαν ἀπὸ φορτηγά, τὰ διοία ἀνέρχονται εἰς τὰ 91.80 ο)ο του δλου ἀριθμοῦ τόννων. Ἀκολουθοῦν τὰ ἐπιβατικὰ μὲ 6.18 ο), τὰ ὑπερωκεάνεια μὲ 1.89 ο)ο καὶ τὰ διάφορα μὲ 0.13 ο).

Τὰ φορτηγά μας αὐτὰ ποσ ἐργάζονται; Εἰς γραμμὰς ἐσωτερικοῦ ή εἰς γραμμὰς ἔξωτερικοῦ; Κατὰ τὰ τέσσαρα πέμπτα ἐργάζονται εἰς γραμμὰς ἔξωτερικοῦ. Ἀπὸ Ἀγγλίας καὶ Ἡπειρωτι-

κής Εύρωπης εἰς Νότιον Αμερικήν καὶ τὰνάπαλιν. Καὶ εἰς μικροτέραν, πολὺ μικροτέραν, μοῖραν εἰς Εὔξεινον πόντον καὶ Μεσόγειον.

Κατὰ τὸ 1928 π. χ. ἐξ ἀριθμοῦ 397 ἑλλην. φορτηγῶν, ἀτινα ἀπετέλουν τὸ σύνολον, τὰ 335 (δλ. χωρ. τόννων 1.123.124) ἔξυπηρέτησαν τὴν παγκόσμιον κίνησιν τοῦ διὰ θαλάσσης ἐμπορίου, ὡς πλοια ἀνευ δρισμένου δρομολογίου, (TRAMPS), τὰ δὲ ὄπόλοις πα 62 (δλ. χωρ. τόννων 30.493), δηλαδὴ μικρὰ φορτηγά, ἔξυπηρέτησαν τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον.

* *

Εἰχε, λοιπόν, ἀρχίσῃ τὸ ἑλληνικὸν ναυτικὸν νὰ ἐργάζηται, διὰ δὲ τῶν εἰσκομιζομένων ναύλων του ν' ἀποδαίνη εἰς τῶν κυριωτέρων πλουτοπαραγωγικῶν πόρων τῆς χώρας.

Περιοριζόμενοι εἰς τὸ 1928, τελευταῖον ἔτος κάπως εὐτυχοῦς ἐργασίας, θὰ ἐκθέσωμε· τὰς εἰσπράξεις τῆς ἑλληνικῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, διότι ἀπὸ τοῦ 1929 καὶ ἐντεῦθεν ἥρχισε μᾶλλον ἀγρίᾳ ἡ ἐκδήλωσις τῆς κρίσεως. Ἰδού αὐταὶ:

α') Τὰ ἑλληνικὰ φορτηγά ἐξωτερικοῦ ἀπὸ ναυλώσεις των ἐπραγματοποίησαν ἐν συνόλῳ φτάριστα 4.700.000 λιρῶν² Αγγλίας. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἀκαθαρίστων αὐτῶν εἰσπράξεων, ἀφαιρουμένων τῶν ἔξδων ἐκμεταλλεύσεως (ἀσφαλίστρων, λιμενικῶν, δημοσίων, καυσίμου βληγής, μισθοτροφοδοσίας καὶ συντηρήσεως πλοίων), τοῦ τόκου τῶν ἐνυποθήτων δανείων καὶ τῆς σχετικῆς ἀποσβέσεως, ἀπέμειναν καθαρὰ κέρδη περίπου λίραι 400.000

β') Η μισθοτροφοδοσία τῶν πληρωμάτων τῶν φορτηγῶν ἐξωτερικοῦ διπολογίζεται περίπου εἰς 800.000 λίρας, ἐκ τῶν δποίων, ἀφαιρουμένου τοῦ ἐνδές τρίτου περίπου, τὸ δποίον ἐδαπανήθη πιθανώτατα ἀπὸ τὰ πληρώματα εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἀπέμεινε καθαρὸν ὄπόλοις ποντον λίραι 550.000

Σύνολον λίραι 950.000

Αὐταὶ αἱ 950 χιλ. λίραι ἡ 350 περίπου ἐκατομμύρια δραχμῶν

ἀποτελούν καθαράν ἐνίσχυσιν τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας ἐκ τῶν φορτηγῶν του ἑξωτερικοῦ.

Απὸ τὰ φορτηγὰ ἑσωτερικοῦ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (1928) ἀλλα μὲν ὑπέστησαν μικρὰς ζημίας, ἀλλα δ' ἐπραγματοποίησαν μικρὰ κέρδη, εἰς τρόπον ὅστε ἐν τῷ συνόλῳ του τὸ ἑξαγόμενον νὰ ἴσσο-σκελίζηται.

Ἐκ τῶν 117 ἐπιβατικῶν, 16 μόνον εἰργάσθησαν καὶ εἰς ἑξωτερικὰς γραμμάς, καθὼς καὶ τὸ ἐν ἀπὸ τὰ τρία μας ὑπερωκεάνεια, διότι τὰ δύο ἀλλα ἥργησαν. Καὶ, τέλος, τὰ ὑπόλοιπα 101 ἐπιβατικὰ ἡ ἑξυπηρέτησαν ἑσωτερικὰς συγκοινωνίας ἢ τοπικὰς ἡ ἥργησαν μονίμως, δπως συνέδη μὲ εἴκοσιν ἑξ αὐτῶν. Τὰ ἐκ τῶν ἐπιβατικῶν ἑξωτερικοῦ καὶ του ἐνὸς ὑπερωκεανείου καθαρὰ κέρδη, τὰ ἀγάλογα πρὸς τὰς εἰσπράξεις ἑξωτερικοῦ, ὑπολογίζονται εἰς 150 ἑκατομμύρια λιρῶν, ἀναλύονται δὲ εἰς 100 ἑκατ. λιρῶν ἐκ ναύλων καὶ 50 ἑκατ. λ. ἐκ μισθοδοσιῶν πληρωμάτων.

Ἐάν αὐτὰ τὰ 150 ἑκατ. λιρῶν προσθέσωμεν εἰς τὰ 950 ἐκ. λ. ἐκ τῶν φορτηγῶν ἑξωτερικοῦ, ἔχομεν σύνολον ξένου συναλλάγματος, εἰσαχθέντος εἰς τὸν τόπον μας, 1.100.000 λιρας ἡ 400 καὶ πλέον ἑκατ. δραχμῶν δι' ἐν καὶ μόνον ἔτος, τὸ 1928.

Τὸ ξένον συναλλαγμα, δπερ εἰσήλθεν ἀπὸ τὴν ἐμπορικήν μας ναυτιλίαν κατὰ τὸ ἔτος 1929, δὲν εἶναι ἀκόμη γνωστόν. Δύο πράγματα εἰναι διμως γνωστά, δτι, ἐνῷ ἡφ' ἐνὸς ηὗξηθη ἐξριθμὸς τῶν πλοίων, ἀνελθών τὴν 31ην Δεκεμβρίου του 1929 εἰς 547 ἀπὸ 528, δπως ἡτο τὸν Δεκεμβρίον του 1928 καὶ μὲ δλ. χωρ. τόννων 1.350.157 ἔναντι 1.256.965, ἐξ ἀντιθέτου, ἐπετάθη κατὰ πολὺ τὸ σταμάτημα τῶν ἐργασιῶν καὶ τὸ δέσιμον τῶν πλοίων εἴτε εἰς ἑλληνικούς, εἴτε εἰς ξένους λιμένας.

* *

Πρὸν εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἑξήγησιν τῶν αἰτίων τῆς κρίσεως γενικῶς καὶ εἰδικῶς διὰ τὸν τόπον μας, ἔχει πολὺ ἐνδιαφέρον νὰ ἔξετάσωμεν τὰ τῆς ἡλικίας τῶν πλοίων μας. Διότι ἔδω δλοι οἱ εἰδικοὶ ἀπὸ συμφώνου, συμφωνοῦντος καὶ αὐτοῦ τοῦ κράτους, δπερ ἀσκεῖ ἔλεγχον, ἐπίθλεψιν καὶ διεύθυνσιν τῆς δληγ ναυτιλίας, δέχονται δτι ἐν ἀπὸ τὰ σοδαρώτερα μειονεκτήματα

τῆς ἑλληνικῆς ναυτιλίας ποσ ἐνισχύει ἀκόμη περισσότερον τὴν κρίσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰναι καὶ ἡ παλαιότης τῶν ἑλλήνικῶν πλοίων. Ἰδού ἡ ἡλικία των:

Ἐλικία	Φορτηγὰ	Ἐπιβατικὰ
ἔως 5 ἑτῶν	6	1
5 > 10 >	14	1
10 > 15 >	31	3
15 > 20 >	43	2
20 > 25 >	90	1
25 > 30 >	87	7
30 > 35 >	61	15
35 > 40 >	27	21
40 > 45 >	13	12
45 > 50 >	17	19
50 > 74 >	16	34

Δοθέντος διτι τὸ πλοῖον πέραν τῶν 20—25 ἑτῶν (καὶ οἱ Ἀγγλοι δὲν κρατοῦν πλοῖον ἐν ὑπηρεσίᾳ πέραν τῶν 25 ἑτῶν) θεωρεῖται παλαιόν, ἔπειται διτι τὰ ἴδια μας εἰναι κατὰ πλειονότητα παλαιά, καὶ μάλιστα πολὺ παλαιά. Μόλις 94 φορτηγὰ καὶ 7 ἐπιβατικὰ εἰναι κατὰ τῶν 20 ἑτῶν. "Ολα τὰ ἄλλα εἰναι ἡλικίας ἀπὸ 20 ἔως 74 ἑτῶν, δῆλα δὴ φθάνουν σχεδὸν μέχρι τῶν πρώτων χρόνων τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἀτμήρους ναυτιλίας.

Αὐτὸ τὸ κακὸν ἡθέλησε νὰ θεραπεύσῃ γόμος ἐκδοθεὶς πρὸ διετίας, κατὰ τὸν διοῖον «ἀπαγορεύεται ἡ ἀναγνώρισις πλοίου ὃς ἑλληνικοῦ ἡλικίας ἀνω τῶν 40 ἑτῶν». Ἀπὸ 30 μάλιστα ἑτῶν ἔως τὰ 40, διὰ ν' ἀναγνωρισθῇ ἐπιβάλλονται 5 σελλίνια κατὰ τόνυν διλικῆς χωρητικότητος. Τὰ παλαιά δμως σκάφη, ποσ προϋπήρχον τοῦ νόμου, εἰναι ἀνεγνωρισμένα καὶ ἀγοράζονται καὶ πωλούνται ἐλευθέρως. Λέγουν λοιπὸν οἱ εἰδικοὶ διτι τὸ παλαιὸν πλοῖον συγκρινόμενον πρὸς τὸ καινουργὲς διτερεῖ κατὰ τὰ ἑξῆς:

εἰναι μικροτέρας ταχύτητος, μεγαλειτέρας καταναλώσεως καὶ μεγαλειτέρου βυθίσματος, ὅστε νὰ μὴ ἥμπορῃ νὰ ἀνέρχηται εἰς ποταμούς, οἱ διοῖοι εἰναι κέντρα φορτώσεων, στερεῖται ἐπαρκοῦς WATER BALLAST TANKS (διαμερισμάτων πρὸς παραλαβὴν ὅδατίνου ἔρματος), διτε νὰ δύναται νὰ ταξιδεύῃ κενὸν μὲ εύκολίαν, ἔχει μικρότερον χῶρον (κυβικά), δὲν εἰναι κατάλλη-

ΛΙΒΑΔΑ Ειπ. Ἀναγν. Τόμ. Δ'.

λον δι^ο ἐλαφρὰ φορτία, ἔχει μεγάλην καθαρὰν χωρητικότητα NET REGISTER) καὶ συνεπῶς πληρώνει πολλὰ δικαιώματα εἰς λιμένας, ἀποκλείεται ἀπὸ πολλὰ φορτία, ὑφίσταται μεγάλας δαπάνας ἐπισκευῶν, διὰ νὰ τηρήσῃ τὴν εἰς τοὺς νηογνώμονας τάξιν του, πληρώνει μεγάλα ἀσφάλιστρα καὶ ἔχει πλήθος ἄλλων μειονεκτημάτων μικροτέρας σημασίας. Τὰ μειονεκτήματα αὐτά, πράγματι, μετατρεπόμενα καὶ ὑπολογιζόμενα εἰς χρῆμα, ἀντιπροσωπεύουν ποσόν, διπερ ἥμπορετ κάλλιστα νὰ καλύψῃ χρεωλύσιον καινουργοῦσι πλοίου. Ἐν τούτοις, παρ^θ δλον δτι δλα αὐτὰ εἰναι γνωστά, ἀγοράζονται παλαιὰ σκάφη, τοῦτο δ^ο δφείλεται εἰς τὰ μικρὰ κεφάλαια, τὰ δποια διαθέτουν οἱ περισσότεροι τῶν Ἑλλήνων ἐφοπλιστῶν, πλὴν τῶν μεγάλων κεφαλαιούχων, οἱ δποιοι ἀγοράζουν καινουργῆ καὶ μεγάλης χωρητικότητος σκάφη.

Ἡ ἀγορά μάλιστα παλαιοῖς πλοίοις ἔχει καὶ αὐτὴν τὴν καλὴν δψιν: Τὰ παλαιὰ σκάφη ἀγοράζονται συνήθως ἀπὸ πλοιάρχους μικροκεφαλαιούχους. Ἐὰν δὲν διέθετε τὰ κεφάλαιά του δ πλοιάρχος αὐτὸς δι^ο ἀγοράν ἔστω καὶ παλαιοῖς πλοίοις, θά τα κατέθετεν εἰς ξένην Τράπεζαν, ἀγγλικὴν συνήθως, μὲ τόκον 2 η 2 1)2 ο). Ἀγοράζει τὸ πλοῖον καὶ, ἐὰν ἡ ἐπιχείρησις εύνοηθῇ, τὸ κεφάλαιόν του θ^ο αὐξήσῃ. Ἐὰν δημιουργή κρίσιμος τὰ κεφάλαιά του θὰ ἐλαττωθοῦν, ἀλλὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ κεφαλαίου του θὰ την ἀναπληρώσῃ ἀπὸ τὰς μισθοδοσίας καὶ τὰ ἄλλα κέρδη του. Συγχρόνως παρέχει ἔργασιαν εἰς 25—30 ἄνδρας —δεύτερον ὑπὲρ— καὶ συντελεῖ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ξένου συναλλάγματος —τρίτον ὑπέρ—. Ατυχῶς τὰ μειονεκτήματα εἰναι σοδαρώτερα καὶ θὰ γίνουν ἀκόμη χειρότερα μὲ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν πλοίων τῶν κινουμένων μὲ μηχανὰς ἐσωτερικῆς καύσεως. Ἐὰν παρατηρήσῃ τις τὰς στατιστικὰς τῶν ναυπηγουμένων πλοίων, θὰ ἴδῃ δτι περισσότερα ἀπὸ τὰ μισὰ τῶν ὑπὸ κατασκευὴν εἰναι πλοῖα μὲ μηχανὰς ἐσωτερικῆς καύσεως, καὶ τοῦτο λόγῳ τῶν προσόντων, τὰ δποια παρουσιάζουν, τῆς οἰκονομικωτέρας κινήσεως, διιγωτέρου προσωπικοῦ καὶ μεγαλειτέρας χωρητικότητος.

Βέβαια αἱ μηχαναὶ αὐταὶ χρησιμοποιοῦνται μᾶλλον δι^ο ἐπιβατικά, ὡς τόσον, καὶ πολλὰ φορτηγὰ ὑπάρχουν καὶ κατασκευάζονται μὲ τοιούτου εἴδους μηχανάς. Πῶς, λοιπόν, θ^ο ἀντιμετωπί-

σωμεν τὸν φοβερὸν αὐτὸν συναγωνισμὸν μὲ παλαιὰ σκάφη :

* *

Δὲν εἰναι δὲ μόναι αἱ τεράστιαι ζημίαι, ποῦ προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἐλάττωσιν τῶν ναυτιλιακῶν ἔργασιῶν καὶ τῶν ναύλων, ζημίαι ἵκαναι νὰ δώσουν ισχυρὸν πλήγμα εἰς τὸ Ισοζύγιον τῶν πληρωμῶν τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ νὰ συντρίψουν τὸν κόσμον τῶν πλοιοστητῶν, μεγάλων καὶ μικρῶν, οἱ ὅποιοι χωρὶς κάθημέναι κρατικὴν βοήθειαν, δπως συμβαίνει εἰς ἀλλας βιομηχανικὰς ἢ παραγωγικὰς ἐπιχειρήσεις, ἢ ἀπὸ εὐθείας διλικὴν ἐνίσχυσιν δπως συμβαίνει εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν, κατώρθωσαν ν' ἀναπτύξουν τὴν ἐμπορικήν μας ναυτελίαν, ὥστε ν' ἀνέρχηται αὕτη εἰς τὴν ἀξίαν τῶν 7 ἑκατομμυρίων λιρῶν, ποσόν, δπερ ἀποτελεῖ ἀρκετὰ σημαντικὸν μέρος τοῦ διου θετικοῦ μας πλούτου. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πλευρὰν αὕτην εἰναι καὶ ἄλλος κόσμος ἔξ ίσου συμπαθής, ὁ κόσμος τῶν πλοιάρχων, τῶν πληρωμάτων, τῶν ἔργατῶν, οἱ δποῖοι ἀφ' οὗ διέσχισαν τὴν Μεσόγειον ἢ τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ περιέφεραν τὴν σημαίαν μας ἀνὰ τοὺς μεγαλειτέρους λιμένας τοῦ κόσμου, τώρα μὲ ἀπόγνωσιν βλέπουν νὰ ἐπικρέμαται κατ' αὐτῶν τὸ φάσμα τῆς ἀεργίας.

Οἱ ἔργαζόμενοι καὶ γενικῶς οἱ ἀπασχολούμενοι ἀνδρες μὲ τὴν ἐμπορικήν μας ναυτελίαν ὑπολογίζονται εἰς 8.500 διὰ τὰ φορτηγὰ καὶ ἐν γένει διὰ τὰ πλοια τοῦ ἔξωτερικοῦ, καὶ εἰς 5.500 διὰ τὰ πλοια ἐξωτερικῶν γραμμῶν. Ἐν συνόλῳ περὶ τὰς 14 χιλιάδας ἀνθρώπωις, εἴτε ὡς πλοιάρχοι, μηχανικοὶ καὶ πλήρωμα, εἴτε ὡς πράκτορες, προμηθευταὶ διλικῶν ἢ τροφίμων, ἀποζοῦν ἀπὸ τὸ ἐμπορικὸν ναυτικόν.

* *

Καὶ τώρα ποῦ δρείλεται ἡ τεραστία αὕτη κρίσις τῆς ναυτελίας καὶ θ' ὅλον τὸν κόσμον, ἀφ' οὗ, κατ' ἐπίσημον στατιστικὴν τῶν ναυτιλιακῶν γραφείων τοῦ Δονδένου, ἀργοῦν εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἀγγλίας δλων τῶν σηματιῶν πλοια 2 ἑκατ. τόν. χωρητικότητος : Ἐν πρώτοις, κατὰ τοὺς εἰδικοὺς πάντοτε, δρείλεται εἰς τὴν αὖξησιν τῶν σκαφῶν, εἰς τὴν «πληθώραν χωρητικότητος», δπως ἔκφράζεται τεχνικῶς, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν μεταφορῶν.

“Οπως γνωρίζομεν δλοι, ή μεταπολεμική πολιτική δλων τῶν Κρατῶν τείνει εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς εἰσαγωγῆς διὰ τῆς αὐξῆς σεως τῆς παραγωγῆς ἐκάστης χώρας. Η παραγωγὴ δημητριακῶν κατὰ τὸ 1929 π.χ. ὑπῆρξεν ἀρίστη. Εἰς τὴν Ρουμανίαν τὰ σιτηρά ἐπῆγαν περίφημα, ἀντιθέτως δὲ η παραγωγὴ σιτηρῶν εἰς τὴν Ρωσίαν—διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν δποίων εὑρίσκαν δουλειὰ καὶ ἐναυλώνοντο πολλὰ ἀτμόπλοια, μεταξὺ τῶν δποίων καὶ Ἑλληνικὰ — ἥλαττώθη εἰς τὸ ἐλάχιστον. Συνεπῶς αἱ ἀνάγκαι μεταφορᾶς ἥλαττώθησαν.

Εἰς ἐπίμετρον, ὑπάρχουν εἰς δλα σχεδὸν τὰ Κράτη μεγάλα στόχοι ἐμπορευμάτων, πρῶται δλαι μεγάλης διομηχανίας ποσού μένουν ἀξήτητοι, ή καταναλωτικὴ δὲ δύναμις τῶν λαῶν ἥλαττώθη κατὰ πολὺ.

Τὰ ἀτμόπλοια λοιπὸν δὲν ζητοῦνται καὶ οἱ ναῦλοι πίπτουν εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα.

Δεύτερος λόγος εἰναις θτι ἡ νεωτέρα ναυπηγικὴ καὶ ἡ μηχανικὴ παρέχει ταχύτερα σκάφη. Έάν π. χ. δ μέσος δρος ταχύτητος μέχρι πρό τινων ἐτῶν ἦτο 8 (ὑποθετικὸς ἀριθμὸς) τώρα εἰναι 12 ή 14. Μία διαδρομὴ συνεπῶς ποσού ἀλλοτε ἐντὸς ἐντὸς ἔτους, νὰ ποῦμε, ἐγίνετο 4 φορὲς τώρα γίνεται 6 ή 7.

Καὶ αὐτὸς χωρὶς νὰ σταματᾷ καὶ η αὔξησις τῶν ναυπηγήσεων. Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1928 ἦσαν εἰς δλον τὸν κόσμον 29.300 ἀτμόπλοια μὲ 65.150.000 τόνλ. δλ. χωρ. καὶ ἐντὸς ἐντὸς ἔτους, τὸν Ἰούλιον τοῦ 1929, ἀνηλθον εἰς 29.612 μὲ 66.307.393 δλ. χωρ. Καὶ διαρκῶς αὔξανουν.

* * *

Διὰ τὴν Ἐλλάδα, εἰδικὰ αἴτια δὲν ὑπάρχουν. “Αλλως τε, εἰναιι ἀρκετὰ τὰ γενικὰ αὐτά, διὰ νὰ ἔξηγήσουν καὶ τὴν ἑλληνικὴν ναυτιλιακὴν κρίσιν. Εὔτυχῶς θτι ἀπομένει μία ἑπτὶς θετικὴ: Τὸ ἀνοιγμα τῶν λιμένων τῆς Βαλτικῆς ἀπὸ 15 Ἀπριλίου ἕως 15 Μαΐου. Πολλὰ ἀτμόπλοια ἔχουν προναυλωθῆ διὰ τὴν μεταφορὰν μεγάλων ποσοτήτων ξυλείας ἀπὸ τῆς Βαλτικῆς διὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην.

Καὶ κατόπιν: Κατόπιν ποιὸς ξεύρει! Διότι, θπως ἀντιλαμνεται ὁ καθείς, ή κρίσις τῆς ναυτιλίας ἐκφεύγει ἀπὸ τὰ στενὰ δρια

της δυθμίζεως της καὶ της ἀντιμετωπίσεως της ἀπὸ μόνην τὴν ἐλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἢ ἀπὸ τὴν ἄλφα ἢ βῆτα ἐνίσχυσιν τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας.

Ἐδῶ πλέον πρόκειται περὶ ἀπραξίας ναυλώσεως εἰς διεθνεῖς ναυλαγοράς. Εἶναι, φαίνεται, καὶ αὐτὴ ἔνας ἀπὸ τοὺς λίθας οἱ δποῖοι πνέουν καὶ μαστίζουν τὴν ἀνθρωπότητα καὶ οἱ δποῖοι εἰναὶ καθαρὰ συνέπειαι τοῦ μεγάλου πολέμου. Θά τον ὑποστῶμεν καὶ αὐτόν, ἀφ' οὗ τούλαχιστον ἔως τώρα κράτη, ἀσυγκρίτως ἴσχυρότερα ἀπὸ ἡμᾶς, δὲν ἡμποροῦν ἀκόμη θετικῶς ν' ἀντιδράσουν, ἀλλὰ περιορίζονται εἰς τὸ νὰ μελετοῦν τὰ μέτρα καὶ τὴν θεραπείαν. Εἴθε μόνον νὰ περάσῃ τὸ ταχύτερον.

(**Ἐφημερὶς «Ἐθνος»*)

Η ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΕΡΟΠΛΑΤΑ

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἀεροπλάνου ὡς συγκοινωνιακοῦ μέσου καὶ ὡς παράγοντος πολιτισμοῦ δὲν δύναται νὰ συγχριθῇ, ὡς πρὸς τὴν δραγματικὴν του ἔξελιξιν, πρὸς οὐδὲν τῶν λοιπῶν μέσων συγκοινωνίας. Συνεπληρώθη μόλις δεκαετία τὴν 25ην Αύγουστου 1929 ἀπὸ τότε ποῦ διὰ πρώτην φορὰν δικινητήριο ἔχρησιμοποιήθη δι' εἰρηνικούς σκοπούς, καὶ θεάθη ἱπτάμενον ὑπὲρ τὴν Μάγχην τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν ἀεροσκάφος, μεταφέρον τὸν πρῶτον ταξιδιώτην τοῦ ἀέρος, τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν δέμα καὶ τὸν πρῶτον ταχυδρομικὸν σάκκον ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς μητροπόλεως εἰς τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν. Βίχεν ἐγκατασταθῆ ἡ ἐναέριος συγκοινωνία Λονδίνου—Παρισίων. (**)* πόλεμος, λύτης παλαιῶν προσδημάτων καὶ δημιουργὸς νέων, είχεν ἀποδεῖξη, κατὰ τρόπον δητῶς μαθηματικόν, διτις ἡ ἀεροπορία ἡτο προωρισμένη νὰ συντομεύσῃ κατὰ πολὺ τὰς μεταξὺ τῶν ἔθνων ἀποστάσεις, κατευθυνομένη πρὸς τοὺς σκοπούς τῆς εἰρηνικῆς της ἀποστολῆς.

Τὸ μέλλον τοῦ ἀεροπλάνου διεφαίνετο πλέον σαφῶς, καὶ οἱ πρῶτοι θιασῶται τῆς ἀεροπορίας, μὲ προφητικὴν πεποίθησιν ἀποδέποντες εἰς τὴν κατακτητικὴν ἔξελιξιν του, πλήρεις θάρρους καὶ ἀνευ ἀρωγῆς τῶν κυβερνήσεών των, ἰδρυσαν τὰς πρώτας ἀεροπορικὰς ἑταιρείας.

“Ιδρυτής τής αγγλικής δ. ”Αγγλος Τόμας καὶ τῆς Γαλλικής οἱ Γάλλοι βετεράνοι τῆς αεροπορίας Μπλεριό, Μπρεγκέ, Caudron καὶ Morane—Solnier.

“Εὰν δημως δ ἐνθουσιασμὸς καὶ τὸ θάρρος τῆς ιδεώτεικῆς πρωτοβουλίας ἔχαραξαν τὰ ἵχνη, ἐπὶ τῶν δποίων ἐπρόκειτο νὰ βαδίσῃ καὶ ν' ἀναπτυχθῇ ἡ συγκοινωνιακὴ αεροπορία, ἡ ἀπροσθεψία ἀφ' ἐνδές τῶν πρώτων ”Αγγλων ιδρυτῶν—φυσικὸν μειονέ κτημα τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως, δταν αὕτη ποδηγετῆται ἀπὸ μόνην τὴν αἰσιοδοξίαν—καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἔλλειψις οἰκονομικῆς κρατικῆς ἐνισχύσεως αὐτῶν, ἐματαίωσαν τὸν ὥρατὸν σκοπὸν των, ἡ δὲ μεγάλη προσπάθειά των, προσκρούσασα εἰς τὸν ἀμείλικτον νόμον τῆς ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ φθορᾶς, ἡτο ἐπόμενον νὰ ἀποτύχῃ.

“Αλλ' αἱ πρώται ἀποτυχίαι δὲν σημαίνουν καὶ τὴν ἐγκαταλειψιν τοῦ σκοποῦ. Ἡ αεροπορία ἡτο προωρισμένη διὰ τὸν μεγαλείτερον σκοπὸν τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν συγκοινωνίαν. Αἱ μηχανικαὶ πρόσδοι ἐπέτρεψαν τὴν τελειοποίησιν τοῦ κινητῆρος, τὴν αὔξησιν τῆς δυνάμεως τῶν ἵππων, τὴν δημιουργίαν νέων τύπων ἀεροπλοίων. Αἱ κυβερνήσεις δὲν ἡτο δυνατὸν νὰ τηρήσουν ἐπὶ πολὺ τὴν ἀδρανῆ στάσιν των ἀπέναντι τοῦ πτερωτοῦ ἀγγελιαφόρου τῆς διεθνοῦς ἐπικοινωνίας, διειδον τὸ μέλλον τῆς ἐμπορικῆς αεροπορίας καὶ ἐσπευσαν νὰ ὠθήσουν, ἐκάστη τὴν ἐθνικήν της τοιαύτην, πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ νὰ διαθέσουν ἀξιόλογα κονδύλια εἰς τοὺς προϋπολογισμούς των διὰ τὰς ἐπιχορηγήσεις πρὸς τὰς ἑταίρειας των. Τὸ δτι ἡ ἐμπορικὴ ἀπόδοσις τοῦ ἀεροπλάνου δὲν είχεν ἀκόμη σημειώσῃ ἵκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, δὲν ἡτο δυνατὸν ν' ἀποτελέσῃ μειωτικὸν παράγοντα ἐκτιμήσεως τοῦ ἀεροπλάνου ὡς συγκοινωνιακοῦ μέσου εἰς τὴν σκέψιν τῶν κυβερνήσεων, οὕτε ἥδυνατο νὰ κλονήσῃ τὴν πεποίθησίν των ἐπὶ τὴν δυναμικότητα καὶ τὴν σταθερὰν ἐξέλιξιν αὐτοῦ ὡς μέσου μὲν συγκοινωνίας ἐν ἡμέραις ειρήνης, ὡς δπλου δὲ εἰς ὥραν κινδύνου. Ἀπετέλει ἀναμφισβήτητον γεγονὸς δτι τὸ ἀεροπλάνον ἔξειλισσετο μὲ ἀλματικὰ βήματα πρὸς τὸν τρίτον συγκοινωνιακὸν παράγοντα καὶ πρώτων ἀμυντικὸν ἡ ἐπιθετικὸν τοιούτον. Καὶ αἱ κυβερνήσεις, ἀποβλέπουσαι εἰς τὴν διττὴν ἐθνικὴν ἐποψιν, περιέθαλαν τὴν ἐμπορικὴν αεροπορίαν των μὲ στοργὴν καὶ δὲν ἐδίστα-

σαν νὰ παράσχουν εἰς αὐτὴν ἀφθονα τὰ ὅλικὰ μέσα τῆς ἀναπτύξεως, ὡς μητέρες φιλόστοργοι πρὸς τέχνον πολλὰ ὑποσχόμενον ἀπὸ τὰ πρῶτά του δήματα. "Ιδρυσαν ἀεροπορικὰς γραμμὰς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, ὑπεστήριξαν δι' ἐπιχορηγήσεων παντὸς εἰδούς τὰς ἔθνικὰς ἔταιρειας των—χιλιομετρικαὶ ἐπιχορηγήσεις, ἀτέλειαι δασμολογικαὶ, παραχωρήσεις γηπέδων δωρεάν, χορήγησεις μετεωρολογικῶν πληγροφοριῶν δωρεάν, ἀπαλλαγὴ ἐκ πολλῶν φροτολογικῶν ὑποχρεώσεων—παρέσχον εἰς αὐτὰς τὸ προνόμιον τῆς ἀποχλειστικῆς ἔχμεταλλεύσεως τῶν ἐσωτερικῶν γραμμῶν καὶ δὲν συγκατετέ ησαν εἰς τὴν διὰ τοῦ ἐδάφους των διέλευσιν διεθνῶν ἀεροπορικῶν γραμμῶν, παρὰ μόνον δταν ἔξηστάλιζον παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων κυθερώνησεων θετικὰ ἀνταλλάγματα ὑπὲρ τῆς ἴδιας αὐτῶν ἀεροπλοῖας. Αἱ χοηματικαὶ ἐπιχορηγήσεις τῶν κρατῶν ὑπὲρ τῆς ἐμπορικῆς αὐτῶν ἀεροπλοῖας εἶναι μεγάλαι:

Οὕτω καθιερώθη παρὰ τῶν κρατῶν «πολιτικὴ» εἰς τὴν ἔθνικήν των ἀεροπορίαν καὶ ἀπέναντι τῆς διεθνοῦς τοιαύτης. Ὁργανισμοὶ διεθνεῖς—διεθνῆς ἐπιτροπὴ ἀεροπλοῖας, ἐπιτροπὴ νομικῶν ἐμπειρογνωμόνων ἀεροπορίας—ἀνέλαβον τὴν διημιουργίαν δικαίου διὰ τὸν νέον παράγοντα τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ εἰς πλειστας δὲ τῶν μεγάλων χωρῶν ἰδρύθησαν ὑπουργεῖα ἢ ὑψηλούργεια ἀεροπορίας μὲ σκοπὸν τὴν κατεύθυνσιν τῆς κρατικῆς ἀεροπορικῆς πολιτικῆς ἀπὸ τῆς διφυοῦς αὐτῆς ὅψεως τῆς συγχοινωνιακῆς καὶ τῆς πολεμικῆς.

Πολλάκις δημοσιευθέντες ἀριθμοὶ πείθουν ἀφ' ἐνδὸς περὶ τῆς μελλοντικῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀεροπορίας, βαθιζούσης πλέον μὲ γεωμετρικῶς σταθερὰν πρόσοδον πρὸς τὴν παγκόσμιον ἐπέκτασιν τῶν ἐναερίων μεταφορῶν, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως γεννοῦν τὸ ἔρωτημα: ποῦ θὰ φθάσωμεν; Ἐὰν λάθωμεν ὃπ' ὅψιν τὴν ἐντὸς βραχυτάτου σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος τεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν τελειοποίησιν τοῦ πτερωτοῦ μεταφορέως, δοτὶς ἀπὸ ἀεροπλάνου 3 θέσεων μὲ κινητήρα δυνάμεως 200 ἵππων τῷ 1920, ἔφθασεν ἐντὸς δοκτετίας εἰς κολοσσὸν 120 θέσεων μὲ κινητήρας 6.000 ἵππων, καὶ τὰ παντὸς εἰδούς μέσα ἐνέσεως καὶ ἀσφαλείας, διὰ τῶν ἀποίων ἐφοδιάζονται οἱ ἐναέριοι κολοσσοί, ὡς τὰ ἀερόπλοια R 100 καὶ R 101, δ «Κόμης Ζέππελιν», τὸ διρο-

πλάνον ΙΙο Χ καὶ δτι πάντως δὲν ἐσημειώθη ἀκόμη σταθερὸς σταθμὸς εἰς τὴν γενικὴν ἔξέλιξιν τῆς πτηγτικῆς μηχανῆς, ή ἀπάντησις δὲν είναι δύσκολος : δὲν είναι μακρὰν ή ἡμέρα, κατὰ τὴν διπολίαν δικλάδος τῶν ἀεροπορικῶν μεταφορῶν θ' ἀπορροφήσῃ μέγιστον μέρος τῆς ἐπιβατικῆς κινήσεως καὶ τῆς μεταφορᾶς τῶν ἐμπορευμάτων ἀξίας.

* * *

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡλιγγιώδους ταύτης διεθνοῦς ἀεροπορικῆς κινήσεως καὶ τοῦ πυκνούμενου ἀκαταπάυστως παγκοσμίου δικτύου ἀεροπορικῶν μεταφορῶν, ή "Ελλάς, χώρα γεωγραφικῶς προνομιούχος ἐν τῇ μεσογειακῇ λεκάνῃ, ἀποτελεῖ περίβλεπτον φυσικὴν γέφυραν τῆς σπουδαιοτάτης τῶν ἀεροπορικῶν γραμμῶν τῆς ὅδρογείου, τῆς γραμμῆς Εὐρώπης"—Ινδιών. Ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ τμήματος τῆς γραμμῆς, διερ ο διήκει διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, παρὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀεροπορίας, ή παραλαβὴ δηλονότι τοῦ δι' Αἴγυπτον καὶ Ινδίας ταχυδρομείου εἰς Θεσσαλονίκην καὶ μεταφορά του μέχρις Ἀλεξανδρείας καὶ τάναπαλιν, ἀποτελεῖ τὸν μοναδικὸν πόρον ζωῆς διὰ τὴν ἐμπορικὴν ἀεροπορίαν τῆς χώρας.

Είναι γνωστὸν δτι βικαίδες δρος διὰ τὴν δργάνωσιν καὶ λειτουργίαν ἀεροπορικῆς γραμμῆς είναι ή κινησις τῆς ἐμπορικῆς μεταφορᾶς, ἐπομένως ἐγκατάστασις ἀεροπορικῆς συγκοινωνίας μεταξὺ δύο ἐμπορικῶν κέντρων δύναται νὰ νοηθῇ ώς ἔχουσα σκοπὸν καὶ ἀπόδοσιν, μόνον ἐφ' δσον μεταξὺ τῶν μελλόντων νὰ συνδεθοῦν σημείων καὶ ἐπὶ τῶν σχετικῶν ἐδαφῶν ὑπάρχει κίνησις δικαίολογοσσα τὴν ὑπερβολὴν ἐναερίου γραμμῆς. Διέτι τὸ εἰς διλικδν καὶ λοιπὰ ἔξοδα—καύσιμος υλη, φθορά, μισθοί—κόστος ἐκάστου ταξιδίου κατ' ἄρχας μὲν θὰ καλύπτηται κατὰ ποσοστόν τι ἐκ τῆς εἰσπράξεως ναύλων καὶ ταχυδρομικῶν κομίστρων, σὺν τῷ χρόνῳ δέ. δταν αἱ τεχνικαὶ τελειοποιήσεις, ώς δύναται νὰ κρίνῃ τις ἐκ τῶν τάσεων καὶ τῶν μέχρι τοῦδε προσπαθειῶν τῆς μηχανικῆς, ἐλαττώσουν τὴν ἀξίαν τῶν πτηγτικῶν μηχανῶν, τὸ κόστος τῆς ἐναερίου μεταφορᾶς, ή γραμμῆς θ' ἀποκτήσῃ οικονομικὴν αύτοτέλειαν καὶ θὰ χειραφετηθῇ ώς δργανισμὸς ἀπὸ τὴν κρατικὴν ἐπιχορήγησιν.

“Η ελληνική έμπορική άεροπλοΐα, έχουσα τὸ πλεονέκτημα νὰ ἔχῃ εἰς χειράς της τμῆμα τῆς πλέον προσοδοφόρου άεροπορικῆς δόσου πρὸς Ἰνδίας, δύναται ταχέως νὰ καταστῇ οἰκονομικῶς ἀνεξάρτητος, χάρις εἰς τὰς ἀνηκούσας εἰς αὐτήν, δυνάμει τῆς διεθνοῦς συμβάσεως τῆς Χάγης, εἰσπράξεις ἐκ τῶν ποσοστῶν τῆς κολοσσαίας ταχυδρομικῆς κινήσεως μεταξὺ τῆς εύρωπαϊκῆς καὶ τῆς ινδικῆς ἡπείρου, καὶ, μετά τινα χρόνον, νὰ δημιουργῇ εἰς αὐτοσυντήρητον βιομηχανικὸν δργανισμόν, προωρισμένον νὰ ἔνισχύσῃ τὴν ἑθνικὴν δύναμιν καὶ οἰκονομίαν, καὶ ν' ἀποτελέσῃ διὰ τὸ κράτος ἕρεισμα στερεόν καὶ παράγοντα ὑπολογισμῶν εἰς ὥρας δυσκόλων προσπαθειῶν.

“Η γραμμὴ λοιπὸν αὗτη ἀποτελεῖ τὸν μοναδικόν, ἀλλὰ καὶ ισχυρὸν πόρον διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἔμπορικὴν άεροπορίαν. Τὸ ἑλληνικὸν κεφάλαιον θὰ σπεύσῃ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν δημιουργίαν τῆς, μόνον ἐὰν ἔχῃ τὸν πόρον τοῦτον ὡς βέβαιον πυρήνα τῶν ἐσόδων τῆς. Ἐάν, ἀντιθέτως, τὸ ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους ἀπὸ βορρᾶ τμῆμα παραχωρηθῇ εἰς τὰς ἀλλοειθνεῖς ἑταιρείας, ἔστω καὶ μὲ τὴν προϋπόθεσιν διὰ δύναται νὰ ἔκτεληται καὶ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν άεροπορίαν, οὐδὲν τῶν ἀνωτέρω εύνοοικῶν ἀποτελεσμάτων δύναται νὰ προκύψῃ ὑπὲρ τῆς τελευταίας ταύτης, διότι τότε τὰ μὲν ξένα ἀεροσκάφη θὰ διασχίζουν τὸν ἑλληνικὸν ἀέρα κατάφορτα ταχυδρομείου παραδιδομένου ἀπὸ τὰ ξένα ἀκραία ταχυδρομικὰ γραφεῖα, διτινὰ θὰ ἔχουν πᾶν συμφέρον δπως τὰ κόμιστρα περιέρχωνται εἰς τὰ ἀεροσκάφη τῆς Ἰδίας αὐτῶν ἑθνικότητος, τὰ δὲ ἑλληνικὰ θὰ ἴπτανται κενὰ εἰς τὸν ἑλληνικὸν οὐρανόν. Τούτο ἡδη συμβαίνει ἐπὶ τοῦ διὰ Γενούν—Κερκύρας μεσογειακοῦ τμήματος τῆς γραμμῆς Λογδίνου—Ἰνδιῶν, εἰς τὴν ὄποιαν συνεργάζονται, ὡς γνωστόν, δύο ἑταιρεῖαι διαφόρου ἑθνικότητος. Τούτων ἡ μία, ὑποστηριζομένη παρὰ τῶν ἀκραίων ταχυδρομείων, μεταφέρει 400 κοιλὰ ταχυδρομικῶν ἀποστολῶν κατὰ ταξίδιον, ἡ δὲ ἀλλη ἔν μόνον!! Εἰς τὴν αὐτὴν ἀσφαλῶς κατάστασιν θὰ περιέλθῃ ἡ ἑλληνικὴ άεροπορία, ἐὰν ὑποτεθῇ διὰ ἡ εὐπιστία καὶ ἡ αἰσιοδοξία τοῦ ἑλληνικοῦ κεφαλαίου ἔξικνεῖτο μέχρι τοῦ σημείου ὃστε νὰ την δημιουργήσῃ. Θεμελιώδης, ἐπομένως, ἀρχὴ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἑλληνικῆς ἔμπορικῆς άεροπολοίας, εἰναι ἡ ὑπὲρ αὐτῆς ἔξασφάλισις τῶν πλεονεκτημάτων τῆς προ-

νομιακής θέσεως τῆς χώρας καὶ ουγκεκριμένως ἡ ὅπ' αὐτῆς μονοπωλιακὴ ἐχμετάλλευσις τούλαχιστον τοῦ ὑπὲρ τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος τιμήματος τῆς προσοδοφόρου γραμμῆς Εύρωπης—Αιγύπτου—”Ινδιῶν.

“Τὸ πόλ τὰς ἀνωτέρω προϋποθέσεις φρονοῦμεν ὅτι εἰναι δυνατὴ ἡ ὑπαρξία τῆς ἐλληνικῆς ἐμπορικῆς ἀεροπλοΐας, ἢτις, ἐξασφαλίζουσα τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς βάσιν καὶ χρησιμοποιοῦσα ἀρτίας κατασκευῆς ἀεροσκάφη καὶ ἔμπειρον πτητικὸν προσωπικὸν—οὕτινος δὲν στερεῖται δὲ Ἐλλὰς—καὶ μὲ καλῶς ὠργανωμένας βάσεις, θὰ ἐπιβάλῃ τὰ δικαιώματά της, ἀποδίδουσα τοὺς ἀναμενόμένους παρὰ τοῦ κράτους καρπούς. Μετὰ δὲ τὴν εἰς ισχυρὸν δργανισμὸν δημιουργίαν τῆς θὰ δυνηθῇ εἰς τὸ μέλλον, δταν πλέον αἱ λεωφόροι τοῦ ἀέρος καταστοῦν ἐλεύθερον πεδίον εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἀεροπορίαν, ὡς ἡδη γίνεται εἰς τὰς θαλασσίας συγκοινωνίας, νὰ συναγωνισθῇ τελεσφόρως πρὸς τὰς ξένας σημαίας, διεκδικοῦσα τὴν ἀρμόδιουσαν εἰς αὐτὴν θέσιν.

(Ἐφημερὶς «Ἐλ. Βῆμα»)

ΘΑ ΗΝΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΣ Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ;

Τὰ ἐπίγεια τεχνικὰ ἔργα τὰ δποτα προϋποθέτει ἡ λειτουργία γραμμῆς ἐναερίων μεταφορῶν εἰναι σημαντικά.

Εἰς τὰ τέρματα πρέπει νὰ ὑπάρχουν ἀπαραίτητως ἀερολιμένες—ἀεροδρόμια διὰ τὰ ἀεροπλάνα, ὅδραεροδρόμια διὰ τὰ ὅδροπλάνα—μὲ δλας τὰς ἔγκαταστάσεις τὰς δποίας ἀπαιτεῖ ἡ ἀπογείωσις, ἡ προσγείωσις καὶ ἡ διατήρησις τῶν ἀεροσκαφῶν—ἐπίπεδον μὲ διαγώνιον 1200 μέτρων διὰ τὰ ἀεροπλάνα, ἀκόμη μεγαλειτέρας ἐκτάσεως προφυλαγμένη ὅδρτίνη ἐπιφάνεια διὰ τὰ ὅδροπλάνα—ὅπόστεγα, συνεργεία ἐπισκευῶν, ἐφοδιασμὸν καυσμού ὅλης, σταθμὸν ἀσυρμάτου, τηλεγράφου καὶ τηλεφώνου, σταθμὸν μετεωρολογικὸν κλπ. Ἡ δργάνωσις τῶν ἀερολιμένων ἀπὸ ἐπόψεως, οὕτις εἰπεῖν, ἀρχιτεκτονικῆς καὶ ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῶν ἐπιζητουμένων ἀεροδυναμικῶν συνθηκῶν εἰναι δλόχληρος ἴστορία, ἡ ἀνάλυσις τῆς δποίας ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ δρια τῶν ἀρ-

θρων αὐτῶν. Σημειώνω ἀπλῶς δτι, ἀρχιτεκτονικῶς μέν, τρεῖς γενικοὶ τύποι ἀεροδρομίων ἔχουν ἐπικρατήσῃ: α') παραληλόγραμμον μὲ δλας τὰς ἐγκαταστάσεις κατὰ μῆκος τῆς περιμέτρου, οὕτως ὥστε δλόχληρον τὸ ἐσωτερικὸν νὰ μένῃ ἐλεύθερον διὰ τὴν ἀπογείωσιν, μὲ τὸ μειονέκτημα τὸ δποῖον συνεπάγεται δόσονδήποτε χαμηλὸς φραγμὸς τῶν ἐγκαταστάσεων· β') κύκλος μὲ δλας τὰς ἐγκαταστάσεις ἐπὶ ἐλαχίστης ἑκτάσεως εἰς τὸ κέντρον· γ') κύκλος μὲ δλας τὰς ἐγκαταστάσεις εἰς μικρὸν τομέα παρὰ τὴν περιφέρειαν.⁹ Οπον ἀφορᾷ εἰς τὴν δευτέραν ἔποψιν, ἐπιζητεῖται θέσις μὴ προσδαλομένη ἀπὸ ὄφηλὰς ἐδαφικὰς ἔξαρσεις, πρὸς ἀποφυγὴν ρευμάτων καὶ ἀεροδιών, καὶ μὲ προσανατολισμὸν κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπικρατοῦντος ἀνέμου, δεδομένου δτι ἡ ἀπογείωσις καὶ ἡ προσγείωσις γίνονται πάντοτε ἀντιθέτως πρὸς τὸν ἀνεμον.

Κατὰ γενικήν, ἐξ ἄλλου, ἀρχὴν ἐπιδιώκεται, δπως ὁ ἀερολιμὴν εὑρίσκηται δσον τὸ δυνατὸν ἐγγύτερα πρὸς τὸ κέντρον, πρὸς συντόμευσιν τοῦ λεγομένου νεκροῦ χρόνου, ἔκείνου δῆλα δὴ δποῖος ἀπαιτεῖται διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ ἐπιβάτου ἢ τοῦ ἐμπορεύματος μέχρι τοῦ ἀερολιμένος.¹⁰ Ο χρόνος αὐτὸς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβαίνῃ μικρὸν ποσοστὸν τῆς διαρκείας τῆς ἔναρξης διαδρομῆς εἰς τὸ Βερσολίνον τὸ ἀεροδρόμιον εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς πόλεως.

Μεταξὺ τῶν τερμάτων καὶ κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς πρέπει νὰ ὑπάρχουν σταθμοὶ μὲ τινας προχείρους ἐγκαταστάσεις, καὶ βιοηθητικὰ πεδία προσγειώσεως κατὰ διαστήματα 70—100 χιλ. ομέτρων διὰ τὴν περίπτωσιν ἀναγκαστικῆς προσγειώσεως.

Ἡ γραμμὴ ἐπισημαίνεται τὴν ἡμέραν μὲν δι' ὠρισμένων ἐνδείξεων τῶν ἀεροδρομίων, εύχόλως δρατῶν ἀπὸ σημαντικοῦ ὕψους, καὶ δὲ τὴν νύκτα διὰ καταλλήλου φωτισμοῦ—φάροι, προβολεῖς κλπ.

Ἡ δλη αὐτὴ δργάνωσις εἰναι, φυσικά, δαπανηροτάτη. Διὰ τὰς γραμμὰς Ἀθηνῶν—Θεσσαλονίκης—Ιωαννίνων, μὲ δσονδήποτε αὐστηρὰν ἀποφυγὴν πολυτελείας καὶ ἀν ἑκτελεσθῆ, θὰ ὑπερβῇ τὰ 200 ἐκατομύρια δρχμῶν—καὶ τοῦτο μὲ βάσιν δτι διὰ τὴν δευτέραν γραμμήν, δεδομένης τῆς τραχύτητος καὶ τῶν δυσκολιῶν τῶν παρεντιθεμένων δροστοιχιῶν, θὰ προκριθοῦν δρο-

πλάνα, μέσω Πατρών, δπότε ή ώραία λίμνη τῶν Ἰωαννίνων ἡμ-
πορεῖ χωρὶς σημαντικὰς δαπάνας νὰ διευθετηθῇ εἰς οὐδραερο-
δρόμιον.

Ἡ λειτουργία ἐξ ἀλλου τῶν ἐναερίων μεταφορῶν δὲν εἶναι
διλιγότερον δαπανηρά. Αἱ μεγάλαι ποσότητες ἀκριβῆς καυσίμου
ὕλης, αἵτινες καταναλίσκονται—δεδομένου δτι τὸ ἀερόσκαφος χρει-
άζεται δεκάκις ἀνωτέραν, ἐν σχέσει πρὸς τὸ βάρος του, κινητήριον
δύναμιν παρὰ δ σιδηρόδρομος·, ἡ ταχεῖα φθορὰ τοῦ οὐλικοῦ καὶ
τῶν μηχανῶν, θυτερα ἀπό τινας ἑκατοντάδας ώρων πτήσεως,
μὲ τὴν καταθλιπτικὴν ἐπιδάρυνσιν ἀποσβέσεως τὴν δποταν συν-
επάγεται, αἱ ὑψηλαὶ τιμαὶ ἀσφαλειῶν, κλπ. κλπ. Αναβιβάζουν
τὰ ἔξοδα λειτουργίας καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐναερίων συγκο-
νωνιῶν εἰς ἐπίπεδα, τὰ δποτα εἰς ἐλαχίστας γραμμάτις τοῦ κό-
σμου, καὶ δὴ μόνον εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἴσοφαρίζονται ἀπὸ τὰς
εἰσπράξεις. Κατὰ γενικὸν κανόνα τὸ ἀεροπλάνον, ὡς μεταφορι-
κὸν μέσον, δὲν ἀνταποκρίνεται ἀκόμη πρὸς τὰ ἔξοδά του. Τὸ πα-
θητικόν του κυμανεῖται μεταξὺ 25 ο)ο (Ολλανδία) καὶ 75 ο)ο.
Καλύπτεται μέχρι τοῦδε ἀπὸ τὰ κράτη. Εἰς τὴν Γαλλίαν π. χ.
κατὰ τὸ ἔτος 1928, τὸ τελευταῖον ἔτος διὰ τὸ δποτον ὄπαρχει
πλήρης στατιστική, αἱ εἰσπράξεις 88ων τῶν ἐναερίων γραμμῶν
ἀνήλθον εἰς 35 ἑκατομμύρια φράγκων μόνον, ἔναντι 112 ἑκατομ-
μυρίων ἐπιχορηγήσεως!

Καὶ βεβαίως, ἀν δὲν ὄπηρχεν ἡ θετικὴ προσδοκία δτι βαθ-
μιαίως ἡ πρόοδος τῶν τεχνικῶν βελτιώσεων, αὐξάνουσα τὴν
διάρκειαν τοῦ πτητικοῦ οὐλικοῦ, καὶ ρυθμίζουσα ἐπὶ τὸ οἰκονομι-
κότερον τὸ ζήτημα τῆς καυσίμου ὕλης, θὰ μειώσῃ τὰς δαπάνας,
ἐν φ αἱ εἰσπράξεις διαρκῶς θὰ εὑρύνωνται χάρις εἰς τὴν προϊού-
σαν ἔξοικείωσιν τοῦ κοινοῦ μὲ τὸν ἀέρα—ἄν δὲν ὄπηρχεν ἡ βά-
σιμος αὐτὴ πεποιθησίς, ἀν αἱ μελλοντικαὶ δυνατότητες τῆς ἀερο-
πορίας παρουσιάζοντο διλιγότερον ἔκτεταμέναι, αἱ ἐναέριοι συγ-
κοινωνίαι θὰ είχον πρὸ πολλοῦ ἐγκαταλειφθῇ ὡς κατὰ βάσιν
ἀντιοικονομικὴ ἐπιχείρησις.

Τώρα ἔρωτάται: Εἴναι εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ συνθῆκαι εύνοϊ-
καὶ διὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἐναερίων συγκοινωνιῶν; Πρὸ πάσης
ἀμέσου διπαντήσεως, ἐπιβάλλεται τις διευκρίνησις. Πολλοὶ ἔξα-
κολουθοῦν νὰ θεωροῦν τὴν ἐμπορικὴν ἀεροπορίαν μετημ-

φιεσμένον τμῆμα τῆς πολεμικῆς. Ἀπατῶνται. Πρώτον δὲν θὰ ὑπῆρχε κάμπια ἀνάγκη τοιαύτης μεταμφίσεως. Δεύτερον, δὲν εἶναι καὶ δυγατή. Τὰ ἐμπορικὰ πτητικὰ μηχανήματα, δταν ἀνταποκρίνωνται πρὸς τὸν ἀληθῆ τῶν προορισμόν, οὐδόλως ἥμποροιν νὰ χρησιμοποιηθοῦν, κατὰ τρόπον ἀξιον λόγου, ὡς πολεμικά, διότι ἀπὸ τὰ δεύτερα ταῦτα ζητοῦνται εἰδικὰ προσόντα: μεγάλη ταχύτης, μέγα βψος κλπ. Ἡ δὲ ἐκπαλδεύσις τοῦ προσωπικοῦ εἶναι ἐπίσης διαφορετική εἰς τὰς δύο ἀεροπορίας, δπως περίου μεταξὺ ἐμπορικοῦ καὶ πολεμικοῦ ναυτικοῦ.

Μετὰ τὴν διασάρησιν αὐτῆν, συνεπαγομένην τὸ συμπέρασμα δτι ἡ ἐμπορική μας ἀεροπορία δρεῖται νὰ συγκροτηθῇ ἐπὶ βάσεων ἀποκλειστικῶν καὶ αὐτηρῶν οἰκονομικῶν, χωρὶς κάμπιαν συσχέτισιν πρὸς ἄλλους σκοπούς, ἐπιβαρύνοντας αὐτὴν καθ' οίον. δήποτε τρόπον, δις προσθέσωμεν δτι:

αὶ γενικαὶ προϋποθέσεις, αὶ δποται ζητοῦνται διὰ τὴν πλεονεκτικὴν λειτουργίαν ἐναερίου γραμμῆς εἶναι κυρίως:

- α') σχετικῶς μέγα μῆκος διαδρομῆς,
- β') ἀνεπαρκεῖς ἐπίγειοι συγκοινωνίαι,
- γ') διπάρχον δρεῦμα ἀνταλλαγῶν.

Ὑπὸ τοὺς δρους αὐτούς, τὸ ἐναέριον μέσον, ἔξασφαλίζον κολοσσαίαν διαφορὰν ταχύτητος ἔναντι τῶν ἐπιγείων μεταφορῶν, ἥμπορετ θετικῶς νὰ ὑπολογίζῃ ἐπὶ ἐπιβατῶν, ἐμπορευμάτων, καὶ δίως ταχυδρομείου.

Ὑπάρχουν δὲ ἀναμφιθόλως τὰ δεδομένα αὐτὰ καὶ εἰς τὰς δύο ἐλληνικὰς γραμμάς, αὶ δποται πρόκειται νὰ δργανωθοῦν. Ἡ Ἡπειρός μας εἶναι ἐπαρχία ἐν ἀποκλεισμῷ καὶ θὰ ἰδη τὸ ἀεροπλάνον μὲ ἀγαλλίασιν. Ἡ Μακεδονία ὑπηρετεῖται καλῶς καὶ ἀπό ξηρᾶς καὶ ἀπὸ θαλάσσης, ἀλλὰ 2 1)2 περίου ἀεροπορικαὶ ώραι μέχρι Θεσσαλονίκης ἔναντι τῶν 15 σιδηροδρομικῶν καὶ τῶν ὑπερδιπλασίων ἀτμοπλοΐκῶν θὰ ἔναι ἴσχυρὰ ἔλξις διὰ πολλοὺς ταξιδιώτας, καὶ ἀκόμη περισσότερον διὰ τὸ ταχυδρομεῖον. Ὑπάρχει κάθε λόγος νὰ πιστεύωμεν δτι ἀμφότεραι αὶ γραμμαὶ θὰ προσελκύσουν πυχνὴν πελατείαν. Τοῦτο δὲν σημαίνει δτι θὰ καλύπτουν τὰ ἔξοδά των. Τὸ δλικὸν κόστος ἀπλῆς διαδρομῆς Ἀθηνῶν—Θεσσαλονίκης—380 χιλιόμετρα—ἀπὸ τρικινητήριον ἀερόσκαφος μὲ ὥφελιμον βάρος 2 τόννων π. χ., δὲν θὰ ἔναι

κατώτερον τῶν 45 χιλιάδων δραχμῶν. Ποτος ναῦλος, εἴτε ἐπι-
δικτῶν εἴτε ἐμπορεύματος, ἡμπορεῖ, εἰς χωρητικήτητα 2 τόννων,
νὰ καλύψῃ καὶ τὸ τρίτον τῆς διπλάνης αὐτῆς; Δύο τόννοι εἰναι
περίπου 35 χιλιάδες ἀθηναϊκαὶ ἔφημερίδες. "Οσον σημαντικὸν
καὶ ἀνὴραι τὸ πλεονέκτημα τῆς μεταφορᾶς των εἰς τὴν Θεσσα-
λονίκην ἐντὸς 2 1/2 ωρῶν—δῆλα δὴ διὰ νυκτερινῆς πτήσεως, τὴν
7.30' πρωΐην—ἐν φ τώρα κυκλοφοροῦν τὴν ἐπομένην, ἡμποροῦν
νὰ πληρώσουν περισσότερον ἀπὸ 15·20 λεπτὰ κατὰ φύλλον,
δῆλα δὴ ἐν δλφ 7 χιλιάδας δραχμάς; Αὐτὴ περίπου εἰναι ἡ ἀνα-
λογία καὶ διὰ τὰ ἄλλα ἐμπορεύματα.

N. ΒΕΝΤΗΡΗΣ

ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΝΑΚΟΧΗ ΜΕΤΑΕΥ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ;

"Η τελευταία ἀνακωχή, ἡ δποία συνεκέντρωσε τὴν γενικὴν
προσοχὴν καὶ συνεζητήθη πολὺ εἰς τὴν Γενεύην ὅπὸ τὴν αἰγίδα
τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, εἰναι ἡ ἀνακωχὴ διὰ τῆς δποίας ἐπι-
διώκεται δ διακονίσμδος τοῦ διεθνοῦς τελωνειακοῦ δικαιολογίου.

Εἰναι ἀξιον ἀπορίας πῶς εἰς τὰς νεωτέρας σχέσεις τῶν ἔθνων
ὑπὲρ τῆς εἰρήνης γίνεται χρῆσις πολεμικῶν φράσεων. Η ναυ-
τικὴ συνδιάσκεψις τοῦ Λονδίνου διεσπαλπίσθη ὡς μεγάλη προ-
σπάθεια διὰ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου, ἐν φ τὸ τελωνειακὸν δικαιο-
λόγιον περιγράφεται ὡς προσπάθεια διὰ τὴν ἐμπορικὴν εἰρή-
νην καὶ σταθεροποίησιν. Εἴτε πρόκειται περὶ ἀνακωχῆς εἰς τὴν
ἐμπορικὴν ἀντιτελίαν, εἴτε περὶ ἀνακωχῆς διὰ τὴν πρόληψιν
τοῦ πολέμου, δ συναγωνίσμδος μεταξὺ τῶν ἔθνων εἰναι τόσον δξδ
σήμερον, ὥστε δ θάνατος τοῦ ἐντὸς ν' ἀποτελῇ τὴν ζωὴν τοῦ ἄλλου.

"Η ἐμπορικὴ πάλη εἰναι ἀγρία καὶ ἀμελίκτος. "Εκαστον κράτος
ζητεῖ ἀγοράν, ἀκόμη καὶ μέσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ γείτονός
του. Δὲν ὑπάρχει μέγα κράτος τὸ δποίον ἡμπορεῖ νὰ με-
νῃ ἔξω ἀπὸ τὸν διεθνῆ συναγωνισμόν, διότι δ συναγωνισμὸς
αὐτὸς γίνεται διὰ τὴν ζωὴν, τὴν πρόσοδον καὶ τὴν ἔθνικὴν δύνα-
μιν παντὸς ἔθνους. Τὸ ἐμπόριον ἐνθαρρύνει τὴν παραγωγὴν,
παραγωγὴ δὲ σημαίνει ἔθνικὸν πλοῦτον.

“Εθνος τὸ δποῖον δύναται νὰ παλαιση ἐπιτυχῶς εἰς τὸν διεθνὴ ἐμπορικὸν στίθιον, θὰ ἔχῃ δλα τὰ ἐφόδια νὰ παλαιση καὶ εἰς τὴν ἔνοπλον σύρραξιν, διότι δ νεώτερος πόλεμος ἀπαιτεῖ βιομηχανίαν καὶ ἐπιστήμην, τὰ δποῖα γεννῶνται ἀπὸ τὸ ἐμπόριον. ”Εθνος τι εἶναι οἰκονομικῶς ἴσχυρόν, δταν δύναται νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐμπορικήν του σημαίαν ἀναπεπταμένην εἰς τὰς ἑπτὰ θαλάσσας καὶ νὰ προφυλάσσῃ τὴν ιδικήν του ἀγορὰν ἀπὸ ξένην ἐμπορικὴν εἰσβολήν.

* *

Ποιος λοιπὸν εἶναι δ σκοπὸς τῆς ἀνακωχῆς τῆς Γενεύης εἰς τὰ τελωνειακὰ δασμολόγια; Συμφώνως πρὸς τοὺς ἐκφωνηθέντας λόγους, ἡ ἀνακωχὴ προορίζεται νὰ διανοίῃ τοὺς διεθνεῖς ἐμπορικοὺς δρόμους, ἀφαιροῦσα τὰ δῆθεν ἐμπόδια, τὰ δποῖα ἡμπόδιζον τὸ ἐμπόριον, καὶ νὰ σταθεροποιήσῃ, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, τὰ τελωνειακὰ δασμολόγια τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. ”Ελέχθη δτι: ἡ ἀνακωχὴ θὰ διήρκει δύο ἔτη.

”Η ἵδεα αὐτὴ δποτίθεται δτι: ἐγεννήθη ἀπὸ τὸ σχέδιον περὶ δημιουργίας Ὕνωμένων Πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης, τὸ δποῖον προετάθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἀριστείδου Μπριάν⁽¹⁾, πρὸ διλίγων μηνῶν, καὶ ἐγένετο σπαστὸν μὲ χαρακτηριστικὴν δρμὴν ἀπὸ τὸν Οὐδίνσων Τσώρτσιλ⁽²⁾, χάριν τῆς οἰκονομ. ἐνώσεως μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐμπόδια εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον εἶναι τὸ δασμολόγιον εὐνοίας, τὸ δποῖον ἐφχρημάζει πᾶν κράτος, διὰ νὰ προστατεύῃ τὴν ἀγοράν του.

Κάθε κράτος θέλει νὰ καταναλώσῃ τὴν παραγωγὴν του, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν, καὶ νὰ πωλῇ τὸ περίσσευμα εἰς τὸ ξένωτερικόν. ”Ολοι, λοιπόν, ἐπιδιώκουν τὰς ξένας ἀγοράς, εἰς τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο ἐπέρχεται ἡ σύγχρουσις καὶ τίθεται εἰς ἐφαργογήντὸ δασμολόγιον εὐνοίας, διὰ τοῦ δποίου προστατεύεται ἡ ἀγορά των.

Τὸ δασμολόγιον ἔθεωρετο μέχρι τοῦδε ὡς ξέσωτερική ὑπόθεσις παντὸς κράτους, ἡ δὲ συνδιάσκεψις τῆς Γενεύης εἶναι ἡ πρώτη συνδιάσκεψις την κάμουν διεθνὴ διπόθεσιν. ”Ἐν φ διετυπώθησαν πολλαὶ διαμαρτυρίαι ἔκ μέρους τῶν ξένων κρατῶν

(1) ‘Υπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας.

(2) ‘Υπουργὸς νῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἄγγλιας.

έναντιον του νέου προτεινομένου δασμολογίου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, οùδèν κράτος ἡμφεσδήτησέ ποτε τὸ δικαίωμα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν νὰ ἐφερμόσουν προστατευτικὸν δασμολόγιον.

‘Ἡ Γενεύη προσεπάθησε νὰ φέρῃ τὸ πρόβλημα εἰς διεθνῆ συζήτησιν καὶ νὰ ἔξεύρῃ σχέδιον, τὸ δποτὸν θὰ ἥδυνατο νὰ εὐχαριστήσῃ δλους.’ Αλλὰ πῶς εἰναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ αὐτό, ἀφ’ οὗ τὰ συμφέροντα ἀλληλοσυγχρούονται:

* * *

Οἱ Ἰταλοὶ ἀντιπρόσωποι εἰς τὴν Γενεύην ἀντετάχθησαν εἰς τὴν ἰδέαν πολυμεροῦς συμφωνίας, διότι ἀντελήφθησαν δτὶ τοιούτου εἰδους; συμφωνία θὰ ἡτο δύσκολον νὰ ἐπιτευχθῇ. Τὸ γεγονός δτὶ ἀλλάσσει συχνὰ ἡ πολιτικὴ καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὰς χώρας οἱ δποταὶ κυβερνῶνται κοινοβουλευτικῶς, δὲν παρουσιάζει τὴν ἀπαίτουμένην σταθερότητα διὰ πολυμερῆ συμφωνίαν. Ἐπὶ πλέον τὸ πολύπλοκον καὶ περίπλοκον τῶν συμφερόντων ἑκάστου ἔθνους καθιστᾶ δύσκολον τὴν ἐπίτευξιν λύσεως, ἡ δποταὶ νὰ δύναται νὰ διατυπωθῇ εἰς σχέδιον καὶ ἀρχὴν ἱκανοποιοῦσαν δλους ταυτοχρόνως. Αἱ διαφορετικαὶ βιομηχανικαὶ καὶ γεωργικαὶ συνθῆκαι ἑκάστου τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν διεμόρφωσαν συμφέροντα δλως διάφορα.

‘Ημεῖς ἔχομεν τὴν γνώμην δτὶ ἡ καλλιτέρα λύσις εἰς τὴν προσπάθειαν δπως ἔξομαλυνθοῦν τὰ οἰκονομικὰ ἐμπόδια εἰναι ἡ πραγματοποίησις μονομερῶν συμφωνίων μεταξὺ τῶν κρατῶν. Εἰς τὰς συμφωνίας αὐτὰς θὰ περιληφθοῦν αἱ δυσκολίαι ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων καὶ θὰ ἔξομαλυνθοῦν τὰ μεγάλα ἐμπόδια εἰς τὴν ἀνταλλαγήν.

Πρέπει ν’ ἀγοράσωμέν τινα, εἰδη τῶν δποτῶν δὲν δυνάμεθα νὰ στερηθῶμεν καὶ τὰ δποταὶ θὰ ἔναι διποχρεωμένοι νὰ μῆς πωλήσουν, καὶ θ’ ἀγοράσουν ἀπὸ ήματος ἔκεινα τὰ δποτά τους χρειάζονται, χωρὶς νὰ βλάψουν τὴν ἀγοράν των. Αὐτὸς ἀποτελεῖ λογικὴν συμφωνίαν, εἰς τὴν δποταὶ ἔκαστος τῶν συμβαλλομένων ἀπολαμβάνει τῆς ἀντιλήψεως του ἐτέρου εἰς τὰ δύσκολα δι’ αὐτὸν σημεῖα καὶ εἰναι βέδυκις δτὶ θὰ ἔχῃ ὀρισμένα πλεονεκτήματα ἀπὸ τὴν συμφωνίαν.

Δῆλα δή, εἰς τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν ἡ τοιούτου εἰδους

συμφωνία ἀποτελεῖ τελωνειακὴν ἀνακωχὴν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἐνῷ γῇ πολυμερῆς συμφωνία θὰ ἔξεθετεν ἄλλας χώρας εἰς τὰς ἀτελευτήτους συνεπείας αἱ ὅποιαι θὰ ἐπηκολούθουν τὴν σύγκρουσιν τῶν πολλαπλῶν συμφερόντων.

Ἄκομη καὶ εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον δὲν πρέπει ν' αὐταπατώμεθα δσον ἀφορᾶς εἰς τὴν σημασίαν τῆς καλῆς θελήσεως καὶ τῆς ἐγκαρδιότητος. Κάθε κράτος ἔχει ἀπαιτήσεις καὶ θὰ προσπαθήσῃ νά τας ἐπιτύχῃ μέχρι τοῦ ἀνωτάτου δρίου των. Ὑπάρχει πάρα πολὺ δλίγος ἵπποτισμὸς εἰς τὸν σημειριὸν διεθνῆ ἀνταγωνισμόν, οὕτε δὲ ὑπῆρξεν ἄλλωστε τοιοῦτον πρᾶγμα μεταξὺ τῶν ἔθνων. Ἡ ἐμπεριαλιστικὴ ἐπέκτασις κινεῖ τὰ ἔθνη πρὸς ἀπόκτησιν μεγαλειτέρας πάντοτε δυνάμεως.

Σήμερον γῇ μεγαλειτέρα ἔνδειξις ἔθνικῆς δυνάμεως εἶναι γῇ ἀνδροπρέπεια τοῦ ἔθνους, οἱ οἰκονομικοὶ του πόροι καὶ γῇ βιομηχανία του. Ή οἱ ἐπέκτασις σημαίνει διὰ τοὺς ἴσχυροὺς νέας ἀγοράς, τὰς ὅποιας θ' ἀποκτήσουν κατόπιν σκληρᾶς πάλης πρὸς τοὺς ἄλλους.

Ἐκεῖνο ποσ συνεζητᾷ θη εἰς τὴν Γενεύην, εἶναι γῇ ἀνακωχὴ εἰς τὰ προστατευτικὰ μέσα, τὰ δποια κάθε χώρα ἔξελεξε διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀγορᾶς της, καὶ τούτο χωρὶς τὴν συμμετοχὴν τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν, αἱ ὅποιαι εἶναι δ μεγαλείτερος παραγωγῆς ἀπὸ δλους.

Γενικωτέρα τις ἀνακωχὴ ἐπ' αὐτῆς τῆς οἰκονομίας θὰ ἀφηγενέται πρόστατευτικὰ μέτρα τῶν Ἕνωμένων Πολιτειῶν, αἱ ὅποιαι θὰ γίνανται ἔτοιμοι νὰ εἰσχωρήσουν εἰς δλας τὰς ἀγορὰς χωρὶς τὴν δέσμευσιν διεθνοῦς συμφωνίας.

Αφ' ἑτέρου, οἱ αδήποτε πολυμερῆς συμφωνία προορίζεται νὰ γίναι τόσον περίπλοκος, ώστε νὰ δημιουργήσῃ δυσκολίας εἰς τοὺς μὲν καὶ ἐπουσιώδη πλεονεκτήματα εἰς τοὺς ἄλλους.

Κατὰ τὴν ἰδιαίτην μας ἀντίληψιν, δ μόνος τρόπος νὰ περιλάθωμεν δλα τὰ δύσκολα σημεῖα εἶναι νὰ ὑπογράψωμεν μονομερεῖς συμφωνίας, ν' ἀφήσωμεν τὸ ζήτημα τῶν δασμολογίων ἐντὸς τῶν ἔθνικῶν δρίων καὶ ν' ἀποφύγωμεν τὴν δημιουργίαν ζητήματος διεθνῶν δικαιιωμάτων.

ΜΠΕΝΙΤΟ ΜΟΥΣΣΟΛΙΝΙ

ΛΙΒΑΔΑ · Εμπ. · Αναγν. Τόμ. Δ'.

+

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

Πάντα τὰ σημερινὰ κράτη, παρ' άληγη τὴν ἐπιθυμίαν των πρὸς διαβίωσιν ἐν εἰρήνῃ, ἔτοιμάζονται πρὸς πόλεμον, διέτι δι' αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιτέλεσιν τῶν ἔθνεικῶν των σκοπῶν θὰ ἐπιδιώξουν, ἀλλὰ καὶ θὰ ζητήσουν τὴν ἐπιτέλεσιν σκοπῶν οἰκονομικῶν. Πρὸς τοῦτο ἀναπτύσσουν καὶ τὸν «οἰκονομικὸν» πατριωτισμὸν τῶν ἀνθρώπων των καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν νὰ ὑποδέψουν καὶ νὰ ἐπιβλέπουν πᾶσαν ἐν τῇ χώρᾳ των κίνησιν ξένου, καὶ ιδίᾳ οἰκονομικοῦ παράγοντος, μέχρι τοῦ σημείου ὅστε νὰ κάμνουν ἔκκλησιν πρὸς τὸν πατριωτισμὸν τῶν γυναικῶν, ἵνα μὴ χρησιμοποιεῖσιν αὗται προιόντα ξένης ἡ ἐχθρικῆς διοικησίας.

Παραδείγματα ἔχομεν τὸν ὑπὸ τῆς Τουρκίας ἐναντίον μας κηρυχθέντα ἐμπορικὸν πόλεμον (boycottage) κατὰ τὸ 1908, τὸν ἐκ μέρους τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς περιορισμὸν τῆς εἰσόδου κινέζων καὶ ίαπώνων ἐργατῶν διὰ τὸν φόδον τοῦ κιτρίνου κινδύνου (τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ίαπώνων καὶ κινέζων), τὸν δποῖον ἐπηκολούθησεν ἄγριον boyocottage ἐκ μέρους τῆς Ἰαπωνίας καὶ ἐκ τοῦ δποίου τὸ ἐμπόριον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἔχασε πλέον τῶν 100 ἑκατομμυρίων δολλαρίων.

Οἱ οἰκονομικοὶ αὐτοὶ πόλεμοι δμοῦ μὲ τὴν ἐκ μέρους πλουσίων κρατῶν ἀναζήτησιν ἀγορῶν ἔθνεικῶν, ἐμπορικῶν καὶ διοικησικῶν διὰ τὸ πλεονάζον τοῦ πληθυσμοῦ των ἡ διὰ τὴν ὑπερπαραγγήν των, εἶναι δ πρόδρομος ἐνόπλων συγκρούσεων.

Σήμερον τὰ κράτη δὲν μάχονται διὰ μόνον τὸν ἀφαιρέσουν τιμῆμά τι γειτονικοῦ ἐδάφους· ἡ πολιτικὴ ἐχθρότητος παρεχώρησε τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐχθρότητα, οἱ δὲ πόλεμοι ἔχουν ὑποκείμενον τὴν ἔξασφάλισιν τῆς οἰκονομικῆς ἐπικρατήσεως. Αἱ ἐκστρατεῖαι συντηροῦνται συνηθέστατα ὑπὸ τῶν μεγάλων χρηματιστῶν καὶ τῶν τραπεζιτῶν (la haute finance, la haute banque), ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις εἶναι ἡ βάσις, τὸ θεμέλιον καὶ δ κύριος δρός τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως διὰ πᾶν Κράτος.

ΚΩΝ. Δ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΟΙ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΝ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΟΝ

Tι συμβαίνει και εἰς τὴν Ἀγγλίαν

Τὸ δασμολογικὸν ζῆτημα δὲν εἶναι μόνον διὰ τὴν Ἑλλάδα πρόσδηλημα, τοῦ δποίου ἐπιδιώκεται ἡ λύσις ἢ ἡ περιπλοκή. Ὡς θὰ ἴδῃ κατωτέρω ὁ ζναγγώστης τὸ ἴδιον περίου συμβαίνει σήμερον καὶ εἰς τὸ... Λονδίνον, διὰ νὰ ζημεθα δὲ ἀκριδέστεροι : εἰς δόλσκληρον τὴν Βρεττανικὴν Αὐτοκρατορίαν.

Ζωηρὰ δῆλα δὴ συζήτησις μεταξὺ ἔκεινων οἵτινες ὑποστηρίζουν τὴν ἐπέκτασιν τοῦ δασμολογίου πρὸς προστασίαν τῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας καὶ ἔκεινων οἵτινες ἔχουν κηρυχθῆ ὑπὲρ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἔχουν κερδήσῃ μὲ τὸ μέρος τῶν τὴν πλειονψήφιαν τῆς κοινῆς γνώμης, διότι ἡ περίοδος τῆς μεγαλειτέρας εὐημερίας, τὴν δποίαν ἐγνώρισεν ἡ Ἀγγλία, κατὰ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, συνέπεσεν ἀκριβῶς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν ἐλευθερίας εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου. Καὶ ἡ πλειοψήφια τῆς κοινῆς γνώμης δχι μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ εἰς δλον τὸν κόσμον κρίνει πάντοτε τὰ μεγάλα ζητήματα ἐπιπολαίως, μὴ δυναμένη νὰ παρακολουθῇ συστηματικοὺς ὑπολογισμούς. Συντελεῖ ἄλλως τε καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ ζητήματος ὑπὸ τῶν ἀντιπολιτεύσεων, ὥστε αἱ κυβερνήσεις νὰ εὑρίσκωνται εἰς δύσκολον θέσιν, προκειμένου νὰ τεθῇ τὸ θέμα τοῦτο κατὰ τὰς ἐπικειμένας ἐκλογαράς. Τὸ ἐν τῇ ἔξουσίᾳ Συντηρητικὸν κόμμα τῆς Ἀγγλίας ὑπέστη, λόγῳ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, σημαντικὴν ήτταν εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς τελευταίους ἐκλογικοὺς ἀγῶνας, πρωθυπουργοῦσντος τοῦ κ. Μπάλτουϊ.

Διὰ τοῦτο αἱ ὑπὲρ τῶν προστατευτικῶν δασμῶν ἀντιλήψεις τῶν περισσοτέρων μελῶν τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος θὰ ἐκτεθοῦν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας προσοχῆς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ πεισθῇ ἡ κοινὴ γνώμη, δτι ἡ ἐπέκτασις τῆς ζῆδη ὑφισταμένης προστατευτικῆς μεθόδου εἰς τινας βιομηχανίας, θὰ γίνῃ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος, τὸ δποίον ἐξέθεσεν ὁ πρωθυπουργὸς ἐκεῖνος. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ δποκλείει τὴν ἐκ μέρους τῆς Κυ-

θερνήσεως ἐφαρμογὴν γενικοῦ δασμολογίου. Οἱ ἐπίσημοι δμωὶς κύκλοι προσδόλουσιν ἀπὸ τοῦδε τὰ εὐεργετήματα, ἀτινα προέκυψαν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς ὡρισμένου δασμολογίου τινῶν ἐκ τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν, πρᾶγμα τὸ δποῖον κατ' αὐτούς, συνετέλεσεν εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ἔγχωρίου παραγωγῆς καὶ τὴν ἐν μέρει ἐπούλωσιν τῆς μεγάλης πληγῆς τῆς ἀεργίας τούλαχιστον εἰς τὸν κύκλον τῶν προστατευομένων βιομηχανιῶν, τέλος δὲ θὰ προσδόλουν καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ἥδη ὑφισταμένων προστατευτικῶν δασμῶν.

Δὲν θὰ ἔχουν ἐν τούτοις ἀδικον τὰ κόμματα τῆς ἀντιπολιτεύσεως, τὰ δποῖα κατὰ τὸν προσεχῆ ἐκλογικὸν ἀγῶνα θὰ ὑποστηρίξουν ἐν προκειμένῳ ἐντελῶς τὰ ἀντίθετα, δτι θ' ἀφήσουν ἐηλαδὴ ἐντελῶς ἐλευθέρων τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἐμπορίου, ἐὰν ἐξέλθουν αὐτοὶ νικηταὶ ἐκ τῶν καλπῶν.

Ποιαὶ δμωὶς εἰναι αἱ ἀπόψεις, τὰς δποῖας ὑποστηρίζουν οἱ ἐπιμένοντες ὑπὲρ τῶν προστατευτικῶν δασμῶν, ἔναντι τῶν δπαδῶν τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου; Οἱ πρῶτοι ἀναγνωρίζουν δτι κατὰ τὸ δεύτερον ήμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐνῷ ἐφηρμόζετο τὸ δεύτερον σύστημα, ἡ Μεγάλη Βρεττανία διηλθε περίοδον ἐξαιρετικῆς εὐημερίας. Ὑποστηρίζουν δμωὶς διι ἔκτοτε ἔγιναν πολλαὶ μεταβολαὶ, εἰς τρόπον ὥστε παρίσταται ἀνάγκη γενικῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ζητημάτων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ δασμολογικὸν σύστημα.

Πρὸ παντὸς ἡ Ἀγγλία κατεῖχεν ἀναμφισβητήτως τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον ὡς χώρα ἐξαγωγῆς, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἀκόμη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐνῷ ἵσχυε τὸ προστατευτικὸν σύστημα. Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν τριακονταετίαν ἡ ἐπικυριαρχία αὐτῇ διετηρήθη, κατίτοι ἡρχιζαν νὰ γίνωνται αλισθητὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς βιομηχανοποιίησεως, ἣτις προώδευεν εἰς δλον τὸν κόσμον ἐν συνδυασμῷ πρὸς τάσεις ἀπολύτως προστατευτικάς.

Κατὰ τὴν περίοδον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1880 μέχρι τοῦ 1927 ἡ ἐξαγωγὴ προϊόντων κατασκευασμένων εἰς τὴν M. Βρεττανίαν καὶ τὰς σπουδαιοτέρας χώρας, αἱ ἀποταὶ την συνηγγωνίζοντο, ἐσημείωσαν τὰς ἐξῆς αὔξησεις: Ἀγγλία 186 τοῖς ἑκατόν, Γαλλία 265, Γερμανία 352, Ἡν. Πολιτείαι 399. Τὸ σύνολον τῆς ἐξαγωγῆς τῶν

τριών τελευταίων χωρών είναι ύπέρ ερον τοῦ διπλασίου τῆς βρετανικῆς.

Ἐξ αὐτῶν δλων, οἱ ὑποστηρίζοντες τὸν θεσμὸν τῶν προστατευτικῶν δασμῶν ἔξαγουν τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ θέσις τῆς Ἀγγλίας, ὡς ἔξαγωγικής χώρας, ύπέστη ριζικὰς μεταρρυθμίσεις, ἐν ὧ ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων χωρῶν, αἱ δοιαὶ διατηρούσιν υψηλοὺς προστατευτικοὺς δασμοὺς καὶ ηὔησαν κατὰ πολὺ τὴν ἔξαγωγήν των. Τὸ παράδειγμα, λοιπόν, αὐτὸς εἶναι ἀρκετὸν νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἀποψίν των, κατὰ τὸ δόποιον ἡ ἐφαρμογὴ προστατευτικῶν δασμῶν, ἀφ' ἐνὸς ἔξασφαλίζει τὴν ἐσωτερικὴν παραγωγὴν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν καθιστᾷ ἵκανην νὰ ἐλαττώσῃ τὰς τιμὰς καὶ ν' αὐξήσῃ τὴν ἔξαγωγήν.

Ἡ δευτέρα μεγάλη μεταβολὴ, ἡτις ἐγένετο εἰς τὴν βρεττανικὴν οἰκονομίαν, εἶναι ἡ ἔχουσα σχέσιν πρὸς τὸ καταπληκτικὸν φαινόμενον τῆς ἀεργίας. Αἱ βρεττανικαὶ βιομηχανίαι δὲν δύνανται νὰ προμηθεύσουν ἐργασίαν εἰς δλῆν τὴν τεραστίαν μᾶζαν τῶν ἐργατῶν, δὲ κρατικὸς προϋπολογισμὸς βαρύνεται ἐτησίως διὰ ποσοῦ δχι κατωτέρου τῶν ἐκατὸν ἑκατομμυρίων λιρῶν πρὸς συντήρησιν τῶν ἀεργών. Παρὰ δὲ τὴν οἰκονομίαν ν θυσίαν πρέπει νὰ παρατεθοῦν τὰ καταστρεπτικὰ ἥθικὰ ἀποτελέσματα, ἃτινα προκύπτουν ἐκ τῆς συνεγιζομένης αὐτῆς ἀεργίας.

Οἱ ύπερ τῶν προστατευτικῶν δασμῶν διερωτῶνται, λοιπόν, ποιαν θεραπείαν δύνανται νὰ προτείνουν διὰ τὴν πληγὴν αὐτὴν οἱ δπαδοὶ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου

Οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ θὰ εἰχον δίκαιον, ἐάν, ἐκτὸς τῆς περιόδου τῆς μεγάλης εὐημερίας διὰ τὴν Ἀγγλίαν, παρέθετον ὡς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τὴν μεταφορὰν τῶν ἐργατῶν ἐκπεσούσης βιομηχανίας εἰς ἄλλας μᾶλλον εὐημερούσας. Ἡ βιομηχανικὴ δμιώς κρίσις προσέλαβεν ἐσχάτως τοσούτον γενικὸν χαρακτήρα, ώστε ἡ θεραπευτικὴ αὕτη μέθοδος ἔχει ἐλαχίστας μόνον πιθανότητας ἐπιτυχίας.

Ἐν τούτοις οἱ ὑποστηρίζοντες τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον ἔξακολουθοῦν νὰ προσβάλλουν εἰς τὴν «ヘσιον» τῶν ἔντιπάλων των, οἵτινες λέγουν διὰ δὲν πρέπει νὰ εἰσάγωνται τὰ προϊόντα, ἃτινα δύνανται νὰ παραχθοῦν εἰς τὴν χώραν, διδομένης οὕτω ἐργασίας εἰς τοὺς ἀεργούς, λέγοντες διὰ, ἐάν παταχθῇ ἡ ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ εἰσα

γωγή έμπορευμάτων, θ' άπέδαινε τούτο πρὸς ζημίαν τῆς Ἀγγλίας· κήδε ἔξαγωγής, ἐφ' δισον τὰ προϊόντα εἶναι μέσον συναλλαγῆς.

Οἱ ἀντίθετοι δῆμοις ὑποστηρίζουν δτι, ἐὰν ή ἀντίληψίς αὕτη ἡτο σωστή, τὸ μόνον ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ἡ χρησιμοποίησις τῶν δέργων εἰς τὰς προστατευομένας βιομηχανίας, προορίζομένων διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν καὶ σχεδὸν διὰ τὴν ἔξαγωγήν. Εἰς τὴν πραγματικότητα, δέ, δὲν εἶναι ἀληθὲς δτι τὰ ἔξαγόμενα βρεττανικὰ ἐμπορεύματα πληρώνονται μόνον εἰς εἰδος, ἀλλὰ καὶ εἰς ξένους τίτους, τῶν δποίων κατὰ τὸ παρελθόν συνεκεντρώθη μεγάλη ποσότης, ἡ δὲ ἐπιστροφὴ εἰς ἐμπορικὸν ισοζύγιον φαίνεται δυνατή διὰ μόνης τῆς διατηρήσεως τῆς μεθόδου ταύτης.

Τέλος, οἱ ὑπὲρ τῶν προστατευτικῶν δασμῶν προσάλλουν τὴν κατάστασιν εἰς τὴν δποίαν εὐρίσκονται αἱ διοικηταὶ κατόπιν τῆς τεραστίας αὐξήσεως τῶν φόρων τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν. Μόνον ἡ ἐπίτευξις ἔξαιρετικοῦ κέρδους δύναται νὰ ὀθήσῃ τοὺς διοικητάνους πρὸς τὸ νὰ προδοῦν εἰς νέας ἐπιχειρήσεις. Ἀλλά, καὶ ἂν ὑπάρχῃ τὸ ἔξαιρετικὸν αὐτὸ κέρδος, τὸ ἀπορροφῶσιν οἱ φόροι, εἰς τρόπον ὥστε καθίσταται ἀδύνατον διὰ τὴν δρεπτανικὴν διοικηταὶ νὰ συναγωνισθῇ τὰς ξένας χώρας, δπου τὸ φορολογικὸν σύστημα δὲν εἶναι τόσον διάρροι.

Οἱ δασμοί, λοιπόν, τῆς εἰσαγωγῆς ἀποτελοῦν νέον ἔσοδον, τὸ δποίον θὰ δύναται νὰ διατεθῇ ὑπὲρ τῆς ἀνακουφίσεως τῶν δέργων, ἐὰν εἰς ἀντιστάθμισιν ἐλαττωθοῦν οἱ ὑφιστάμενοι φόροι, ὥστε νὰ δυνηθοῦν οἱ διοικήτανοι νὰ ἔνισχυθοῦν, οἱ δὲ ἐμποροὶ ν' ἀντιτεωπίσουν τὰς ξένας ἀγορὰς μὲ περισσότερον θάρρος.

Αποδεικνύεται οὕτως δτι τὸ σύστημα τῆς διεξαγωγῆς τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου, ἢν ἔξηστάλισεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν περιόδον μεγάλης εὐημερίας κατὰ τὸν παρελθόντα αἰώνα, δὲν εἶναι πλέον ἐφαρμόσιμον ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας, αἵτινες ἐπικρατοῦσιν εἰς τὴν δρεπτανικὴν οἰκονομίαν.

Αντιθέτως, ἐὰν ἔξετασθοῦν καὶ τὰ προκύψαντα ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴν δασμῶν εἰσαγομένων τινῶν εἰδῶν, καταρρίπτεται ἡ θέσις, τὴν δποίαν ὑποστηρίζουν οἱ δπαδοὶ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου δτι δῆλα δῆ θὰ προκληθῇ αὔξησις τῶν τιμῶν εἰς δάρος τῶν καταναλωτῶν καὶ τῶν παραγωγῶν.

Τὰ τελευταῖα στοιχεῖα τὰ δοθέντα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τοῦ Ἐμπορίου λέγουν ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ἔξαμηνίαν τοῦ 1929 ἡ αὐξησις τῆς εἰσαγωγῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἵδιαν περίοδον τοῦ 1928, ὑπῆρξε 3.46 τοῖς ἑκατὸν διὰ τὰς προστατευομένας βιομηχανίας, ἐνῷ ἡ αὐξησις δὲν ὑπῆρξε κατωτέρα τοῦ 52.66 τοῖς ἑκατὸν διὰ τὰς μὴ προστατευομένας. Μὲ ἀλλούς λόγους ἡ Μεγάλη Βρετανία ἥγορασεν ἐν ἑκατομμύριον ἐπὶ πλέον εἰς δύκανον προστατευομένων προϊόντων, ἐνῷ ἥγοράσεις 52 ἑκατομμύρια ἐπὶ πλέον ἐκ τῶν μὴ προστατευομένων ὑπὸ τῶν προστατευτικῶν δασμῶν.

Τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα παρατηροῦνται καὶ εἰς τὴν ἐξαγωγήν, ἀφ' οὗ ἡ αὐξησις τῆς εἰς τὰς προστατευομένας βιομηχανίας δὲν ὑπῆρξε κατωτέρα τῶν 56 τοῖς ἑκατόν, ἐνῷ ἡ αὐξησις εἰς τὰς μὴ προστατευομένας ὑπῆρξε μόνον κατὰ 6.37 τοῖς ἑκατόν. Τοῦτο δὲ συνέδη, καίτοι δ ἀριθμὸς τῶν μὴ προστατευομένων βιομηχανιῶν εἶναι δεκαπεντάκις μεγαλείτερος τῶν ἀλλων.

Γενικῶς, δὲν παρετηρήθη αὐξησις τιμῶν εἰς τὰ προϊόντα τῶν προστατευομένων βιομηχανιῶν, ἡ ἐάν ἐγένετο, ὑπῆρξε κατωτέρα τοῦ ἐπιδηληθέντος δασμοῦ, τὰ δὲ συνολικὰ ἕσοδα τὰ ἐπιτευχθέντα κατὰ τὸ 1929 ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν προστατευτικῶν δασμῶν ἀνήλθον εἰς δώδεκα ἑκατομμύρια λιρῶν.

(Περιοδικὸν «Ἐμπορικὸς Μηνύτωρ»)

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Τὸ καταστατικὸν τῆς Τραπέζης Διεθνῶν Διακανονισμῶν ἡ, ὡς ἐπ.κράτησε νὰ καληται, Διεθνοῦς Τραπέζης, ἐνεκρίθη ἦδη ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων -Δυνάμεων. Κατ' αὐτὸν ἡ Τράπεζα, ἡς ἔδρα ὠρίσθη ἡ πόλις Βασιλεία τῆς Ἐλβετίας, ἔχει σκοπὸν τὸ νὰ εὐνοῇ τὴν σύμπραξιν τῶν κεντρικῶν Ἐκδοτικῶν Τραπέζων, νὰ παρέχῃ νέας εὐκολίας εἰς τὰς διεθνεῖς τραπεζικὰς συναλλαγὰς καὶ νὰ ἐνεργῇ ὡς ἐντολοδόχος ἡ πράκτωρ εἰς δ.τι ἔχει σχέσιν πρὸς

τούς διεθνεῖς οἰκονομικούς διακανονισμούς, μὲ τοὺς διποίους ἔχεις ἐπιφορτισθῆ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συμφωνιῶν αἵτινες ὑπεγράφησαν ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων κρατῶν. Εἰδικὸς συνεργάτης τῆς βερολιναίας «Ἐφημερίδος τοῦ Φόδος» σχολιάζων τὰ κατὰ τὴν Τράπεζαν ταύτην γράψει τὰ ἔξης ἐνδιαφέροντα:

Ἐπικαίρως ή Τράπεζα τῶν Διεθνῶν Διακανονισμῶν θὰ δυνηθῇ ν' ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τῆς ἐν Βασιλείᾳ.⁹ Η ἔξιλιξις τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς πιστώσεων παρώρμα, ἵδια τελευταίως, πρὸς τοιούτον καθίδρυμα, θὰ ἔξαρτηθῇ δὲ ἐκ τοῦ τρόπου καθ'¹⁰ διὰ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ ή Διεύθυνσις τῆς Διεθνοῦς Τραπέζης θὰ ἐπιτείσουν τὸ ἐκ τοῦ καταστατικοῦ διαγραφόμενον ἔργον των, τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς, διὰ καὶ ή ἐπωνυμία τῆς ἐκφράζει. Τὰ ἔργα, τὰ δποῖα τὴν ἀναμένουν, δὲν εἰναι, ἵσως, τόσον μεγάλα καὶ συναρπαστικά, δυσον περιέγραψαν εὐθάνταστοι κεφαλαὶ κατὰ τὴν σύλληψιν τῆς ἴδεας τῆς παγκοσμίου Τραπέζης. Η Τράπεζα, ἐπὶ τοῦ παρόντος, δὲν θὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐκμετάλλευσιν παρθένων δασῶν καὶ ἐρήμων, οὕτε θὰ δεήσῃ νὰ ὑποστηρίξῃ κυβερνήσεις ἡ κράτη τελοθυτα ὑπὸ χρεοκοπίαν, οὕτε δὲ ἐπίσης θὰ δυνηθῇ νὰ συσσωρεύσῃ εἰς τὸ μέτριον ἐν Βασιλείᾳ μέγαρόν της μυθώδη ποσὰ ἀπέφθου χρυσοῦ, διὰ νὰ κυριαρχήσῃ διὰ αὐτῶν τοῦ κόσμου. Τὰ προσδιλήματα, τὰ δποῖα ἀπομένουν εἰς αὐτὴν νὰ λύσῃ, ἔὰν ἀντιληφθῇ ὑπὸ τὴν ἀληθῆ των ἔννοιαν τὸν σκοπὸν τῆς ἑδρύσεως τῆς καὶ τὸ καταστατικόν, εἰναι πάντοτε μεγάλως ἀκανθώδη καὶ σπουδαῖα. "Αρχεται τῆς δράσεώς τῆς καθ'¹¹ διὰ χρόνον η ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐσφαλμένη καὶ τεχνητῶς ἐπηρεασμένη πιστωτικὴ πολιτικὴ ὅλων σχεδὸν τῶν μεγάλων χωρῶν ἐφθασεν εἰς ἀδιέξοδον, ἀπὸ τὸ δποῖον οὐδεὶς φαίνεται νὰ γνωρίζῃ τὸ πώς θὰ ἔξελθῃ, ἐν φι βαρεῖαι εἰναι αἱ σχετικαὶ συνέπειαι εἰς τὰ οἰκονομικὰ ἐκάστου κράτους.

Πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇ τις δτι η βασικὴ ἴδεα τοιαύτης Διεθνοῦς Τραπέζης πρὸ τινῶν ἐτῶν ἥδη ἐνεφανίσθη ὑπὸ τὴν ἐμβρυώδη κατάστασιν «Συμπράξεως τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπέζων», ἀλλὰ καὶ δτι η τοιαύτη σύμπραξις τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀμερικανικῶν Ἐκδοτ. Τραπέζων ἐναυάγησε κατὰ τὴν οἰκονομικῶς κρίσιμον περίσσον τῆς σταθεροποιήσεως καὶ τῆς παγιώσεως τῶν κλονισθέντων συγαλλαγμάτων.¹² Η σύμπραξις ἀπετέλει ἴδεαν λαμπράν,

ἡ δοπία τότε ἔκαμε πολλήν αἰσθησιν, ἐν τῇ πράξει δύμως ἐν εἰ-
χει ἀποτέλεσμα, τὸ νὰ συναντηθοῦν οἱ διοικηταὶ τῶν Ἐκδοτι-
κῶν Τραπεζῶν, τοῦθ' ὅπερ οὐδέποτε συνέβη πρὸ τοῦ πολέμου.
Τοῦτο δύμως δὲν παρημπόδισε τὴν ἐπιδείνωσιν τῆς καταστάσεως
καὶ τὴν δημιουργίαν ἀδιεξόδου, ως ἐπίσης δὲν παρεκώλυσε τὰς
ἀμοιβαίας ἐκπλήξεις νομισματικῆς πολιτικῆς (ὕψωσις τοῦ τόκου
προεξαφλήσεως ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατ' Αὔγουστον τοῦ 1929 καὶ τε-
λευταίως νέα ἀπροσδόκητος ὑποδίβασις αὐτοῦ), ως καὶ τὰς νομι-
σματικὰς ἀντενεργείας (Τράπεζα Γαλλίας καὶ Ράιχσμπαν κατὰ
τὰς ἐν Παρισίοις διαπραγματεύσεις).

Οὕτως ἀποδλέπομεν μὲν μετὰ πολλῶν ἐλπίδων πρὸς τὴν νέαν
Διεθνῆ Τράπεζαν, ἀλλά, ταυτοχρόνως, καὶ μετὰ πολλοῦ σκεπτι-
κισμοῦ, διότι τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Τραπέζης ταύτης
θ' ἀποτελεσθῆ κυρίως ἀπὸ τοὺς Διοικητὰς τῶν Ἐκδοτικῶν Τρα-
πεζῶν τῶν διαφόρων χωρῶν. Αἱ συγχρόνως ως μέλη προδλεπό-
μεναι προσωπικότητες ἀπὸ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν δὲν
ἀποτελοῦν ἐπαρκεῖς ἀντιστάθμισμα, ἀφ' οὗ θ' ἀναζητηθοῦν καὶ τὰ
διορισθοῦν ἀπὸ τοὺς Διοικητὰς τῶν Τραπεζῶν. Δὲν πρέπει δύμως
καὶ εἰς τὰ οἰκονομικὰ ταῦτα πράγματα νὰ διοτιμηθῇ δψήφολο-
γικὸς παράγων, ως συνέβη καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ· ζητήματα. Καὶ γί-
Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἀντιμετωπίσθη μὲ σκεπτικισμόν, καὶ δύμως
ἡ ἰδιαίτερα ἀτιμόσφαιρα τῆς Γενεύης παρουσίασεν ἐντὸς σχετι-
κῶς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος προόδους ὁριστικάς. Οὕτω,
διὰ τοὺς διοικητὰς τῶν Τραπεζῶν καὶ τὰς διακεκριμένας προσω-
πικότητας ἐκ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας τῶν διαφόρων
χωρῶν, θὰ σχηματισθῇ ἐν Βασιλείᾳ εἰδικὴ ἀτιμόσφαιρα, ηγετικὴ
καταστήσῃ πραγματικὴν τὴν σύμπραξιν τῶν Διοικητῶν τῶν Ἐκ-
δοτικῶν Τραπεζῶν ἡ, καλλιτερον, τὴν συναρμογὴν τῆς πιστωτι-
κῆς πολιτικῆς τῶν χωρῶν.

Τοῦτο δὲ καιρὸς πρὸς τοῦτο, διότι εἰς πολλὰ ἐπίκαιρα ση-
μεῖα τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας, ἵσως δὲ μόνον εἰς τὰ τρία
κριτικώτερα σημεῖα αὐτῆς, ἐφαρμόζεται σήμερον νομισματικὴ
πολιτικὴ ἐμπειρική. Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ φαίνεται δτι σήμερον ἔχα-
σαν κακῶς τὴν ψυχραιμίαν των καὶ οἱ ἐπιτηδειότεροι τῶν Ἀμε-
ρικανῶν τραπεζίτων. Τὰ χρηματιστικὰ γεγονότα ἐνέσχηψαν τό-
σον αἰχνιδίως ἐπ' αὐτούς, ώστε καὶ αὐτοὶ τώρα ζητοῦν ἀσυλον

εἰς μέσα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ τὸ ήπιτον τεχνικά. Ὅποδιβάζουν τὸν τόκον προεξοφλήσεως καὶ δίδουν νὰ ἐννοηθῇ ὅτι διαρροὴ χρυσοῦ — ἡ φυσικὴ συνέπεια τῆς τοιαύτης εὐθηγνίας χρήματος — εἰναις ἀνεπιθύμητος. Οὐδέποτε εἰναις δυνατὸν νὰ νοηθῇ τοιαύτη σύμπραξις τῶν Ἐκδοτικῶν Τραπεζῶν οὕτε καὶ ἡ ἐν τῷ μέλλοντι δρᾶσις τῆς Διεθνοῦς Τραπέζης, ὥστε ἡ πιστωτικὴ πολιτικὴ τῆς Εὐρώπης νὰ προσαρμόζηται τυφλῶς εἰς τὰ ὑπαγορεύσεις τῆς Νέας Γύρκης.

(Περιοδικὸν «Πλοῦτος»)

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Πολλάκις πολλαχοῦ ἐδημοσιεύθησαν πολλὰ ἀρθρα, καταδεικνύοντα ὅτι ἡ ἀνευ μελέτης προστασία πάσης ἐγχωρίας βιομηχανίας είναι ταυτόσημος πρὸς φορολογίαν τοῦ καταναλωτοῦ ὑπὲρ μερίδος παραγωγῶν. Ὁρισμέναι βιομηχανίαι, διὰ ν' ἀναπτυχθοῦν, χρειάζονται παραγωγὴν εἰς μεγάλην αλιμακα, πρώτας υἱας ἐγγὺς τοῦ ἐργοστασίου καὶ εὐθηγὰ κεφάλαια, δηλ. συνθήκας, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξουν εἰς τὸ στενὸν περιβάλλον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Ἐπιβάλλεται, λοιπόν, ἐπιλογὴ τῶν βιομηχανιῶν, αἵτινες θὰ προστατεύωνται πρὸς τοῦτο δ' ἔχομεν τὸ παράδειγμα τοῦ ἀγγλικοῦ Κράτους, ὅπερ ἔχει ἐγκαινιάση ἵδιαίτερον μηχανισμόν, δ' οὐ γίνεται διεξοδικὴ μελέτη, ἐπιτρέπουσα τὴν δημοσία διογύχισιν ἐκάστης περιπτώσεως, μετὰ τὴν δποίαν ἀποφασίζεται ἡ οὐ ἡ χορήγησις προστασίας.

Ίδοι πῶς εἰναι δι μηχανισμὸς οὗτος :

Οσάκις βιομηχανία τις, (ἐξαιρέσει τῶν βιομηχανιῶν τροφίμων), νομίζῃ ὅτι ὑφίσταται παράνομον συναγωνισμὸν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀπευθύνει αἵτησιν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Ἐμπορίου (Board of Trade), ζητοῦσα τὴν ἐπιβολὴν προστατευτικῶν δασμῶν. Εὰν τὸ Board of Trade εὑρῃ τὴν αἵτησιν ἀξίαν μελέτης, τὴν παραπέμπει εἰς Ἐπιτροπήν, ἣτις ἀποφαίνεται περὶ αὐτῆς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ἔξης :

1) Ἐὰν πράγματι πρόκηται περὶ σημαντικοῦ κλάδου βιομηχανίας λόγῳ ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ ἢ παραγωγῆς.

2) Ἐὰν πράγματι εἰσάγωνται ἐκ τοῦ ἑξατερικοῦ καὶ καταναλίσκωνται ἐν τῷ Ἡν. Βασιλείῳ προϊόντα τοῦ ἐν λόγῳ κλάδου εἰς μεγάλας ποσότητας.

3) Ἐὰν αἱ οὕτως εἰσαγόμεναι ποσότητες πωλῶνται ἐν τῷ Ἡν. Βασιλείῳ πρὸς τιμάς, ἐν αἷς δὲν εἰναι δυνατὸν νὰ κατασκευασθοῦν ἐπικερδῶς ἐν τῷ Ἡν. Βασιλείῳ.

4) Ἐάν, λόγῳ τοῦ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς συναγωνισμοῦ, δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἀεργία ἐν τῷ Ἡν. Βασιλείῳ.

5) Ἐὰν δ συναγωνισμὸς προέρχηται ἐκ χωρῶν, ἔνθα αἱ κρατοῦσαι συνθήκαι εἰναι τοιαῦται, ὥστε νὰ καθιστοῦν τὸν συναγωνισμὸν ἄνισον· δῆλα δὴ νὰ ὑπάρχῃ μία τῶν ἀκολούθων αἰτίāν, ἢ ἡ ἄλλη τις αἰτία: α') Τὸ νόμισμα εἰς τὴν συναγωνιζομένην χώραν νὰ ἔχῃ διποστῆ μείωσιν τῆς ἀξίας του, ὥστε νὰ ισοδυναμῇ πρὸς prime ἐπὶ τῆς ἑξαγωγῆς· β') Νὰ χορηγῶνται ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ κυβερνητικαὶ ἐπιχορηγήσεις ἢ ἔτερα τεχνητὰ πλεονεκτήματα εἰς τὴν συναγωνιζομένην διομηχανίαν· γ') Τὸ ἀπασχολούμενον προσωπικόν νὰ εὑρίσκηται εἰς ἥσσονα μοῖραν τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ προσωπικοῦ τῆς ἀντιστοίχου διομηχανίας ἀπὸ ἐπόψεως ἀπολαυσῶν, ώρῶν ἐργασίας, ἢ ἄλλως πως.

6) Ἐὰν ἡ αἰτούσα προστασίαν διομηχανία ἐν τῷ Ἡν. Βασιλείῳ ἔχῃ ἵνανα στελέχη καὶ ἐργάζηται μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης οἰκονομίας.

7) Ἐὰν ἡ προστασία τῆς αἰτούσης διομηχανίας ἔνδεχηται νὰ ὅλαψῃ ἔτεραν διομηχανίαν, μεταχειριζομένην τὰ προϊόντα τῆς αἰτούσης ὡς πρώτην ὅλην.

Ἡ Ἐπιτροπή στέλλει τὸ πόρισμά της εἰς τὸ Board of Trade καὶ συγχρόνως προτείνει τὴν ἐπιβολὴν ἢ μὴ δασμοῦ καὶ τὸ πόσον αὐτοῦ. Ἐὰν τὸ Board of Trade συμφωνήσῃ, κατατίθεται σχετικὸν νομοσχέδιον εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ἐπιβολὴν δασμοῦ, δ τις δημως θὰ ισχύσῃ δι' ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα καὶ οὐχὶ ἐπ' ἕτοιστον.

Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπή, καταρτιζομένη ἐξ εἰδικῶν, συνεδριάζει δημοσίᾳ καὶ ἔχετάξει λεπτομερῶς τὰ ζητήματα. Διὰ τοῦ μηχανισμοῦ τούτου ἐπεδιλήθη δασμὸς εἰς τὴν εἰσαγωγὴν δαντελλῶν,

μαχαιρῶν, ἀμιάντων, χειροκτίων κλπ. Ἀφ' ἑτέρου πολλαὶ εἰναι αἱ βιομηχανίαι, αἵτινες ὑπέβαλον αἰτησιν πρὸς προστασίαν, χωρὶς νά την ἐπιτύχωσι· προκειμένου λ. χ. περὶ τῆς βιομηχανίας σιδήρου καὶ χάλυβος, ἐπεκράτησεν ἡ ἀντίληψις διε ἐπιβολὴ δασμοῦ εἰς ὅκαικὴν βιομηχανίαν τοιαύτης σπουδαιότητος θὰ εἴχε μεγάλας συγεπελας καὶ θ' ἀντετίθετο πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου.

(Περιοδικὸν «Πλοῦτος»)

Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Ἡ γερμανικὴ βιομηχανία ἔσυστηματοποίησε τὴν παραγωγὴν τῆς, τοутέστιν ἔθυσάσε τὰ μὴ βιώσιμα ἐργοστάσια, συνέκεντρωσε τὰ πάγια μηχανήματα καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῶν καταργηθέντων ἐργοστασίων εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐπιχειρησιν, κατένεμε μεταξὺ τῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ συνασπισμοῦ τὴν παραγωγὴν τῶν ποικίλων εἰδῶν, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν καλλιτέραν ἀπόδοσιν μὲ τὴν ἐλαχίστην χρήσιν ἐργατικῶν χειρῶν. Ταυτοχρόνως εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ τὰ τεχνικὰ ἐργαστήρια ἔξηκολούθησε τελειοποιοῦσα καὶ ἀναπτύσσουσα τοὺς ἀναριθμήτους τύπους τῶν διπαρχουσῶν μηχανῶν.

Οὐλγαὶ σύντομοι ἐνδείξεις περὶ τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων εἰς τοὺς βιομηχανικοὺς αλάδους δίδουν εἰκόνα τῆς τεχνικῆς προόδου εἰς τὴν χώραν ταῦτην.

Πελώριον ἡλεκτρικὸν ἐργοστάσιον.

Εἰς τὴν Ρηνανίαν προετοιμάζονται ἐγκαταστάσεις διοχετεύσεως ἡλεκτρικοῦ δρεύματος 200.000 δόλτ. Γιγάντιος «τρανσφορματέρ» πρόκειται νὰ ἔξελθῃ κατ' αὐτὰς ἐκ τινος τῶν μεγαλειτέρων ἐργοστασίων, διπου εὑρίσκεται ἥδη ὅπδο κατασκευήν. Μόνον τὸ μεταλλικὸν μέρος ζυγίζει 65 τόννους.

Εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Βερολίνου, εἰς, τὸ Κλίγκεμπεργκ κατεσκεύασαν ἐντὸς 15 μηνῶν τὴν ισχυροτέραν κεντρικὴν ἡλεκτρικὴν μηχανὴν τῆς Γερμανίας. Δέκα αἱ τετραγωνικῶν μέτρων διαθεῖς, κινοῦν διὰ τοῦ ἀτμοῦ τῶν τρεῖς μικρὰς καὶ τρεῖς μεγά-

λας τορμπίνας, έκάστη τῶν δποίων ἔχει δύναμιν 30.000 κιλοβάτ.

Τὰ ἐργοστάσια Ζέππελιν

Τὰ ἐργοστάσια Ζέππελιν τῆς Φριντρισχάφφεν περατοῦν ἥδη τὴν κατασκευὴν τοῦ «L. Z. 127» ἀεροπλοΐου, τὸ δποῖον θὰ ἔχῃ χωρητικότητα 105.000 κυβικῶν μέτρων, μῆκος 236 μέτρων, διάμετρον 30 1/2 μέτρα καὶ θὰ δύναται νὰ μεταφέρῃ βάρος 15 τόνων. Ἐκτὸς τῆς ἐμπροσθίας ἀερολέμβου του διὰ τὸν κυβερνήτην καὶ τοὺς ἐπιβάτας, θὰ ἔχῃ ἄλλας 5 λέμβους ἔκάστη τῶν δποίων. Ήδη περιλαμβάνη ἔνα διπλοῦν μοτέρ συστήματος Μάρμπαχ. Τὸ πηγαλιουχούμενον τοῦτο θὰ ἔχῃ ἀκτίνα ἐνεργείας 10.000 χιλιομέτρων καὶ θὰ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ταχύτητα 128 χιλιομέτρων τὴν ὥραν. Οἱ μοτέρ του θὰ χρησιμοποιοῦν δενδύνην καὶ δέριον, τὸ δποῖον θὰ ἔχει ἐλαφρὸν εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ πηγαλιουχουμένου. Τὸ ἀερίον τοῦτο θὰ χρησιμεύῃ διὰ τὴν ὑψωτικὴν δύναμιν, δεδουμένου δτὶ θὰ ἔχει ἀποθηκευμένον εἰς τὸ ὑψός τῶν 17 διαμερισμάτων τὰ δποῖα ἀποτελοῦν τὸ Ζέππελιν.

Ἡ συνεχὴς χρήσις τοῦ ἀερίου κατὰ τὴν διάρκειαν του ταξιδίου δὲν θὰ μεταβάλλῃ τὸ βάρος τοῦ ἀεροπλοΐου ἐν τῷ ἀέρι.

Νέοι ατμολέβητες

Μετὰ τὰς ἐπιτυχεῖς δοκιμὰς ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τῆς ἀγούσης ἀπὸ Βερολίνου εἰς Φύρστεμπεργκ ἀτμομηχανῶν θερμαινομένων διὰ κόνεως γαιάνθρακος, ἡ δποία δίπτεται εἰς τὴν ἐστίαν τοῦ πυρδὸς διὰ πεπιεσμένου ἀέρος, ἡ ἐταιρεία τῶν κρατικῶν σιδηροδρόμων ἔθεσεν εἰς χρήσιν ἐπὶ τῆς γραμμῆς Βερολίνου — Μαγδεμβύργου μηχανὴν μὲ λέβητα ἀνωτάτης πιέσεως. Ἡ πραγματοποιηθεῖσα οἰκονομία καυσίμου 30 ηλιού (εἰς 30 0).

Νέα ατμάκατος

Μηχανικὸς ἐκ Δρέσδης κατεσκεύασεν ἀτμάκατον διὰ μεγάλην ταχύτητα, τὴν δποίαν ἐδάπτισε «Nti Φορέλλ» (δ τρώχητης). Τὴν κατασκευὴν τῆς ἐνεπνεύσθη ἐκ τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν δποῖον δὲ ἵχθυς «τρώχητης» κολυμβᾶ εἰς κατεύθυνσιν ἀντίθετον πρὸς τὸ φεῦμα τοῦ ποταμοῦ.

Εἰς τὴν πρῷραν ἡ τρόπις εἶναι κοίλη, αἱ δὲ ἔλικες εἶναι το-

ποθετημέναι εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ταύτην κοιλότητα. Τὸ δὲ υδωρ, τὸ δόποιον εἰσέρχεται εἰς αὐτήν, ἐξέρχεται διὰ πλαγίων ἀνοιγμάτων, ἔναλόγων πρὸς τὰ βράγχια τοῦ «τρώχτου», δι’ αὐτοῦ δὲ τοῦ τρόπου ἡ πλεσίς του ἐξουδετεροῦται.

“Η Λούφτ Χάνσια κατασκευάζει πλωτὰς ἀποβάθρας ἐπιφανείας 40 x 35 μέτρων, αἱ δόποιαι χρησιμεύουσιν διὰ νὰ ῥίπτωνται τὰ δεροπλάνα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ ἐπανέρχωνται πάλιν εἰς στερεόν ἔδαφος μετὰ τὴν προσθαλάσσωσιν τῶν.

•Η Χημικὴ Βιομηχανία

”Αλλοί“ ἔχειτο δῆμοι ή Γερμανία ἐσημείωσε τὰς μᾶλλον ἀξιωσημειώτους προσπαθείας της, είναι ή χημικὴ βιομηχανία. Τὰ γιγάντια ἔργοστάσια τοῦ Λεουναμερούμπούργου ἐν Σαξονίᾳ θὰ δύνανται νὰ παράγουν κατ’ ἑτος 700.000 τόννους τεχνικῶν ἀξιωτόγων λιπασμάτων. Παραλλήλως τὰ αὐτὰ ἔργοστάσια ἐφέτος θὰ παραγάγουν 10.000 τόννους τεχνητοῦ πετρελαίου (1929).

Μὲ τοὺς 250,000 ἔργάτας του τὸ γερμανικὸν τρίδοτον χημικῆς βιομηχανίας, τὸ δόποιον θὲ ἀναβιδάσῃ τὸ κεφάλαιόν του εἰς 112 δισεκατομμύριον χρυσῶν φράγκων, ἵκανοποιεῖ τὰ 50 ο) τῶν παγκοσμίων ἀναγκῶν εἰς χρῶμα ἀνιλίνης, παράγει ἡδη περίπου 30,000 κιλὰ τεχνητῆς μετάξης, παράγει συνθετικῶς τὸν σάπινα, τὸ δῆροθεικὸν δέξι, τὸ μαγνήσιον καὶ πρὸ πάντων τὴν ἀμμωνίαν. Τὰ χημικὰ ἔργαστήριά του μελετοῦν ἡδη τὴν συσκευασίαν τοῦ συνθετικοῦ καυστερού καὶ τὴν παραγωγὴν τῆς ἀλυπουργίας καὶ τοῦ γλυκόλ.

Εἰς ἐποχήν, καθὼς ἦν δὲ γαιάνθραξ, δὲ ἐξασφαλίσας εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν ἡγεμονίαν κατὰ τὸν 190ν αἰώνα, ὑποσκελίζεται ὅπδε ἄλλων καυσίμων διλῶν, τὰ γερμανικὰ χημικὰ ἔργαστήρια ἀναζητοῦν, καὶ ἀσφαλῶς θὰ κατορθώσουν, διὰ τῶν προόδων τῆς χημείας εἰς τὴν συνθετικὴν κατασκευὴν, νὰ μεταβάλουν κατὰ τὸν 20δύν αἰώνα τὴν παροῦσαν οἰκονομικὴν σύνθεσιν τῆς χώρας ταύτης, ἀπαλλάσσοντα αὐτὴν βαθμιαίως ἀπὸ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν πρώτων διλῶν, αἱ δόποιαι μέχρι τοῦδε ἡσαν ἀπαραίτητοι εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν.

(”Εφημερίς «Ελληνική»)

P. ΣΤΑΡΚ

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

“Η δυσχερής θέσις, εἰς ἣν εὑρίσκεταις ή ἐγχώριος βιομηχανία, ὅφελεται ὅχι εἰς τὴν Ἑλλειψῶν κεφαλαίων, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν ἀνεπαρκή κατανάλωσιν καὶ εἰς τὴν βαρεῖαν φορολογίαν τῶν πρώτων ὄλων.

Ἐπὶ τῇ περιστάσει, ἀναφέρω δτι εἰς τὴν Τουρκίαν ἔχει ἡδη κηρυχθῆ σταυροφορία ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς Τουρκικῆς βιομηχανίας καὶ, μὲ τὰ μέτρα τὰ δποῖα λαμβάνεις ή Τουρκική Κυβέρνησις, ἐντὸς πενταετίας θὰ ἔχουν βιομηχανίαν ἀνθοῦσαν, ἐν φ ή ἵδική μας θὰ βγίνῃ μαρατονόμηνη.

Δὲν ἀντιλέγω δτι καλὸν θὰ γίναι νὰ ἐφοδιασθῇ ή ἐγχώριος βιομηχανία μὲ κεφάλαια μὲ εὐθηνὸν τόκον, ἀλλὰ πρὸ παντὸς πρέπει νὰ εὑρεθῇ ὁ τρόπος τῆς μεγαλειτέρας καταναλώσεως τῶν ἐν Ἐλλάδι παραγομένων εἰδῶν ἐρισουργίας, ή δποῖα κατανάλωσις εἶναι εὐκολωτάτη, ἐὰν ή Κυβέρνησις θεσπίσῃ μέτρα ὑπὲρ τῶν Ἐλληνικῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, δπως ἔχουν ἡδη πράξῃ πρὸ δημῶν πλειστα προηγμένα κράτη, προστατεύσαντα τὴν βιομηχανίαν των.

Παράδειγμα νωπότατον ἔχομεν τὴν Γαλλίαν, δην διάληξεις ή Βουλή ἐκηρύχθη ἐναντίον τῶν εἰσαγομένων Ἐλληνικῶν οἰνῶν, πρὸς προστασίαν τῶν Γάλλων παραγωγῶν, ἐν φ ἐδῶ αἱ κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις οὐδέποτε προέβλεψαν σοδερῶς διὰ τὴν Ἐλληνικὴν βιομηχανίαν, αὐξήσασι, ἀντὶ νὰ ἐλαττώσουν, τοὺς δεσμοὺς τῶν εἰσαγομένων πρώτων ὄλων τῆς βιομηχανίας, μὲ τὴν κακὴν δὲ διαρρούμισιν τοῦ δικαιολογίου τῶν ἐν λόγῳ ὄλων μᾶς ἔχουν ἀπειρως ἐπιβαρύνη τόσον, ώστε πλειστα εἰδῆ, τὰ δποῖα θὰ ἡδυνάμεθα νὰ παράγωμεν εἰς εὐθηνοτέρας τιμᾶς τῶν εἰσαγομένων, ή κακὴ διαβάθμισις καὶ διαρρούμισις τοῦ δικαιού τῶν εἰσαγομένων ὄλων μᾶς ἐμποδίζει νὰ δημιουργῶμεν καὶ διοι μᾶς ἀναγκαζόμεθα νὰ παράγωμεν περίπου τὰ αὐτὰ ὥρις σμένα εἰδῆ, τὰ δποῖα εἶναι πολὺ περιωρισμένα καὶ δύσκολον νὰ καταναλωθοῦν ὅλα.

Ἐὰν θέλωμεν πραγματικῶς νὰ διποστηρίξωμεν τὴν Ἐλληνικὴν βιομηχανίαν, ἀς καλέσωμεν εἰς εἰδικὴν σύσκεψιν τοὺς νομίζο-

μένους μᾶλλον εἰδικούς καὶ θὰ πεισθῶμεν ὅτι ἄλλα εἰναι τὰ πρωτεύοντα ζητήματα, τὰ δποτα χρήζουν μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐνσχύσεως, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἡ χρηματικὴ ἀρωγή.

Τι θὰ κάμωμεν τὸ χρῆμα, δταν θὰ ἔξακολουθήσωμεν νὰ ἐργαζόμεθα ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας; Θὰ παραγάγωμεν ἐμπόρευμα ἀφθονώτερον, τὸ δποτον, ὡς καὶ τώρα, δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ καταναλώσωμεν ἐγκαίρως, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα θὰ γίναι ὅτι διν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰς ὑποχρεώσεις μας.

Ἄρα τὸ ζήτημα τὸ πρωτεύον δὲν εἰναι τὸ κεφάλαιον, ἀλλ’ ὠρισμέναι κυβερνήτικαι φροντίδες πρὸς κατανάλωσιν τῶν ἥδη παραγομένων καὶ διὰ τὴν ἐκ τοῦ μεγάλου δασμοῦ ἐλάφρυνσιν τῶν εἰσαγομένων πρώτων ὅλων.

Οφείλομεν νὰ δίδωμεν δλας τὰς κρατικὰς προμηθείας τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ εἰς τὴν ἐγχώριον βιομηχανίαν καὶ δχι διὰ συμβάσεων, ἀλλὰ διὰ μειοδοσίας, ἵνα ἐπέρχηται συναγωνισμὸς εἰς τὴν τιμήν, συνάμα δὲ νὰ συστήσωμεν εἰς δλα τὰ κρατικὰ ἰδρύματα (Τ.Τ.Τ, Νοσοκομεῖα, Ἀστυνομίαν, Σιδηροδρόμους, Τροχοδρόμους, ἐκπαιδευτήρια ἴδιωτικὰ καὶ δημόσια ἀρρένων καὶ θηλέων, φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας) νὰ προμηθεύωνται τὰ ἀναγκαῖα αὐτοῖς εἰδῆ, ἐκ τῆς ἐγχωρίου Βιομηχανίας, νὰ ἐλαφρύνωμεν δὲ ἀμέσως καὶ τὰς πρώτας δλας ἐκ τοῦ μεγάλου δασμοῦ τὸν δποτον πληρώνουν.

Αναφέρω, παραδείγματος χάριν, δτ: εἰς Ἑλλάδα εἰσάγονται κατ’ ἔτος χιλιάδες ἐπὶ χιλιάδων κλινοσκεπάσματα, τὰ δποτα ἡ Ἑλληνικὴ Ἐριουργία παράγει εἰς πολὺ εὐθηνοτέρας τιμὰς καὶ εἰς πολὺ καλλιτέραν ποιότητα καὶ ἀντοχήν, καὶ ἐν τούτοις, ἂν καὶ ἡ παραγομένη ποσότης εἰναι ἐλαχίστη ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν εἰσαγομένην ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ, δὲν καταναλίσκεται αὕτη εὐκόλως, τούτο δέ, διότι δὲν ὑπάρχει ἡ δέουσα Κυβερνητικὴ ὑποστήριξις.

Εἰς τὰ σημεῖα ταῦτα δφείλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν πρωτίστως τὴν προσοχήν μας.

Δὲν ζητοῦμεν αὐξῆσιν τῶν δασμῶν τῶν εἰσαγομένων προϊόντων τῆς Εύρωπαϊκῆς βιομηχανίας, οὔτε πρόκειται διὰ τῶν μέσων, τὰ δποτα θὰ λάβωμεν ὑπὲρ τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας, νὰ πλουτήσωμεν. Ἀπλῶς θέλομεν ν’ ἀνακουφισθῇ ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία, διὰ νὰ δυνηθῇ καὶ ἐμπόρευμα εὐθηνὸν νὰ παραγάγῃ διὰ τὴν

κατανάλωσιν καὶ τοὺς ἐργάτας καὶ τὸ προσωπικὸν ἡμιῶν ἐπαρκῶς νὰ ἀνταμεῖψωμεν, τὸ δποτὸν σήμερον δὲν ἀμείβεται ἐπαρκῶς, διότι ἀδυνατοῦμεν μὲ δλην τὴν καλήν μας θέλησιν νὰ τοχντ, μεῖψωμεν δπως πρέπει.

Ἐπίσης θὰ δυνηθῷμεν οὕτω ν' αὐξήσωμεν καὶ τὴν παραγωγὴν μας καὶ δώσωμεν ἐργασίαν εἰς πλείονας ἐργατικὰς χειρας, μειουμένης οὕτω καὶ τῆς ἐργατικῆς ἀεργίας, ητις μαστίζει τὴν χώραν μας.

Καὶ οὕτω πρῶτον ἐπιβάλλεται νὰ ληφθοῦν προστατευτικὰ μέσα διὰ τὴν κατανάλωσιν τῶν παραγομένων προϊόντων, διὰ τὴν μείωσιν τοῦ δασμοῦ τῶν εἰσαγομένων πρώτων ὄλων, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἐπιβάλλεται η ἐνίσχυσις διὰ κεφαλαίων μὲ εὐθηνὸν τόκον, τὰ δποτὰ μόνον ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἄνω μέτρα θέλουν ἐπιφέρη πραγματικὴν ἀνακούφισιν καὶ πρόσδον σημαντικὴν εἰς τὴν Βιομηχανίαν, ἀλλως θὰ γίναι δῷρον ἀδωρον προσέτι δὲ καὶ μεγαλειτέρα ἐπιδάρυνσις.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΥΡΡΗΣ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΠΝΟΥ

Tὰ ἐνδεικνύμενα διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς καπνοπαραγωγῆς καὶ τὴν δργάνωσιν τοῦ καπνεμπορίου μας μέτρα

Ο καπνός μας, τὸ κυριώτατον τοῦτο προϊόν τῆς ἑλληνικῆς γῆς, τὸ δποτὸν δίδει τὰ μέσα συντηρήσεως τόσων χιλιάδων ἀγροτῶν καὶ ἐργατικῶν οἰκογενειῶν, καὶ τὸ δποτὸν ἀντιπροσωπεύει τὰ 58 τοῖς ἔχατὸν τοῦ ἔξχωγωικοῦ μας ἐμπορίου, παλαίει καθημερινῶς ἐναντίον ἀνυπερβλήτων δυσχερειῶν, διὰ νὰ συγκρατήσῃ τὴν θέσις αὐτοῦ εἰς τὸ διεθνὲς καπνεμπόριον καὶ διατηρήσῃ τὴν σημερινὴν πελατείαν του.

Απείρως μικρότεραι φορολογίαι ἐκ μέρους τῶν διμόρων χωρῶν, ιδιαιτέραι εύνοϊκαι συνθήκαι παραγωγῆς, μεγαλειτέρα ἐπάρκεια γῆς ἐπιτρέπουν τὴν παράλληλον καλλιέργειαν καὶ ἀλλων προϊόντων καλλιτέρα δργάνωσις τῶν γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς γεωργικῆς πίστεως, εύνοϊκώτεραι η παρ³ ήμιν συνθήκαι ἐπελιβαδα Ἐμπ. Ἀναγν. Τόμ. Δ.

ξεργασίας καπνού, κρατική ένίσχυσις πάσης ιδιωτικής ένεργειας διὰ τὴν ἐν τῷ ἔξωτερικῷ τοποθέτησιν τοῦ καπνοῦ, ἀποτελοῦν τὰ σημαντικώτερα δπλα, δι' ὃν δ ἀνταγωνισμὸς τῶν γειτόνων μας ἀποβλέπει νά μας ἐκτοπίσῃ ἐκ τῶν ξένων ἀγορῶν.

Μέχρι τοῦ ἔτους 1926, τὸ κράτος οὐδεμίαν φροντίδα εἰχε λαδήγ διὰ τὸ προϊόν μας αὐτό, ή δὲ μόνη κρατική ὑπηρεσία ἡτις ὑπῆρχεν ἐντεταλμένη νά μεριμνᾷ διὰ τὸν καπνὸν ἡτο τὸ «Τμῆμα Φορολογίας Καπνοῦ» τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐνδιεφέρετο, ὡς ἡτο φυσικόν, μόνον διὰ τὴν φορολογίαν του καὶ οὐχὶ διὰ τὴν βελτίωσιν ἐν γένει τῆς θέσεως τοῦ προϊόντος ἐν τῇ διεθνεῖ καπναγορᾳ. Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1926 ἰδρύθησαν καὶ ἥρχισαν λειτουργούμντα ὡς αὐτόνομοι ὀργανισμοὶ δημοσίου δικαίου, τὰ τρία γραφεῖα προστασίας ἑλληνικοῦ καπνοῦ ἐν Βόλῳ, Θεσσαλονίκῃ καὶ Καβάλλᾳ, συντηρούμενα ἢπδε εἰδικῶς ὑπὲρ αὐτῶν ἐπιβληθεῖσαν εἰς τὸν καπνὸν φορολογίαν. Σκοπὸς τῶν γραφείων εἰναι, δπως ἐκ τοῦ τίτλου των φαίνεται, ἡ προσπάθεια βελτιώσεως τῆς θέσεως ἐν γένει τοῦ καπνοῦ μας ἐν τῇ παγκοσμίᾳ καπνοπαραγορᾳ, πρὸς δφελος τῶν ἐκ τοῦ καπνοῦ ἀποζύντων ἐν Ἑλλάδι καπνοπαραγωγῶν, καπνεργατῶν, ὑπαλλήλων, καπνεμπόρων αλπ., ἅμα δὲ καὶ τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας ἐν γένει.

Βεδαίως, τόσον ἐκτεταμένος, σκοπὸς δὲν ἡτο δυνατὸν νὰ συμπληρωθῇ ἐντὸς δλίγου χρονικοῦ διαστήματος καὶ μάλιστα ἀνευ σοδαρῶν οἰκονομικῶν πόρων. Τὰ γραφεῖα δμως εὐθὺς ἥμικα τῇ ἰδρύσει των ἐπεδόθησαν εἰς τὴν συστηματικὴν μελέτην τῆς καταστάσεως καὶ εἰς τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν διόρθωσιν τῶν κακῶς ἔχόντων.

Οὐδεὶς γεωπόνος ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι εἰδικευμένος εἰς τὴν καπνοκαλλιέργειαν ἢ δυνάμενος δπωσδήποτε νὰ συζητήσῃ περὶ αὐτῆς. Τὰ γραφεῖα Καβάλλας, Θεσσαλονίκης καὶ Βόλου προσέλαδον 10·γεωπόνους ἀνωτάτης σχολῆς καὶ τους παρέσχον καὶ ἔξακολουθοῦν νά τους παρέχουν πάντα τὰ μέσα εἰδικεύσεώς των εἰς τὴν καπνοκαλλιέργειαν. Πειραματικοὶ σταθμοὶ, ἐκπαιδευτικοὶ καπνοκαλλιέργειαι, γεωπονικὰ καὶ χημικὰ ἐργαστήρια καὶ συγκόταται περιοδεῖαι ἀνὰ τὰς καπνικὰς περιφερείας εἰναι κυρίως τὰ μέσα, ἀτινα ὑποδιογθοῦν τοὺς γεωπόνους τούτους νὰ συμπληρώσουν τὰς σπουδάς των καὶ νὰ ἔξελιχθοῦν εἰς καλοὺς

καπνολόγους, δυναμένους νὰ καθιδηγήσουν εἰς τὸ μέλλον τοὺς καπνοπαραγωγούς. | Ως συμπλήρωμα τῆς δλης ἐπιστημονικῆς ταύτης ἐργασίας ἀπεφασίσθη ἡ Ἰδρυσις Καπνολογικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Εὐρώπην δύο γεωπόνοι | καὶ εἰς γεωπόνος-χημικὸς διὰ νὰ εἰδικευθοῦν εἰς τὰ Ἰνστιτούτα τοῦ ἑξατερικοῦ, δὲ εἰς εἰς τὴν βιολογίαν καὶ τὴν γενετικήν, δὲ ἔτερος εἰς τὴν φυτοπαθολογίαν τοῦ καπνοῦ καὶ δὲ τρίτος εἰς τὴν ζυμοχημείαν τοῦ καπνοῦ. Οἱ τρεῖς ἐπιστήμονες, συμπληρώσαντες εἰς τὸ ἑξατερικόν, ἔκαστος εἰς τὸν κλάδον του τὴν μόρφωσίν του ἐπὶ διετίαν, ἐπανηλθον ηδη ἐσχάτως ἐνταῦθα καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας μελετῶν καὶ ἔγκαταστάσεων τοῦ Ἰνστιτούτου, διπερ ἀπεφασίσθην | ἀνεγερθῆ παρὰ τὸ χωρίον Ἀδριανῆ τῆς Δράμας καὶ ἐλπίζεται νὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ λειτουργήσῃ κατὰ τὴν προσεχῆ ἀνοιξιν.]

¶ Καὶ αὐτὰ μὲν ἀπὸ ἐπόψεως προπαρασκευῆς ἐπιστημόνων καὶ ἐπιστημονικῶν ἐργαστηρίων διὰ τὸ μέλλον, ἀφ' οὐ κατὰ τὴν Ἰδρυσιν τῶν γραφείων δὲν ὑπῆρχον τοιοῦτοι. Τὰ γραφεῖα δμως, ἔχοντα ὑπὸ δψιν των δτι ἀσφαλεστέρα βάσις πάσης προσπαθείας περαιτέρω διαδόσεως τῶν καπνῶν μας εἰναι ή ποιοτική βελτίωσις αὐτῶν, δὲν ἀφησαν νὰ καθη ἐπὶ ματαίῳ δὲ παιτούμενος χρόνος πρὸς παρασκευὴν ἐπιστημόνων —καπνολόγων διὰ τὸ μέλλον.

¶ Ηροσέλαθον πεπειραμένους καπνοπαραγωγούς καὶ πραγματογύμνωνας εἰς τὰ καπνά, οἵτινες, περιοδεύοντες συνεχῶς εἰς τὰ καπνοπαραγωγικὰ χωρία, διδάσκουν τοὺς ἀδετῆς νέους καπνοπαραγωγούς τὸν ἐκ τῆς μακρᾶς πείρας καθιερωμένον τρόπον καλλιεργείας, συλλογῆς καὶ ἔηράνσεως τοῦ καπνοῦ, τοῦθ διπερ συνετέλεσε σημαντικὰ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος. | Ἐπίσης τὰ γραφεῖα συνέλεξαν καὶ συλλέγουν ἀμιγεῖς σπόρους εὐγενών καπνῶν καὶ δι' αὐτῶν, διανεμομένων δωρεάν, | ἀντικατεστάθησαν οἱ ἔκφυλισμένοι, οἱ ἀκατάλληλοι ή ἀνάμικτοι σπόροι καπνοῦ, οἱ χρησιμοποιούμενοι παρὰ τῶν παραγωγῶν. | Ή ἐπίδρασις τοῦ μέτρου τούτου ἐπὶ τὴν ποιότητα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν κατανάλωσιν τοῦ καπνοῦ μας ὑπῆρξε σημαντικωτάτη καὶ καταφανεστάτη εἰς πλείστας καπνικὰς περιφερείας. | Όταν δὲ εύδοκιμήσουν αἱ λίαν φιλοτίμως καταβαλλόμεναι προσπάθειαι ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Φθιωτιδιοφωκίδι πρὸς ἀλλαγὴν τῶν σπόρων καὶ διάδοσιν καὶ ἔκει τῶν

μακεδονικῶν ποικιλιῶν εἰς τὰ κατάλληλα πρὸς τοῦτο ἐδάφη, τὰ σποτελέσματα τῆς τοιαύτης ἔργασίας τῶν γραφείων θὰ ἦναι μᾶλλον καταφανή καὶ εὐεργετικὰ δι' ὀλόκληρον τὴν καπνικὴν Ἑλλάδα.

Ἐξ ἄλλου τὰ γραφεῖα, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἐλλείψεως καπναποθηκῶν εἰς τὰ χωρία, ὑποδοθούν διὰ χορηγγήσεως ἀτόκων δανείων τὴν παρὰ γεωργικῶν συνεταιρισμῶν ἀνέγερσιν καπναποθηκῶν. / Λόγῳ διμως ἐλλείψεως ἐπαρκῶν οἰκονομικῶν μέσων, ἡ τοιαύτη ἔργασία τῶν γραφείων: μόνον ὡς ἐνδεικτική καὶ ὑποδειγματική προπολίθεια δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ νὰ ἐπαινεθῇ, διότι αἱ ἀνάγκαι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εἰναι τεράστιαι καὶ ἀνώτεραι τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων τῶν γραφείων.

Απὸ ἐξόψεως ἔξωτερικῆς προπαγάνδας πρὸς διάδοσιν τοῦ καπνοῦ μας, μ' ὅλον ὅτι οἱ οἰκονομικοὶ πόροι τῶν γραφείων εἰναι ἀνεπαρκέστατοι, ἐν τούτοις ἐγένετο ἡδη σημαντικὴ διπωσδήποτε ἀπαρχὴ τοιαύτης ἔργασίας. / Αρθρογραφία εἰς ξένα περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας, συμμετοχὴ εἰς ἔκθεσεις ἐν τῷ ἔξωτερικῷ, ἐπισταμένη μελέτη τῶν ξένων καπναγορῶν, παροχὴ ἀκριβῶν στατιστικῶν πληροφοριῶν εἰς τοὺς ἐν τῷ ἔξωτερικῷ ἐνδιαφερομένους διὰ τὰ καπνά, καπνικοὶ γεωγραφικοὶ χάρται κλπ., δεικνύουν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἡδη δργανισμοὶ ἐγδιαφερόμενοι διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν καπνῶν μας. / Δυστυχῶς ή δλη ἔργασία τῶν γραφίων προστασίας καπνοῦ καὶ τοῦ συνδέσμου αὐτῶν προσκόπτει εἰς ἔλλειψιν οἰκονομικῶν μέσων. Τὸ κράτος δχι μόνον δὲν ἐνισχύει τοὺς δργανισμοὺς τούτους, ἀλλά, χάριν ἴσοσκελίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, περικόπτει καὶ τοὺς ἡδη ὑπερ αὐτῶν νομοθετημένους πόρους καὶ ἐν φεισπράττει ἐκ τοῦ εἰδίκως ὑπὲρ τῶν γραφείων ἐπιβληθέντος φόρου τοῦ καπνοῦ ὑπὲρ τὰ 17 ἀκατομμύρια δραχμάς, ἀποδίδει εἰς τὰ γραφεῖα ἐτησίως ποσὸν ἀνεπαρκέστατον δχι μόνον διὰ τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τὸ ἔξωτερικὸν πρὸς διάδοσιν τῶν καπνῶν μας ἔργασίαν, δι' ἣν χρειάζονται σημαντικώτατα ποσά, ἀλλὰ οὔτε διὰ τὴν ἐν τῷ ἔξωτερικῷ πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ ἀπαιτουμένην ἔργασίαν καὶ διὰ τὸν πλουτισμὸν τοῦ καπνολογικοῦ ίνστιτούτου διὰ τῶν ἀπαραιτήτων ἐγκαταστάσεων.

Τὸ ἔργον, ὡς βλέπομεν, τῶν γραφείων προστασίας καπνοῦ

ὑπῆρξεν ἀπὸ πάσης ἐπόψεως πολύτιμον, διότι προσέφεραν ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος πολυτιμοτάτας ὑπηρεσίας εἰς τὴν καπνοπαραγωγὴν, μὲν δλον δτι τὰ οἰκονομικὰ μέσα, ἀτινα τοῖς παρεχωρήθησαν, ὑπῆρξαν παντελῶς ἀνεπαρκῆ, οὕτε δὲ καὶ τὸ ἀπαραιτητὸν τεχνικὸν προσωπικὸν εὑρέθη κατηρτισμένον διὰ νὰ ηγούνται ἡ ἀπόδοσις αὐτοῦ ἀκόμη μεγαλειτέρη.

Καὶ ἐν ᾧ τοιαύτῃ καταβάλλεται ἐκ μέρους τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων φιλότιμος προσπάθεια διὰ τὴν δργάνωσιν τῆς καπνοπαραγωγῆς καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ, να καταστῇ ἡ διάθεσις αὐτοῦ εὐχερεστέρα καὶ ἡ τιμὴ καλλιτέρα πρὸς ὅφελος τοῦ παραγωγοῦ καὶ τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας τοῦ τόπου, τὸ κράτος, δχι μόνον ἀστοργον ἐδείχθη ἀπέναντι τοῦ καπνοῦ διὰ τῆς ἐπιβολῆς δύσυνηρῶν φορολογιῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον τῶν γραφείων προστασίας καπνοῦ δυσχεραίνει, μὴ παρέχον εἰς αὐτὰ τὰ μέσα νὰ ἐκπληρώσουν τὴν νῦν ληήν ἀποστολήν των καὶ καταστῆ δυνατὸν ἐν τῷ μέλλοντι νὰ συναγωνίζωνται τὰ καπνά μας τὰ ξένα ἐπὶ ίσοις καὶ εὐνοϊκωτέροις ἔκείνων δροῖς.

Τὰ δέκα ἔκατοι μύρια τὰ δποῖα κατακρατεῖ τὸ κράτος ἐτησίως ἐκ τῶν πόρων τῶν γραφείων προστασίας καπνοῦ, πρέπει νὸ ἀποδίδωνται, διὰ νὰ δργανωθῇ ἡ διαφήμισις τοῦ καπνοῦ εἰς τὸ ἔξωτερον, ἐὰν ἐπιθυμῇ ἡ κυδέρηνησις ἢ διατηρήσωμεν τὴν πελατείαν μας καὶ κατακτήσωμεν νέαν τοιαύτην ἄλλως δ ἁνταγωνισμός, ὥπλισμένος μὲ ίσχυρότερα μέσα καὶ ὡργανωμένος καλλίτερον ἀπὸ ἡμᾶς ἡμάχθα μας ἐκτοπίση σὺν τῷ χρόνῳ ἐκ τῶν μεγάλων κέντρων καταναλώσεως καὶ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καθ' ἣν θέλομεν ἀντιμετωπίση σοδαράν καπνικὴν κρίσιν, ἐκ τῆς δποίας θὰ συσσωρευθῶσιν εἰς βάρος τῆς ἑλληνικῆς καπνοπαραγωγῆς τεράστιαι ζημίαι, διὰ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν δποίων θὰ χρειασθῇ καὶ χρόνος πολὺς καὶ σοδαρὰ ἔργασία.

Βεβαίως, ἡ περὶ τὸ ζήτημα τῆς διαφημίσεως ίδιωτικὴ πρωτοδουλία καταβάλλει πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν, διὰ νὰ δώσῃ τὴν δέουσαν ζήτησιν εἰς τὴν ἔξαγωγὴν τοῦ καπνοῦ, ἡ ίδιωτικὴ δημιως αὔτη ἐνέργεια, ἔργαζομένη διὰ νὰ ἔξυπηρετῇ σημάχοντα τὰ ίδια αὐτῆς συμφέροντα καὶ ἡ τὸ ἔτέρου ἀνευ μεθόδου καὶ ἐνιαίας κατευθύνσεως, δὲν δύναται νὰ ἀποδώσῃ πλουσίους καρπούς. Τὸ κράτος δημιως, τοῦ δποίου τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα

είναι συνυφασμένα μὲ τὴν ἑξαγωγὴν τοῦ καπνοῦ, διότι εἰσάγει ἑτησίως περὶ τὰ 10 ἑκατομμύρια στερλινῶν ἢ τὰ 58 ο) τοῦ συνόλου τῆς ἑξαγωγῆς, δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰς τύχας τοῦ πλουτοφόρου τούτου προϊόντος εἰς τὴν Ἰδιωτικὴν πρωτοδουλίαν, ἀλλά, διὰ συστηματικῆς ἐνεργείας καὶ συντονισμένης προσπαθείας, χωρὶς νὰ φείδεται δαπανῶν, νὰ ἐργάζηται συνεχῶς καὶ νὰ ἀντιπαλαίη ἐναντίον τῶν ἴσχυρῶν ἀνταγωνιστῶν. Διότι προστατεύον τὸ καπνεμπόριον, δὲν ἔξυπηρετεῖ μόνον τὰ Ἰδια αὐτοῦ συμφέροντα, ἀλλὰ καὶ μεγάλης τάξεως γεωργῶν καὶ ἐργατῶν.

Οφείλομεν δπως, μεθοδικῶς ἐργαζόμενοι, δχι μόνον νὰ μονιμοποιήσωμεν τὴν πελατείαν μας, ἀλλὰ καὶ ν^o αὐξήσωμεν ταύτην. Πρέπει νὰ δργανώσωμεν τὴν ἑξαγωγὴν μας τοῦ καπνοῦ καὶ νὰ δημιουργήσωμεν νέους δριζοντας καταναλώσεως εἰς τὰς χώρας εἰσαγωγῆς, ν^o ἀντιμετωπίζωμεν δὲ ἀπανταχοῦ τοὺς ἀνταγωνιστάς μας μὲ τὰ Ἰδια πρὸς ἐκείνους δπλα, διότι ἀλλως ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος θέλουν μᾶς ἐκτοπίση ἐκ τῶν ξένων ἀγορῶν.

Εντυχῶς ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσίν μας ἵκανὸν καὶ πεπειραμένον ἔμψυχον ὄλικόν, ἀνθρώπους μακρᾶς πείρας καὶ ἀπὸ ἐτῶν εἰδικευμένους εἰς τὰ καπνικὰ ξητήματα, τῶν δποίων ή συμβολῆς ὑπῆρξε γόνιμος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ήμετέρας ἑξαγωγῆς τοῦ καπνοῦ. Ας συνεργασθῇ τὸ κράτος μετ' αὐτῶν καὶ μὲ τὰ γραφεῖα προστασίας καπνοῦ, ἀπὸ κοινοῦ δὲ ἂς καταρτίσουν ἐνιαῖον πρόγραμμα δράσεως εἰς τὰς ἀγορὰς τοῦ ἑξωτερικοῦ. Τὰ διατεθήσόμενα οίκονομικὰ μέσα είναι ἐλάχιστα ἐναντὶ τῆς τεραστίας ἀποδόσεως, τὴν δποίαν θὰ ἔχῃ τοιαύτη ὡργανωμένη προσπάθεια.

Ας λάδωμεν παράδειγμα τὸ ἔργον τοῦ Αὐτονόμου Σταφιδικοῦ Ὀργανισμοῦ, δστις, παρὰ τὸν λυσσώδη ἀνταγωνισμὸν τῆς καλιφορνιακῆς καὶ τῆς αὐστραλιανῆς παραγωγῆς, κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὰς τιμὰς τῆς ἑλληνικῆς σταφίδος εἰς ὅψηλὰ σχετικῶς ἐπίπεδα καὶ νὰ κρατήσῃ σταθερῶς τὴν πελατείαν. Τοῦτο δὲ δφείλεται εἰς τὴν ὡργανωμένην διαφήμισιν καὶ τὴν σταθερότητα, μὲ τὴν δποίαν ἀντιμετωπίζει τὴν κατάστασιν. Εάν δὲ εἰς τὰς σημερινὰς ἥμέρας τοῦ σκληροῦ σταφιδού δὲν ὑφίστατο δ Αὐτόνομος Σταφιδικὸς Ὀργανισμός, ή κατανάλωσις τῆς ἑλληνικῆς σταφίδος ηθελε περιορισθῇ κατὰ τὸ ἥμισυ ή καὶ διλιγώτερον.

Οι Τοῦρκοι ηδη εἰς τὸ πεδίον τῆς διαφημίσεως καὶ τῆς δργανώσεως τῆς ἔξαγωγῆς τοῦ καπνοῦ τῶν ἐργάζονται μεθοδικώτερον ἡμῶν. Ἐν πρώτοις ἐπέτυχον τὴν ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλο-Σκωτικῆς Τραπέζης ἐκμετάλλευσιν τοῦ προνομίου τοῦ τουρκικοῦ μονοπωλίου ἐν τῷ ἔξωτερικῷ. Πρόγραμμα τῆς τραπέζης ταύτης εἰναι τῇ ὥδρυσις ὃδίας ἑταιρείας μὲ μεγάλα κεφάλαια, ἤρχισε δὲ διαπραγματεύσεις πρὸς ἀγορὰν καταλλήλων οἰκοπέδων ἐν Γερμανίᾳ, Ἐλβετίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ διὰ τὴν ἀνέγερσιν καπνεργοστασίων. Ἡ δρᾶσις τῆς ἑταιρείας ταύτης δὲν θὺ περιορισθῇ εἰς τὰς εἰρημένας χώρας, ἀλλὰ θέλει ἐπεκταθῆ εἰς δόλον τὸν κόσμον.

Εἰναι εὔχολον νὰ κρίνῃ τις περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τὰ ὅποια θὰ ἔχῃ εἰς βάρος τοῦ ἡμετέρου καπνοῦ τῇ ὥδρυσις τῶν ἐν λόγῳ ἐργοστασίων καπνῶν, ἂν λάδη τις δὲν ὅψιν δτι τῇ κατανάλωσις ἀνατολικῶν καπνῶν εἰναι περιωρισμένη, διότι λόγῳ τῶν ὑψηλῶν τιμῶν ταῦτα χρησιμοποιοῦνται μόνον πρὸς ἀνάμειν καὶ βελτίωσιν κατωτέρων ποιετήτων.

Ἄφ' ἑτέρου τῇ Βουλγαρίᾳ προσδαίνει εἰς δραστηρίας ἐνεργείας πρὸς ὑποστήριξιν τῶν καπνῶν τῆς. Ἐψηφίσθη παρὰ τῆς Σοδράνις σειρὰ νομοθετικῶν μέτρων διὰ τὴν δργάνωσιν τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς κατανάλωσεως. Τὸ σπουδαιότερον τῶν μέτρων τούτων είναι τῇ ὥδρυσις καπνικοῦ ἰδρύματος, τὸ δποῖον ἐπροικοδοτήθη μὲ πόρους ἐκ 30 ἐκατομμυρίων λεδίων ἐτησίως.

Καὶ ἐν φ' τοιαῦτα μέτρα λαμβάνονται ὑπὲρ τοῦ καπνοῦ τῶν παρὰ τῶν ἀνταγωνιστῶν μας, ἵμεις ἀντὶ νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν προσπάθειαν τῶν Γραφείων Προστασίας Καπνοῦ, κατακρατοῦμεν τοὺς πόρους των καὶ καθιστῶμεν ἀνίκανα αὐτὰ πρὸς δρᾶσιν ἐν τῷ ἔξωτερικῷ καὶ τῷ ἔσωτερικῷ.

* *

Ἐργον τοῦ γραφείου προστασίας καπνοῦ, τὸ δποῖον πρέπει νὰ ἔξαρθῃ ὃδιαιτέρως εἰναι τῇ καταδαλλομένη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ συστηματικὴ προσπάθεια πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ καὶ ἐλάττωσιν τοῦ τιμήματος παραγωγῆς. Ἡ προσπάθεια αὕτη, ἐπεκτεινομένη καὶ βελτισμένη ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διδαγμάτων

τῆς πείρας καὶ τῶν πορισμάτων τῶν διεξαγομένων ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν, θέλει: ἀσφαλῶς ἀποδώσῃ ἐντὸς τοῦ μικροτέρου δυνατοῦ χρονικοῦ διαστήματος τὸ ἀνώτατον δριόν τῶν δυνατιένων νὰ ἐπιτευχθοῦν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων. Τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ δποτὸν δύναται νὰ προσκόψῃ εἰς ἀνεπάρκειαν οἰκονομικῶν μέσων, πρέπει νὰ ἐνισχυθῇ καὶ ἐνθαρρυνθῇ παντοιοτρόπως, διότι ἐκ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ ἔξαρται τὸ μέλλον τοῦ ἐλληνικοῦ καπνοῦ.

Εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ γραφείου προστασίας καπνοῦ συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ ἐπιδίωξις τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργάσεως τοῦ φυτοῦ τῶν καπνῶν μετὰ τὴν συλλογήν, πρὸς δὲ καὶ: εἰς προθεσμίαν δριζομένην ἑκάστοτε κατὰ περιφερείας, κατόπιν γνωμιατεύσεως τοπικῆς ἐπιτροπῆς δμοίως δὲ καὶ ἡ ἐπίτευξις τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς συλλογῆς τοῦ φύλλου δευτέρας βλαστήσεως, πρὸς διατήρησιν τῶν ποιοτήτων.

Ἐτερον ἐφαρμοζόμενον μέτρον, τὸ δποτὸν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπισύρῃ 8λως ἴδιαιτέρως τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων, εἰναι καὶ ἡ ἐγκαίνιασθεῖσα πολιτικὴ τῆς βαθμιαίχες ἀνοικοδομήσεως καταλλήλων καπναποθηκῶν εἰς τὰς καπνοπαραγωγούς περιφερείας. Διὰ τοῦ μέτρου τούτου ἔξασφαλίζεται ἡ δεματοποίησις τοῦ καπνοῦ καὶ ἡ ἔγκαιρος ἐπεξεργασία αὐτοῦ, διατηρεῖται ἡ καλὴ ποιότητα του πρὸς δρελος τοῦ παραγωγοῦ καὶ τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας. Ηρός τὸ σημεῖον τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἐνισχυθῇ ἡ προσπάθεια τῶν γραφείων διὰ γενναίων κρατικῶν ἐπιχορηγήσεων, ἵνα καταστῇ δυνατή ἡ ἀνοικοδόμησις καταλλήλων καπναποθηκῶν εἰς δλα τὰ κέντρα παραγωγῆς.

Ἐπίσης θὰ ἔπρεπεν δπιώς δργανωθῇ εἰς τὰ καπνοπαραγωγικὰ κέντρα ἡ γεωργικὴ πίστις καὶ παρέχηται γενναῖοτέρα πιστωτικὴ διευκόλυνσις εἰς τοὺς καπνοπαραγωγούς, διότι, ζες μὴ λησμονῶμεν, αἱ πιστωτικαὶ ἀνάγκαι τῆς καπνοπαραγωγῆς εἰναι πολὺ μεγάλαι, ως ἐκ τούτου δὲ ἡ τάξις αὕτη, καταφεύγουσα εἰς τὴν τοκογλυφίαν, ἐπιβαρύνεται μὲ βαρυτάτους τόκους, οὔτινες φθάνουν πολλάκις τὰς 100 δραχμάς κατὰ μῆνα δι' ἔκαστον χιλιόδραχμον.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν πιστωτικὴν διευκόλυνσιν τῶν καπνοπαραγωγῶν πρέπει νὰ καταδληθῇ προσπάθεια δπιώς παρέχωνται εὐθηνὰ κεφάλαια καὶ εἰς τὸ ἐλληνικὸν καπνεμπόριον, ἵνα μὴ δυσχεραίνηται δ συναγωνισμός του πρὸς τὸ διεθνὲς καπνει-

πόριον, τὸ εὑρίσκον εἰς τὸ ἔξωτερικὸν ἀφθόνους καὶ εὐθηγοτάτας πιστωτικὰς ἐνισχύσεις.

Τὸ ζήτημα ἐπίσης τῆς μεταφορᾶς τοῦ καπνοῦ θὰ ἔπειπε νὰ ἐπισύρῃ δλῶς ἴδιαιτέρως τὴν μέριμναν τοῦ κράτους. Αἱ σιδηροδρομικαὶ μεταφοραὶ τοῦ καπνοῦ στοιχίζουν πολὺ, λόγῳ τῶν ὑψηλῶν κομίστρων καὶ εἰς τινα μέρη λόγῳ τοῦ ἀκαταλήλου ἢ τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ διατιθεμένου τροχαίου όλικοῦ. Ἀπόδειξις τούτου είναι δτὶ δπου είναι δυνατὴ ἡ δι' αὐτοκινήτου μεταφορὰ τοῦ καπνοῦ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, προτιμᾶται τὸ μέσον τοῦτο ὡς εὐθηγότερον ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσαν σιδηροδρομικὴν συγκοινωνίαν. Ἡδη οἱ κρατικοὶ σιδηρόδρομοι πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ συναγωνισμοῦ, ἥναγκάσθησαν νὰ ἐκπέσουν εἰς τὸ ήμισυ σχεδὸν τὰ κόμιστρα διὰ τὸν καπνὸν εἰς ὥρισμένα τμήματα τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου, διατηρουμένου δημοσίου τοῦ ὑψηλοῦ τιμολογίου εἰς τὰς περιφερείας ἔκεινας, αἵτινες ἔχουν τὸ ἀτύχημα νὰ μὴ ἔχουν καταλήλους δρόμους πρὸς κυκλοφορίαν αὐτοκινήτων. Τὸ ἔνισον τοῦτο μέτρον δέον ν' ἀρθῇ διὰ τῆς γενικῆς ἐλαττώσεως τῶν σιδηροδρομικῶν κομίστρων, ἵνα ἐκπέσῃ τὸ κόστος τοῦ καπνοῦ καὶ ἐνισχυθῇ ἡ ἀντοχὴ τοῦ εἰς τὴν διεθνῆ καπναγοράν.

Τὸ ζήτημα τῆς συνεχοῦς αὐξήσεως τῶν ἡμερομισθίων διὰ τῶν ὑποδαλλομένων ἔκστοτε ἐργατικῶν ἀξιώσεων, θὰ ἔπειπε νὰ μελετηθῇ ἐπισταμένως, δεδομένου δτὶ δ καπνὸς δέν ἀντέχει πλέον εἰς οἰανδήποτε νέαν ἐπιβάρυνσιν.

Η δαχμιαία ἐλάττωσις τῆς φορολογίας τοῦ παραγομένου καπνοῦ φθάνουσα ἥδη τὰ 20ο) της πραγματοποιουμένης τιμῆς πωλήσεως, θὰ ἔπειπε νὰ μελετηθῇ, ἵνα εὑρισκώμεθα καὶ ήμετες εἰς τὸ αὐτὸ πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Βουλγαρίαν φορολογικὸν ἐπίπεδον, διότι, ἔνεκα τοῦ μεγάλου συναγωνισμοῦ ἐν τῇ διεθνῇ καπναγορᾷ, δ φόρος τοῦ καπνοῦ δὲν είναι δυνατὸν νὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τοῦ καταναλωτοῦ, ἐπιπίτει δὲ μοιραίως ἐπὶ τοῦ παραγωγοῦ. Ἡ νῦν ἰσχύουσα παρ' ήμιν καπνικὴ φορολογία είναι ἀδικος καὶ καταθλιπτική, διότι φορολογεῖ πρὸς 20ο) δχι μόνον τὸ κέρδος τοῦ παραγωγοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ κεφάλαια αὐτοῦ καὶ τὰς διὰ τὴν καπνοκαλλιέργειαν διατιθεμένας π στώσεις του καὶ τὴν προσωπικήν του ἐργασίαν. Ἡ ἀμεσος, βεβαίως, ἐλάττωσις τῆς φορολογίας

τοῦ καπνοῦ δὲν είναι δυνατή, ή βαθμιαία δμως κατ' ἔτος ἐλάττωσις τοῦ φόρου θέλει ἀνακουφίση τὴν καπνοπαραγωγήν.

Αἱ σημεριναὶ κατευθύνσεις τῆς διεθνοῦς καπνοδιομηχανίας πρὸς συγκέντρωσιν καὶ ἀπλοποίησιν, μὲ τάσεις ἐπιτεύξεως μεγαλειτέρων κερδῶν διὰ τοῦ εὐθηνοῦ σιγαρέττου, δυσχεραίνει κατὰ πολὺ τὴν διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν καπνῶν. Βεδαίως τὸ σύνολον τῶν γνωστῶν πλεονεκτημάτων τῶν ἀνατολικῶν καπνῶν καὶ ἴδιαιτέρως τῶν ἑλληνικῶν, είναι σημαντικὸν ὅπλον εἰς τὸν ἀγῶνα διαδόσεώς του καὶ ἐπικρατήσεως.⁹ Αλλ᾽ ή μικρὰ τιμὴ παραγωγικοῦ κόστους τῶν ἀμερικανικῶν, ἵπανταν καὶ κινεζικῶν καπνῶν, δημιουργεῖ τάσιν μεγαλειτέρας χρησιμοποιήσεως ποσοστοῦ ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν κατασκευὴν σιγαρέττου καὶ ωθεῖ τὴν διεθνῆ καπνοδιομηχανίαν εἰς παραμερισμὸν τῶν εὐγενῶν μέν, ἀλλὰ σχετικῶς ἀκριβῶν καπνῶν καὶ τὴν χρησιμοποιήσιν τῶν εὐθηνοτέρων, ἔστω καὶ ἀν ταῦτα ποιοτικῶς ἔναι κατὰ πολὺ κατώτερα. Βεδαίως, δπου ἀκόμη ὑφίσταται μεταξὺ τῶν καπνοδιομηχανιῶν συναγωνισμὸς ποιοτικῆς βελτιώσεως τοῦ σ:γαρέττου διὰ τῆς ἀναμίξεως ἀνατολικῶν καπνῶν, ὡς π. χ. ἐν Γερμανίᾳ, οἱ καπνοδιομηχανοὶ, ἀντιλαμβανόμενοι δτι πρὸς ἐπικράτησιν, δὲν ἀρκεῖ νὰ χρησιμοποιοῦν διαφημιστικὰ μέσα ἐπαρκῆ καὶ πολυδάπανα, ἀλλ᾽ δτι πρέπει καὶ ποιοτικῶς νὰ ἴκανοποιοῦν τὴν πελατείαν των, εύρισκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ χρησιμοποιοῦν διὰ τὰ σιγαρέττα τῶν ἀνατολικὰ καπνὰ ἢ νὰ ἀναμιγνύουν, τούλαχιστον, καὶ ἀνατολικὰ καπνά. Ἐν τούτοις δμως καὶ ἔκει θὰ ἐπρεπε νὰ καταβληθῇ προσπάθεια, δπως ἔχ τῶν ἀνατολικῶν καπνῶν προτιμῶνται τὰ ἑλληνικά. "Οπου δμως δ συναγωνισμὸς διὰ τὴν ποιοτικὴν βελτιώσιν ἔχει δευτερεύουσαν σημασίαν, ὡς π. χ. ἐν Ἀγγλίᾳ, Ἀμερικῇ κλπ., ἔκει δέον νὰ καταβληθοῦν σύντονοι καὶ συστηματικαὶ προσπάθειαι πρὸς διείσδυσιν τῶν ἑλληνικῶν καπνῶν. Πρόδηλον δθεν τυγχάνει δτι τὸ συμφέρον τῆς ἑλληνικῆς καπνοπαραγωγῆς ἔγκειται εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ συναγωνισμοῦ καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν συναγωνισμοῦ τοιούτου εἰς τὰ μέρη δπου τὰ ἑλληνικὰ καπνὰ ἢ οὐδαμῶς ἢ ἐλάχιστα χρησιμοποιοῦνται. Ο συναγωνισμὸς δέ, διὰ νὰ διατηρηθῇ ἢ ἐνισχυθῇ ἢ δημιουργηθῇ, ἐκτὸς τῆς διαφημίσεως ἔχει ἀνάγκην καὶ οἰκονομικῶν συνδυασμῶν.

“ Η εἰς ξένας χώρας δημιουργία πρατηρίων πωλήσεως ἐλληνικῶν σιγαρέττων κατασκευαζομένων ἐν Ἑλλάδι, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἑκασταχοῦ καταναλωτῶν, ή δημιουργία καπνοθεομηχανιῶν μὲ ἐλληνικὰ κεφάλαια η μὲ σημαντικὴν συμμετοχὴν ἐλληνικῶν τοιούτων, εἰς χώρας δπου δὲν ὑφίσταται κρατικὸν μογοπώλιον, πιστωτικὴ ἐνίσχυσις η συμμετοχὴ εἰς καπνοθεομηχανίας τοῦ ἔξωτερικοῦ, χρησιμοποιούσας ἥδη ἐλληνικὰ καπνά, ἀλλὰ κινδυνευούσας νὰ καμφθούν πρὸ τοῦ συναγωνισμοῦ, προσέτι δὲ καὶ ἀλλαὶ πικρεμφερεῖς ἐνέργειαι εἰναι μέτρα τὰ δποῖα θὰ συντελέσουν εἰς τὴν αὔξησιν τῆς καταναλώσεως. Βεβαίως η συμμετοχὴ εἰς διεθνεῖς ἐκθέσεις καὶ ἐμποροπανηγύρεις, η ἀποστολὴ εἰς τὸ ἔξωτερικὸν εἰδικῶν ἀνθρώπων, δυναμένων νὰ προωθήσουν τὴν διάδοσιν τῶν ἐλληνικῶν καπνῶν, νὰ παρακολουθοῦν τὴν εἰς τὰς ξένας χώρας καπνικὴν κίνησιν καὶ διαφωτίζουν τὰ γραφεῖα καπνοῦ περὶ τῶν ἐνδεδειγμένων μέτρων, η εἰς τὸν ξένον τύπον τακτικὴ ἀρθρογραφία καὶ ἀλλὰ παρομοίας φύσεως συστηματοποιημένα μέτρα θὰ ἔγναι συντελεστικά, ἀλλὰ καὶ η ληψίς καὶ τοῦ ἀνωτέρω προτεινομένου μέτρου θὰ συμπληρώσῃ τὸ δλον προστατευτικὸν τοῦ ἐλληνικοῦ καπνοῦ σύστημα.

” Άλλὰ πῶς θὰ ἔξευρεθούν τὰ ἀπαραίτητα διὰ τοὺς προτεινομένους οἰκονομικοὺς συνδυασμοὺς κεφάλαια; ” Εδῶ ἔγκειται: η δλη δυσκολία τοῦ ζητήματος.

Ν° ἀναμείνωμεν τὴν ἔξι ιδιωτικῆς πρωτοδουλίας δημιουργίαν τῶν συνδυασμῶν τούτων: Θὰ ητο ματαία ἐλπίς, διότι κεφάλαια διατίθεμενα διὰ τοὺς μνημονευθέντας σκοπούς, χωρὶς νὰ διακινδυνεύσουν, βεβαίως δὲν εἰναι δυνατὸν ν ἀποθέπουν πρὸς τὸ μεγάλον κέρδος ὡς πρὸς κύριον σκοπόν. Σκοπὸς τῶν συνδυασμῶν τούτων θὰ ἔγναι η προστασία καὶ η πρόδος τῆς ἐλληνικῆς καπνοπαραγωγῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ημῶν οἰκονομίας ἐν γένει καὶ η ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ διατήρησις η τούλαχιστον ἔντοκος χρησιμοποίησις τῶν διατεθησομένων κεφαλαίων. Συνεπῶς διὰ τὴν ἔξεύρεσιν καὶ δλίγον κατ’ δλίγον αὔξησιν τῶν ἀπαιτουμένων κεφαλαίων τούτων δέον ν ἀποθέψωμεν πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἐκ τῆς χρησιμοποιήσεώς των ἀναμενόντων νὰ ὠφεληθούν.

” Επειδὴ δὲ ὡφέλειαν ἀναμένουν δ καπνὸς καὶ τὸ κράτος, οἱ

δύο ούτοι παράγοντες δέον νὰ ἐπιβαρυνθοῦν διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀπαιτουμένου κεφαλαίου.

Ἐάν δὲ καπνὸς ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔφορολογεῖτο ὑπερβολικὰ δαρέως, ἐν συγχρίσει πρὸς τὴν Βουλγαρίαν καὶ Τουρκίαν, δίκαιον θὰ ἦτο ὅπως τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια ἔξευρίσκοντο κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος διὰ φορολογίας αὐτοῦ τούτου τοῦ καπνοῦ, ὥπερ τοῦ δποίου καὶ θὰ ἔχρησιμοποιοῦντο, τοῦ ὑπολοίπου καταβαλλομένου παρὰ τοῦ κράτους εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ἐκ τῆς εὐημερίας τῆς καπνοπαραγωγῆς γενικῶν, ἀλλὰ καὶ ταμευτικῶν ὡφελημάτων του. Δυστυχῶς ή σημερινὴ φορολογία τοῦ καθυνοῦ εἰναι τόσον βαρεῖα καὶ δυσχεραίνει τόσον πολὺ τὸν ἐπιτυχῆ συναγωνισμόν, ὥστε οὐ μόνον ν' ἀποκλείηται πᾶσα σκέψις νέας αὐξήσεως τῆς φορολογίας, ἀλλὰ καὶ νὰ ἔπιβαλληται ή βαθμιαία μείωσις ταύτης ἀπὸ τοῦδε. Δὲν ἀπομένει λοιπὸν παρὰ μόνον τὸ κράτος διὰ τὴν ἔξευρεσιν τοῦ ἀπαιτουμένου κεφαλαίου.

Ἄς κάμη τὸ κράτος τὴν εὐγενῆ χειρονομίαν καὶ ἂς διαθέτῃ τούλαχιστον ἐπὶ μίαν εἰκοσαετίαν ἐκ τοῦ ἰδίου του προϋπολογισμοῦ ἐτησίαν εἰσφορὰν ἐξ 80—100 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ἵνα σχηματισθῇ ἀνάλογον καπνικὸν κεφαλαίον διὰ τὴν μεθοδικὴν δργάνωσιν τοῦ καπνεμπορίου καὶ τὴν συστηματικὴν ἔφαρμογήν τοῦ ἀνωτέρω ἐνισχυτικοῦ διὰ τὴν κατανάλωσιν τοῦ καπνοῦ μέτρου. Θὰ ἦτο ἐπίσης δυνατὸν ἐκ τοῦ κεφαλαίου τούτου καὶ κατάλληλοι καπναποθῆκαι ν' ἀνεγερθοῦν καὶ οἱ καπνικοὶ συνεταιρισμοὶ νὰ ἐνισχυθοῦν ἀναλόγως, διὰ νὰ ἐκτελέσουν πλήρως τὸν προορισμόν των.

Πρέξ τὸν σκοπὸν τούτον δὲν θὰ ἦτο ἀσκοπος ή ἔδρυσις κεντρικῆς δργανώσεως καπνοῦ, ή ὅποια ἀφ' ἐνδεικόντων διὰ τοῦ γραφείου προστασίας καπνοῦ ἥθελεν ἐνισχύση καὶ δργανώση τῆς παραγωγῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ καταλλήλων οἰκονομικῶν συνδυασμῶν μετὰ τῶν καπνοδιοιμηχανιῶν, τῆς ἐντατικῆς διαφημίσεως καὶ τῆς διηγεροῦς μελέτης δλων τῶν ζητημάτων τῶν σχετικούμενων πρὸς τὸ καπνεμπόριον, ἥθελεν ὡθήση τὴν κατανάλωσιν εἰς τὰς ἀγορὰς τοῦ ἔξωτερικοῦ.

Ἡ κυβέρνησις, τῆς ὁποίας τὸ ὑπέρ τῆς ἀναπτύξεως τῆς παραγωγῆς ἐνδιαφέρον ἔξεδηλώθη διὰ τῆς λήψεως σειρᾶς νομοθετικῶν μέτρων, ἀς χορηγήσῃ καὶ διὰ τὸν καπνὸν τὰ ἀνάλογα ἔκεινα οἰκονομικὰ μέσα, ἵνα καταστῇ δυνατὸν ν' ἀναπτυχθῇ καὶ

εύημερήσῃ ό καπνός, τὸ μοναδικὸν τοῦτο προϊὸν τῆς ἐλληνικῆς γῆς. Ἐκ τῆς ἐνισχύσεως δὲ ταύτης τέσσον τὸ κράτος δσον καὶ ἡ καπνοπαραγωγὴ μέλλουν νὰ δρέψουν πλουσίους τοὺς καρπούς.

(Περιοδικὸν «Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος»)

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΑΝΑΒΙΩΣΙΝ ΤΗΣ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΣ

Μία ἀπὸ τῆς ἀρχαιότερες — καὶ εὐγενέστερες — ἀνθρώπινες τέχνες είναι, ἀσφαλῶς, ἡ ἀγγειοπλαστική. Ἡ σπουδαιότης της ἐτοιμάζεται τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἴστορίας τῆς ἀνθρωπότητος είναι ἀνυπολόγιστη, αὐτὴ δὲ ἔχρησίμευσε καὶ χρησιμεύει ὡς βάσις πρὸς συγχριτικὸν καθορισμὸν τῆς καλλιτεχνικῆς ἀναπτύξεως τῶν λαῶν τῆς γῆς. Ἀπὸ τῆς προϊστορικὲς ἀκόμη ἐποχές, ὅποτε τὸ μέταλλο ἦτο ἄγνωστο, τὰ πήλινα ἀγγεῖα ἀπετέλουν τὰ κυριώτερα οἰκιακὰ σκεύη καὶ πάνω ἐστὶ αὐτὰ οἱ ἀνθρώποι: ἔξησαν τὴν καλλιτεχνική τους ἰδιοφυΐα, ἀρχίσαντες μὲ τὸν χρωματισμὸν τους, συνεχίσαντες μὲ τὴ γεωμετρικὴ τους διακόσμησι καὶ καταλήξαντες ἐν τὴν εἰκόνισι τους μὲ παραστάσεις ἀπὸ τὴν φύσι, τὴν ζωὴν τους καὶ τοὺς μύθους των. Γιὰ δλους αὐτοὺς τοὺς λόγους τὸ πήλινο ἀγγεῖο ἀποτελεῖ, κατὰ ἐνα τρόπο, τὴν ζωτανὴν ἴστορία τοῦ ἀνθρώπου καὶ μᾶς δίνει, μαζῇ μὲ πολύτιμες πληροφορίες περὶ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς του, καὶ δλη τὴν κλίμακα τῆς διανοητικῆς του ἀναπτύξεως.

Ἡ τέχνη τῆς ἀγγειοπλαστικῆς ἀνθησε ἰδιαίτερα εἰς τὴν Ἀνατολὴ ἀπὸ τὴ μεταβατικὴ ἀκόμη ἐποχή, ποῦ φέρει ἀπὸ τὴν προϊστορία ἐτοιμάζεται τὴν ἴστορία. Σ τὴν Κίνα ἔχουν ἀνευρεθῆ κεραμεικὰ προϊόντα ἀναγόμενα ἐτοιμάζεται τὴν 20ὸν π. Χ. αἰώνα, τὰ δὲ γραπτὰ πήλινα ἀγγεῖα τῆς Σούσας θεωροῦνται ὡς συνέχισις καὶ ἀνάπτυξις τῆς προϊστορικῆς κεραμεικῆς. Ἡ πρώτη χρησιμοποίησις τῆς ἐγκαύσεως ἡ σμαλτώσεως τοῦ πηλοῦ ἔγινε εἰς τὴν Βαβυλῶνα τὴν ἐποχὴ τοῦ ἔξωραϊσμοῦ τηγανῆ. Ἡ ἀνασκαφὲς ἔφεραν εἰς φῶς δτι τὰ ἀνάκτορα τοῦ τότε θρησιλέως εἶχαν αἴθουσες, δπως ἡ λεγομένη

«τῶν λεόντων», καὶ διαδρόμους, δπως ὁ καλούμενος «τῶν τοξοτῶν», διακοσμημένους μὲ ναλεπίχριστα τοῦθλα.

Δὲν ύπάρχει λαδὸς τῆς γῆς ποσὸν νὰ μὴν ἀνέπτυξε τὴν ἀγγειοπλαστικὴν μὲ περισσότερη ἡ διλιγώτερη καλλιτεχνικότητα τὴν ὥραιαστερή της δημως ἀνθησιν ἡ τέχνη αὐτὴ τὴν εἰδεῖς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν αὐτὴν ἡ Ἑλλὰς χρεωστεῖ τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς καλλιτεχνικῆς της δόξης.

Απὸ τῆς τρίτης ἀκόμη χιλιετηρίδος π. Χ. ὅλα τὰ νησιά τοῦ Αιγαίου μετὰ τῆς Κρήτης ἐκαλλιεργοῦσαν τὴν τέχνην αὐτὴν μὲ λιδιαίτερη ἐπίδοσιν τὸ τελευταῖο δὲ αὐτὸν νησὶ κατὰ τὴν μέσην μινωϊκὴ περίοδο, χάρις τοῖς τὴν προστασίᾳ τῶν ἡγεμόνων του, οἱ δποτοὶ εἶχαν ἐγκαταστήσην κεραμεικὰ ἔργα στήριξα μέσα τοῖς τὴν ἀκτορά τους, ἔδωσε εἰς τὴν ἀγγειοπλαστικὴν τέτοια πρόσοδον, ὃστε καὶ σήμερα ἀκόμη τὰ καλλιτεχνικὰ ἀγγεῖα, ποσὸν ἀνευρέθησαν εἰς τῆς ἀνασκαφὲς τῆς Κνωσοῦ, νὰ προκαλοῦν τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου γιὰ τὴν διακοσμητικὴν ὡμορφιά τους.

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἀγγειοπλαστικοῦ ποδοκινήτου τόρνου περὶ τὸ 1200 π. Χ., δπως πιστεύεται, ἔδωσε καινούργιαν ὄθησιν εἰς τὴν τέχνην αὐτήν, ἀλλ᾽ ἡ καθαρῶς ἐλληνικὴ τέχνη χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν ἔβδομο π. Χ. αἰώνα μὲ κυριώτερα κέντρα αὐτῆς τὴν Μίλητο, τὴν Κόρινθο καὶ, ἀργότερα, τὰς Ἀθήνας. Ἡ τέχνη αὐτῆς, δεχθεῖσα ἀπὸ παντοῦ ἐπιδράσεις, τὰς δποτοὶς ἀφωμοίωσε, ἐγκαταλείφασα δὲ δλίγο κατ' δλίγο τῆς γεωμετρικὲς καὶ τῆς σχηματοποιημένες τεχνοτροπίες, γιὰ νὰ τραπῇ πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ζωήν, ἐξειλίχθησε τόσο γοργὰ πρὸς τὴν ἀνώτερη καλλιτεχνικὴ δημιουργία, ὃστε ἀπὸ τὰ μέσα ἀκόμα τοῦ τὸν αἰώνος ἔφθασεν εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν μεγαλείτερη ἀκμὴν ποσὸν ἐγνώρισε ποτέ. Ολόκληρος δὲ Κεραμεικὸς τότε ἐκατονταῖτο ἀπὸ ἀγγειοπλάστας, οἱ δποτοὶ ησαν ἐξ διοχλήρου κύριοι τῆς τέχνης των καὶ τόσο βέσαιοι περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς ἀξίας τῶν ἀγγείων τους, ὃστε καὶ τὰ ὑπέργραφα ὡς ἔνα οἰονδήποτε ἄλλο ἔργον τέχνης. Ως καλλιτέχνες δὲ πράγματι τοὺς ἐθεωροῦσε καὶ δὲ κόσμος, ἡ ἐκτίμησις δὲ τῆς δποτοὶς ἔχαιραν ηταν τόσο μεγάλη, ὃστε καὶ μὲ προτομές ἐτιμώντο ἀπὸ τὸ κράτος καὶ νομίσματα ἐκόπτοντο πρὸς ἀνάμνησι τῶν πλέον διακεκριμένων ἀπὸ κύτους.

“Ο πελοποννησιακός πόλεμος έσημείωσε τὴν παραχμή. τῆς ἀττικῆς ἀγγειοπλαστικῆς καὶ τῆς ἀγγειοπλαστικῆς ἐν γένει.
“Η νέα της ἀνθησις παρατηρεῖται μόνον ἀπὸ τὸν ὅγδοο μ. Χ. αἰώνα μεταξὺ τῶν Περσῶν καὶ ἀργότερα τῶν Ἀράδων, οἱ δοῦλοι ἐπλούτισαν τὴν διακοσμητικὴν τῆς πλευρὰ μὲ μοτίδα ἀνθέων καὶ σχημάτων ἀφαντάστου ποιειλίας καὶ ἔξαισίας ὡμορφιᾶς. Οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ ἔχρησιμοποίησαν τὴν δαλεπίχριστο κεραμικὴν καὶ τὸν οἰκοδόμησι τέξαμιῶν καὶ ἀνακτόρων κυρίως, ὑπῆρχαν δὲ μοναδικοὶ ζὲ τέτοιους στολισμούς, χάρις τὸν χρώματα ποσὶ ἐπέτυχαν καὶ τὰ διακοσμητικὰ μοτίδα ποσὶ ἐδημιούργησαν.

“Εκτοτε ἡ ἀγγειοπλαστικὴ δὲν ἔπαυσε νὰ εὑρύνῃ τὴν δυνατότητές της καὶ τὴν τεχνική της. Κάθε αἰώνιον προσέθετε καὶ κάτι νέο ζὲ διτοῦ ἥδη ὑπῆρχε, κάθε λαδὸς ἔδινε καὶ δικῆ του νότια εἰς τὴν καλλιτεχνική της ἔξελο: Εἰν. “Ο 14ος αἰώνιον βλέπει τὸ κορύφωμα τῆς ἴσπανομαριτανικῆς τέχνης, ἡ ὁποία ἀφησε θαυμάσια πρότυπα εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Γρενέδας καὶ τῆς Σεβίλλης καὶ εἰς τὸν διακοσμον τοῦ τζαμιοῦ τῆς Κόρδοβας. Κατὰ τὸν 15ον αἰώνα ἐμφανίζεται εἰς τὴν Ἰταλίαν ἡ καλλιτεχνικὴ οἰκογένεια τῶν ντελλὰ Ρόμπια, ἡ ὁποία, συνδυάζοντας τὴν ἀγγειοπλαστικὴν μὲ τὴν μικρογαλματοποίια, διεκόσμησε πλήθιος Ἰταλικὲς ἐκκλησίες μὲ ἀριστουργήματα. Κατὰ τὸν 17ον αἰώνα ἡ ἀγγειοπλαστικὴ ἀρχίζει τὴν σταθερὴ σταδιοδρομία της μὲ τὸν Μπερνάρ ντὲ Παλισσύ, τῆς φαγιάνσες τῆς Ντέλφ καὶ τὴν ἐλαφρὰ πορσελάνη. “Ο 18ος αἰώνιον είναι ὁ αἰώνιον τῆς σκληρᾶς γερμανικῆς πορσελάνης καὶ τῶν παρεμφερῶν γαλλικῶν καὶ ἀγγλικῶν. “Ο 19ος αἰώνιον ἐπιβάλλει τὴν λεπτὴ φαριάνσα. Σήμερα ἡ ἀγγειοπλαστικὴ ἀνθίζει σχεδὸν παντοῦ, μὲ παράλληλη βιομηχανία καὶ καλλιτεχνικὴ ζωὴ.

Οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ μεγιστᾶνες δὲν ἔπαυσαν ποτὲ νὰ ὑποστηρίζουν τὴν ἀνάπτυξι τῆς ἀγγειοπλαστικῆς εἰς τὴν χώρες των, δικε μόνο ἀπὸ ἀγάπη πρόδει αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ἐπειδή την ἐθεωροῦσαν ως τέχνην, ἡ ὁποία, λόγῳ τῆς καθημερινῆς τῆς χρήσεως ἀπὸ τὸν λαό, συντελεῖ εἰς τὴν ἔξυψωσι τῶν καλλιτεχνικῶν του ἐνστίκτων. Σήμερα δὲ ἀκόμη, ποσὶ ἡ βιομηχανία τῆς κεραμικῆς είναι τόσο ἀνεπτυγμένη, τὰ περισσότερα τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν διατηροῦν εἰδικὰ κεραμεικὰ ἐργαστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα καταβάλλονται ἰδιαίτεραι καλλιτεχνικαὶ προσπάθειαι γιὰ τὴν συνέχισι καὶ τὴν

πρόσδοτα τής έθνικής των κεραμεικής, θ' ἀναφέρω δὲ τὴν έθνικὴν σχολὴν τῶν Σεβρῶν, τὸ ἔργοστάσιο πορσελάνης τοῦ Μέισεν καὶ τὴν κρατικὴν βιομηχανία πορσελάνης τοῦ Σαρλόττεμβουργ...

Μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἡ ἀγγειοπλαστικὴ ἔφθασε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εἰς τὸ κορύφωμα τῆς καλλιτεχνικῆς της ἀξίας, δὲν εἶχεν ἀπομείνη παράδοσις καὶ σχεδὸν ἵχνος τῆς ὥραίας αὐτῆς τέχνης, ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν στενὴν βιοτεχνικὴν της μορφήν. "Εως πρὸ λίγων ἀκόμη χρόνων εὑρίσκομεθα ἀπὸ τῆς ὁψεως αὐτῆς εἰς τὴν θέσιν προστορικῶν λαῶν, ἐπειδὴ ὅλη μας ἡ ἀγγειοπλαστικὴ περιωρίζετο εἰς τὰ κανάτια τῆς Αἰγαίνης καὶ εἰς τὰ πιθάρια, εἰς τὰ δποῖα οἱ ἐπαρχιώτες βάζουν τὸ λάδι τους. Τὸ κενὸν αὐτὸν ἥλθε νὰ πληρώσῃ ἡ ἰδρυσις τοῦ ἔργοστασίου ἀγγειοπλαστικῆς «Κεραμεικάς».

Τὸ ἔργοστάσιον αὐτό, ἰδρυθὲν τῷ 1909, μόλις ἀπό τινος ἀρχισε νὰ δίνῃ καρποὺς τῆς ἔργασίας του καὶ τοῦτο ἐπειδὴ, ἐκτὸς τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν, πρὸς τὰς δποῖας εἶχε νὰ παλαισῃ καὶ παλαίει ἀκόμη καὶ σήμερα, ἡ ἀνάπτυξις βιομηχανίας ὡς ἡ ἀγγειοπλαστικὴ συναντᾷ πολλὲς τεχνικὲς δυσκολίες, δψειλόμενες εἰς αὐτὴν τὴν ἴδια τὴν φύσι της. Πράματι, ἡ ἀγγειοπλαστικὴ, καὶ μάλιστα ἡ παραγωγὴ λεπτῆς φαγιάνσας,—ποῦ εἰναι τὸ κύριο προϊόν τοῦ «Κεραμεικοῦ»,—δὲν εἰναι βιομηχανία ἡ δποῖα, γιὰ νὰ λειτουργήσῃ ἀρτίως, ἀρχεῖται ἡ ἔχη ἀρτια μηχανήματα. Τὸ ζήτημα τῆς πρώτης ὅλης, δηλαδὴ τοῦ χώματος, ἔχει σπουδαιοτάτην σημασίαν. Οἰσοδήποτε χώμα. δὲν εἰναι κατάλληλο γιὰ τὴν κατασκευὴ τῆς φαγιάνσας. Χρειάζεται χώμα μὲ συνδυασμοὺς διαφόρων χωμάτων καὶ μετὰ μακρούς καὶ λεπτούς πειραματισμούς, οἱ δποῖοι δὲν δίδουν πάντα τὸ ποθούμενο ἀποτέλεσμα. "Υπάρχουν, παραδείγματος χάριν, ἔργοστάσια τὰ δποῖα παράγουν ποιότητες, ποῦ ἄλλα δὲν ἡμποροῦν νὰ παρασκευάσουν, καὶ τεχνικὰ μυστικὰ ζηλοτύπως διατηρούμενα ἀπὸ ἔκειγοντας ποῦ τὰ κατέχουν. Εἰς τὴν περίπτωσι τοῦ «Κεραμεικοῦ» αἱ δυσκολίαι ποῦ συγγενήθησαν ἡσαν ἔξαιρετικαὶ τὰ ἐλληνικὰ χώματα, τὰ δποῖα ἀρχικῶς ἔχρησιμοποιήθησαν, δὲν ἔδοσαν τ' ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα καὶ ἐπηκολούθησαν μεγάλαι ζημιαὶ, αἱ δποῖαι ἔφεραν τὴν διάλυσι του καὶ τὴν ἀγασύστασι του, ἀργό-

τερα, ώπό της σημερινής του μορφής.⁷ Εξ αλλου, σπουδαίαν ἐπίσης σημασίαν είς τὴν ἀγγειοπλαστικὴν ἔχει καὶ τὸ ψῆσιμο, ἐπειδὴ ἡ παραμικροτέρα παραλλαγὴ εἰς τοὺς βαθμοὺς τῆς θερμάνσεως καὶ τὸν χρόνο τοῦ ψησίματος, ἥμπορει ν̄ ἀλλοιώσῃ τοὺς προσδοκωμένους χρωματισμούς, νὰ φαγίσῃ ἢ νὰ κάψῃ τὸ ἐμπόρευμα καὶ νὰ προξενήσῃ ἐπομένως μεγάλες ζημίες. Τέλος, πρέπει νὰ ληφθῇ ὅπως ψήσιν ὅτι βιομηχανία, ἡ ὁποία στηρίζεται κατὰ πολὺ εἰς τὴν κειροτεχνίαν, ἀπαιτεῖ ἑξησκημένο προσωπικὸ καὶ ἐργατικὴ δεξιότητα, ἡ ὁποία ἀποκτᾶται μετὰ μακρὸν χρόνο μονίμου ἐργασίας—εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲ οἱ ἐργάται σπανίως μένουν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν Ἱδιανή ἐργασία.

Κατὰ τὰ τελευταῖα, ἐν τούτοις, χρόνια, χάρις ⁷ τοὺς τόσους μακροὺς πειραματισμούς, ⁷ τὴν ἀποστολὴν ⁷ τὸ ἔξωτερικὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Κεραμεικοῦ» πρὸς λεπτομερὴ παρακολούθησι τῶν τεχνικῶν λεπτομερειῶν τῆς κατασκευῆς, εἰς τὴν μετάκλησι ξένων εἰδικῶν τεχνιτῶν, δ «Κεραμεικὸς» ἥμπορεσε νὰ δημιουργήσῃ τύπο βιομηχανικῆς φαγιάνσας, ὁ δποίος δὲν ὑστερεῖ τῶν ξένων παρεμφερῶν ποιοτήτων, καὶ ν̄ ἀναπτύξῃ καλλιτεχνικὴ δραστηριότητα, ἡ ὁποία, ὑποστηριζομένη ἀπὸ τὸ κράτος καὶ τὸν κόσμον, ἥμπορει νὰ δηγγήσῃ εἰς τὴν δημιουργία ἐθνικῆς ἀγγειοπλαστικῆς τέχνης.

Μία ἐπίσκεψις τὴν ὁποίαν ἔκαμα εἰς τὸ πλησίον τοῦ Ν. Φαλήρου ἐργοστάσιο τοῦ «Κεραμεικοῦ» μοσ ἀφήκε ζωηροτάτη ἐντύπωσι γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον ποῦ παρουσιάζει αὐτὴ καθ' ἔαυτὴν ἡ βιομηχανία τῆς ἀγγειοπλαστικῆς, δσο καὶ γιὰ τὴς δυνατότητες τῆς καλλιτεχνικῆς της ἀναπτύξεως εἰς τὸν τόπο μας, ποσ τὸ ἐργοστάσιον αὐτὸν περικλείει. Πράγματι, δὲν είναι ἔνα κοινὸ ἐργοστάσιον δποῦ ἐπισκέπτεται κανένες καὶ δπου βασιλεύει, ἀσφαλῆς καὶ μονότονη, ἡ μηχανή. Τὸ κατοικεῖ ζωὴ μυστηριώδης καὶ ὠραία, ἡ δὲ θέα τῶν σωρῶν τῶν τεφρομελανῶν χωμάτων, ποσ μεταβάλλονται, κατὰ σταθμούς, σὲ κομψούργηματα, ἔχει κάτι τὸ συγκινητικὸ—τοσούτῳ μᾶλλον καθ' δσον δ μετασχηματισμὸς αὐτὸς περικλείει κινδύνους; ἀποτυχίας, ἡ μυστικὴ ἐνέργεια τῆς φωτισᾶς εἰσέρχεται εἰς αὐτὸν ὡς δημιουργὸς καὶ σὲ κάθε δημιουργηματικῷ πάντα καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ διακοσμητοῦ

τεχνήτη— συγκινητικό, έπειδή κάνει ωστε κάνεινα αντικείμενο να μήν ξηναι ποτέ έντελως δμοιο μὲ ἀλλο του ιδίου τύπου καὶ ἀν ξηναι καὶ τῆς ιδίας ἀκόμη φουρνιᾶς.

Τὰ χώματα, τὰ δποῖα χρησιμοπειεῖ δ «Κεραμεικός», εἰναι κατὰ 65 ο) ἑλληνικά: τὰ ἀργιλλοχώματα τῆς Μήλου. Τὰ χώματα αὐτά, ἀρχετὰ πορώδη καὶ καθαρὰ εἰς σίδηρο, παρουσιάζουν ἐν τούτοις πλαστικές δυσκολίες καὶ δι' αὐτὸν ἀνακατεύονται— καθ' ὠρισμένες ἀναλογίες, ποῦ ἐπετεύχθησαν μετὰ μακροὺς πειραματισμούς — μὲ βαριὰ ἀγγλικὰ καὶ γαλλικὰ χώματα, τὰ δποῖα ἐπιτρέπουν τὴν κανονικὴ συστολὴ τῶν παραγομένων σκευῶν κατὰ τὴν ξήρανσι τους καὶ τὴν διατήρησι τῆς συμμετρίας των κατὰ τὸ ψήσιμο.

Τὰ χώματα αὐτά, ἀφ' οὗ θραυσθοῦν ἀπὸ τοὺς προθραύστες καὶ κονιορτοποιηθοῦν λεπτότατα εἰς τριβεῖα, δίπτονται μέσα σὲ τάραχτρα γεμάτα νερό, ὅπου ἀναταράξσονται ἐπὶ δέκα συνεχεῖς ὥρες, πρὸς ἀπορρόφησι τοῦ ἀναγκαίου εἰς τὴν πλαστικότητά τους νεροῦ. Ὁ νερωμένος αὐτὸς πολτὸς χύνεται κατόπιν σὲ ὄπργειες δεξαμενές, ὅπου ἡ ἀνατάραξις συνεχίζεται ἐπὶ ἀλλεις ἀκόμη ὥρες, ἔως ὅτου εἰσπιεσθῇ μὲ ἀντλίες μέσα σὲ δύο διηθητήρες (filtres presses) μὲ πίεσιν 8—10 ἀτμοσφαιρῶν. Ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς διηθητήρες δγαίνει κάθε ημέρα 21)2 τόννων πηλὸς ἔτοιμος πρὸς πλάσιν.

Τὸν πηλὸν αὐτὸν παραλαμβάνουν σὲ σχῆμα πλακούντων οἱ ἔργαται τῶν τόρνων καὶ, ἀφ' οὗ τὸν διαπλάσουν μὲ κυλινδρικὸ σχῆμα ὠρισμένης διαμέτρου, τὸν περικόπτουν μὲ φιλὸ σύρμα σὲ φέτες ὠρισμένου πάχους. Κάθε τέτοια φέτα μπαίνει σὲ γύψινο καλούπι, τὸ δποῖον τίθεται σὲ ταχεῖα περιστροφικὴ κίνησιν, δ δὲ ἔργατης μὲ ξυστήρα καθωρισμένου σχήματος ἀποδίδει τὸ σχῆμα τοῦ σκεύους, περικόπτει τὴν περιττεύουσα μᾶξα, καὶ τὸ σκεῦος μετὰ τοῦ καλουπιοῦ του τοποθετοῦνται πρὸς ξήρανσιν εἰς τῆς σανίδες τοῦ ξηραντηρίου. (Γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν ποικίλων γυψίνων καλουπιῶν, τῶν χρησιμοποιουμένων τόσο γιὰ τὰ σκεύη ποῦ γίνονται εἰς τοὺς τόρνους, δπως πιάτα, φλυντζάνια κλπ., δσο καὶ γιὰ κεῖνα τὰ δποῖα λόγῳ τῆς ιδιαιτέρας τους ἔξωτερικῆς μαρφῆς ἢ τῶν ἀναγλυφικῶν τους παρα-

στάσεων δὲν δύνανται νὰ γίνουν πλαστικῶς ζὲ τόρνους, ἀλλὰ διὰ χυτῆς μάζης, διπάρχει ἰδιαίτερο τμῆμα ὃ τὸ ἔργοστάσιο).

Τὰ πρὸς ψήσιμον ἀντικείμενα, ἀφ' οὐ προστεθοῦν τὰ «χερούχλια» τους καὶ λειανθοῦν ἢ ἐπιφάνειές των, τοποθετοῦνται μέσα ζὲ πυρομόνιμα πυροδοχεῖα, τὰ δποῖα εἰσάγονται εἰς τὴν κάμινο τελείως προσηρμοσμένα τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὥστε νὰ μὴν ἦγαν δυνατὸν νὰ λερωθοῦν ἀπὸ καπνιὰ τὰ ψηνόμενα σκεύη. Ἡ κάμινος εἶναι κυλινδρικὴ καὶ ἔχει κάτω τῆς δικτύων σχάρες που δέχονται ἐν συνδλῷ δικτύων τόννους καυσίμου υλῆς ἀγγλικῶν γαιανθράκων καὶ ἑλληνικοῦ λιγνίτου. Ἄμα γεμίσῃ ἡ κάμινος, ἡ δποῖα χωρεῖ ἀντικείμενα ἐνδὲ τόννου, κτίζεται μὲ τοῦθλα ἡ θύρα τῆς καὶ ἀρχίζει ἡ θέρμανσις. Ἡ διάρκειά τῆς εἶναι 14—15 ὥρων καὶ τὸ ὕψος τῆς θερμοκρασίας φθάνει τοὺς 1200 βαθμούς. Χρειάζονται δὲ δέκα ώρες γιὰ τὴν βαθμιαία ψυξί τῆς καμίνου καὶ τὸ ἀνοιγμά τῆς. Τὸ ψήσιμο παρακολουθεῖται ἀπὸ μηχανῆς θύριδες καὶ μὲ ἀγρυπνη πάντα προσοχή, γιὰ νὰ μὴν ὑπερβῇ ἡ θέρμανσις τοὺς ἀναγκαίους βαθμούς.

Οταν γίνῃ ἡ ψυξίς, τὰ πρώην εὑθραυστα τεφρόχρωμα ἀντικείμενα ἐμφανίζονται συμπαγῆ, λευκότατα, πορώδη.

* *

Τώρα δευτέρα δημιουργία τὰ περιμένει. Μεταφέρονται εἰς τὸ πιὸ ἐνδιαφέρον τμῆμα τοῦ ἔργοστασίου : τὸ διακοσμητικόν. Τὰ βιομηχανικὰ εἰδή, δπως τὰ πιάτα, φλυντζάνια καὶ ἄλλα εἴδη οἰκιακῆς χρήσεως, διακοσμοῦνται ἀπὸ νεκρώτατα κορίτσια, τῶν δποίων ἐθαύμασσα τὴν δεῖσιτεχνία. Τὸ πινέλο των σχεδιάζει ἐπάνω εἰς τὴν λευκὴ ἐπιφάνεια τῶν σκευῶν μοτίβα ἀνθέων καὶ διακοσμητικὰ φεστόνια χωρὶς τὸν παραμικρότερο δισταγμό, χωρὶς ποτὲ μίαν αἰσθητὴν ἀλλοιώσιν ἀπὸ τὸ ἐν σκεῦος εἰς τὸ ἄλλο, χωρὶς ποτὲ μία κηλιδα. Εκτελοῦν τὸ λεπτότατο αὐτὸν ἔργον ἐπὶ τοῦ σκεύους χωρὶς κάνενα προσχέδιο καὶ μὲ ταχύτητα ποσ καταπλήσσει. Μοῦ εἰπαν ὅτι μερικὲς ἔξ αὐτῶν φθάνουν νὰ διακοσμήσουν ἔως 150 σκεύη τὴν ἡμέρα κάθε μία τους. Ντυμένες δλεις τους μὲ λευκὲς ποδιές, καθαρές, ἔχοντας νὰ κάμουν μὲ τόσο λεπτή καὶ δημιουργικὴ συγχρόνως δουλειά ἔχουν διαμορ-

φωθή ζε τύπο, που δὲν είναι πλέον έργάτιδος, καὶ δὴ Ἐλληνίδος, ἀλλὰ πολιτισμένων τεχνιτριῶν.

Ἡ διακόσμησις τῶν καλλιτεχνικῶν πιάτων, ἀνθοδοχείων, ἀμφορέων καὶ λοιπῶν τέτοιων εἰδῶν γίνεται ἀπὸ ζωγράφους καὶ εἰδικευμένους τεχνίτας διπλὸν τὴν ἐπίβλεψι τοῦ διευθυντοῦ τοῦ καλλιτεχνικοῦ τμῆματος καὶ εἰδικοῦ εἰς τοὺς δαλοχρωματισμούς.

Οταν τελειώσῃ ἡ διακόσμησις τὰ σκεύη μεταφέρονται εἰς τὸ τμῆμα τοῦ βερνικώματος τὸ ὅποῖον, μετὰ τὸ ψήσιμο, είναι τὸ δυσκολώτερο σημεῖον τῆς ἀγγειοπλαστικῆς. Ἡ ἀναλογίες τῶν διακόσμων, που ἀποτελοῦν τὸ βερνίκι τῶν φαγεντιανῶν εἰδῶν, πρέπει νὰ ἔργα τέτοιες, ὥστε νὰ μὴν ἀλλοιοῦνται τὰ χρώματα, νὰ συσσωματοῦνται τὸ βερνίκι κατὰ τὴν τῆξι του μὲ τὴν πορώδη μᾶξα τοῦ σκεύους, νὰ διεισδύῃ κατὰ μέρος εἰς αὐτὴν καὶ νὰ παρουσιάζῃ συντελεστὴν διαστολῆς τὸν ἴδιον σχεδὸν μὲ τοῦ σκεύους, διότι, ἀλλως, εἰς τὴν παραμικρότερη ἀλλαγὴ τῆς θερμοκρασίας τὸ διαλύδεις γάνωμα ράγιζει καὶ ἀποσπᾶται εἰς διάφορα μέρη τοῦ σκεύους. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ βερνίκι που χρησιμοποιεῖται σήμερα δ «Κεραμεικός», ἔχειάσθησαν χρόνιαι δοκιμαῖ. Τὸ βερνίκωμα συνίσταται εἰς τὴν ἐμβάπτισι τοῦ σκεύους εἰς εἰδος γαλακτώδους τὴν θέαν ύγρος, τὸ διποῖον ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὴν πορώδη μᾶξά του, ἐνῷ εἰς τὴν ἐπιφάνειά του ἐπικάθεται λεπτότατον διαλύδεις στρῶμα.

Μετὰ τὴν ἐμβάπτισι, τὰ σκεύη τοποθετοῦνται προσεκτικά, καὶ χωρὶς νὰ ἔγγιζῃ τὸ ἔνα μὲ τὸ ἄλλο, μέσα εἰς τὰ ἴδια πυροδοχεῖα καὶ ξαναμπαίνουν ἢ τὴν κάμινο διὰ τὸ δεύτερο ψήσιμο, τὸ διποῖον γίνεται ζε θερμοκρασία 1150 περίπου βαθμῶν.

Οταν τὰ εἰδη βγοῦν ἀπὸ τὴν κάμινον, γίνεται ἡ διαλογή των ζε ποιότητες, διότι δλα δὲν ψήνονται κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο η δὲν ἐμφανίζονται δίχως μικρὰ ἐλαττώματα· καὶ τότε είναι πλέον ἔτοιμα διὰ τὸ ἐμπόριον.

* * *

Τὰ εἰδη, τὰ διποῖα δ «Κεραμεικός» ἐδοκίμασεν ἔως τώρα ἐπιτυχῶς, είναι φαγιάνσες διακοσμημένες κατὰ τὴν ρύθμιακή, τὴν βυζαντινή καὶ τὴν μικρασιατικὴ τεχνοτροπία, καὶ ἀλλεις τῶν διποίων αξ-

διακοσμήσεις είναι άντληγραφα ἡ μοτίβα παραστάσεων ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, κρητικῶν καὶ μυκηναϊκῶν ἀγγείων καὶ ἀμφόρέων. Τὰ περισσότερα τῶν εἰδῶν αὐτῶν ἀποτελοῦν, πλέον, τὴν βάσιν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς του καὶ ἔχουν διαχυθῆ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἀγοράν, διόπου εἰναι γνωστότατα. Οἱ διευθυνταὶ του δημως φιλοδοξοῦν κατεῖ περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀπλὴ εὐδοκίμησι τῆς βιομηχανίας των: φιλοδοξοῦν νὰ δώσουν νεοελλήνι καὶ καλλιτεχνικὸν τύπον εἰς τὴν διακόσμησι τῶν προϊόντων τους, τύπον δημιουργικόν, δ ὅποιος νὰ ξεχωρίζῃ ἐντελῶς ἀπὸ οἰνοδήποτε ἄλλον, ν^ο ἀποτελῇ ἐθνικὸν γνώρισμα, καὶ δ ὅποιος, χάρις τῆς τριχομοποίησι τῶν εἰδῶν τῆς ἀγγειοπλαστικῆς ἀπὸ 8λο, τὸν κόσμο, νὰ βάλῃ τὰ Ἑλληνικὰ σπίτια λίγη ωμορφιὰ μὲ εἰκόνες καμωμένες ἀπὸ Ἑλλήνες ζωγράφους, ποσ ἔχουν ὡς θέματά των τὰ γραφικά τερατοπειά μας, τῆς ὥραιότερες βυζαντινὲς ἐκκλησίες μας, τὰ ποιητικά τερατοπειά μας, τῆς ὥραιότερες βυζαντινὲς ἐκκλησίες μας.

Αἱ δοκιμαὶ πρὸς δημιουργίαν ἐντοπίου διθυμοῦ εἰχαν ἀρχίσῃ μὲ τὸν ζωγράφον κ. Λάτρην, δ ὅποιος σήμερα εὑρίσκεται εἰς τὸ Παρίσι, διόπου χαίρει καλλιτεχνικῆς φήμης, καὶ συνεχίζονται μὲ τὴν πρόσληψιν τώρα τοῦ νέου ζωγράφου κ. Μ. Βαλσαμάκη, τοῦ δηποίου δλίγα μεγάλα πιστατα, τὰ δποτα εἰδα, μὲ παραστάσεις Ἑλληνικῶν τύπων καὶ Ἑλληνικῶν τοπείων, εἰναι ὥραιότερα. *Πάρχει δ' ἐπίσης ἡ σκέψις νὰ προκαλοῦνται πρὸς τὴν κατεύθυνσι αὐτὴν διαγωνισμοὶ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν καὶ νὰ ἔκλεγωνται τὰ ὥραιότερα ἔργα των.

Τὸ μικρὸ δωμάτιο τὸ δηποίον μοῦ ἔδειξεν δ διευθυντῆς τοῦ «Κεραμεικοῦ» κ. Δαρροΐγος, διόπου φυλάσσονται ὅλα τὰ δείγματα τῶν ἐπίτυχουσῶν ἡ τῶν ἀποτυχουσῶν δοκιμῶν τοῦ ἔργοστασίου, εἰναι μικρὸ μουσεῖο ἀγγειοπλαστικῆς καὶ δείχνει δτι ἡ προσπάθειές του δὲν περιωρίσθησαν εἰς τὴν βιομηχανίαν τῆς ἀγγειοπλαστικῆς, ἀλλὰ ἐστράφησαν περισσότερον εἰς τὴν καλλιτεχνικὴ τῆς ἀνάπτυξι.

* *

Τὴν ἀνάπτυξιν αὐτὴν δ «Κεραμεικὸς» τὴν ὑποστηρίζει καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων τρόπων, μὲ τὴν φιλοδοξίαν νὰ δημιουργήσῃ

εύρυτερον ἔδαφος πρὸς ὑπαρξίαν ἐλληνικῆς ἀγγειοπλαστικῆς —ἀνεξαρτήτως τῆς Ἰδικῆς του ὅποστάσεως: 'Ἐνθαρρύνεις θλες τῆς Ἰδιωτικῆς προσπάθειες ποῦ γίνονται εἰς τὸν κλάδο αὐτόν, παρέχων ἀφίλοκερδῶς τὴν πειράν του καὶ τῆς τεχνικῆς του ἐγκαταστάσεις διατηρεῖ σχολὴ ζωγραφικῆς μέσα 'ς τὸ ἐργοστάσιον, εἰς τὴν δποίαν μαθαίνουν σχέδιο καὶ ἄλλα παρεμφερῆ περισσότεροι ἀπὸ 80 νέοι καὶ νέαι τοῦ λαοῦ· καλλιεργεῖ ἀτμόσφαιραν φιλικῆς συνεργασίας μεταξὺ τοῦ προσωπικοῦ του, ὥστε νὰ κάμη τοὺς ἐργάτας ν' ἀγαπήσουν αὐτὴν τὴν τέχνην κατασκευάζει βερνίκια χάριν τῶν μικροαγγειοπλαστῶν, τοὺς δποίους καὶ διδάσκει πώς νὰ καλλιτερεύσουν τὴν τέχνην των πρόκειται ν' ἀρχίσῃ τὴν κατασκευὴν μικροχαλιδάνων τοῦ ἀπλουστάτου συστήματος Μούφλ, οἱ δποίοι θὰ ἐπιτρέψουν τὴν κατ' οἰκον καλλιτεχνικὴν κατεργασίαν καὶ ἐπίχρισιν ἀγγείων καὶ τὸ φήσιμο τῶν διακοσμημένων δαλοπινάκων (vitraux), οἱ δποίοι ήμη ποροῦν νὰ ἐγκατινάσουν ἐποχὴν εἰς τὴν οἰκοδομητικὴν διακόσμησιν εἰς τὸ τεχνικό του, τέλος, ἐργαστήριο ἐκτελοῦνται παντὸς εἰδούς ἀναλύσεις, γίνονται πυροχημικαὶ μελέται καὶ παρέχεται δωρεὰν κάθις τεχνικὴ πληροφορία γιὰ κάθις κεραμεικὸν προϊόν. Ἡμπορεῖ δῆλα δῆ νὰ πῇ κάνεις δτι δ «Κεραμεικὸς» δὲν είναι ἀπλῶς ἐργοστάσιον, ἀλλὰ σχολὴ-μητέρα, ἀπὸ τὴν δποίαν ἡμιπορεὶ δὲλγο κατ' δὲλγο νὰ δημιουργηθῇ εἰς τὸν τόπο μας ἀρτία τέχνη—τέχνη συνδεδεμένη στενώτατα μὲ τὴν ἴστορία μας καὶ τὴν καλλιτεχνικὴ δόξα τῶν προγόνων μας, καὶ τὴν δποίαν οἱ μακροὶ αἰώνες τῆς δουλείας ἔκαμαν τὴν φυλή μας ν' ἀπομάθην ἐντελῶς.

Πρὸς τοῦτο δμως θὰ ἔπρεπε καὶ τὸ κράτος καὶ δ κόσμος νὰ περιβάλουν μὲ ἰδιαιτέρων στοργὴν τὸ φυτώριο αὐτὸ τῆς νεοελληνικῆς ἀγγειοπλαστικῆς καὶ νά του δώσουν δλα τὰ μέσα νὰ ζήσῃ καὶ ν' ἀναπτυχθῇ. Συμβαίνει δμως τὸ ἀντίθετον, οἱ δὲ οἰκονομικοὶ δροὶ, πρὸς τοὺς δποίους παλαῖει δ «Κεραμεικός», είναι τέτοιο, ὥστε νὰ διάρχῃ φόδος νὰ σδήσῃ η ὥραία καὶ κοπιώδης αὐτὴ προσπάθεια, ἐν δὲν πραγματοποιηθῇ η σκέψις δπως τὸ κράτος τοῦ παραχωρήσῃ δάνειον ἀτοκον ἐπὶ δεκαετίαν καὶ ἐπὶ τῇ ἐγγυήσει τῶν ἐγκαταστάσεών του, δπως γίνεται εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Είς τὴν προσπάθειάν του δ «Κεραμεικό» συνήντησε μάνον δυσακολίας. Έκτός τῶν μεγάλων δασμών, τοδες διποίους πληρώνει γιὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν πρώτων του διλόν, ἡ δική ἀργάνωσις τῶν κρατικῶν διπηγειών καὶ τῆς ἐργασίας τὸν τόπο μας εἶναι τέτοια, ώστε νὰ ἐπιβαρύνεται σημαντικάς καὶ δ.τι εἰσάγεται καὶ δ.τι στέλλεται ἐντὸς τῆς χώρας. Όλα αὐτὰ τὰ ἔξιδια βαρύνουν ἔξαιρετα καὶ ἐμπόρευμα καὶ καθιστοῦν δύσοντας τὴν πώλησί του, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' δσον ἢ παρόμοιες ἢ παρεμφερεῖς ξένες βιομηχανίες, διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπικρατήσουν, πωλοῦντα εἰδη τους εἰς τὸ ἔξωτερο καὶ φθηνότερα ἀπὸ δ.τι τὰ πωλοῦντα εἰς τὸν τόπον τους, ἡ δὲ γερμανικὴ βιομηχανία τῆς λεπτῆς περιεπελάνης ἐπέτυχε, κατὰ τὴν σόναψιν τῆς Ἑλληνογερμανικῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως, διποίοισιν τοῦ δασμοῦ τῆς εἰς τρόπον ώστε, λόγῳ τοῦ ἐλαφροῦ βάρους τῶν εἰδῶν τῆς, νὰ ἥμπορῃ νὰ συναγωνίζεται τρομακτικὰ τὰ στρογγυλὰ κυρίως εἰδη τῆς Ἑλληνικῆς φαγιάνσας, μὲ τάσιν, μάλιστα, νὰ τ' ἀποκλείσῃ ἐντελές ἀπὸ τὴν ἀγοράν μας. Καὶ τοῦτο εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ἡ Ἑλληνικὴ ἀγγειοπλαστικὴ τοῦ «Κεραμεικοῦ», διὰ νὰ καταστῇ βιώσιμος, θὰ ἐπρεπε ν' αὐξήσῃ κατὰ ζεῦ φοράς τὸν κύκλον τῶν ἐργασιῶν τῆς.

Ἐννοεῖ κάνεις, κατόπιν τῶν διλγῶν αὐτῶν, πρὸς πολιας δυσχερεῖας παλαίστη ἡ ώραία αὐτὴ βιομηχανία καὶ πόσον ἀπαραίτητον εἶναι νὰ δεῖξουν πρὸς αὐτὴν τὸ κράτος καὶ δ κόσμος τὸ ἐνδιαφέρον τους.

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΩΝ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Αἱ πολυάριθμοι χρήσεις τοῦ τσιμέντου εἰς τὰς παντὸς εἰδους τεχνικὰς κατασκευάς (beton armé, πλίνθοι, κέραμοι, πλάκες ἐκ τσιμέντου, δεξαμεναί, πλοῖα ἐκ τσιμέντου κλπ.) καὶ ἡ εὐρύτης τῆς διαδόσεως καὶ ἐφαρμογῆς αὐτοῦ εἰς τὰ ἐν λόγῳ τεχνικὰ ἔργα καθιστῶσι σήμερον ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην ἐπεκτάσεως τῆς ἐν τῷ χώρᾳ μας τσιμέντοποιίας, ἵτις ἀντιπροσωπεύεται δι' ἀρχετῶν ἐργόστασίων: τοῦ ἐν Πειραιᾷ τῆς Ἀνωνύμου Γενικῆς Ἐταιρείας Τσιμέντων, τοῦ ἐν Ἐλευσίνι τῆς Ἀν.

Εταιρείας Τσιμέντων «δ Τιτάν», τού παρά τὴν Χαλκίδα τῆς⁶ Εταιρείας «Τσιμέντων Χαλκίδος» καὶ ὄλλων τινῶν.⁷ Η βιομηχανία τους τσιμέντου ἥρξετο ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ τοῦ 1890 κυρίως ἀναπτυσσομένη, λαβόσσα βαθμιαίως τὴν σημερινήν της τεχνικήν ἔξτιξιν καὶ ἔκτασιν εἰς ἀριθμὸν ἐγκαταστάσεων καὶ ποσὸν παραγωγῆς.

Τὸ τσιμέντον εἶναι προϊὸν μηχανικῆς καὶ χημικῆς (διὰ τῆς πυρακτώσεως) κατεργασίας μίγματος ἀσθεστολίθου καὶ ἀργίλλου. Αἱ πρώται λοιπὸν ὄλαι τῆς τσιμεντοποίίας εἶναι δὲ ἀσθεστολίθος καὶ ἡ ἀργίλλος (πυριτικὸν ἀργίλλιον) ἢ δὲ ἀσθεστολίθος δὲ φυσικῶς περιέχων ποικίλας ἀναλογίας ἀργίλλου καὶ πυριτικοῦ δέξεος, ἢ μάργαρος ἀργίλλωδεις.⁸ Η βιομηχάνησις τῶν πρώτων τούτων ὄλων περιλαμβάνει τὴν προκαταρκτικὴν κατεργασίαν (κονιοποίησιν, σύνταξιν τοῦ καταλλήλου μίγματος, καταρτισμὸν τῶν ἀναλογιών), τὴν φρύξιν, καθ' ἣν τελεῖται χημικὴ ἔνωσις τῶν συστατικῶν τῶν πρώτων ὄλων, τὴν κονιοποίησιν τοῦ πυρακτωθέντος μίγματος καὶ τὴν συσκευασίαν τῆς τελικῆς μορφῆς τοῦ προϊόντος, δηλ. τοῦ τσιμέντου.

Τὰ συνεργεῖα τῆς προκαταρκτικῆς κατεργασίας περιλαμβάνουσιν ἐγκαταστάσεις Ηρακλείων, Ξηραντηρίου, μύλων κονιοποίησεως καὶ τὰς τῆς μηχανικῆς μεταφορᾶς τοῦ ἀρχικοῦ μίγματος μέχρι τῶν συνεργείων καμινείας, εἰς ταῦτα δὲ λειτουργοῦσιν αἱ κάμινοι φρύξεως (κοιναὶ ἡ περιστροφικαὶ) τοῦ μίγματος καὶ τὰ συνεργεῖα τῆς τελικῆς κατεργασίας, ἦτοι τὰ μηχανήματα τῆς κονιοποιήσεως τοῦ πυρακτωθέντος μίγματος καὶ τῆς συσκευῆς τοῦ λαμβανομένου τσιμέντου.

Αναλόγως τῆς φύσεως καὶ τῆς χημικῆς συστάσεως τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ τσιμέντου πρώτων ὄλων, ἐφαρμόζεται ἡ Ὁγρά ἡ ἡ ξηρὰ μέθοδος, ἐνῷ, κατὰ τὴν κυρίως ἐργασίαν τῆς φρύξεως, αἱ μέθοδοι οὐδέλλως διαφέρουσι. Μετὰ τὴν κονιοποίησιν τῶν πρώτων ὄλων καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ φορτίου, τοῦ πρὸς φρύξιν καταλλήλου μίγματος, τελεῖται τὸ ἔργον τῆς καμινείας εἰς τὰς ἐπὶ τούτῳ καμίνους, κοινὰς ἡ περιστροφικάς.

Η περιστροφικὴ κάμινος (*four rotatif*) τοῦ τσιμέντου ἀνεκαλύφθη τῷ 1890 καὶ ἐφηρμόσθη τὸ πρώτον εἰς τας Ἡνωμένας Πολιτείας. Ο συνήθης τύπος περιστροφικῆς καμίνου εἶναι χα-

λύσθινος κύλινδρος μήκους 60 μέτρων καὶ διαμέτρου 3 μέτρων, κεκλιμένος διάγονον καὶ περιστρεφόμενος διὰ καταλλήλου συστήματος τροχοφόρων ἐδράνων, ἐκτελῶν μίαν στροφὴν ἀγὰ πρώτον λεπτὸν τῆς ὥρας. Ἐσωτερικῶς ἡ κάμινος εἶναι ἐπενδεδυμένη διὰ πυριμάχου δλικοῦ πάχους 20 ἑκατοστομέτρων περίπου.

Κάτωθεν τοῦ σωλήνος φρύξεως εἶναι ἔγκατεστημένος μὲν ἀντίθετον κλίσιν δ ψυκτήρος κύλινδρος, μικρότερος τοῦ πρώτου, μήκους 20 - 25 μέτρων καὶ 1,50 - 2 μ. διαμέτρου, χρησιμεύων πρὸς ψῦξιν τοῦ μίγματος μετὰ τὴν ἐν τῷ πρώτῳ κυλίνδρῳ πυράκτωσιν. Τὸ δὲ διάγονον μίγμα τῶν πρώτων ὄλῶν ἐν καταστάσει κόνεως εἰσάγεται διὰ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῆς καμίνου ἐντὸς αὐτῆς, ἡ δὲ πρὸς πυράκτωσιν αὐτοῦ ἀπαιτουμένη θερμοκρασία τῶν 1400 - 1500 βαθμῶν ἐπιτυγχάνεται δι' ἐμψυσθήσεως μέσφ πεπιεσμένου δέρος, προθερμανθέντος καὶ λαμβανομένου ἐκ τοῦ ψυκτήρος σωλήνος λεπτοτάτης κόνεως ἀνθρακος, καὶ καύσεως αὐτῆς ἐντὸς τῆς καμίνου. Ἡ κόνις αὕτη τοῦ ἀνθρακος ἀναφλεγομένη ἐν τῷ ξώνῃ τῆς καύσεως ἐν τῷ καμίνῳ, ἐντείνεται εἰς μῆκος 4—5 μέτρων καὶ διὰ τῆς ἀναπτυσσομένης ὑψηλῆς θερμοκρασίας πυρακτώνει τὸ ἐν τῷ καμίνῳ κυκλοφοροῦν μίγμα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ τσιμέντου, διπερ διέρχεται ἐν καταστάσει διαπύρων μαύρων καὶ σκληρῶν βώλων ἐκ τοῦ ἀκρου τῆς καμίνου εἰς τὸν κάτωθι αὐτῆς ψυκτήρα, ἵνα ψυχθῇ κατὰ τὴν δι' αὐτοῦ διόδον διὰ τοῦ κυκλοφοροῦντος ἐν αὐτῷ διεύματος ἀτμοσφαιρικοῦ δέρος.

Ἡ καμινεῖα τοῦ τσιμέντου ἀπαιτεῖ μεγίστην προσοχὴν καὶ ἐμπειρίαν, καθόσον ὑπερβολικὴ ἡ ἀνεπαρκής φρύξις τοῦ διόδου κατεργασίαν μίγματος δύνανται ν' ἀχρηστεύσωσι τὸ κατεργαζόμενον φορτίον, ἀνεξαρτήτως τῶν ἀλλων μειονεκτημάτων καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν, οὓς προκαλοῦσιν ἐν τῷ λειτουργῷ καὶ τῷ ἀποδόσει τῶν καμίνων. Ἡ κατανάλωσις γαιάνθρακος διὰ τὴν πυράκτωσιν τοῦ τσιμέντου κυμαίνεται μεταξὺ 25—35 ορῶν ἀνὰ τόννον τσιμέντου, ἀναλόγως τῆς θερμαντικῆς δυνάμεως τοῦ χρησιμοποιουμένου ἀνθρακος, τῆς φύσεως καὶ τῆς χημικῆς συστάσεως τῶν πρώτων ὄλῶν, τοῦ συστήματος τῆς περιστροφικῆς καμίνου κλπ. Κατάλληλοι πρὸς καμινεῖαν τοῦ τσιμέντου εἶναι παχεῖς γαιάνθρακες μὲ 28—30 οροῦ πτητικάς οὐσίας.

Αἱ μόνιμοι κάμινοι εἰναι κυλινδρικαὶ, διαμέτρου 2,50—4,50 μέτρων καὶ ὕψους 10—12 μέτρων, μὲ καπνοδόχον ὕψους 12—15 μέτρων. Αἱ πλέον γνωσταὶ ἐν λειτουργίᾳ εἰναι αἱ τοῦ τύπου «Schneider P. C.» κάμινοι. Ἡ παραγωγικότης τῶν μονίμων καμίνων εἰναι 20 μέχρι 50 τόννων τοιμέντου ἡμερησίως, η δὲ κατανάλωσις καυσίμου ὅλης 15—16 ο)ο πρὸς τὸν παραγόμενον τοιμέντον. Ἡ κατανάλωσις καυσίμου ὅλης καὶ εἰς ποιὸν καὶ εἰς ποσὸν εἰναι κατωτέρα εἰς τὰς μονίμους καμίνους η εἰς τὰς περιστροφικάς, ἐπίσης δὲ διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν μονίμων καμίνων δὲν ἀπαιτεῖται διάθεσις κινητήριου δυνάμεως, ἐνῷ εἰς τὰς περιστροφικάς καταναλίσκεται κινητήριος δύναμις (δύναμις 100 μηχανικῶν ὥππων διὰ περιστροφικὴν κάμινον μῆκους 60 μέτρων) καὶ η κατανάλωσις γαιανθρακος διὰ τὴν πυράκτωσιν τοῦ μίγματος τῶν πρώτων ὄλῶν μεγαλειτέρα. Ἐν τούτοις, προτιμώσι σήμερον τὸ σύστημα τῶν περιστροφικῶν καμίνων, καθέσσον τὰ προϊόντα αὐτῶν εἰναι ἀνωτέρας ποιότητος, η δὲ ἀπόδοσις αὐτῶν εἰναι μεγαλειτέρα, διὰ δὲ τοῦ αὐτοματισμοῦ τῶν ἀποφεύγεται η ὑπερβολικὴ ἐπιβάρυνσις τοῦ κόστους τῶν τοιμέντων δι’ ἔργατικῶν.

Γενικῶς αἱ περιστροφικαὶ κάμινοι ἔχουσι τὰ πλεονεκτήματα τῆς καλλιτέρας λειτουργίας καὶ τῆς μεγαλειτέρας ἀποδόσεως ποσοτικῶν καὶ ποιοτικῶν.

Μετὰ τὴν πυράκτωσιν τοῦ μίγματος καὶ τὴν φυξιν αὐτοῦ τελεταὶ η κονιοποίησις διὰ συστημάτων θραυστήρων καὶ τριβείων, ἵνα ληφθῇ τὸ τοιμέντον. Οἱ θραυστῆρες καὶ ἐν γένει τὰ μηχανήματα τῆς κονιοποίησεως εἰναι ποικίλων τύπων, τὰ δὲ μᾶλλον συνήθη εἰναι τὰ τοῦ τύπου «Kominor», «Griffin», «Hundington», ἐσχάτως δὲ οἱ θραυστῆρες «Compound» τύπου «Molitor».

Ἡ κονιοποίησις τοῦ τοιμέντου φθάνει μέχρις τοιαύτης λεπτότητος, ὥστε διὰ κοσκίνου 4900 διπῶν ἀνὰ τετραγωνικὸν ἔκατον δέκανη ὑπόλειμμα 10—12 ο)ο.

Μετὰ τὴν κονιοποίησιν τὸ τοιμέντον ἀγεται εἰς εἰδικὰς ἀποθήκας (Sillas), διθεν συσκευάζεται εἰς σάκκους η βιρέλια, ἵνα μετενεχθῇ εἰς τὴν κατανάλωσιν.

Δι’ ἔργοστάσιον τοιμέντων, λειτουργοῦν διὰ τοῦ συστήματος τῶν περιστροφικῶν καμίνων παραγωγῆς 300 τόννων ἡμερη-

σίως, άπαιτεται κινητήριος δύναμις 1500 ίππων, ή δὲ δαπάνη
έγκαταστάσεως ἀνὰ τόνον τσιμέντου είναι δύο περίπου 'Αγγλι-
καὶ λίραι.

"Η χημικὴ ἔξέτασις τῶν πρώτων ὄλων καὶ προϊόντων ὡς καὶ
ἡ βύθιμισις καὶ ἡ παρακολούθησις τῆς καμιγείας εἰς τὰ τσιμεν-
τοποιεῖα ἔχουσι σπουδαιοτάτην σημασίαν.

"Η τσιμεντοποιία, ἀριθμοῦσα μέγαν ἀριθμὸν ἔγκαταστάσεων
ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ, εἶχε συνολικὴν παγκοσμίως παραγ-
γὴν κατὰ τὸ ἔτος 1914 περὶ τὰ 25,000,000 τόννων τσιμέντου
διαφόρων τύπων, κατὰ δὲ τὸ 1928 εἶχεν 73 ἑκατ. τόννων.

"Ἐν 'Ελλάδι μέχρι τοῦ ἔτους 1902 τὸ τσιμέντον εἶχεν
ἔλαχίστην κατανάλωσιν, εἰσήγετο δὲ τότε, ἐκ Γαλλίας κυρίως,
μικρὰ ποσότης τσιμέντων δι' ἐπισκευὰς ταρατσῶν, δεξαμενῶν
κλπ., πωλούμενον πρὸς 10 περίπου λίρας κατὰ τόννον. Τότε ἐδρύθη
εἰς τὴν Ἐλευσίνα τὸ πρῶτον ἐν 'Ελλάδι ἐργοστάσιον τσιμέντων
δι 'Ετιάν' καὶ ἡ τιμὴ του κατῆλθεν εἰς σχεδὸν 3 λ. κατὰ τόννον.

Πέντε ἔτη βραδύτερον (1907) ἐδρύετο τὸ ἐν Πειραιεὶ τσιμε-
ντοποιεῖον δι 'Ηρακλῆς'. Ἐκτοτε διὰ τῆς παραγωγῆς τῶν δύο
τούτων ἐργοστασίων, καλυπτούσης τὰς ἀνάγκας τῆς ἔγχωρου
καταναλώσεως, περιώρισθη ἡ ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ εἰσαγωγὴ τσι-
μέντου εἰς μικρὰς ποσότητας μόνων εἰδικῶν τινῶν τσιμέντων.

Τοῦ ἔτους 1924 ἡ σχετικῶς μεγάλη εἰσαγωγὴ ὠφείλετο εἰς
τὴν κατασκευὴν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Παπαπουλίου—
Θεσσαλονίκης, τοῦ δὲ 1925 εἰς τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην ἀνε-
γέρσεως συνοικισμῶν διὰ τὴν στέγασιν τῶν προσφύγων.

"Η κατανάλωσις τοῦ τσιμέντου ἥρχισε καταπληκτικῶς αὐ-
ξανομένη διὰ τῆς διαδόσεως τῶν ἐκ σιδηροπαγοῦς σκυροκονιά-
ματος (beton armé) οἰκοδομῶν, γεφυρῶν, τεχνικῶν ἔργων κλπ.
λόγῳ τῶν τεχνικῶν καὶ οἰκοδομικῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων.

Μὲ τὸν τελευταίως ἐντεινόμενον οἰκοδομικὸν ὀργασμὸν καὶ
τὰ μελετώμενα μεγάλα δημόσια, λιμενικὰ καὶ ὅδραυλικά, ἔργα,
δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ σήμερον ὡς διεραισιδόξος ἡ πρόβλε-
ψις διὰ εἰς τὸ μέλλον θὰ καταναλίσχωνται ἐτησίως ἐν τῇ χώρᾳ
μας πλέον τῶν 150,000 τόννων τσιμέντων.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο προβλέπομεν ἀσφαλῆ τὴν κατανά-
λωσιν οὐ μόνον τοῦ ἐν τῇ πόλει τοῦ Βόλου ἐργοστασίου τσι-

μέντων τῆς ἀνωνύμου ἑταῖρείας ταιμέντων δ «Ολυμπος» καὶ τοῦ ταιμεντοποιείου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀλλὰ καὶ τοῦ κολοσσοῦ τῆς Χαλκίδος. Τὰ σήμερον λειτουργοῦντα ταιμεντοποιεία μας διὰ πολλοὺς λόγους δὲν ἐπραγματοποίησαν μέχρι τοῦ 1919, δληγτῶν τὴν παραγωγικότητα, διότι εἰργάσθησαν ἐν ὅφεσι καὶ περιοδικῶς, ἡτοι ὅπδο δυσμενεῖς οἰκονομικοὺς δρους, εἰχον δὲν ἀντιμετωπίσωσι τὴν περιωρισμένην χρήσιν καὶ τὴν μικρὰν ἐν «Ελλάδις κατανάλωσιν ταιμέντου, τεχνικὰς ἀνωμαλίας καὶ τὴν ξλλεψίν καυσίμου ὅλης (γαίανθρακος Κάρδιφ) κατὰ τὰ πολεμικὰ ἔτη. Οὕτω τοῦ ἐν Πειραιεῖ ἐργοστασίου «Ηρακλῆς» ἡ συστηματικὴ παραγωγὴ ἥρχισεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1914, ἐν φ τὸ ἐργοστάσιον «Τίταν» τῆς «Ελευσίνος παρῆγε κατ' ἀρχὰς 5,000 τύνους ταιμέντου ἐτησίως διὰ δύο φρεατοκαμίνων «Schneider», ἀπὸ δὲ τοῦ 1918, διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ἐγκαταστάσεών του, ηὗξησε τὴν παραγωγὴν του σημαντικῶς.

Ἡ μέση τιμὴ τοῦ ἐγχωρίου ταιμέντου κατὰ τὰ ἔτη 1921, 1922, 1923 ἦτο 325, 473, 800 δραχ. κατὰ τόννον. Νῦν ἡ τιμὴ ποικίλλει.

Τὸ ἐν Πειραιεῖ ἐργοστάσιον «Ηρακλῆς» ἐδρύθη τῷ 1907. Εἰς τοῦτο κινητήριος δύναμις εἰναι ἡλεκτρικὸν ρεῦμα, παραγόμενον ὅπδο ἡλεκτρομηχανῆς τροφοδοτουμένης δι' ἀτμοστροβίλου, δυνάμεως 1000 ἵππων. Ἔργάται ασχολοῦνται ἐν συνόλῳ περὶ τοὺς 120. Ἡ ἐτησία παραγωγικότης του εἰναι 35—40 χιλιάδες τόννοι ταιμέντου. Ἔχει περιστροφικὴν κάμινον μήκους 52 μέτρων συστήματος Polysins.

Τὸ ταιμεντοποιείον Χαλκίδος ἔχει τὰ πάντα τελειότερα καὶ εἰναι ὅπδειγμα τοιαύτης ἐγκαταστάσεως ὅχι μόνον καθ' δληγτὴν Ἀνατολήν, ἀλλά, χωρὶς ὅπερβολήν, καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ταιμεντοποιεία μεγάλων καὶ προηγμένων χωρῶν.

Ἡ μεταρορὰ τῆς πρώτης ὅλης τοῦ ἀσβεστολίθου γίνεται εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ ἀπὸ ἀποστάσεως 2 χιλιομέτρων δι' ἐναερίου ἡλεκτροκινήτου σιδηροδρόμου. Τὸ ἐν Χαλκίδι τὴν ἔχει ἐπὶ τόπου.

Τὸ ἐν «Ελευσίνι» ἐργοστάσιον «Τίταν» ἐδρύθη τῷ 1902, κατὰ δὲ τὸ 1910 ἐγκατέστησε περιστροφικὴν κάμινον 32 μέτρων μήκους καὶ ηὗξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν μονίμων καμίνων Schneider. Κινητήριος δύναμις προσφέρεται ὅπδο δύο ἀτμομηχανῶν, δυ-

νάμεως 850 ίππων καὶ δύο πετρελαιομηχανῶν 700 ίππων. Ἐργάται 300. Ετησία παραγωγικότης 60000 τόννοι.

Διὰ τὴν τεχνικὴν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἐπιτυχίαν καὶ πρόσδοντῆς ἐν λόγῳ βιομηχανίας μας δροὶ ἀπαραίτητοι εἰναὶ ἡ ἐπάρκεια καταλλήλου καυσίμου ὅλης καὶ εἰς συμφέρουσαν τιμήν, ἀμα δὲ καὶ ἡ μήδιπερθολικὴ ἐπιβάρυνσις τῆς τιμῆς παραγωγῆς τῶν τσιμέντων διεργατικῶν καὶ μεταφορικῶν. Ὡπότε κανονικὰς συνθήκας ἡ τσιμεντοποιία μας δὲν θὰ είχεν ἀνάγκην οὐδεμίας δασμολογικῆς προστασίας, ἵνα λειτουργήσῃ καὶ προαχθῇ, ἀντικρύζουσα τὰς ἔνας ἀγοράς, διότι ἡ τιμὴ τῶν ναύλων καὶ ἡ ἐκ φθορᾶς καὶ ὑγράνσεως τῶν σάκχων ἐπιβάρυνσις τῶν ἔξωτερικῶν τσιμέντων προστατεύουσιν ἐπαρκῶς τὰ ἐγχώρια. Ἀπόδειξις τούτων εἰναὶ τὸ διάτα τὴν πολεμικὴν περίοδον τὸ ἐγχώριον τσιμέντον ἐπωλεῖτο πρὸς 55 δρ. τὸν τόννον καὶ 37 δρ. εἰς τὸ Κράτος διὰ τὰ δχυρωματικὰ ἔργα τῆς Μακεδονίας. Κατὰ τὸ ἔτος 1919 ἡ δασμολογικὴ προστασία τῶν ἐγχωρίων τσιμέντων ἦτο δασμὸς 56 δρ. κατὰ τόννον τῶν ἔξωτερικῶν τσιμέντων.

Σήμερον αἱ οἰκονομικαὶ συνθῆκαι διὰ τὴν τσιμεντοποιίαν μας, ἥτοι ἡ τιμὴ τοῦ γαιάνθρακος, ἡ δαπάνη εἰς ἐργατικά, ναύλους καὶ μεταφορικὰ κλπ. μετεβλήθησαν μέχρι σημείου ἐπιτάσσοντος τὴν ἀκρατον δασμολογικὴν προστασίαν τοῦ ἐγχωρίου τσιμέντου, εἰναὶ δὲ ὄντως εὐεργετικὴ σήμερον διὰ τὴν ἐν λόγῳ βιομηχανίαν μας ἡ ὑφισταμένη δασμολογικὴ ἐπιβάρυνσις τῶν 546 δρ. κατὰ τόννον τῶν ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ εἰσαγομένων τσιμέντων, προσφερομένων σήμερον ἐν Πειραιεῖ πρὸς 500 μέχρι 550 δρ. κατὰ τόννον, ἐλευθέρων δασμοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ τιμὴ πωλήσεως τῶν ἐγχωρίων τσιμέντων κυμαίνεται πέριξ τῶν 800 δρ. κατὰ τόννον. Τὰ Ἑλληνικὰ τσιμέντα πρόκειται μεγάλως νὰ ἔξυπηρετήσωσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μελετωμένων καὶ προσεχῶς ἐκτελεσθησομένων ἐν τῷ χώρῳ μας μεγάλων δημοσίων, ὑδραυλικῶν, λιμενικῶν καὶ ιδιωτικῶν τεχνικῶν ἔργων καὶ δὴ μετὰ τὴν ὕδρυσιν τοῦ κολοσσιαίου ἔργοστασίου «Τσιμέντων Χαλκίδος».

ΚΩΝ. Α. ΣΤΕΡΓΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (553—1865)
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΞΟΥΡΓΙΚΗΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Διὰ τὸ ἡ Πελοπόννησος μετωνομάσθη «Μοριᾶς»

‘Ως είναι ιστορικῶς γνωστόν, ή μέταξα, τῆς δποίας ή ιστορία χάνεται εἰς τὰ σχότη τῶν αἰώνων, τὸ μὲν πρῶτον ἀναφαίνεται ἐν Σινικῇ (Κίνῃ), εἰτα ἐν Κορέᾳ καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ, ἐν Ἰνδικῇ καὶ τοῖς Ἀραβικοῖς κράτεσι τῆς Βαγδάτης καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ἐν τῷ Βυζαντινῷ Κράτει καὶ κατόπιν ἐν τῷ Τουρκικῷ, ἐν Ἰσπανίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ εἰτα ἐν Γαλλίᾳ, χώραις, ἐν αἷς σήμερον μεγίστην ἔχει ἐπίδοσιν, ἀποτελοῦσσα ἔνα τῶν σπουδαιοτέρων κλάδων τῶν γεωργικῶν βιομηχανιῶν. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν μετεδόθη πολὺ βραδύτερον, κατὰ τὸν ΙΖ' αἰώνα. Ἐν τοῖς πρωτογόνοις χρονογραφίαις τῶν Σινῶν, τῶν δποίων τὸ Κράτος, ὡς γνωστόν, ἦτο ἀχανὲς καὶ οἱ δποίοι ἐκαλλιέργησαν πρῶτοι τὴν τυπογραφίαν, τὴν χρῆσιν τῆς πυρίτεδος καὶ τοῦ χάρτου, ίσως δὲ καὶ τῆς ναυτικῆς πυξίδος, ἀναφέρεται δτι καὶ Αὐτοχράτωρ τοῦ Οὐρανίου Κράτους, δ Φοῦ Χῆ, μετεχειρίσθη μεταξίνην χορδὴν εἰς μουσικὸν ὅργανον ἀντὶ τῆς δερματίνης, τοῦθ' ὅπερ καταδεικνύει, δτι πρὸ αὐτοῦ, ἦτοι κατὰ τὴν Δ' χιλιετηρίδα, ή μέταξα ἦτο γνωστή· ἀλλ' ἐπισήμως ἐγνώσθη ἐπὶ τῆς Βασιλίσσης Σιλιγγ-Τσῆ, συζύγου τοῦ Χοάγγ-Τῆ, ἐν ἔτει 2697 π. Χ., ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐπωνομάσθη αὕτη «Θεὰ τῶν μορεῶν καὶ τοῦ σηρός», διότι αὕτη τὸ πρῶτον παρεσκεύασε βιομηχανικῶς καὶ ἔδαψε ποικιλοχρώμως τὴν μέταξαν καὶ πρώτη κατεσκεύασε μεταξωτὰ ὄφασματα, ὥν χρῆσιν ἐποιοῦντο οἱ Βασιλεῖς καὶ οἱ Μεγιστᾶνες καὶ ἐθεωροῦντο ἵερὰ πρόσωπα, ὡς ἦτο ἵερά καὶ ἀπόκρυφος ή μέταξα, ἥτις, “σὺν τῷ χρόνῳ, γενικευθεῖσα, ἐχρησίμευεν ὃς νόμισμα καὶ δι’ αὐτῆς ἐπλήρωνον τοὺς φόρους οἱ ὑπήκοοι τοῦ Κράτους.

Νόμοι αὐστηροὶ καὶ δρακόντειοι ἀπηγόρευον τὴν διάδοσιν αὐτῆς, μόνον δὲ κατὰ τὸ 2200 π. Χ. κατέστη κάπως γενικωτέρα ἡ χρῆσις αὐτῆς, ἀλλὰ πάντοτε παρέμενεν ἀπηγόρευμένη διὰ θανατικῆς ποινῆς ή εἰς ξένους μετάδοσις τοῦ μυστικοῦ ἔχεινου καὶ

ζερού προϊόντος, ώς καὶ τοῦ σπόρου καὶ τῆς καλλιεργείας τῆς μορέας, καθόσον βάρος χρυσοῦ κατὰ τὴν μακαρίαν ἔκεινην ἐποχὴν ἀντηλάσσετο πρὸς ἵσον βάρος μετάξης.

’Αλλ᾽ ἐπειδὴ εἰς τὸν κόσμον δὲν ὑπάρχει «κρυπτόν τι οὐ μή φανερὸν γένηται» καὶ μετὰ μακρὸν μυστικισμόν, ἐπισυμβάντος πολέμου μεταξὺ Κίνας καὶ Ἰαπωνίας τὸ μυστήριον ἀπεκαλύφθη καὶ οἱ Ἰάπωνες τὸ πρῶτον καὶ οἱ Πέρσαι εἰτα ἐγνώρισαν τὴν καλλιέργειαν τῆς μορέας καὶ τοῦ μεταξοσκώληκος καὶ οὕτως ἐπαυσεν ἡ μονοπωλιακὴ πώλησις τῶν μεταξωτῶν ὄφασμάτων εἰς πάσας τὰς χώρας ἐκ τῆς Κίνας. ’Αλλὰ καὶ οὗτοι ἀπηγόρευσαν ἐπίσης δι’ αὐτοτροτάτων νομοθετημάτων τὴν διάδοσιν τῆς μετάξης εἰς ἄλλας χώρας, δι’ αὐτὸν δὲ τὰ ἐλληνικὰ ἐπιγράμματα τῆς ἐποχῆς ἔκεινης καὶ οἱ Λατίνοι συγγραφεῖς, ώς δὲ Τάκιτος, καὶ οἱ ποιηταὶ Μαρτιάλις καὶ Ἰουδενάλις, ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας μετ’ ἐκπλήξεως ἀναφέρουσι περὶ τῶν μεταξωτῶν ὄφασμάτων, οἱ δὲ “Ἐλληνες, οἵτινες ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (335-323 π. Χ.), ποιοῦντες χρῆσιν τὸ πρῶτον ἐν τῇ Πολιτείᾳ καὶ κατόπιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν μεταξωτῶν ὄφασμάτων, ἐνόμιζον διτὶ ταῦτα προέρχονται ἐκ φυτῶν (ώς ἡ σημειρινὴ φυτικὴ μεταξ), ἢ διτὶ εἰναὶ ἔριον ἀγνώστου εἴδους προσότου, ἢ ὡς δὲ Ἀριστοτέλης, ὁμιλῶν περὶ βοιμδύκων, λέγει, διτὶ εἰναι φωλεαὶ ἐκ σκληρῶν σωμάτων καὶ πηλοῦ, πυκναὶ καὶ στερεαὶ, ἀπολήγουσαι δὲ εἰς δέξ.

’Επειδὴ αἱ τρεῖς αὗται χῶραι ἔξηχολούθουν νὰ τηρῶσι μυστικὸν τὸν πολύτιμον μεταξοσκώληκα, οἱ “Ἐλληνες, οἵτινες ἀνέκαθεν ἐφέροντο ἐν πᾶσι τοῖς ἐπιστητοῖς ὡς σπουδαῖος παράγων ἐν τῷ πολιτισμῷ, ἐννοήσαντες τὰς τῆς μετάξης πλουτοπαραγωγοὺς ἰδιότητας, προσβάνουσι θαρραλέως εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς τέως ἀγνώστου αὐτῆς. Πράγματι, δύο “Ἐλληνες μοναχοί, ὃν τὰ δύναματα δυστυχῶς δὲν περιέσωσεν ἡ Ἰστορία, ἦνα ἀναγείρη ἡ ἀνθρωπότης ἀγάλματα εἰς αὐτούς, θεῖψ ζήλῳ ἐλαυνόμενοι, ἀνεχώρησαν ἐπὶ θρησκευτικῇ ἀποστολῇ ἐπὶ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἰουστινιανοῦ κατὰ τὸ ἔτος 553 μ. Χ. εἰς Περσίαν καὶ Κίναν, πρὸς μεταλαμπάδευσιν μὲν τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ δπως μελετήσωσι καὶ ἐκμάθωσι τὰ κατὰ τὸν μεταξοσκώληκα ἀπὸ τῆς ἐκ τῶν σπερ-

μάτων ἐκκολάψεώς του μέχρι τῆς παραγωγῆς, τοῦ τρυγητοῦ καὶ τῆς μεταξιποιήσεως τῶν βομβύκων. Οὐδεὶς τῶν φιλυπότων ἔκεινων κατοίκων τῶν δύο χωρῶν ἐφαντάζετο δτι οἱ ἀβλαβεῖς ἔκεινοι καλόγγηροι ὑπὸ τὸ δυπαρὸν τριβώνιον εἶχον μεγάλην καρδίαν φυσιοδίφου, καὶ ἀφῆκαν αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν σίκαδε ἀνενόχλητοι, κομίζοντες ταυτοχρόνως ἐν τῷ κοίλῳ τῶν ἐξ ίνδικος καλάμου βακτηριῶν τῶν τὰ πρῶτα φάρια τοῦ τε σκώληκος καὶ τῆς μορέας, τὰ δποῖα, καταλλήλως καλλιεργηθέντα ἐν Βυζαντίῳ, ἀπέδοσαν τὰ προσδοκώμενα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, ὡν ἀμεσος συνέπεια ὑπῆρξεν ἡ ταχεῖα διάδοσις τῆς βομβυκοτροφίας καθ' 8λην τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἐξ ἣς βραδύτερον μετεδόθη καὶ εἰς τὴν Ἐσπερίαν Εὐρώπην.

Ἐν Βυζαντίῳ ὑπὸ τὴν ἐπίθλεψιν αὐτοκρατορικῶν ὑπαλλήλων ἤρξατο ἡ θεραπεία τοῦ μεταξισκώληκος καὶ γι διάδοσις τῆς σηροτροφίας ἐν γένει ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε κατὰ τὸν Μοντεσκιέ αὕτη ἀνέδαλεν ἐπὶ πολὺ τὴν πτῶσιν τῶν θρόνων τῶν Κωνσταντίνων, ἐν δὲ τῇ Μ. Ἀσίᾳ, Συρίᾳ, Θράκῃ, Μακεδονίᾳ καὶ τῇ κυρίως Ἑλλάδι διεδόθη ἀμέσως ἡ καλλιέργεια τῆς μορέας καὶ τοῦ μεταξισκώληκος, γι δὲ Πελοπόννησος ἐπὶ τοσοῦτον κατεργατεύθη ὑπὸ μορεῶν, ὥστε, ἀποδαλοῦσα τὸ παλαιὸν αὐτῆς ὄνομα, μετωνομάσθη ἔκτοτε ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ μορεοφυτείῶν **Μορέας—Μοριᾶς**. Ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Βυζαντίου μετεδόθη διὰ τῆς καταλήψεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων, δι' ἐλλήνων αἰχμαλώτων ἡ φυγάδων εἰς τὰς Βενετικὰς κτήσεις καὶ τὴν λοιπὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον καὶ ἔκειθεν εἰς τὴν ἀλλην Εὐρώπην.

ΣΤ. ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ

Η ΜΥΘΟΔΗΣ ΑΚΜΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Οἱ σύγχρονοι συνηθίζουν, δταν ἡ προσοχὴ τῶν στρέφεται πρὸς τὰς δόξας τοῦ παρελθόντος, νὰ ὑπενθυμίζουν δτι αἱ κακαὶ, αἱ ἀνευ ἀνέσεων συνθῆκαι τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου, αἱ δποταὶ συνώδευσον τὰς ἐνδέξους αὐτὰς ἴστορικὰς περιόδους, τὰς ἀμαυρώνους. Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ «Βασιλέως Ἡλίου» θαμβοῦται ἐκ τῆς

16/12/2023

ἀναπολήσεως τῆς χρήσεως, ή δύοια ἐγίνετο συνήθως τῶν μεγαλοπρεπών κλιμάκων τῶν Βερσαλλιών, ή δὲ ἀγγλικὴ ἀναγέννησις σπιλοῦται περισσότερον ἀπὸ τὸ μοναδικὸ πάνινο πουκάμισο τοῦ βασιλέως Ἐρρίκου Σου παρὰ ἀπὸ δλον τὸ αἷμα, ποσ ἔχουσεν ἡ Αἰματηρὰ Μαίρη. Τί τὸ δφελος τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ Κολοσσαίου, δταν δπίσω ἀπὸ τὰ θαύματα αὐτὰ οἱ εὐημεροῦντες πολιται ἔζουσαν ζὲ καλύβες ἀπὸ λάσπες η ζὲ πέτρινα κελλιά;

Μέσα ζὲ δλη τὴν ἴστορία τῆς Εὐρώπης, μόνον προκειμένου περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τέτοια ἐρωτηματικὰ είναι ἀδύνατον νὰ τεθούν. Διότι ἐκεῖ αἱ ἀνέσεις τῆς ζωῆς ησαν ἀνάλογοι πρὸς τὸν πλοῦτον τῆς Αὐτοκρατορίας. Καὶ δὲν ὑπάρχει μᾶλλον ἀξιοσημείωτος ἀπόδειξις τῆς μοναδικῆς θέσεως ποσ κατέχει εἰς τὴν ἴστορίαν ὁ ἑλληνικὸς Μεσαιωνικὸς πολιτισμός, ἀπὸ τὰς διαστάσεις τῶν προϋπολογισμῶν τοῦ Βυζαντίου, οἱ δποῖοι, ὑπολογιζόμενοι μόνον εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ βάρους τοῦ χρυσοῦ τῶν, ἔχουν μείνη ἀνευ προηγουμένου ἀκόμη καὶ μέχρι σήμερον. Ο πλοῦτος αὐτὸς ὑπῆρξεν η μεγάλη ἐπικουρικὴ τῆς σταθερότητος τῆς Αὐτοκρατορίας συνθήκη.

“Ας προσπαθήσωμεν ν ἀνακαλύψωμεν πῶς προέκυψε, πόσος ἦτο καὶ πῶς διετίθετο.

Τὸ ἐκπληκτικὸν ἐμπόριον

Ἐλέχθη ὅτι η μεταφορὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς πρωτευούσης εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦνοιξε τὴν Ἀνατολήν, δπως η ἀνακάλυψις τοῦ Κολόμβου ἦνοιξεν εἰς τὴν Εὐρώπην τὴν Ἀμερικήν. Ο σφρδήποτε καὶ ἂν η παραβολὴ ἦναι ὑπερβολική, είναι ἐν τούτοις ἀναντίρρητον ὅτι μετὰ τὸν ἐναγκαλισμὸν αὐτόν, τὸν ἀσπασμὸν αὐτὸν τῶν δύο Ἡπείρων, δτις ὑπῆρξεν η ἔδρυσις τῆς νέας Ηρωτευούσης, δλον τὸ ἐμπόριον μεταξὺ τῶν πλουσιωτάτων περάτων τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς ἀπερροφάτο καὶ διεθίσαζετο εἰς τὰ χείλη τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος. Διὰ μέσου τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Τραπεζούντος καὶ τῆς Χερσῶνος τὰ ἐμπορικὰ ῥεύματα συνέρρεον ἐκεῖ. Ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, τὴν Οδγγαρίαν καὶ τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην, ἀπὸ τὴν Ἀδριατικὴν διὰ τῆς Ἑγγατίας δδοῦ, ἀπὸ τὸ Κίεβον καὶ τὰς ἀνατολικὰς ωσικὰς ἐπαρχίας διὰ τοῦ Δνειπέ-

ΛΙΒΑΔΑ Ἐμπ. Ἀναγν. Τομ. Δ'.

ρου, τοῦ Δὸν καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Καὶ ἡπὸ τὴν Σαμαρ-
κάνδην καὶ τὴν Βουχάραν καὶ τὴν Κασπίαν Θάλασσαν ἀπὸ τὴν
Περσίαν, τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Κίναν ἀπὸ τὴν Κεϋλάνην, ἡπὸ
τὴν Ἀβησσουνίαν καὶ ἀπὸ τὴν καρδιὰ τῆς Ἀφρικῆς πρὸς τὴν
Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ἀπὸ κάθε σημεῖον τοῦ δρίζοντος, τέλος, τὰ
καραβάνια καὶ οἱ στόλοι ἥρχοντο διὰ νὰ πληρώσουν τὰ τελω-
νειακά των τέλη εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ τελωνεῖα καὶ διὰ νὰ
σκορπίσουν τὰ ἀγαθά των εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτήν, ποσ ἦτο η
Κωνσταντινούπολις, ἡ «ἐνδιάμεσος» τριψῶν ἥπερων.

Ἀνάμεσα εἰς κόσμον ἀσταθῆ καὶ διχονοοῦντα ἡ «Πόλις»
ἴστατο σύμβολον ἀκτινοδόλου ἀσφαλείας. Ήτε ἐπὶ ἐννέα αἰώνας
ἡ αὐτοκρατορικὴ Κυδέρνησις δὲν ἔχρεοκόπησεν καὶ ἐπὶ ἐννέα
αἰώνας τὰ τείχη της παρέμειναν ἀπόρθητα κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ
θάλασσαν ἐναντίον δλων τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπωτίδων τῶν
βαρδάρων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ Βορρᾶ. Οὕτε ὁ εὐρωπαϊκός,
οὕτε ὁ ἀνατολικὸς δρίζων παρεῖχον παρομοίαν ἀσφάλειαν. Καὶ
εἰς τὸ παγκόσμιον, τὸ ἀπέραντον αὐτὸ μονοπώλιον ἀπειρα ἥσαν
τὰ ποσὰ ποσ ἀπὸ δλον τὸν κόσμον εἶχον διατεθῆ.

Οἱ Ἑλληνες οἱ ἴδιοι ἐσυνήθιζαν νὰ λέγουν δτι τὰ δύο τρίτα
τοῦ δλου παγκοσμίου πλούτου εἶχον συγκεντρωθῆ μέσα εἰς τὰ
τείχη τῆς Πόλεως.

“Τὰ Ἰσνάφια,, — Η Κοινωνικὴ Ὀργάνωσις.

Οἱ ἐπαγγελματίαι τῆς Πόλεως ἥσαν ώργανωμένοι εἰς Σω-
ματεῖα, εἰς Συντεχνίας, (τὰ περίφημα «ἰ σ ν ἄ φι α» ποσ ἀπε-
τέλεσαν κατὰ τοὺς αἰώνας τῆς δουλείας τὰ κύτταρα τοῦ ἔθνικοῦ
σώματος), δὲ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἐπάρχου. Διο αὐτῶν παραγω-
γοὶ καὶ καταναλωταὶ δμοίως ἐπροστατεύοντο ἀπὸ τὸν «ἐνδιάμε-
σον» Ἡμερομίσθια καὶ δραὶ ἐργασίας ἥσαν ώρισμένα. Καὶ πᾶσα
μορφὴ ἐμπορικοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἡ ἐμπορικοῦ μονοπώλιο
ἐκ μέρους πλουτοκρατικῆς δλιγαρχίας δλίγων κεφαλαιούχων
ἀπεκλείετο ἀπολύτως. Κάθε συντεχνία ἡγόραζε τὰς πρώτας δλας,
ποσ ἐχρειάζοντο εἰς τὰ μέλη τῆς διὰ τὴν ἐργασίαν των εἰς τι-
μὰς καθοριζομένας ἀπὸ τὸ Κράτος. Τὰ προϊόντα τῶν μελών της
ἐξετίθεντο πρὸς πώλησιν εἰς ώρισμένας μόνον θέσεις, ἐν ὧ τὰ
ἐμπόρια τῶν πολυτελεστέρων εἰδῶν, χρυσοχόοι καὶ ἀργυροχόοι,

οι τεχνίται που έδιούλευαν τὸ σμάλτο καὶ τὸ χρύσταλλο, συνέκεντρούντο δλοι μαζή κοντά εἰς τὸ Ἱερὸν Παλάτιον όπό τὴν ἔμμεσον βασιλικὴν προστασίαν.

Οἱ καλλιτέχναι ἐπίσης ἐπροστατεύοντο, ἵδιᾳ ἐπὶ αὐτοκρατόρων ὡς Θεοδόσιος ὁ ΙΙ ἢ ὁ Κωνσταντῖνος VII ὁ Πορφυρογέννητος, ποσὶ ἡσαν καλλιτέχναι, ζωγράφοι καὶ οἱ ἴδιοι:

Ἄλλὰ ἡ βιομηχανία που ἐφυλάσσετο καὶ ἐπροστατεύετο περισσότερον ζηλοτύπως ἀπὸ κάθε ἄλλην ἦτο ἡ βιομηχανία τῶν μεγαλειώδῶν ἑκείνων βυζαντινῶν μεταξωτῶν, τὰ δποῖα οἱ Βυζαντινοὶ ἔθερουν πολυτιμότερα καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ κοσμήματα, καὶ τῶν δποίων ἡ ἔξαγωγὴ τόσῳ ἀπολύτως ἀπηγορεύετο, ὥστε ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγίας Ρώμης, ὁ Δουΐτπράνδος, δταν ἀνεχώρει ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὑπεχρεώθη νὰ μὴ παραλάθῃ μαζῇ του τὰ μεταξωτὰ ἐνδύματα που εἶχεν ἀγοράσῃ διὰ τὴν ἐπίσημόν του εἰς τὴν Αὐλὴν παρουσίασιν.

Οἱ προύπολογισμοί. Οἱ φόροι.

Οὕτως, δπως εἶναι πάντοτε ἡ μοῖρα παντὸς κόσμου, ὁ δποῖος συνδέεται μὲ ταχείας μεταφοράς, τὸ ἐμπόριον ἔφερεν εἰς τὴν μεσαιωνικὴν Κωνσταντινούπολιν δλας τὰς ἀνέσεις τῆς ζωῆς, ποσὶ ἡσαν αἱ ἴδιαιτεραι ἀνακαλύψεις τῶν ἄλλων φυλῶν, τὸν δλδον δὲ καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν κατοίκων μαρτυροῦν οἱ ἐπισκέπται τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς ἐποχῆς ἑκείνης. Εἰς ἐξ αὐτῶν, ὁ Βενιαμίν ἐκ Τιουντέλλας (τῆς Ἰσπανικῆς Ναδάρρας), ἐπισκεψθεὶς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ διωδεκάτου αἰώνος, λέγει δτι «καὶ θεὶς ἀνθρώποις ἐκεῖ ἦτο ντυμένοις σὰν πρίγκιψι».

Ἐκ τῆς συρροής αὐτῆς τοῦ πλούτου προέκυψεν ἡ ἀρθονία καὶ ἡ ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου διασπορὰ τοῦ οἰκονομικοῦ αὐτοῦ φαινομένου, δποῖον ὑπῆρξε τὸ χρυσοῦν βυζαντινὸν νόμισμα. Ἀκόμη καὶ σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ λέξις «μπεζᾶν» (παραφθορὰ τῆς λέξεως Βυζάντιον) εἶναι συνήθως ὡς ἔραλδικὸν συνώνυμον τοῦ «χρυσοῦ νομίσματος».

Πρὸ τῆς τετάρτης σταυροφορίας τὸ χρυσοῦν βυζαντινὸν νόμισμα ἀπετέλει τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ κινητοῦ πλούτου τῆς Εὐρώπης καὶ ἀκόμη καὶ κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα οἱ θησαυροὶ τῶν ἡττη-

θέντων Ἰνδών πριγκίπων εύρεθησαν ἀπὸ τοὺς Βρεττανοὺς στρατιώτας γεμάτοις ἀπὸ νομίσματα χρυσᾶ, φέροντα τὰ ιερατικὰ ἀνάγλυφα τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων.

Οἱ βυζαντινοὶ προστολογισμοὶ ἦσαν, ὡς οἱ σύγχρονοί μας, ἐτήσιοι. Αἱ κυριώτεραι τῶν πρόσοδοι ἦσαν αἱ «πατέντες» (ἀδειαι ἔξασκήσεως ἐπαγγέλματος) καὶ τὰ μονοπώλια, τὰ μεταλλεῖα καὶ τὰ ναυπηγεῖα καὶ αἱ ἀπέραντοι γαῖαι τοῦ Στέμματος. Συστήματα καὶ μέθοδοι, δπως αἱ σημεριναὶ νομίσματικῶν ὑποτιμήσεων καὶ πωλήσεως τίτλων, ἔχρησιμοι οἱ θῆσαν μόνον κατὰ τὰ τελευταῖα ἀπηλπισμένα χρόνια.

Τὸ κύριον εἰσόδημα ἐν τούτοις ἦσαν αἱ εἰσπράξεις τῶν τελωνείων καὶ ἡ ἔγγειος φορολογία, ισοδυναμοῦσα πρὸς τὸν σημερινὸν τόρον καθαρᾶς προσόδου, ὑπολογιζομένη διὰ λεπτομεροῦς ἀναλογικῆς αλίμανος.

Ἡ φορολογία διὰ τὰς οἰκοδομὰς ἦτο ἐνιαία. Ἀπὸ ἐπόφεως ἀγροτικῆς φορολογίας, ἡ θεωρητικὴ μονάς διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ φόρου συνίστατο εἰς τὰς φυσικὰς προσόδους, τὰς ἀναγκαῖας πρὸς συντήρησιν ἐνδὸς ἀνθρώπου, δῆλα δὴ εἰς 125 στρέμματα ἀμπελώνων, 500 γῆς ἀροσίμου ἢ 225 ἑλαιόδενδρα. Τὸ σύστημα, βέβαια, παρουσίαζε μειονεκτήματά τινα, δπως π. χ. δτι συχνὰ ἀπηλλάσσοντο τῆς φορολογίας αἱ μοναστηριακαὶ ιδιοκτησίαι καὶ δτι οἱ ισχυροὶ πολλάκις ἐπετύγχανον νὰ διαφύγουν τοὺς φόρους, δτι οἱ μικρότεροι φορολογούμενοι οὐφίσταντο συμπληρωματικὰς ἐπιθαρύνσεις, αἱ δὲ περιοχαὶ ἦσαν συνολικῶς ὑπεύθυνοι διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ποσῶν, τὰ δποῖα εἰχον καταλογισθῆ παρὰ τῶν φορολογικῶν ὑπαλλήλων εἰς τοὺς κατοίκους των.

Τὸ σύνολον τῶν προστολογισμῶν.

Ἄνγκαρ εἰναι ἀδύνατον, ἐλλείψει ἀκριβῶν στοιχείων, νὰ γίνῃ ἀκριβῆς ἀνάλυσις τῶν βυζαντινῶν οἰκονομικῶν, οὐχ ἡττον μονομερεῖς στατιστικαὶ (δ συγγραφεὺς ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν μελέτην τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀνδρεάδου περὶ τοῦ προστολογισμοῦ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας) εἰναι ἐπιδεκτικαὶ ἐπικυρώσεις τῶν συμπερασμάτων, εἰς τὰ δποῖα ὁδηγοῦν αἱ ἀφηγήσεις τῶν ταξιδιώτων τῆς ἐποχῆς καὶ ἡ λαμπρότης τῶν δλίγων ἀριστουργημάτων, τὰ δποῖα ἔχουν ἔκτοτε περισσωθῆ.

Μ' δλον δτι ἐπρόκειτο περὶ ποσών μεγάλων, ἐν τούτοις ἡ νομισματικὴ μονάς φαίνεται δτι ὑπῆρξε τὸ βάρος μιᾶς λίθρας χρυσοῦ, ἀξίας, ὡς καθαρὸν μέταλλον, περίπου 43 λιρῶν ἀγγλικῶν σημερινῶν. Φαίνεται οὐχ ἡττον ἀποδεδειγμένον δτι κατὰ τὸν μεσαίωντα ἡγόραζε κάνεις μὲ μίαν ποσότητα χρυσοῦ πενταπλάσια ἀγαθὰ ἀπὸ δσα ἀγοράζει σήμερον μὲ τὴν ἴδιαν ποσότητα τοῦ πολυτίμου μετάλλου. Μὲ ἄλλα λόγια ἡ λίθρα αὐτὴ τοῦ χρυσοῦ, ποῦ ἡτο ἡ βυζαντινὴ νομισματικὴ μονάς, ἢν ἥξειν, ὡς μέταλλον, 43 περίπου σημερινὰς ἀγγλικὰς λίρας, ὡς νόμισμα δημως ελέχειν ἀγοραστικὴν ἀξίαν πενταπλασίαν, ἥξειν δσον 212 1)2 περίπου ἀγγλικαῖ σημεριναὶ λίραι.

Ἐκ πολλῶν πηγῶν (Βενιαμίν ἐκ Τιουντέλλας καὶ Βενετῶν) ἀναφέρεται δτι οἱ Κομινηνοὶ ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μόνης εἰσέπραττον 4 καὶ 5 ἑκατομμύρια λιθρῶν χρυσοῦ αὐτουσίου, τουτέστι προσόδους ἵσσοδυναμούσας πρὸς 20 ἔως 25 ἑκατομμύρια λιρῶν ἀγγλικῶν. Ἡ νῆσος Κέρκυρα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐδίδειν ὡς φόρον ἐτήσιον 1500 λίθρας χρυσοῦ, ἀξίας ὡς μετάλλου 64.000 λιρῶν στερλινῶν, ἀξίας ἀγοραστικῆς 320 χιλιάδων στερλινῶν ἀγγλικῶν.

Κατὰ τὴν 4ην σταυροφορίαν καὶ μετὰ τὴν διαρπαγὴν καὶ τὴν λεηλασίαν τῆς Κωνσταντινοπόλεως, αἱ ὑποτελεῖς εἰς τὸν ἀνακηρυχθέντα βασιλέα τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μπαλδουΐνον βαρῶνοι, μετὰ ἐξέτασιν τῶν ὑπαρχόντων λογαριασμῶν, ἡγγυηθῆσαν νὰ δίδουν εἰς τὸν βασιλέα ἐτήσιον φόρον ὑποτελείας χρυσὸν ἀξίας ἀγοραστικῆς 31 καὶ πλέον ἑκατομμυρίων λιρῶν. Καὶ αὐτὰ μόλις ἀπὸ τὸ τέταρτον τῆς Αὐτοκρατορίας!

Εἰναι λογικωτάτη ἡ ὑπόθεσις, δτι ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Μακεδόνων αἱ πρόσοδοι τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀνήρχοντο εἰς 126 ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν. Οἱ προϋπολογισμοὶ τῆς Βρεττανικῆς Αὐτοκρατορίας μόλις ἀνήρχοντο εἰς 87 ἑκατομμ. λιρῶν τῷ 1783 - 1884 καὶ εἰς 195,640,000 τῷ 1913 - 1914, δηλ. κατὰ τὸ ἔτος τοῦ Μεγάλου Πολέμου. Ἀποθέματα ἐξ 27 1)2 καὶ 50 ἑκατομμυρίων σημερινῶν λιρῶν ἀφῆκαν εἰς τοὺς διαδόχους τῶν οἱ αὐτοκράτορες Θεόφιλος καὶ Βασίλειος II ὁ Βουλγαροκτόνος ἐντὸς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θησαυροφυλακίου, ποσὰ ἐν σχέσει πρὸς τὰ δποῖα εἰναι σχεδὸν ἀσήμαντα τὰ 2 ἑκατομ. λιρ., τὰ δποῖα

μὲ τόσην δυσκολίαν, μετ' ἀρκετοὺς αἰώνας, ἥδυνήθη ν' ἀφῆσῃ.
πρὸς ἀπερίγραπτον κατάπληξιν τῶν ὑπηκόων του, ἀποθνήσκων
ὅ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ἐρρίχος ὁ VII.

Καὶ, διὰ νὰ λάβῃ τις ιδέαν δτι ὁ πλοῦτος αὐτὸς δὲν ἦτο
συγκεντρωμένος, ἀλλὰ διεσπείρετο μέχρι τῶν ἀπωτέρων καὶ τῶν
ταπεινοτέρων χωρίων τῆς ἀπεράντου αὐτοκρατορίας, ἀρκεῖ νὰ
σημειωθῇ δτι τῷ 930 μ. Χ. δύο χιλιάδες ἄρρενες κάτοικοι ἔνδε
πελοποννησιακοῦ διαμερίσματος ἐκ τινῶν κωμοπόλεων, ἐδέχθη-
σαν νὰ πληρώσουν, ὡς ἀντισήκωμα τῆς στρατιωτικῆς των ὑπο-
χρεώσεως, χρυσὸν ἀξίας σημειωνῆς 21400 λιρῶν, δηλα δὴ κατὰ
μέσον δρον 10 λίρας καὶ 14 σελλίνια ἔκαστος !

Ἡ σημασία, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὁ πλοῦτος αὐτὸς ἐν τῇ δια-
τηρήσει τῆς σταθερότητος τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, φαίνεται
ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς πρὸς τὰ Κράτη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης,
εἰς τὰ δυοῖα ἡ ὑπαρξίας ὑπηρεσιῶν μονίμων, ὡς ὁ στρατός, ὁ
στόλος, ἡ ἡ ὑπαλληλία τοῦ Βυζαντίου, σχεδὸν δλοτελῶς ἀπ-
κλείοντο, ἐξ αἰτίας τῆς δυσκολίας τῆς συλλογῆς ἀρκετοῦ χρή-
ματος διὰ τὴν συντήρησίν των. Εἰς τὰ δυτικὰ Κράτη κανονικῶς
αἱ μόναι ἀμοιβαὶ ποῦ ἔδιδεν ὁ βασιλεὺς εἰς τοὺς πιστούς του
ἥσαν γαῖαι καὶ κληρονομικὰ δικαιώματα. Ἐντεῦθεν ἡ διηγενῆς
ἀνάπτυξις ἐν τῇ δύσει τοῦ φεουδαλισμοῦ καὶ ἡ συνοδεύουσα
αὐτὸν αἰωνία πληγὴ τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν. Ἀντιθέτως εἰς
τὸ Βυζάντιον ὁ πολιτικὸς ὄργανοςμός ἐβασίσθη καὶ συνετηρήθη
διὰ τοῦ πλούτου, καὶ ἐπὶ τέλους ὑπέκυψεν δταν οὕτος ἔξελιπεν.

Εἰς τὸ κέντρον αἱ δαπάναι τῆς συγκεντρώσεως τοῦ στόλου
τῆς βυζαντινῆς μεγαλειότητος εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν λειτουρ-
γίαν ἥσαν ὑπέρογκοι. Εἰς βάσος τοῦ βασιλικοῦ ταμείου ἦτο ἡ
κατασκευὴ φρουρίων, τειχῶν, ὑδραγωγείων, ἀνακτόρων, ναῶν,
μοναστηρίων, τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεως τῆς πολυαριθμοῦ Αὐλῆς
ποῦ ἀπήτει τὸ μεγαλειώδες Τυπικὸν τῆς καθημερινῆς ἀνακτορι-
κῆς ζωῆς, γενναιοδωρίαι πολλαῖ πρὸς τὸν λαὸν καὶ τοὺς διακρι-
νομένους κρατικοὺς λειτουργοὺς καὶ δῷρα, δῷρα ἀφθονα, ἀναλό-
γως τῶν ἀδυνατιῶν, ἐπιμελῶς παραχολουθουμένων, τῶν πολυω-
νύμων βαρδάρων, χρυσός, μέσον καὶ ὄργανον ἴσχυρὸν τῆς ἔξω-
τερης τῶν αὐτοκρατόρων πολιτικῆς, δι' οὐ συνεχρατοῦντο ὑπο-
τελῆ ἔθνη δλόκληρα.

Ο Μανουήλ Ι ὁ Κομινηνὸς διὰ τοῦ χρυσοῦ του ἀνοικοδόμησε τὸ Μιλσον, καὶ ἐπὶ τὸν Βαρδαρόσσαν, καὶ τοῦ Μιχαὴλ VIII τοῦ Παλαιολόγου τὰ ταμεῖα ἐπλήρωσαν τῷ 1282 τὰς δαπάνας τῆς σφαγῆς τῶν Νορμανῶν ἐν Σικελίᾳ διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ταύτης ἥπερ τῶν ἐπιδρομέων, τῆς σφαγῆς, ἡ ἐποίᾳ εἶναι γνωστὴ ὡς «Σικελικὸς ἑσπερινός».

Καὶ ὅταν 450 ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης Ἰωάννης ὁ Γραμματικὸς ἀπεστάλη ὡς πρέσβυτος εἰς τὴν Αὐλὴν τῶν χαλιφῶν τῆς Βαγδάτης ἥπερ τὸν αὐτοκράτορα Θεόφιλον, ἐπήρε μαζῇ του περίπου 90 χιλιάδας σημερινὰς λίρας, τὰς ὁποίας ἐσκόρπισεν εἰς τοὺς βεζύρας τοῦ καλίφη «σὰν τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης».

Στρατὸς καὶ στόλος. Οἱ μισθοὶ τῶν ὑπαλλήλων

Μετὰ τὰς δαπάνας διὰ τήν, ὡς ἅνω, συντήρησιν τῆς Αὐλῆς καὶ τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν, αἱ κυριώτεραι ὑποχρεώσεις τοῦ προύπολογισμοῦ ἦσαν ἡ συντήρησις τῶν ἐπαρχιακῶν διοικήσεων τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου. Οἱ μισθοί, δχι μόνον τῶν ὑπαλλήλων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀπλῶν στρατιωτῶν φαίνεται ὅτι ἦσαν μεγάλοι. Τῷ 809 ὁ Κροսμός τῆς Βουλγαρίας μεταξὺ τῶν λαφύρων τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἡττηθείσης βυζαντινῆς στρατιᾶς, εὑρε καὶ χρυσὸν 212 περίπου ἑκατομμυρίων λιρῶν σημερινῆς ἀξίας, ποσὸν ἔχει μαζῇ του ὁ ταμίας τῆς Στρατιᾶς διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθῶν τῶν ὀπλιτῶν καὶ ἀξιωματικῶν.

Καὶ τῷ 949 ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος VII ὁ Πορφυρογένηνητος σημειοῖ ὅτι μία ἐκστρατεία 14.459 ἀνδρῶν εἰς Κρήτην ἐστοίχισε ποσὸν 796 χιλ. σημερινὰς λίρας.

Συγκριτικὸς πίναξ τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου σημειώμένων ὡς πληρωνομένων μισθῶν, ἀναγομένων εἰς τὴν σημερινὴν ἀξίαν, παρουσιάζει περιέργους ἀναλογίας πρὸς τοὺς ἀντιστοίχους μισθοὺς ποσὸν ἐπλήρωντες κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ Μεγάλου Πολέμου ἡ Βρετανικὴ Αὐτοκρατορία εἰς τοὺς στρατιωτικούς τῆς ἀναλόγως τῶν βαθμῶν των:

BYZANTION

Δεκανεῖς ἑβδομαδ. λίραι

Ἄνθυπολοχαγοὶ καὶ ὑπολοχαγοὶ (μὲ τὴν δαπάνην τῶν ὑπηρετούντων εἰς βάρος τῶν) ἐτησιών λίραι

Λοχαγοὶ

λίραι

Λοχίαι (Πεζ. χωρὶς ἐπιμίσθιον) λίραι 1 καὶ 5 σελίνια ἑβδομαδιαίως

440

Ὑπολοχαγοὶ λίρ. ἐτησ. 122

Διοικηται θεμάτων πέμπτης τάξεως (Ταγματάρχαι)

1070

Διοικητὴς τῶν νήσων Φάλλακανδ

1500

Διοικηται θεμάτων τετάρτης τάξεως (Ἀντισυνταγχαῖ)

2140

Κυδερνῆται τῆς Νέας Γῆς Τασμανίας κλπ. λίραι 2750

Κυδερνῆται τῶν πέντε ἐν δλῳ τρίτης τάξεως θεμάτων (συνταγματάρχαι)

λίραι

4280

Κυδερνῆται Βικτωρίας, Ιαμαϊκῆς, διοικήσεων τῶν διαφόρων Στενῶν κλπ. 5000

Κυδερνῆται τῶν τριῶν ἐν δλῳ 2ας τάξεως θεμάτων (ὑποστράτηγοι) λίραι

6420

Κυδερνῆται Νέας Ζηλανδίου, καὶ Κεϋλάνης λίραι 7000

Κυδερνῆται τῶν τριῶν πρώτης τάξεως θεμάτων (ἀντιστράτηγοι) λίραι

8560

Κυδερνῆται τῶν Ἰνδικῶν Μαδράς, Βομβάης κλπ. λίραι 8000

Ἄς σημειωθῇ ἀκόμη, δτι ὁ καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ΙΧ τοῦ Μονομάχου, περὶ τὰ μέσα τῆς 11ης ἑκατονταετηρίδος, ἰδρυθὲν Πανεπιστήμιον, ἐμισθιστεῖτο μὲ 856 σημερινὰς λίρας ἐτησίως, πλὴν τῶν

ζλλων δικαιωμάτων του, τούθ' δπερ συγχρίνεται άριστα πρὸς τὰς 800 ἀγγλικὰς λίρας επησίως, διὸ ὃν ἐμισθιδοῦντο, ἔχοντες καὶ οἰκήματα δωρεάν, τῷ 1914 οἱ κατέχοντες τὰς τρεῖς ἔδρας τῆς Φιλοσοφίας ἐν Ὀξφόρδῃ τῆς Ἀγγλίας, πρὸ τοῦ μεγάλου πολέμου.

Οὕτω διὰ τοῦ συστήματος κανονικῆς ἀντιμεσθίας ἐξησφαλίζετο κατὰ τὸν καλλίτερον τρόπον ἡ δημοσία ὑπηρεσία εἰς τὸ Βυζάντιον.

Οἱ Ἑλληνες τοῦ μεσαίων εἰχον δργανώσῃ θαυμάσιον κράτος, εἰχον συγκεντρώσῃ τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον, εἰχον προϋπολογισμὸν καὶ οἰκονομικὰ διαστάσεων σχεδὸν ἵσων πρὸς τὰ τῆς σήμερον, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ καταφύγουν εἰς τὰς σημερινὰς μεθόδους τῶν γραμματίων, τῶν συναλλαγματικῶν, τῆς πίστεως. Εἰχον τὸν σημερινὸν πλοῦτον χωρὶς τὴν βοήθειαν τῶν σημερινῶν μεθόδων τῆς Διεθνοῦς Πίστεως.

Τὸ «φλωρί». παραγόμενον ἀπὸ τὸ ἐμπόριον τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐξωδεύετο διὰ τὴν εὑδαιμονίαν τῆς Αὐτοκρατορίας.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΜΠΑΥΡΟΝ
[Μετάφρασις Π. Μοσχοβίτου]

**ΚΑΝΩΝ ΠΕΡΙΕΚΤΙΚΟΣ “ΠΟΛΛΩΝ ΕΞΑΙΡΕΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΠΟΛΛΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΝΗΣΟΥΣ, ΚΑΙ ΕΘΝΗ
ΚΑΙ ΖΩΑ ΕΓΝΩΣΜΕΝΩΝ,,”**

“Ο ἐκ Σκοπέλου καταγόμενος καὶ ἀκμάσας κατὰ τὸν ΙΗ^ο αἰῶνα ἀγγίνους μοναχὸς Κωνσταντῖνος—Καισάριος Δαπόντες ἔγραψε καὶ ἄλλα ἔργα πολλὰ καὶ τὸν κατωτέρῳ «Κανόνα», κατὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πρότυπα, περιέχοντα ἀναγραφὴν τῶν δνομαστοτέρων τότε προϊόντων τῶν γνωστῶν μερῶν καὶ τὰ κύρια αὐτῶν ἄλλα χαρακτηριστικά.

Κατὰ τὸν ἕχον δ', φδὴν α' «Ἄνοιξω τὸ στόμα μου» ὁ Καισάριος ἔγραψεν :

“Ἄνοιξω τὸ στόμα μου
καὶ διηγήσομαι πάμπολλα
ἔξαιρετα πράγματα.”

δεῦτε ἀκούσατε,
δεῦτε ἄρχοντες,
δεῦτε πραγματευτᾶδες
δεῦτε καὶ οἱ πλούσιοι
δεῦτε καὶ πένητες.

Κρασὶ Σκοπελίτικο,
κουμανταριὰ ἡ Κυπριώτικη,
μοσχάτο Σαμιώτικο
καὶ μερικὰ τῆς Φραγκιᾶς,
Δάντζιας βούτκες δὲ
καὶ Βλαχομπογδανίας,
ὅσσολια Κορφιάτικα,
ἐκλεκτὰ πράγματα !

Γαρόφαλα Χιώτικα
καὶ ἡ μαστίχη καὶ μύγδαλα,
μῆλα τὰ Μπογδάνικα,
κεράσια τῶν Γρεβνῶν.
Βλαχιᾶς βύσσινα.
ἡ ὁαζακιὲς σταφίδες
καὶ σῦκα τῆς Σμύρνης δέ,
ἐκλεκτὰ πράγματα !

Πόλης τὰ ὁδάκινα,
”Ορους Σινᾶ τὰ ἀπίδια,
τὰ κίτρα τὰ Χιώτικα
καὶ τὰ Ἀξιώτικα
καὶ τὰ Κάτικα ἐκεῖνα τὰ καρπούζια,
πεπόνια τὰ Βάδινα,
ἐκλεκτὰ πράγματα !

Τῆς Προούσας τὰ κάστανα,
τοῦ Χαλεπιοῦ τὰ φιστίκια,
τῆς Κίου τὰ ὁδία,
τὰ καϊσιὰ Δαμασκοῦ

καὶ δαιμάσκηνα,
Μάλτας τὰ πορτοκάλια
καὶ τοῦ Ραχιτίου δέ,
ἐκλεκτὰ πράγματα !

**Κατὰ τὴν φόδην γ' «τοὺς σοὺς ὑμνολόγους» ὁ Καισάριος
ἔγραψε:**

Παντζέχρι φιδιοῦ καὶ σκαντζοχοίρου,
δι μπάλσαμος Μέκκας καὶ κουροῦ,
δι μόσχος δι Κινέζικος,
θηριακὴ Βενέτικη,
Χιώτικο γιασουμόλαδο,
δηντως ἔξαίρετα πράγματα !

Ἐγγλέζικη ζάχαρι καὶ στάμπα,
μπαρούτι καὶ ναύτης δὲ καὶ ναῦς
καὶ ὕδα καὶ καθρέπτης δὲ
καὶ τὰ σαλιὰ τῆς Ἀγκυρας
διμοῦ καὶ τὰ τεφκίκια,
δηντως ἔξαίρετα πράγματα !

Τραντάφυλλα Φράντζας καὶ ἀντζόγες,
καὶ κάππαρι καὶ Μυτιληνῆς
μυζήθρες καὶ κυδώνια
τῆς Ἀδριανουπόλεως
καὶ ἡ ἐληῆς τῆς Κρήτης δέ,
δηντως ἔξαίρετα πράγματα !

Τὰ βώδια τὰ τῆς Μπογδανίας,
τὰ πρόβατα τῆς Καραμανᾶς,
Βλαχιᾶς τὰ κασκαβάλια,
χαβιάρι Βιδινήσιο,
τζίγες, μουροῦνες Δούναβη,
δηντως ἔξαίρετα πράγματα !

Τῆς Αἴνου καὶ τοῦ Μεσολογγίου,
τὰ ψάρια, οἱ τζῆροι τ' Ἄριτζιοῦ,
ξιφιδές δὲ ὁ Πολίτικος,
ξυρρύχι Ἄζακήσιο
καὶ παστουρμᾶς Καισάρειας,
ὅντως ἔξαιρετα πράγματα !

Κατὰ τὴν φόρην δ' «ό καθήμενος ἐν δόξῃ» ὁ Δαπόντες ἔγραψε:

Τὰ πετράδια Ἰνδίας,
κεχριμπάρι τὸ Λέχικο,
δὲ Ἀνθραξ ὁ λίθος,
τὸ μαργαριτάρι Χουρμούζιον,
τὰ φαρφουρία τὰ τζάγια,
τὰ δαβέντια καὶ μετάξια τῆς Κίνας,
ὅντως ἔξαιρισια πράγματα !

Τὰ Βενέτικα φλωρία,
Χαμπεσίας τὸ μάλαμμα,
Ἰσπανῶν σιβίλλια,
τὸ τῆς Μοσχοβίας μπαλοιώντισι,
τῆς Σαρδηνίας κοράλλι,
καὶ τὰ μέταλλα Τραπεζούντος δέ,
ὅντως ἔξαιρισια πράγματα !

Οἱ καφὲς τοῦ Γεμενίου,
τὸ λινάρι τοῦ Φιοῦμι δέ,
Μπαρμπαριᾶς τὰ φέσια,
Κίνας καὶ Σερρῶν τὰ βαμβάκια,
ἡ βισταλλόγγες τῆς Ῥώμης,
καὶ τῆς Βέροιας τὰ προσόψια,
ὅντως ἔξαιρισια πράγματα !

Μολδαβίας καὶ Βλαχίας
μελισσῶν τὸ πολύγονον,
καὶ τὸ πολὺ ἄλας,
τὸ Ταραμπουλούσι σαπούνιον,

Λαοδικείας τουτούνι,
καὶ τοξόρια τὰ Τατάρικα,
δῆτως ἔξαίσια πράγματα !

‘Η Πολίτικες ἀγκυνάρρες,
τ’ Ἀγιορείτικα λεφτόκαρα,
Δαμιατιοῦ τὸ δύζι,
τὰ τοῦ Μπρασοβοῦ παξιμάδια,
καὶ τῆς Βλαχιᾶς τὰ καιμάκια,
καὶ τάγγονάρια τὰ τῆς Βλάγγας δέ,
δῆτως ἔξαίσια πράγματα !

Κατὰ τὴν φύσην εί «έξέστη τὰ σύμπαντα» δὲ Καισάριος ξύρα
ψευτικός :

Εἰκόνες Μοσχόβικες,
Σταυροὶ Ἀγιορείτικοι,
λάδανος τῆς Κύπρου καὶ τῆς Κορήτης,
τὸ πρινοκούκι τὸ Μοραΐτικο,
πράσινο κηρὶ τῆς Μπογδανιᾶς
καὶ γοῦνες Μοσχόβικες,
εὐμορφότατα πράγματα !

Λάδι τὸ Κορφιάτικο,
σταφίδες Ζακυνθήσιες,
κρόκκος Ἀγιορείτικος καὶ βρύσες,
τὸ Ἀγιοταφίτικα διδοστάγματα,
Χίον τὰ ἀνθόνερα διμοῦ,
Μπάστρας τὸ ἵνδερσαί,
εὐμορφότατα πράγματα !

‘Ορτύκια Μανιάτικα,
σουντζούκι τὸ Γριππιώτικο,
τὸ μέλι Ἀθήνας καὶ Σπανίας,
ἡ Σχοπελίτικες ἡ μουστόπητες,
τὸ πιαζεντὶ τῆς Βενετιᾶς,
τὸ Ἀμανιοῦ τὸ βούτυρο,
εὐμορφότατα πράγματα !

Τουνίνες ή Χιώτικες,
δόκυνοι οἱ Γριππιώτικοι,
Βενετιάς σουπιές, Σμύρνης καρίδες,
καὶ καραβίδες Βλαχομπογδάνικες,
οἱ Μαρμαρηνοὶ δὲ οἱ κολιοὶ¹
καὶ χέλια Γιαννιώτικα,
εὐμορφότατα πράγματα !

“Ρώσων μοσχοπόντικα,
Νήσων τὰ μοσχοχτάποδα,
Κούλης καβούρια καὶ τῆς Πόλης,
στρείδια καὶ χτένια καὶ αὐγοτάραχα,
χιβάδες ὃς τὰ Τοῦσλα,
κι' Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης σεντέφια,
εὐμορφότατα πράγματα !

Κατὰ τὴν φύσην ζ' «τὴν θείαν ταύτην καὶ πάνδημον» δ Και-
ζάριος ἔγραψε :

Νήσων τινῶν πετροκόσσυφοι,
κανάρια διμοῦ τὰ Βενέτικα,
τὰ γραφοφόρα δέ,
τοῦ Μπαγδατιοῦ περιστέρια,
τῇ ἀληθείᾳ πράγματα ἀξιόλογα !

Σκυλιὰ Σαμψώνια τὰ Νέμτζικα,
σκυλιὰ δὲ καὶ γεράκια τὰ Βλάχικα
καὶ τὰ Μπογδάνικα,
διὰ κυνήγι τὰ χρήσιμα,
τῇ ἀληθείᾳ πράγματα ἀξιόλογα !

Τὰ πορφυρᾶ Χίου μάρμαρα,
τῆς Κίνας καὶ Περσίας ὑφάσματα
καὶ τῆς Ἰνδίας δέ,
καὶ Μαδαγάσκαρ τάρῳματα,
τῇ ἀληθείᾳ πράγματα ἀξιόλογα !

Κῶς καὶ Βοστίτζας ὁ πλάτανος,
τῆς Θάσου ἔλαιων ὁ θυλάσσιος,
τὰ περιβόλια
τοῦ Παρισιοῦ καὶ παλάτια,
τῇ ἀληθείᾳ πράγματα ἀξιόλογα !

Ολύμπων ὑψος καὶ Ἀθωνος,
ὅ κόμπος Θετταλίας καὶ Τόμποιζας
καὶ ἡ τῆς Βύζαντος
τοποθεσία καὶ αὐξησις,
τῇ ἀληθείᾳ πράγματα ἀξιόλογα !

Καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ὅδους ἔγραψε καὶ ἄλλα πολλὰ περιγρά-
φικὰ ὁ χαριτωμένος καλόγηρος.

BYZANTINA ΕΔΩΔΙΜΑ

Μετὰ τὸν περιεκτικώτατον κανόνα τοῦ Καισαρίου ἔχει τὴν
θέσιν του ποίημα τοῦ βυζαντινοῦ ποιητοῦ Θεοδώρου Προδρόμου,
τοῦ δνομαστοῦ Πτωχοπροδρόμου, περιγράφοντος μέγα γεῦμα : (¹)

«Πρῶτον διαβαίνει τὸ ἔγεστον ψησόπουλον τουρδᾶτον
καὶ δεύτερον ἀκρόβραστον μαζεῖ μὲν ἀριθμητικόν
καὶ τρίτον ὀξυνόγλυκος, κροκάτη μαγειρεία,
ἔχουσα στάχος, σύσγουδον, καρυόφυλλον, τριψίδιν,
ἀμανιτάριν δέξος τε καὶ μέλιν ἐκ τάκαπνιν.
καὶ μέσα κεῖται κόκκινος, μεγόλη φιλομήλα
καὶ κέφαλος τρισπίθαμος, αὐγᾶτος ἐκ τὸ Ρῆγιν
καὶ συναγρίδα πεπανή, ὃ θεέ μου μαγειρεία !....
Καὶ τέταρτον δπτούτσικα, καὶ ἀπέκει τοῦ τηγάνου,
κομμάτια συκοκόμματα, τριγλία μουστακᾶτα
καὶ διπλοτήγανον παχὺν μεγάλες ἀθερίναις
καὶ κίθαριγος δπτούτσικος ἀκέρηος μὲ τὸ γάρος,
τὸ καρναβάδιν ἄνωθεν ὃς κάτω πεπασμένος.

(¹) Ιδέ N. Λιβαδᾶ «Μαρίαν Κομνηνήν» σελ. 30.

Καὶ πάλιν ἀπολάκτισμα μεγάλου λαβδακίου....

Μετὰ δὲ τὴν παραθεσιν ὡν εἴρηκα βρωμάτων,
εἰσῆλθεν, ὥ! τοῦ θαύματος, καὶ τὸ μονοκυνθρίτσιν,
ὑπεροανθίζον, ὡς εὐκός, καὶ πέμπον εὐωδίαν.

“Ομως, εἰ βούλει, μάνθανε καὶ τὰ τοῦ μονοκύνθρου.
Κραμβὶν καρδίαι δώδεκα, χονδραὶ καὶ χιονᾶται
καὶ ἔιφιοτράχηλον παχύν, Κύπρινον παξιμάδιν,
γλαύκους χλωροὺς κἄν εἴκοσιν, ἀπάκιν Βερτζητίκιν,
ἀνγὰ κἄν δεκατέσσαρα καὶ Κρητικὸν τυρίτσιν,
ἀνθότυρα κἄν τέσσαρα καὶ Βλάχικον δλίγον
καὶ λίτραν μίαν ἔλαιον, πιπέριν φοῦκταν μίαν
σκόρδα κεφάλια δώδεκα καὶ τζήρους δεκαπέντε,
ἀπαραλέα μοχρούτινος, γλυκὺν κρασὶν ἀπάνω.

(Περιοπ. Α', 163-179 καὶ 191-202).

Η ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ RATIONALISATION

Μετὰ τὴν βυζαντινὴν ὁργάνωσιν ἔχει τὴν θέσιν του αὐτό :

Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἡ ὁρθολογιστικὴ ὁργάνωσις τῆς ἐργασίας (κατὰ τὴν ἀξιόλογον ἀπόδοσιν τοῦ δρου rationalisation ὑπὸ τοῦ κ. Λοσέρδου) ἤρχισεν ἥδη μετὰ τὴν ληξιν τοῦ πολέμου, εἰς δὲ τὴν Γερμανίαν εὐθὺς μετὰ τὴν περίοδον τοῦ πληθωρισμοῦ. Ἐν Ἀγγλίᾳ, χάρις εἰς τὸ ιθύνον συντηρητικὸν πνεῦμα, τώρα μόλις ἤρχισαν νὰ ἔννοοσιν τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην αὐτῆς, δόπτε κατέστη πλέον ζήτημα ζωῆς ἡ θανάτου. Καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁχι λόγῳ συντηρητισμοῦ εἰς ταύτην, ἀλλὰ λόγῳ ἐλλείψεως πεφωτισμένης πρωτοδουλίας. Εὐτυχῶς ἀρχίζομεν ν' ἔντιλαμδανώμεθα τὴν σημασίαν τῆς ἀναδιοργανώσεως μας ἀπὸ πάσης ἐπόψεως. Καὶ δεικνύομεν τὴν σχετικὴν πρωτοδουλίαν. Ἀλλ' ἐπὶ ποίων δῦνων πρέπει νὰ βαδίσῃ :

Είναι γεγονός, δτὶ πολλαὶ ἐπιχειρήσεις μας εὑρίσκονται εἰς δυσκολίας διὰ πολλοὺς λόγους, ἀλλ' ἐν γένει παρουσιάζουν τὰ κοινὸν χαρακτηριστικόν, δτὶ δὲν δύνανται νὰ διατέσσουν ἵκανήν

ἀναλογίαν τῆς παραγωγῆς των (ἢ τῶν ὑπηρεσιῶν των) εἰς τιμὰς δυναμένας νὰ καλύψουν τὰ ὀλικά των ἔξοδων. Ἐπομένως ἢ αἱ τιμαὶ πρέπει νῷ αὐξηθοῦν ἢ τὸ ἔξοδα νὰ ἐλαττωθοῦν καὶ νῷ αὐξηθῇ ἀποδοτικότης των. Ἡ ὁρθολογίαςτικὴ δργάνωσις ὑπὸ τὴν ἀληθήτη τῆς σημασίαν πρέπει νῷ ἀποδλέπη εἰς τὸ τελευταῖον, ἥτοι τὴν ἀλάττωσιν τῶν ἔξοδων.

Βεβαίως δὲν εἶναι πρώτη φορὰ ποῦ παρουσιάζονται εἰς τὴν ἴστορίαν δυσκολίαι εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις. Εἰς καθεστώς καθαρῶς ἀτομιστικὸν αἱ δυσκέρειαι ὑπερεβλήθησαν διὰ τῆς οἰκονομικῆς ἐκμηδενίσεως τῶν δλιγάτερον ἵκανῶν ἵνα παλαιόσουν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

“Ἄλλο” αἱ ἐκμηδενίζόμεναι ἐπόλαισιν καὶ παλαιόσουαι, ἐξησθένιζον πάσας τὰς λοιπὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐξέθετον εἰς κίνδυνον τὴν γενικὴν εὐημερίαν.

Ἡ ὁρθολογίαςτικὴ δργάνωσις δὲν ἀνατρέπει τὰς οἰκονομικὰς αὐτὰς συνεπείας, ἀλλὰ

α') διαπιστώνει δ.τι ἀναποφεύκτως θὰ συμβῇ εἴτε ἐκ τεχνικῶν εἴτε ἐξ ἄλλων (μὴ χρηματικῶν) λόγων καὶ ἐπιφέρει τὸ μοιραίον συντόμως καὶ δραστηρίως.

β') ἐκτελεῖ περισσότερον ἀνθρωπίνως δ.τι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ, καταμερίζουσα τὰ ἔξοδα τῆς ἐκμηδενίσεως εἰς τὸν δλον κλάδον τῆς ἐπιχειρήσεως κατὰ προδιαγεγραμμένον καὶ γνωστὸν σύστημα. Βεβαίως τὸ βάρος πίπτει οὕτως ἐπὶ τῶν ὅγιῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλοί αὗται θεωροῦν ἢ πρέπει νὰ θεωροῦν τοῦτο προτιμότερον, ἢ τὴν ἐξασθένωσίν των ἐκ τῆς ἀτάκτου ἐκμηδενίσεως.

γ') ἐνεργεῖ μετὰ περισσοτέρας βεβαιότητος καὶ πρὸς εὐφυεστέρας κατευθύνσεις. Οὕτω π. χ. αἱ ὑπὸ τὸ ἀτομιστικὸν καθεστώς ἐκκαθαρίζόμεναι ἐπιχειρήσεις δὲν σημαίνει δτι ήσαν τεχνικὲς μὴ ἀποδοτικαί, πιθανὸν νὰ ήσαν ἀπλῶς ἀσθενεῖς ἀπὸ ἐπόψεως κεφαλαίων καὶ πιστώσεων. Ἐπομένως ἡ ἐπιλογὴ ἐγίνετο αὐθαιρέτως, ἐνῷ ὑπὸ τὸ καθεστώς τῆς ὁρθολογίαςτικῆς δργανώσεως ἐξετάζεται συγκριτικῶς ἡ τεχνικὴ ἐξέλιξις. Κατὰ τοῦτο δὲ ἡ ὁρθολογίαςτικὴ δργάνωσις διαφέρει τῶν Τράστ, τῶν Καρτέλλ, τῶν Ρίνγκ κλπ., ὡς καὶ τῶν προστατευτικῶν δασμολογίῶν, καθ' δτι ταῦτα παρεμποδίζουν τὴν κατίσχυσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναγκαιότητος ἢ ἀναδάλλουν ταύτην ἢ προσπαθοῦν

ΛΙΒΑΔΑ Διηπ. Ἀναγν. Τόμ. Δ.

νά την άποφύγουν, ούτω δὲ γίνονται πρόξενοι δλεθρίων οίκονο-
μικῶν συνεπειών άλλαχοῦ.

Τώρα, προσειμένου αἱ ἐπιχειρήσεις μας νὰ συναγωνισθοῦν πρὸς
τὰς τοῦ ἔξωτερικοῦ (ἔξαγωγικαὶ βιομηχανίαι, Τράπεζαι, γεωρ-
γικὰ προϊόντα), δέον, πλὴν τῆς περιπτώσεως προστατευτικῶν δα-
σμῶν, νὰ πάνσουν νὰ ἥγαιναι ἀτομιστικαὶ καὶ μικροῖ διαμετρήμα-
τος. Διότι προφανῶς, καὶ ἀν ἀκόμη ὑποτεθῆ διείναι ίσης ἀποδο-
τικότητος καὶ πρωτοδουλίας ὡς καὶ αἱ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις τοῦ
ἔξωτερικοῦ, ὑστεροῦν πάντως κατὰ τὰ τεχνικὰ καὶ τὰ οἰκονομικὰ
(χρηματικὰ) προσέντα, τῶν δποιῶν ἀπολαύουν αἱ μεγάλαι αὗται
ἐπιχειρήσεις. Ἐπὶ πλέον δὲ τὸ κοινὸν δὲν ἐμπιστεύεται τὰς οἰ-
κονομίας του εἰς μικρὰς μονάδας ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ προτιμᾶ
νὰ θέτῃ ταύτας εἰς τὴν διάθεσιν ἐδραίων καὶ μεγάλων τοιούτων.
Αρά εὐκολώτερον ἀπολαύουν αὗται πιστώσεως, καὶ αἱ μετοχαὶ¹
των πάντοτε ζητοῦνται.

Ἡ δρθολογιστικὴ δργάνωσις συνοδεύεται δυστυχῶς ἀπὸ
ἀεργίαν. Αἱ συμπτύξεις ἐπιχειρήσεων καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τελειο-
ποιημένων μηχανῶν καθίστανται ἀχρήστους περισσοτέρους ἐκεί-
νων, οἵτινες κανονικῶς ἀπορροφῶνται εἰς ἄλλας ἔργασίας. Ἐν
τούτοις ἡ προσωρινὴ αὔξησις τῆς ἀεργίας, λόγῳ τῆς δρθολογι-
στικῆς δργάνωσεως, ὅταν ἐπακολουθῇ εὐημερία, είναι προτιμο-
τέρα τῆς χρονίας ἀεργίας μὲν ἐπιχειρήσεις χρονίως φυτοζωού-
σας, λόγῳ χρονίων ὑπερβολικῶν ἔξόδων.

(Περιοδικὸν «Δογιστικὴ Ἐπιθεώρησις»)

I. A. ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων ἔργων, καθ' ḥην δ
ἀνταγωνισμὸς ἔξηρθε τῶν στενῶν δρίων τοῦ Κράτους καὶ ἤρχισε
νὰ καθίσταται ἀνταγωνισμὸς Ἐθνῶν, εἰς ἐποχὴν καθ' ḥην οἱ γει-
τονες ἥμιῶν Σέρβοι Ρουμάνοι, Βούλγαροι, μηδὲ καὶ αὐτῶν τῶν
Τούρκων ἔξαιρουμένων, ἤρχισαν νὰ προσανατολίζωνται πρὸς τὰς
νεωτέρας ἀρχὰς τῆς ἐμπορικῆς ἐπιστήμης, ἥμετες, λαδὸς ἐκ παρα-
δόσεως ἐμπορικός, δὲν πρέπει νὰ ὑστερῶμεν εἰς τὰς νεωτέρας

μεθόδους της δργανωτικής έπιστημης καὶ νὰ παρορώμεν τὴν μεγίστην σπουδαιότητα, ἵνα ἔχει διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ἡ ἀρτία δργάνωσις αὐτῆς.

Ο “Ελλην, ἔχ γενετῆς ἔμπορος. προικισμένος μὲ τὸ χάρι- σμα τῆς ὁξείας ἀντιλήψεως, ἢτις βοηθεῖ τὴν διάνοιαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν μεγάλων ἔργων, διψοκίνδυνος καὶ καρτερικός, δλιγαρ- κής καὶ δραστήριος. ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων διέπρεψεν εἰς τὸ ἔμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν.

Αφ’ ἧς δύμας τὸ ἔμπόριον μετετράπη εἰς περιωπὴν ἐπιστή- μης, ἡ δὲ ἴδιοφυῖα κατενικήθη παρ’ αὐτῆς, οἱ ἡμέτεροι ἔμποροι, παραμείναντες μὲ τὰς πεπαλαιωμένας ἀρχάς, ἐξηφανίσθησαν μετ’ αὐτῶν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἥρχισε νὰ καταδάλληται μεγίστη προσπάθεια παρὰ τῶν νεωτέρων διὰ τὴν προσγωγὴν τοῦ ἔμπο- ρίου καὶ τῆς βιομηχανίας, δυνάμεθα δὲ σήμερον μεθ’ ὑπερηφα- νείας νὰ εἴπωμεν διτι, τὸ ἡμέτερον ἔμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία εὑρίσκονται εἰς τὴν περίοδον τῆς ἀναγεννήσεώς των.

Αἱ νεώτεραι ἔφευρέσεις ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν ἀτόμων καὶ ἡ τελειοποίησις τῶν μηχανικῶν μέσων, ἐπήνεγκον ἐπανάστασιν εἰς τὴν παγκόσμιον ἔμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἐξέλιξιν, ἐδη- μιουργήθησαν δὲ μεγάλαι ἀνάγκαι, ἐκ τῶν δποίων ἐγεννήθησαν αἱ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις αἵτινες, διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ τοῦ κε- φαλαίου, συνεκέντρωσαν κεφάλαια κολοσσιαῖα.

Αἱ μεγάλαι αὖται ἐπιχειρήσεις, εἰς τὰς δποίας ἔργαζεται ἡμερησίως πλήθος ἀτέμιων, ἵνα διοικηθῶσι καὶ λειτουργήσωσι κανονικῶς, ἔχουσιν ἀνάγκην εἰδικῆς δργανώσεως, τάξεως καὶ πειθαρχίας.

Μὲ τὰς νεωτέρας ἐπιχειρήσεις, τὰ παλαιὰ συστήματα κατε- δικάσθησαν πλέον εἰς ἀχρηστίαν, νέοι δὲ ἀνθρώποι ἀνεφάνησαν καὶ μετ’ αὐτῶν νέαι μέθοδοι ἔργασίας ἐφηριμόσθησαν, νέα μέσα διὰ τὴν ἔξοικονόμησιν χρόνου ἐφευρέθησαν καὶ νέαι συνθήκαι ἕως καὶ ἔργασίας καθ’ ἐκάστην δημιουργοῦνται πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ποιον γραφείον σήμερον δὲν διαθέτει τὴν γραφομηχα- νήν διὰ τὴν γραφὴν τῶν ἐπιστολῶν του; Πόση οἰκονομία χρόνου, ποία καθαριότης, τάξις, ἀκρίβεια: Πῶς θὰ κρίνετε σο-

Εαρὸν ἔμπορον, ὅταν λάθητε ἐπιστολὴν του μὴ δακτυλογραφη-
μένην; οὗτος εἶναι δπισθοδρομικός.

Ποτὸν σοδαρὸν κατάστημα δὲν διαθέτει τὸ αὐτόματον ἐλεγ-
κτικὸν ταμεῖόν του, δπου μικρὰ ταμίας ἀντικατέστησε τὸν προ-
στάμενον, ἡναγκασμένον ἀλλοτε νὰ παρακολουθῇ ὁ Ἰδιος ἀπὸ
πρωῖας μέχρις ἐσπέρας τὴν κίνησιν τοῦ ταμείου του, μὴ ἐμπι-
στευόμενος εἰς οὐδένα ὑπάλληλόν του, ἐκ φόδου καταχρήσεως;
Σήμερον, χάρις εἰς τὸ μηχάνημα τοῦτο, δ προστάμενος εἶναι
ἡσυχος καὶ διαθέτει τὰς πολυτίμους ὥρας του διὰ τὰ γενικὰ ἕγ-
τύματα τῆς ἐπιχειρήσεώς του.

Ποτὸν σοδαρὸν ἔργοστάσιον δὲν διαθέτει τὸ αὐτόματον ὥρο-
λόγιον, τὸ ὅποιον σημειοῖ τὰς ὥρας ἐργασίας τοῦ προσωπικοῦ,
ὁ δ ἔργοστασιάρχης δύναται μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀκριβείας
νὰ ὑπολογίζῃ τὴν δαπάνην εἰς ἐργατικὰ ἄκαστου τῶν κατα-
σκευαζομένων ἐν τῷ ἔργοστασίῳ του ἀντικειμένων;

Βίς τὴν σημερινὴν ἐποχήν, καθ' ἥγη δ ἀνταγωνισμὸς εἶναι
ὅξις, ἀπαιτεῖται ἀπὸ τοὺς διευθύνοντας τὰς νεωτέρας ἐπιχειρή-
σεις ἀπόλυτος τάξις καὶ ἀκριβεια ὥρολογίου.

Ο προστάμενος καλῶς ὥργανωμένης καὶ λειτουργούσης ἐπι-
χειρήσεως, δέον νὰ συγκεντρώνῃ δλα ἐκεῖνα τὰ ἀπαραίτητα
ἡθικά, τεχνικὰ καὶ πνευματικὰ προσδόντα, ἐπειδὴ οὗτος εἶναι δ
ἐγκέφαλος πάσης ἐνεργείας ἐν τῇ ἐπιχειρήσει.

Ο διευθύνων καθίσταται κεντρικὴ ἀρτηρία του δλου μη-
χανισμοῦ καὶ ὑπεύθυνος τῆς καλῆς ἢ τῆς κακῆς λειτουργίας
τῶν τμημάτων ὃν προτίθεται. Η σημερινὴ τεραστία ἔξελιξις του
κύκλου τῶν ἔργασιων τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐδημιουργήσει τὴν ἀνάγ-
κην τῆς δργανώσεως αὐτῶν ἐπὶ νεωτέρων βάσεων.

Γερμανοί, "Αγγλοι καὶ Ἀμερικανοί ἡσίοληθησαν εἰς τὸ ἐν-
διαφέρον ἕγτημα τῆς δργανώσεως τοῦ γραφείου καὶ τῶν ἐπιχει-
ρήσεων, ἐδημιουργήθη δὲ σήμερον εἰδικὴ τάξις ἐπαγγελματιών,
τῶν δργανωτῶν-συμβούλων, ὃν ἔργον εἶναι ἢ δργάνωσις τῶν
ἐπιχειρήσεων κατὰ τὰς νεωτέρας ἀρχὰς τῆς ἐπιστήμης. Ο δργα-
νωτῆς σήμερον ἔχει ὑψίστην σημασίαν διὰ τὴν ζωὴν τῶν μεγά-
λων ἐπιχειρήσεων, θεωρεῖται δ' ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων παρα-
γόντων διὰ τὴν πρόοδον αὐτῶν.

"Ας υποθέσωμεν ότι οι δρύθη νέα έπιχειρησις βιομηχανικής φύσεως μὲ τὰ γραφεῖα καὶ τὰ ἐργαστήριά της, μὲ τοὺς περιοδεύοντας ὑπαλλήλους της καὶ τοὺς πράκτοράς της, μὲ τὰ ἐπιτελεῖα τῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν διευθυντῶν της.

Ίνα κινηθῇ ἐπιτυχῶς δῆλον αὐτὸν τὸ σύνολον τῶν ἐργαζομένων ἀνθρώπων καὶ ἀποδώσῃ τοὺς ἀναμένους καρπούς, δέοντας ἐπιχειρησις νὰ ἐργάζηται μὲ ὥρισμένον πρόγραμμα διαγεγραμμένον ἐκ τῶν προτέρων. "Εκαστος ὑπάλληλος πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὸν σκοπὸν τῆς ἐκτελουμένης παρ' αὐτοῦ ἐργασίας, καὶ νὰ γίναις ὑπεύθυνος διὰ τὴν κανονικὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, τὸ σύνολον δὲ τῶν ἐνεργειῶν τούτων νὰ συνδέηται ἀριθμονικῶς πρὸς τὸν γενικὸν σκοπὸν τῆς ἐπιχειρήσεως, ίνα ἔξασφαλισθῇ ἡ ἐπιτυχὴς αὐτῆς ἔκδοσις.

Πρὸς ἐπιτυχίαν ὁργανώσεως ἀπαιτεῖται ἵκανὸς ὁργανωτής, δυτικὸς νὰ συγκεντρώνῃ πάντα τὰ ἀπαιτούμενα πνευματικὰ καὶ ἡθικὰ προσόντα, ίνα ὁργανώσῃ καὶ κατευθύνῃ τὴν μεγάλην ἐπιχειρησιν.

"Εκτὸς δημως τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς τεχνικῆς μορφώσεως, σπουδαῖος ἐπίσης συντελεστὴς διὰ τὴν ἐπιτυχὴν ὁργάνωσιν εἰναις ἡ πεῖρα καὶ ἡ δρθή κρίσις. "Έχομεν πλείστα παραδείγματα, καθ' ἄλλοις ἀνθρώποις ἀνευ τῆς ἐλαχίστης πνευματικῆς μορφώσεως, ἔχοντες μόνα προσόντα τὴν πεῖραν καὶ τὴν δξεῖαν ἀντίληψιν, ἀνεδείχθησαν κορυφαὶ εἰς τὸν ἐμπορικὸν καὶ τὸν βιομηχανικὸν κόσμον, πολλοὶ δὲ ἔξ αὐτῶν εἰναι δημιουργοὶ τῶν μεγάλων, παγκοσμίου φήμης, βιομηχανιῶν. "Αρτία ἐμπορικὴ μόρφωσις ὑποδογθεῖ πολὺ τὸν μέλλοντα νὰ σταδιοδρομήσῃ εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ καθιστᾶ, διπλασίητε, ἐνήμερον τῆς ἐμπορικῆς καὶ τῆς βιομηχανικῆς ζωῆς.

"Άνευ τῶν λεπτομερειῶν τῆς καλὴς ἐμπορικῆς μορφώσεως δεὶς λάδωμεν ιδέαν τινὰ τῆς τέχνης τῆς ἐσωτερικῆς ὁργανώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς λειτουργίας τῶν τμημάτων αὐτῶν.

* *

"Ο διευθύνων ἐπιχειρησιν, δέοντας νὰ γίναις ἀνθρώπος ὕγιεινς ἐμπορικῆς καὶ πνευματικῆς μορφώσεως, νὰ ἔχῃ μεγάλην πεῖραν δλῶν τῶν κλάδων τοῦ γραφείου, νὰ κατέχῃ κατὰ βάθος τὴν ἀλληλογραφίαν, τὴν λογιστικήν, τὸ ἀρχικὸν τίμημα, νὰ γνωρίζῃ

ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὴν ἐργασίαν τῶν ταξιδιωτῶν, τῶν ἀποθηκαρίων, τῶν δημοσιεύσεων, τῶν στατιστικῶν, νὰ ἔχῃ ἀρκετὰς τεχνικὰς γνώσεις, νὰ δίδῃ εἰς δλους τοὺς ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἐργαζομένους τὰς δεούσας δδηγίας, νὰ παρακολουθῇ δλην τὴν κίνησιν, νὰ ἥγαι πανταχοῦ παρών, νὰ προβλέπῃ τὰ πάντα. Ἀλλοίμονον εἰς τὸν διευθύνοντα ἑκεῖνον, δστις, μὴ ὅν ἐνήμερος τῶν μεγάλων ζητημάτων τῆς ἐργασίας, ἃς προϊσταται, ἀναμένει παρὰ τῶν ὑπαλλήλων του συμβούλιος. Ἀργὰ ἢ ταχέως, θὰ καταστῇ ἀναποφεύκτως ὑποχείριος αὐτῶν.

Ἐκτὸς δημως τῶν ἀνωτέρω προσόντων, διευθυντὴς δέον νὰ ἔχῃ ἰδιάζουσαν δργανωτικὴν εὐχέρειαν, νὰ συνδυάζῃ τὸ ἀπλοῦν πρὸς τὸ χρήσιμον, νὰ ἐπιβάλῃ τάξιν καὶ ἀκρίβειαν χρονομέτρου εἰς τὸ προσωπικόν, νὰ ἥγαι αὐστηρός, ἀλλὰ καὶ δίκαιος.

Ἐκαστος ὑπαλληλος δέον νὰ ἔκτελῃ μετὰ ζήλου καὶ ἐπιμελείας παραδειγματικῆς τὸ ἔργον, εἰς δισχολεῖται. Φαντασθῶμεν ἐπιχείρησιν οἰασδήποτε ἔκτάσεως, ἐν ἣ πρυτανεύει ἡ ἀκαταστασία καὶ ἡ ἀναρχία. Ἐκαστος ὑπαλληλος ἐργάζεται χωρὶς σκοπόν, δπως νομίζει καλλίτερον, ἀναχωρεῖ ἐνωρίτερον τοῦ συνήθους, ἔρχεται πολὺ ςργότερον τῆς προσδιωρισμένης ὥρας, οὐδεὶς ἔλεγχος εἰναι δυνατὸν νὰ ἐπιβληθῇ, οὐδεμία ἐπίθλεψίς σοσαρὰ δύναται νὰ ἐνεργηθῇ.

Πόση ἀπώλεια χρόνου καὶ χρήματος;

Τῆς ἀναρχίας ταύτης ἔχθρος εἰναι ἡ δργανωτικὴ ἐπιστήμη. Αὕτη μόνη εἰναι δυνατή, διὰ τῆς μεθοδικῆς κατανομῆς τῆς ἐργασίας καὶ τῶν εὐθυνῶν, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τοῦ αὐτελέγχου, νὰ θέσῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των καὶ νὰ ἐπιβάλῃ τάξιν καὶ ἀκρίβειαν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, οἰασδήποτε ἔκτάσεως καὶ ἀν ἥγαι αὐτη.

Οταν λέγωμεν δργάνωσιν, ἐννοοῦμεν ώρολόγιον, τοῦ ὄποιου ρυθμιστής εἰναι διευθυντής.

Οὗτος ἀναζητεῖ καὶ ἔξευρίσκει τὰ καλλίτερα μέσα ἔκτελέσεως καὶ ὠθεῖ ἀκαταπαύστως τὴν δραστηριότητα. Δέον νὰ κανονίζῃ τὰς ὑπηρεσίας κατὰ τρόπον ὥστε ν ἀποφεύγηται ἡ διπλῆ ἐνέργεια, δπερ εἰναι ἀπώλεια πολυτίμου χρόνου. Η δικαιοδοσία τῶν ὑφισταμένων του δέον νὰ ἔχῃ διαγραφὴ ἐκ τῶν προτέρων, ἢ δὲ εὐθύνη αὐτῶν νὰ καθορίζηται σαφῶς. Αἱ ὑπηρεσίαι δέον νὰ

γίναι ἐν ὀρμονικῇ πρὸς ἀλλήλας συνεργασίᾳ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ.

“Ἐπειρησίης σπουδαῖον, προσδύν διὰ τὸν διευθύνοντα ἐπιχειρησίν εἰναι νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ ἐπιβάλληται. Ἐπιθάλλων δύμως τὰς γνώμας του, διφείλει πρότερον ν' ἀναμετρῷ θλα τὰ διπέρ τικά, καὶ, ὅταν τὰ συμπεράσματά του γίναι ἴκανον ποιητικά, νὰ ἐμπιένῃ εἰς τὰς γνώμος του, ἀλλὰ καὶ νὰ διασαφηνίζῃ αὐτάς. Τὸ δρήτὸν «διστάξων ἀπόλλυται» εἰναι πλέον γι' ἀληθεῖς διὰ τὴν ζωὴν τῶν ἐπιχειρήσεων.

“Ἀπόφασις καὶ σταθερότης εἰναι δύο σπουδαῖα προσόντα διὰ τὸν διευθύνοντα ἐπιχειρησίν, ἀλλ', ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, προτοῦ ληφθῆ ἀπόφασις, δέον ν' ἀναμετρηθῶσιν θλαι αἱ συνέπειαι κυτῆς. “Οταν τις ἀπόφασις ἀποδειχθῇ ἐσφαλμένη, δὲν πρέπει νὰ ἐπιμένωμεν εἰς τὴν ἑφαρμογὴν αὐτῆς.

Εἶναι προτιμότερον ν' ἀγοράζωμεν τὴν πεῖραν τῶν ἀλλῶν, ἕστω καὶ κατωτέρων μας, παρὰ νὰ κλονίζωμεν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ προσωπικοῦ μας δι' ἀλλεπαλλήλων ἀλλαγῶν ἀποφάσεων.

Αἱ συμφωνίαι μας δέον νὰ τηρῶνται μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας, διότι αἱ συγκατὰ ἀλλαγαὶ τῶν βάσεων τῶν συμφωνῶν ἐπιφέρουσι πολλάκις δλέθρια ἀποτελέσματα. Οὐσιώδεις προσέτι κεφάλαιον διὰ τὸν διευθύνοντα εἰναι ν' ἀποφεύγῃ νὰ κερδοσκοπῇ εἰς βάρος τῆς ἐπιχειρήσεως, ης προτοταται. Ἡ ἔξουσία δὲν πρέπει νὰ θεωρήται μέσον πλουτισμοῦ, ἀλλὰ θέσις τιμητικῆ.

Πρέπει μετὰ τῆς μεγαλειτέρας προσοχῆς νὰ παρακολουθῶμεν τὴν παγκόσμιον πρόσδον τοῦ κλάδου μας, νὰ ἐπωφελούμεθα τῶν νέων βελτιώσεων καὶ νὰ προσαρμοζόμεθα πρὸς αὐτάς.

Η προσαρμογὴ πρὸς τὰς νεωτέρας μεθόδους ἐν τῇ ἐργασίᾳ, εἰναι ἰσχυρὸς παράγων διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν πρόσδον τῶν ἐπιχειρήσεων.

Συγκάκις βλέπομεν ἀτομα, τὰ ὅποια ἀπέτυχον ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῶν οὐχὶ δι' ἀλλην τινὰ αἰτίαν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν γίνεται η δὲν γῆδυνήθησαν νὰ προσαρμοσθῶσι πρὸς τὴν νεωτέραν ἐξέλιξιν, τὴν ὥποιαν κατέστησεν ἀπαραίτητον ὁ ἄνταργωνισμὸς η αἰτίαι ἀλλῆς φύσεως.

“Οταν λέγωμεν προσαρμογήν, δὲν ἐννοοῦμεν καὶ ἀλλαγὴν προγράμματος καὶ κατευθύνσεως ἐν τῇ ἐργασίᾳ. Πολλαὶ περιου-

σίαι ἐκτήθησαν παρ' ἀνθρώπων, περιορισθέντων εἰς δλίγας ἀρχάς, τὰς δποίας ἐκαλλιέργησαν καὶ ἐτελειοποίησαν, ἐνῷ ἐργασίαι, αἱ δποίαις ἡλλαξαν κατεύθυνσιν. ἔνδισαν γοργῶς πρὸς τὴν πτώσιν των.

Ἡ πρωτοτυπία καὶ ἡ ἀπομίμησις δὲν εἶναι οἱ κύριοι συντελεσταὶ τῆς ἐπιτυχίας ἐπιχειρήσεως.

Ἡ δρμή τῆς ἐμπορικῆς ζωῆς τείνει πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς βελτιώσεως, δὲν ἀνθρωπος ὁ μὲ τὰς προοδευτικὰς ἴδεας, τὸν δποίον ἔσυρεν ἡ προσωπικότης του εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἐργασιῶν, θὰ προτρέψῃ τῶν συναδέλφων του.

Δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ τρέχωμεν δπισθεν νεωτερισμών, μόνον καὶ μόνον διότι τοῦτο εἶναι νεώτερον τοῦ ἄλλου. Καλλίτερον εἶναι νὰ παρουσιάζωμεν παλαιὰν ἴδεαν μὲ νεωτέραν μορφήν, δπερ ἐν τῇ παρόδῳ του χρόνου θ' ἀποδείξῃ ἀνθρωπον, δστις δὲν βαδίζει τυφλοῖς δημιασιν, ἀλλ' ἔχει κρίσιν ἵνα χαράξῃ νέας ὁδοὺς εἰς τὴν ἐργασίαν του.

Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀπομιμήσεως εἶναι ἰσχυρὰ βοήθεια διὰ τὰς μετρίας φύσεως ἐργασίας, διὰ δὲ τὰς ἀνευ σημασίας εἶναι μόνον προκατάληψις.

Ο καλὸς διευθυντής δέον νὰ ἐλέγχῃ ὁ Ἰδιος ὅλην τὴν κίνησιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Νὰ γνωι φύχραμος, νὰ μὴ ἐγκαταλείπῃ ἔσυτὸν εἰς τὴν δργήν του, νὰ γνωι προσεκτικὸς εἰς τὰς ἐκφράσεις του καὶ γλυκὺς εἰς τὴν συμπεριφοράν του, νὰ γνωι πρακτικὸς καὶ νὰ ἔχῃ ἑνίαταν διοίκησιν.

Ο ἀνθρωπος οὐτος θὰ ἔξασφαλίσῃ τὴν ὑπακοὴν καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν ὄφισταμένων του. Ἀντιθέτως : ὁ κραυγάζων, βλασφημῶν καὶ ἀπειλῶν ἔχει προσωρινὰ ἀποτελέσματα. Ἄλλα καὶ ὁ συνεχῶς ἐπιεικῆς θεωρεῖται παρὰ τῶν ὄφισταμένων του ὡς ἔχων ἀδυναμίαν, ἂν δέ ποτε θελήσῃ νὰ ἐπιβάλῃ ὑποταγήν, θ' ἀντιμετωπίσῃ τὸ μίσος, τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν.

Κατὰ γενικὴν ἀρχὴν δέον ν ἀποφεύγωνται μεταξὺ προϊσταμένου καὶ ὄφισταμένων οἱ σαρκασμοὶ καὶ αἱ ἀστειότητες.

Ηρέπει νὰ γνωρίζωμεν νὰ ἐκτιμῶμεν καὶ ν ἀμειδῶμεν τὴν ἵκανότητα καὶ τὴν φιλοπονίαν τῶν ὄφισταμένων μας, οὐχὶ δὲ νὰ δίδωμεν προτίμησιν εἰς τους κόλακας, οἱ δποίοι συνήθως εἶναι οἱ ἀργόσχολοι τῆς ἐπιχειρήσεως.

Όφείλομεν νὰ καλλιεργώμεν τὸ πνεῦμα τῆς συναδελφότητος μεταξὺ τοῦ προσωπικοῦ, νὰ ἐνδιαφερώμεθα διὰ τὰς πράξεις του καὶ νὰ μὴ νομίζωμεν δτι οὕτοι εἰναι μηχαναῖ, ἀλλ᾽ ἄτομα ἀξια πάσης συμπαθείας καὶ συνεργάται ἐι τῶν σπουδαιοτέρων, οἱ κύριοι συντελεσταὶ τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἡ ἔργασία παρατεινομένη εἰναι ἐπιβλαβής εἰς τὴν ὑγείαν. Διὰ τοῦτο εἰναι ἀνάγκη ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ν' ἀναπαυώμεθα καὶ νὰ φροντίζωμεν πάντοτε διὰ τὴν σωματικήν μας ὑγείαν, διότι «νοοῦς ὑγιῆς ἐν σώματι ὑγιεῖ».

Ἴνα ἔχωμεν καλὴν ὑγείαν, ἀνευ τῆς δποίας ἀναμφιδόλως οὐδὲν καλὸν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ, δὲν εἰναι ἀσκοπον νὰ καταγινώμεθα ἐπὶ τινας στιγμὰς ἡμερησίως εἰς σωματικὴν ἀσκησιν, ἐξ ἐκείνων τὰς δποίας μᾶς διδάσκουσιν αἱ νεώτεραι περὶ ὑγιεινῆς ἐπιστημονικαὶ θεωρίαι.

ΚΩΝΣΤ. ΤΡΑΝΑΚΙΔΗΣ

ΑΣΦΑΛΕΙΑΙ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Ἡ τῶν Γενικῶν Αποθηκῶν πυρκαϊὰ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὰς ἀσφαλιστικὰς ἔταιρείας νὰ πραγματοποιήσουν δι., τι ἀπό τινος χρόνου οὐχὶ ἀδίκως ἐμελέτων καὶ ἀνέβαλλον. Ἡδύναντο δημος πρό δεκαετηρίδων, πρὶν τὸ Κράτος περιιλάδῃ εἰς τὰ ἔσοδά του τὸν φόρον πυρασφαλίστρων, νὰ δημιουργήσουν μὲ τὸ ἀζημίωτον πυροσθεσικὰ μέσα ἐπαρκῆ, τούλαχιστον διὰ τὰς μεγαλειτέρας καὶ, μάλιστα, τὰς παραλίους πόλεις εἰχον συμφέρον πρὸς τοῦτο, ἀφ' οὐ ἔχουν καὶ κοινὰ τιμολόγια ἀσφαλίστρων, πρὸ δεκαετηρίδων δυσαναλόγως ηὗξημένα. Τὰ κατηραμένα ποσοστὰ τῶν πρακτόρων ήσαν, ίσως, τὸ κώλυμα, τυσ ν' ἀσφαλίζωνται δῆλα δὴ οἱ ἀνασφάλιστοι, μετὰ πυρκαϊάν, ἐπειδὴ ηὗξάνοντο καὶ τὰ ποσοστά. Ἐπειδόλλεται ἥδη νομοθετικὴ ἀπαγόρευσις τῶν κοινῶν τιμολογίων καὶ ὑπόδειξις εἰς τὰς ἀσφαλιστικὰς ἔταιρείας νὰ καταργήσουν τὰ ποσοστὰ τῶν πρακτόρων καὶ τῶν μεσιτῶν καὶ νὰ μισθοδοτήσουν ἐτησίως τοὺς πράκτορας ἀναλόγως τῶν τέως ἀπολαυσῶν τῶν καὶ

νά τους πληρώνωσι τὰ ἔξοδα τῶν γραφείων των καὶ τῶν μεσιτῶν ὁ ἀσφαλιζόμενος δύναται νὰ ἔχλεξῃ ἐταιρείαν καὶ πράκτορας.

Ἐὰν ή κατάργησις τῶν κοινῶν τιμολογίων ἤγαπε δυσχερής ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἀπομένει κοινὴ συνεννόησις δργανισμῶν καὶ ἴδιωτῶν ἵνα προτιμῶσιν εἰς τὰς ἀσφαλείας των 2—3 μόνον ἑταῖρείας, ἐκ τῶν θεωρουμένων καλλιτέρων, οὕτως ὥστε νὰ ἀπέλθουν εἰς τὰ ἴδια αἱ ὑπολειπόμεναι. Ἀλλο φάρμακον δὲν ὑπάρχει ἐκτὸς τῆς μελέτης διὰ τὴν ἴδρυσιν ἀσφαλιστικῆς ἐταιρείας ἐκ μέρους τῶν κυριωτέρων ἑλληνικῶν τραπεζῶν, ὅπερ παλαιὸν καὶ, δυστυχῶς, μὴ πραγματοποιηθὲν μέτρον.

Καὶ ἐρωτάται : ποῦ εἶναι οἱ ἐπιθεωρηταὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, οἵτινες δπαξ τούλαχιστον τοῦ ἔτους ἔδει εἰς ἔξετάζουν τὴν περίου ἀξίαν τῶν ἐμπορευμάτων κατὰ τοὺς κυριωτέρους μῆνας τῆς ἐμπορικῆς εἰσαγωγῆς ἐκάστου ἡσφαλισμένου ;

Ποῦ εἶναι τὰ Ἐμπορικὰ Ἐπιμελητήρια, ἵνα ἔξευρίσκουν, ὡς ἔχουν καθῆκον, τοὺς ἐντελῶς ἀνασφαλίστους ἢ ἀνεπαρκῶς ἢ πλεοναζόντας ἡσφαλισμένους ἐμπόρους ; Νὰ δημοσιεύουν τὰ δνόμιατα αὐτῶν, νὰ λαμβάνωσιν γνῶσιν αἱ ἑλληνικαὶ τράπεζαι, οἱ ζένοι εἰσαγωγεῖς καὶ οἱ ἐμπορικοὶ οἰκοι ;

Εἶναι ἀνάγκη δπως διὰ νόμου ἐπιδηληθῆ τὸ ὑποχρεωτικὸν τῆς πυρασφαλείας τῶν ἐμπόρων, διότι τὸ καιόμενον ἀνασφάλιστον ἐμπόρευμα καὶ τὴν ἔθνικὴν οἰκονομίαν στερεῖ πολυχρονίων κόπων καὶ ζημιοὶ δικαιούχους, μεταδάλλει εὐπόρους εἰς ἀπόρους κλπ.

Διὰ τῆς ἀσφαλισεως ἡδη ἔγνωριζομεν τὴν ἀξίαν τῶν ἡσφαλισμένων. Πρὸς γενικὴν ἀσφάλισιν ἀξιούμεν ἀρνησιν ἔξασκήσεως ἐπαγγέλματος εἰς νέους ἐμπόρους, τὸ ἔγνωπιον τῶν δικαστηρίων ἀπαράδεκτον πάσης δίκης τοῦ ἀνασφαλίστου, ἀρνησιν ὑπὸ τραπεζῶν παραδοχῆς ἐμπορικῶν γραμματίων ἀνευ πιστοποιητικῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιριῶν, κατ' ἔτος ἐκδιδομένων. Ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις π. χ. 20,000 καταστημάτων τὰ 5,000 εἶναι ἐντελῶς ἀνασφάλιστα, τὰ 10,000 ἡσφαλισμένα κατὰ τὸ γῆμισυ, μόνον δὲ τὰ λοιπὰ 5,000 εἶναι πλήρως ἡσφαλισμένα. Ἄς ἐπιδηληθῆ ἡ γενίκευσις τῶν ἀσφαλειῶν καὶ ἀξιούμενος φέρη αὐτῇ κέρδη πλειότερα εἰς τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐταιρείας. Ἄς ἐπιδάλωμεν τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἐμπορευομένων νὰ ὑποδάλλουν κατ' ἔτος πρὸς τὰ Ἐπιμελητήρια πιστοποιητικὰ ἀσφαλιστικῶν ἐταιρειῶν, ἀναφέ-

ροντα τὸ ποσὸν τῆς ἀσφαλίσεως καὶ τὸν χρόνον τῆς λήξεως ταύτης, τὰ δ' Ἐπιμελητήρια νὰ καταχωροῦν τὰς δηλώσεις ταύτας παραπλεύρως του Μητρώου καὶ νὰ ἔκδίδουν σχετικά πιστοποιητικά, δταν ζητῶνται παρ' αὐτῶν. Ταῦτα ἡδύνατο νὰ ἐπιδιωχθῶσι κατ' ἀρχὴν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις καὶ κατόπιν εἰς κοινότητας κλπ.

Αἱ Ἀθῆναι δὲν ἔχουν ἀσφαλισμένα τὰ οἰκιακὰ ἔπιπλά των μόνον κατὰ τὸ 1)3). Αἱ μεσαῖαι καὶ αἱ κατώτεραι τάξεις σπανίως εἰναι ἀσφαλισμέναι εἰς ἔπιπλα καὶ κτίρια, πρέπει δὲ νὰ ἐπεμβῇ ἡ δημοσία οἰκονομία. Ὑπάρχει τρόπος ἔμμεσος νὰ ἔξαναγκασθῶσιν εἰς ἀσφάλειαν. Δίδομεν δραχ. 70 διὰ μίαν δκαν ψάρια, ἀλλὰ δὲν δίδομεν δραχ. 100—200 δι᾽ ἑτήσια ἀσφάλιστρα. Εἰναι ἀπελπιστικόν, ἐὰν ἀναλογισθῇ τις τὶς χρειάζεται ἡ οἰκογένεια διὰ ν' ἀντικαταστήσῃ τὰ ἀπαραίτητα εἰδη ἴματισμοῦ, ἐπίπλων, σκευῶν κλπ. ἐν περιπτώσει ἐπεμβάσεως του Θεοῦ του πυρός.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἀσφαλίσεως κατὰ τῶν κινδύνων πυρός, ζωῆς, τυχαίων δυστυχημάτων, φορτηγίδων λιμένων κλπ. δέον ν' ἀποτέλεσῃ διδασκαλίαν ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς σχολαῖς καὶ τοῖς λοιποῖς διδακτηρίοις. Τὰ ἐμπορεύματα π. χ. εἰς τὰς φορτηγίδας τῶν Τελωνείων Πειραιῶς, παραμένοντα ἐπὶ ἑδομάδας πολλάς, ἔστω καὶ τοίφ, εἰναι ζήτημα ἐν θεωρῶνται ἀσφαλισμένα κατὰ τρικυμιῶν καὶ πυρὸς πλέον ἡ ἐλαχίστων εἰκοσιτετραώρων. Τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον ἔχει τὸν λόγον.

Εἴθε νὰ διαψευσθῶ. Τὸ Τελωνεῖον Πειραιῶς κἀποτε θὰ συναντήσῃ τὰ σύννεφα, ως τὸ τῶν Πατρῶν τῷ 1891, ὅτε ἐλάχιστοι, δύο τρεῖς, ἐμποροὶ ἀσφαλισμένοι εἰς ἐπληρώθησαν, οἱ δὲ λοιποί, ἀνασφάλιστοι δυντεῖς, ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ προσεπάθουν ἰδίαις χερσὶ νὰ ἔξαγάγωσι τὰ ἐμπορεύματά των. Καὶ τὸ Ηαράρημα του τελωνείου Πειραιῶς προπέρυσιν ἀπὸ σιγαρέττον τὰ ἰδιαῖς πταθεν.

Ο ἀνασφάλιστος ἐμπορος συναγωνίζεται τὸν ἀσφαλισμένον δὲν διστάζει δμως, δταν καίηται ἡ παράγκα του Τελωνείου Πειραιῶς, νὰ ζητῇ ἀποζημίωσιν ἀπὸ τὸ Κράτος μέσω του Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου διὰ τὴν μὴ πρόνοιάν του!

"Οταν τὸ μικρὸν παιδίον δὲν πίνῃ τὲ φάρμακόν του, ἡ οἰκο-

γένειά του τού χνοίγει σφιγκτὰ τὸ στόμα. Τοιούτους φαντάζονται τοὺς ιθύ.οντας οἱ πολῖται.

Γνωρίζομεν, δτὶ εἰγαι ἀνελεύθερον τὸ ὑποχρεωτικὸν ἀσφαλείας, ἀλλ' ὄπάρχει τρόπος νὰ παρακαμφθῇ τοῦτο. Αἱ Γενικαὶ ἀποθῆκαι ἔπρεπε νὰ δημοσιεύουν τὰ δύναματα τῶν δικαιούχων ἀνασφαλίστων ἐμπόρων ὑπάρχουν ἔμποροί τινες ζητοῦντες πληροφορίας παρ' τῶν πελατῶν των, ἐὰν ἦναι ἡσφαλισμένοι, ἐφ'δον ζητοῦσι παρ' αὐτῶν πιστώσεις οἱ πελάται. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀνελεύθερον;

Πρὸ διετίας ηδεήθησαν τὰ ἀσφάλιστρα Πειραιῶς· τί νὰ εἴπουν δῆμος αἱ Πάτραι, αἵτινες πρὸ 4^τ ἐτῶν πληρώνουν κατ' ἔξαίρεσιν χάριν μικρᾶς ἀφορμῆς ὑπερόγκως ηδεήμενα ἀσφάλιστρα; ἐνῷ ἀνέκαθεν δὲ Πειραιεὺς καὶ οὐχὶ αἱ Πάτραι ἔξημίουν τὰς ἀσφαλιστικὰς ἔταιρείας.

Ἐν Ἀμερικῇ, ὡς γνωστόν, ἐκάστη κατοικίᾳ ἢ κατάστημα ὑποχρεοῦται νὰ κρατῇ εἰς γωνίαν 3—4 καταλλήλους κουβάδες βδατος πρὸς κατάσβεσιν, ἅμα τῇ ἐνάρξει πυρκαϊάς· ἡ ἔλλειψις τοιούτου μέτρου ἀπηγνθράκωσεν ἐν πλήρεις μεσημβρίᾳ μίαν γρατιν, ἔσλειμπορεῖον καὶ οἰκίας ἐν Ἀμαρουσίῳ.

Ἐν τέλει ἐφιστῷ τὴν προσοχὴν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἔταιρειῶν εἰς τὴν σύμπτωσιν δτὶ αἱ μεγαλείτεραι πυρκαϊαί, κατ' ἔξοχὴν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιὲ, γίνονται τὴν νύκτα τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακήν. Βεδαίως ήμέραν τῆς ἑδομάδος ἀποτελεῖ καὶ τὸ Σαββατοκύριακον, ἀλλ' ἡ σύμπτωσις εἰναι ἀξία προσοχῆς.

(Περιοδικὸν «Ἀσφαλιστικὴ Ἐπιθεώρησις»)

ΑΝΔΡ. Β. ΠΑΣΧΑΣ

Η ΛΑΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΖΩΗΣ

Η ἀσφάλεια ζωῆς ὡς οἰκονομικὴ ἐνέργεια, ἥτις ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐνεφανίσθη, διὰ νὰ ἵκανοποιήσῃ τὴν ἀνάγκην τῆς ἔξασφαλίσεως τῶν δρφανῶν ἀπὸ τοῦ κινδύνου τῆς πενίας καὶ δυστυχίας, διαδίδεται σήμερον παρ' ἡμῖν καὶ εἰς τὰς πλέον δυσασφαλισμένους κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς τάξεις τῆς χώρας, ἔξελισσομένη οὕτω κατὰ τρόπον συμφέροντα, οὐ μόνον εἰς τὴν ἴδεαν τῆς ἀσφαλείας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν δλην τῆς πολιτικῆς οἰκο-

νομίας μας πρόσδον. Ήαρατηρεῖται, μάλιστα δτι, δσον ἀναλυτικοὶ καὶ σαφεῖς εἰναι οἱ δροὶ τῆς ἀσφαλείας ταύτης, τόσον καλλίτερον ἔρμόζει αὕτη εἰς τὰς ποικίλας ἀνάγκας δοῦ πτωχοῦ λαοῦ.

Ἐάν δέψωμεν βλέμμα πρὸς τὴν συστηματικὴν δργάνωσιν, ἡτις συντελεῖται σήμερον εἰς τὴν πλήρωσιν τοῦ ἀναγκαίου διὰ προοδευτικὴν ἐπιχείρησιν δικτύου τῶν πρακτόρων καὶ παραγώγων ἀσφαλειῶν ζωῆς, δεγόμεθα μετὰ βεβαιότητος, δτι πανταχοῦ ὑφίσταται εὐκαιρία πρὸς σύναψιν τοιαύτης ἀσφαλείας ζωῆς, ἵνανοποιούσης καθ' οἰονδήποτε τρόπον τὰς προβλέψεις καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀσφαλισμένου καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Ὁ ἀσφαλιστικὸς πράκτωρ, δ σπουδαιότερος συντελεστὴς τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως, εἰναι παρὸν παντοῦ καὶ πάντοτε, ἐφ' δσον ἐκεὶ ὑπάρχει ἔδαφος πρὸς καλλιέργειαν παραγωγικὴν καὶ χρήσιμον εἰς τὴν ἀσφάλειαν ζωῆς.

Πλὴν δμως ὑφίσταται ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀσφαλείας ζωῆς (εἰς δὲ τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν λοιπῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης ἀπό τινων ἐτῶν) αἰσθητὴ ἔλλειψις, παραδιλάπτουσα τὴν ἴδεαν τοῦ ἀσφαλίζεσθαι καὶ τὴν ἐξελιξιν τῆς ἀσφαλείας ζωῆς. Ἡ ἔλλειψις αὕτη εἰναι ή ἄγνοια τῆς λαϊκῆς ἀσφαλείας. Εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν τῆς τάσεως πρὸς κοινωνικὴν ἀναμόρφωσιν, εἰς ἐποχὴν καθ' ην ἀναγνωρίζεται δλίγον κατ' ὀλίγον ή ἀλήθεια τοῦ δτι καὶ δ ἐργάτης ή δ ἐν γένει δ οἰκογενειάρχης ἐκ τοῦ πτωχοῦ λαοῦ εἰναι μέλος τῆς πολιτείας, ἔχων τὰ αὐτὰ δικαιώματα, ἀφ' οὐ ἔχει τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις ὡς οἱ λοιποὶ "Ελληνες, δυνάμεθα ἀνευ ἀντιρρήσεως νὰ δεχθῶμεν δτι ή ἀσφάλεια ζωῆς δὲν πρέπει νὰ λησμονήσῃ τὴν καλύθην τοῦ πτωχοῦ ἐργάτου, ἀλλὰ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς αὕτης ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς λαϊκῆς ἀσφαλείας.

Ἡ λαϊκὴ ἀσφάλεια εἰναι η ἀπλουστέρα ἐμφάνισις τῆς ἀσφαλείας ζωῆς. Χαρακτηριστικὸν δι' αὐτὴν εἰναι μὲν τὸ μικρὸν κεφάλαιον, δπερ ἔξασφαλίζεται διὰ τὴν περίπτωσιν θανάτου ή ἐπιδιώσεως, ἀλλ' ἔκτὸς αὐτοῦ διενεργεῖται κατ' ἐντελῶς διάφορον τρόπον τοῦ ἐφαρμοζούμενου εἰς τὰς κοινᾶς ἀσφαλείας. Ἡ λατρικὴ ἔξετασις ἔλλειπει. Συνδυασμοὶ πολλοὶ ἀποφεύγονται. Ἡ καταδιολὴ τοῦ ἀσφαλίστρου γίνεται εἰς δσον ἔνεστι μικρότερα διαστήματα.

‘Η λαϊκή άσφαλεια όρμος ειναι κατ’ έξοχήν εἰς τὰς κοινωνικὰς τάξεις, αἱ δόποιαι δὲν δύνανται διὰ μεγάλων δόσεων άσφαλιστρων νὰ ἐπιτύχωσι μεγάλας άσφαλείας, πλὴν δημως αἰσθάνονται τὴν οἰκονομικὴν ἀνάγκην τῆς έξασφαλίσεως τῶν οἰκογενειῶν των κατὰ τῶν κινδύνων τῆς πενίας καὶ ἐν γένει τῆς οἰκονομικῆς δυσπραγίας.

‘Η άσφαλεια αὕτη καλύπτει τὴν ἀνάγκην τῶν δρφανῶν τῶν μὴ εὐπορούσων οἰκογενειῶν, ἀνακουφίζει τὰς χήρας ἢ πὸ τῆς ἀπροσόπου οἰκονομικῆς στενοχωρίας. Ήτις παρατηρεῖται κατὰ τὴν ἐπέλευσιν τοῦ θανάτου τοῦ οἰκογενειάρχου.

‘Ως ἀρχὴν ἔχουσα τὴν ἴδεαν, δτι ἐκ μικρῶν προσόδων δέον ν’ ἀσφαιρεθῇ ἐλάχιστον ποσοστὸν ὡς ἀσφάλιστρον ζωῆς, η λαϊκή άσφαλεια διενεργεῖται εἰς τὰς κατωτέρας κοινωνικὰς τάξεις, δρίζεται διὰ μικρὸν ήσφαλισμένον κεφάλαιον, τὸ δὲ ἀσφάλιστρον καταβάλλεται εἰς μικρὰ χρονικὰ διαστήματα (μηνιαίως η ἑδδομαδιαίως). Παρ’ ήμεν καὶ ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνήθηκας ήσφαλισμένον ποσὸν οὐχὶ ἀνώτερον τῶν 30.000 δραχ. Θὰ ἥρκει εἰς λαϊκὴν ἀσφάλειαν.

‘Η ιατρικὴ ἔξέτασις, η τόσον ἀντιπαθής εἰς τὸ ἀσφαλιζόμενον κοινόν, καὶ αἱ μαχραὶ καὶ πολυδάπανοι διαδικασίαι τῆς άσφαλείας ζωῆς, κατηργήθησαν διὰ τὴν λαϊκὴν άσφαλειαν. ‘Ο ἀναλυτικὸς ὑπολογισμὸς τῶν ἀσφαλιστρων, δστις προξενεῖ λίαν δυσάρεστον ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον, δὲν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα. ‘Ο ήσφαλισμένος καταβάλλει μηνιαίως η ἑδδομαδιαίως η καθ’ ὥρισμένα χρονικὰ διαστήματα, ὥρισμένον ἀσφάλιστρον ἐνιαὶν ἄγει ἐπιβαρύνσεων, φόρων, δικαιωμάτων, χαρτοσήμων, ἐπασφαλιστρων κ. ά., ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὴν συνήθη ἀσφαλειαν ζωῆς. Τοιαῦται λεπτομέρειαι εἰναι ἀσυμβίβαστοι πρὸς τὸν ἀπλοῖν χαρακτῆρα. δην κατ’ ἀνάγκην κέντηται η λαϊκὴ ἀσφάλεια. ‘Αλλως τε θὰ ητο λίαν δυσάρεστον εἰς τὸν πτωχὸν πελάτην τῆς άσφαλείας ταύτης τὸ νὰ ἔγαιη ἡναγκασμένος, λόγῳ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως αὐτοῦ, νὰ ὑπολογίζῃ μὲ δλίγας δραχμὰς καὶ δεκάρας νὰ πληρώσῃ ἀνώτερον ἀσφαλιστρον ἐκείνου, τὸ δποτον καθώρισεν η διαφήμισις η δ πράκτωρ τῆς Ἐταιρείας.

Οἱ συνήθεις συνδυασμοὶ τῆς λαϊκῆς ἀσφαλείας—ἀσφάλεια καὶ ἀποταμιεύσεως, ἀποταμιεύσεως καὶ θανάτου τῶν τέ-

χνων — δὲν διεφέρουσιν ἐκείνων, οἵτινες ἔφαριόζονται κατὰ προτίμσιν καὶ εἰς τὰς μεγάλας ἀσφαλείας Ζωῆς. Ἰδίως ή μικτὴ ἀσφάλεια θανάτου — ἀποταμιεύσεως ἵκανοποιεῖ τὰς ἀρεσκείας πάντων.

Εἰς πολλὰ κράτη τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ή παραγγήτη τῆς λαϊκῆς ἀσφαλείας διενεργεῖται διὰ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ παραγωγοῦ ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ καθ' ὃν τρόπον παρ' ἡμῖν οἱ πλανόδιοι μικροπωληταὶ ἐπισκέπτονται συνοικίας μεγάλων πόλεων ἢ χωρία, διὰ νὰ πωλήσωσι τὰ ἐμπορεύματα αὐτῶν.

Ἐν Ἐλλάδι τὸ σύστημα τῆς λαϊκῆς ἀσφαλείας ἀγνοεῖται καθ' ὅλοκληρίαν, θν καὶ εἰναι λίστας τὸ μόνον, δπερ, λόγῳ τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς δυσπραγίας τοῦ τόπου, δύναται νὰ προσδώσῃ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα οὐ μόνον εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιγείρησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν δληγην πολιτικὴν οἰκονομίαν ἡμῶν.

(Περιοδικὸν «Ἀσφαλιστικὴ Ἐπιθεώρησις»)

ΗΛ. ΖΑΡΟΚΩΣΤΑΣ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ

Ἄν ἀποδλέψωμεν εἰς τὴν ἐν γένει ἀσφαλιστικὴν δρᾶσιν τῶν τελευταίων ἔκατὸν ἐτῶν παρατηροῦμεν καταπληκτικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀσφαλειῶν οὐ μόνον ἀπὸ πρακτικῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ θεωρητικῆς ἐπόψεως.

Ἐξ ἀρχῆς τῆς χρονικῆς ταύτης περιόδου μετεβλήθη θεμελιώδεις ἡ μορφὴ τῆς ἀσφαλιστικῆς πρακτικῆς. Ἄλλοτε ὑπῆρχον μικραὶ προσωπικῶς καὶ περιφερειακῶς περιωρισμέναι ἐνώσεις, αἵτινες σκοπὸν εἶχον τὴν προστασίαν τῶν μελῶν αὐτῶν κατ' δλίγων κινδύνων, τοῦ πυρός, τῶν ἀσθενειῶν ἢ τοῦ θανάτου, ἐδασίζοντο ἐπὶ τῆς ἴδεας τῆς ἀλληλοδοηθείας ἢ τῆς περιθάλψεως, διέθετον ἐλαχίστας, μᾶλλον τυχαίας, γνώσεις καὶ εἰργάζοντο μὲν ἐπιφυλακτικότητα καὶ ἀπλότητα παιδαριώδη ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς νῦν λειτουργούσας οἰκονομικὰς δργανώσεις. Σήμερον δμως δρθοῦνται ἐνώπιον ἡμῶν δγκώδεις ἐπιχειρήσεις, ἐργαζόμεναι μὲ σημαντικὸν προσωπικόν, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κα-

λώς υπολογισμένης νεωτέρας δργανώσεως, διαθέτουσαι συστημα τικώς τὰ διαρκώς αύξανόμενα στοιχεῖα πάντων τῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων, περιβάλλονται διὰ τοῦ δικτύου τῶν παραγωγῶν των ὀλοκληρωτήρων καὶ ἵκανοποιοῦνται παντοειδεῖς ἀνάγκαι. Κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη ἴδρυνται ἴσχυρὰ συνδικάτα εἰς τὰ ὅποια συνεργάζονται, μεθ' ὅλων τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν των μέσων, πολλα μεμονωμένα ἐπιχειρήσεις. Τὰ συνδικάτα ταῦτα, ἔξερχόμενα τῶν δρίων τοῦ ἐνὸς καὶ μόνου κράτους, ἀναπτύσσουσι διεθνεῖς σχέσεις, τείνοντα νὰ καταστήσωσιν δλόκηρον τὴν γῆν πεδίον τῆς δράσεώς των.

Πλὴν δμως καὶ ἡ ἐπιστήμη τῶν ἀσφαλειῶν διήγυνεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἔκεινης μέχρι σήμερον μακρὸν στάδιον ἔξελιξεως. Μάλιστα δ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἔκεινης ἥρχιζε νὰ ἐμφανίζηται ὡς Ἐπιστήμη.

Πρότερον σποραδικαὶ καὶ τυχαῖαι στατιστικαὶ παρατηρήσεις, σήμερον ἀνθίζουσα ὁδιαιτέρα ἐπιστήμη τῆς Στατιστικῆς, ὡς ἀπαραίτητον συστατικὸν σοβαρῆς καὶ ἴσχυρᾶς ἀσφαλείας.

Πρότερον αἱ πρώται σποραδικαὶ, Ἰωας ἐκ μεγάλων ἐπιστημόνων προερχόμεναι, ἐφαρμογαὶ τῆς ἀρχῆς τῶν πιθανοτήτων εἰς τὰς ἀσφαλείας, σήμερον ἐπεξειργασμένος εἰδικὸς κλάδος τῶν ἀσφαλιστικῶν μαθηματικῶν, δστις, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν ἀπλουστέρων στοιχείων τῆς ἀσφαλιστικῆς ἀναλογιστικῆς καὶ καταλήγων εἰς τὰ πολυπλοκώτερα προβλήματα ταύτης, προσπαθεῖ διὰ τῆς θαυμασίας αὐτοῦ μεθόδου νὰ παρουσιάσῃ κανονικὰ φαινόμενα ὑπὸ ἀπλουστάτους καὶ πρωτοτύπους μαθηματικοὺς συνδυασμούς.

Πρότερον δλοσχερής ἀγνοια τῆς σπουδαίας σημασίας τῆς ἀσφαλείας δι' δλόκηρον τὴν λαϊκὴν Οἰκονομίαν, σήμερον ἡ δύμόφωνος ἀναγνώρισις τῶν ἀσφαλειῶν ὡς ἐνὸς τῶν σπουδαιοτέρων κλάδων τῆς πρακτικῆς πολιτικῆς Οἰκονομίας.

*Αλλοτε ἐλάχιστα μόνον στοιχεῖα τοῦ ἀσφαλιστικοῦ δικαίου, καθ' ὃσον διὰ τοὺς πλείστους ἀσφαλιστικοὺς κλάδους ἐσιώπα ἡ Νομοθεσία τῶν κρατῶν. Ἡ ἀσφάλεια ἔθεωρείτο ὡς ἀσήμαντον συνάρτημα τοῦ ἐμπορικοῦ ἢ ἐν γένει τοῦ ὁδιαιτικοῦ δικαίου. Καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον κατεγίνοντο οἱ νομομαθεῖς τῆς ἐποχῆς ἔκεινης εἰς ἀσκόπους πειραματισμοὺς πρὸς κατάταξιν τῆς περιέργου νομικῆς φύσεως τῆς ἀσφαλιστικῆς

συμβάσεως εἰς τὰς παλαιάς ἐννοιας του δικαίου τῶν πανδεκτῶν, ώς εἰς τὰς αἱρέσεις ἢ εἰς τὰς τυχηρὰς συμβάσεις.

Σήμερον δμως δρθοῦται ἐκ τῆς εὐρείας βάσεως του κωδικού ποιημένου διτικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ δικαίου ίδιαιτέρα ἐπιστήμη του δισφαλιστικοῦ δικαίου, τόσον πλουσίᾳ εἰς μονογραφίας, συστηματικὰ ἔργα, ἐρμηνευτικὰ συγγράμματα, ἔγκυκλοπαιδίες κ. ἄ., ὡστε, ἵνα καταγίνη τις ἀποκλειστικῶς εἰς ταύτην, ἵνα τὴν κατανοήσῃ καλῶς, χρειάζεται ν' ἀφιερώσῃ διάκληρον τὴν ἐπιστημονικήν του δρᾶσιν καὶ δὴ τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' οσον ἢ δισφάλεια ἐξῆλθε καὶ πέραν τῶν ὅρων του ίδιωτικοῦ δικαίου, ἵνα καταλάβῃ ίδιαιτέρων θέσιν εἰς τὸ διπλληλικόν, ἐργατικόν, δημοσιονομικόν, φορολογικόν καὶ ἐπαγγελματικὸν δίκαιον, ἐκτὸς του σπουδαιοτάτου δικαίου τῆς κοινωνικῆς δισφάλειας. Ἀλλὰ πλὴν τῶν ἀνωτέρω οὐδαμοῦ ὑφίσταται ἐπιστημονικὸς κλάδος, θστις μένει ἀχρησιμοποίητος ὑπὸ τῶν δισφάλειῶν καὶ ἀνεπηρέαστος ὑπὸ τῆς ἐν γένει δισφαλιστικῆς ἐργασίας. Ἡ λατρική, μὲ τὴν σπουδαίαν σημασίαν της διὰ τὴν δισφάλειαν ζωῆς καὶ διυ-χημάτων, ἢ κτηνιατρικὴ διὰ τὴν δισφάλειαν τῶν κτηνῶν, ἢ γεω-γραφία καὶ ἢ μετεωρολογία διὰ τὴν δισφάλειαν θαλάσσης καὶ ἢ μηχανικὴ διὰ τὴν δισφάλειαν πυρός, μηχανημάτων, αὐτοκινήτων, διατηρήσεως τῶν πραγμάτων καὶ τῶν πλοίων.

Πράγματι ἐνώπιον ἡμῶν ἀπλοῦται ἔδαφος ἐργασίας μεγάλης ἐκτάσεως, δύσδατον εἰς πολλὰ σημεῖα καὶ πλήρες δισνοήτων προβλημάτων, γεννάται δ' ἐν ἡμῖν διαρκῶς τὸ ἐρώτημα: πῶς θὰ κατανοήσωμεν πάντα ταῦτα καλλίτερον;

Ἐκάστη δργανικὴ ἐργασία βασίζεται ἐπὶ τῶν δύο μεγάλων ἀξιωμάτων: του καταμερισμοῦ καὶ τῆς συμπτύξεως. Ἡμεῖς λοιπὸν Ήτα προσπαθήσωμεν, ἀφ' οὐ δώσωμεν σαφῆ ἀπολογισμὸν διὰ τὴν διαιρεσίν τῆς ἐργασίας μεταξὺ Πράξεως καὶ Ἐπιστήμης, νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν συνεργασίαν τῶν δύο τούτων.

Καὶ ἀρχικῶς, ποτος εἶναι δ' ὑπὸ τῆς δισφαλιστικῆς πρακτικῆς ἐπιδιωχόμενος σκοπός; Παραβλέποντες τὰς γενικὰς περὶ δργανώσεως ἐργασίας, ξσαι εἶναι κοιναὶ εἰς ἐκάστην τῶν μεγάλων Ἐπιχειρήσεων (ἐξεύρεσις τῶν ἀναγκαίων κεφαλαίων καὶ λοιπῶν μέσων λειτουργίας, πρὸ παντὸς προσεκτικὴ ἐκλογή, χρησιμοποίησις, διεύθυνσις καὶ ἐποπτεία του προσωπικοῦ, ὡς καὶ

ΛΙΒΑΔΑ 'Εμπ. 'Αναγν. Τόμ. Δ'.

ձօֆալիկ πλήν օմως εύχρηστος τοποθέτησις τῶν ζ.αθεμάτων) διακρίνομεν δύο χαρακτηριστικὰς διὰ τὰς ձօֆαλείας ἐνεργείας.

Πρῶτον τὴν ἀνεύρεσιν τῆς ὄφισταμένης ձօֆαλιστικῆς ἀνάγκης ίδιωτικῶν καὶ δμαδικῶν δργανώσεων ἐν τῇ γεωργικῇ, τῇ ἐμπορικῇ καὶ τῇ βιομηχανικῇ οίκονομίᾳ (ἐν τούτῳ περιλαμβάνεται καὶ ἡ σπουδαία ἐργασία τῆς ἀποκτήσεως πελατῶν), ὡς καὶ ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ μόρφωσις ձօֆαλιστικῆς ἀνάγκης, ίδιως διὰ τῆς παραθέσεως νέων ձօֆαλιστικῶν τύπων, συμβιβαζομένων πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ὥρισιένης τάξεως ἐκ τῶν ἐνδιαφερομένων. Δεύτερον τὴν ἵκανοποίησιν τῆς ἐν λόγῳ ἀνάγκης. ‘Ἡ ἵκανοποίησις αὕτη πραγματοποιεῖται διὰ τῶν σχετικῶν ἐργασιῶν τῆς συστάσεως, τῆς διευθέτησεως καὶ τῆς διατηρήσεως τῶν ձօֆαλιστικῶν σχέσεων.

Αναφορικῶς πρὸς τὰνωτέρω, ἡ δρᾶσις τῆς ձօֆαλιστικῆς πρακτικῆς λαμβάνει τὰς ἔξης κατευθύνσεις 1) τὴν τῆς σκοπιμότητος, 2) τὴν ἀτομικήν καὶ 3) τὴν καθαρῶς ἐπαγγέλματικήν.

I. **Ἡ σκοπιμότης.** Ο εἰς τὰ ձօֆαλιστικὰ πρακτικὸς ἐπιδιώκεις ὥρισμένον ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν του καὶ ἀναζητεῖ τὰ κατάλληλα μέσα, τῇ δογματικῇ τῶν δποίων θὰ ἐπιτευχθῇ τὸ ἀποτέλεσμα ἔκεινο, π. χ. τὸν ἀρμόζοντα οίκονομικὸν καὶ νομικὸν τύπον τῆς ձօֆαλείας.

II. **Ἡ ἀτομικότης.** Αὕτη εἶναι ἡ διευθέτησις ἔκάστης περιπτώσεως. Βεβαίως δρεῖται δ πρακτικὸς τῶν ձօֆαλειῶν νὰ γνωρίζῃ ἐν ἔκάστῃ στιγμῇ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπαγγέλματός του: α') τὰς στατιστικὰς βάσεις, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δποίων ἀνευρίσκεται τὸ μέγεθος τοῦ ἀναλογισμούμενου κινδύνου καὶ δπολογίζεται τὸ ձօֆαλιστρον: β') τὴν γενικὴν οίκονομικὴν κατάστασιν, ἐφ' θύσον αὕτη δύναται νὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα τῆς ձօֆαλιστικῆς ἐργασίας: γ') τὸν τρόπον τῆς διαχειρίσεως τῶν οίκονομικῶν του μέσων καὶ δ') τοὺς νομικοὺς κανόνας, οἵτινες θεωροῦνται οὐσιώδεις διὰ τὴν նπαρᾶν καὶ τὸ μέγεθος τῶν υποχρεώσεών του (εἰς τὸ σημείον μάλιστα τοῦτο ἀναγνωρίζομεν εὐχρινῶς τὴν σπουδαίότητα τῶν ἐπιστημονικῶν βάσεων τῆς ձօֆαλείας).

Κατὰ πόσον օμως δρεῖται δ ձօֆαλιστῆς νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν παραγωγικὴν του ἐργασίαν εἰς ταύτην ἢ ἐτέραν περιφέρειαν

ν' ἀναλάδη καὶ θέσῃ εἰς λειτουργίαν τοῦτον ἢ ἔκεινον τὸν ἀσφαλήστικὸν κλάδον, ν' ἀποδεχθῇ τὴν αἰτησίν τοῦ ἀσφαλισμένου περὶ καλύψεως κινδύνου τινός, νὰ ἐλαττώσῃ ἢ ν' αὐξήσῃ τὰ ἀσφαλιστρα, νὰ καταγγείλῃ τὴν ἀσφαλιστικὴν σύμβασιν εἰς ὥρισμένην περίπτωσιν, νὰ πληρώσῃ μετὰ τὴν ἐπέλευσιν τῆς ζημιᾶς τὴν ἀποζημίωσιν ἢ ν' ἀναμείνῃ τὴν διὰ τῆς δικαστικῆς δόσου ἐπιλυσιν τῆς διαφορᾶς, τοῦτο δὲ λόγῳ ἀμφιβολιῶν ὡς πρὸς τὴν πραγματικὴν ἢ τὴν νομικὴν βάσιν τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἀσφαλισμένου, διὰ ταῦτα καὶ ἔτερα παρόμοια σημεῖα τῆς ἀσφαλιστικῆς δράσεως τὴν κατεύθυνσιν δίδει τὸ ἐμπορικὸν αἰσθημα, τὸ ἔνστικτον καὶ ἡ τακτικὴ, ἣν ἀχολουθεῖ δ ἀσφαλιστής καὶ ἡ δοπία εἰς ἑκάστην περίπτωσιν εἶναι διάφορος. «Ο πρακτικὸς δρεῖται νὰ αἰσθάνηται τοῦτο εἰς τὰ ἄκρα τῶν δρατύλων του», ἔλεγέ ποτε γνωστός μας ἀσφαλιστής. Καὶ, τὸ αἰσθημα τοῦτο τῆς ἀργῆς εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην μου, τὸ συντελεστικώτερον προσὸν τοῦ ἀσφαλιστοῦ. Ἐξ αὐτοῦ ἔξαρταται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως.

III. Τὸ ἀποτέλεσμα. Οὕτω φθάνω εἰς τὴν τρίτην φάσιν· τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἐπαγγελματικόν. Δὲν συναντῶμεν, βεβαίως, τὸ ὄψηλὸν κοινωνικὸν ἴδεωδες τῆς ἀσφαλιστικῆς δράσεως, διαν ἔξαρτηρισθωμεν δτι εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιχειρησίαν (ώς ἀλλωστε συμβινεῖ εἰς πᾶσαν ἐπιχειρηματικὴν δργάνωσιν), οἰασδήποτε μορφῆς καὶ ἀν ἦναι αὕτη, τοῦ τύπου ἀλληλοιδοηθείας ἢ κερδοσκοπικῆς ἐπιχειρήσεως, τὸ οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα εἶναι ἔκεινο, τὸ δοπίον (ἐντὸς βεβαίως τῶν δρίων τοῦ νόμου καὶ τῆς ἡθικῆς) καθίσταται ἐλατήριον καὶ δίδει τὴν κατεύθυνσιν τῆς δράσεως εὔσυνειδῆτου ἀσφαλιστοῦ. Ἐξ αὐτοῦ μάλιστα δικαιολογοῦνται πλήρως καὶ εἰς τινας περιπτώσεις ἀποφάσεις τοῦ ἀσφαλιστοῦ, αἱ δοπίαι ἀντιβαίνουσιν εἰς τὰς κατ' ἔξοχὴν ἀρχάς, δις ἔθεσεν ἡ Ἐπιστήμη. Καὶ ἀναφέρομεν ὡς ἀπλοῦν παράδειγμα τὴν διὰ λόγους ἀνταγωνισμοῦ ἢ ἐπαγγελματικῆς ἀξιοπρεπείας ἀπόφασιν ἀσφαλιστοῦ περὶ συμβιβαστικῆς ἱκανοποιήσεως ἀπαιτήσεως, ἣτις ἀναμφιβόλως θεωρεῖται ἀβάσιμος κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ Ισχύοντος δικαίου.

Ἐντελώς διαφορετικὸς δ σκοπὸς τῆς Ἐπιστήμης. Αὕτη δὲν ἔρωτῷ τι δέον γενέσθαι, ἀλλὰ τι ἐγένετο. Δι' αὐτῆς δὲν λαμβά-

νομεν ρποφάσεις, ἀλλὰ διδασκόμεθα. Δὲν συμπληρώνει κενὰ τὴν Επιστήμην, οὐδὲ συμβουλεύει, ἀλλ' ἔξετάζει καὶ ἀποδεικνύει. Δὲν ἀσχολεῖται κατ' ἔξοχὴν εἰς ζητήματα μιᾶς καὶ μόνης περιπτώσεως, ἀλλ' εἰς γενικοὺς κανόνας. Θέτει νόμους τὴν διὰ τῆς λογικῆς ἐπαγγεικῆς μεθόδου (ώς τὰ ἀσφαλιστικά μαθηματικά, ἐν μέρει δὲ καὶ τὴν ἀσφαλιστικὴν νομικὴν ἐπιστήμην), τὴν διὰ τῆς ἐμπειρικῆς μεθόδου, συλλέγουσα δύον τὸ δυνατὸν περισσότερα στοιχεῖα ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ κόσμου τὴν αὐτῆς τῆς ιδίας διὰ πειραματισμῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δοκίμων τότε ἔξαγει γενικὰ συμπεράσματα (ώς η Μηχανικὴ τέχνη, η Ἰατρικὴ, η Πολιτικὴ Οἰκονομία καὶ πρὸ πάντων η Στατιστικὴ). Καὶ ταῦτα δύον ἀφορᾷ εἰς τὴν καθαρῶς ἐπιστημονικὴν δρᾶσιν. Ὑπάρχει δύμως ἔκτος τούτων καὶ ἔτερος σκοπὸς τῆς ἐπιστήμης, κατὰ τὸν δοκίμον αὕτη πληγιαζει περισσότερον τὴν πρᾶξιν. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων λύονται εἰς πολλὰς περιπτώσεις προβλήματα τῆς ἀσφαλιστικῆς πρακτικῆς δυσνόητα καὶ ἀμφίδολα. Οὕτω: Πῶς πρέπει νὰ ὑπολογισθῶσιν εἰς περίπτωσίν τινα τὰ ἀσφαλιστρα, διὰ ν' ἀποδῆ ἐργασία κατὰ τοὺς κανόνας τῆς στατιστικῆς ἐπικερδῆς εἰς τὴν ἐπιχείρησιν; Ποτα εἶναι τὰ αἰτια τῆς γενομένης ἐκρήξεως; Ἐκ ποίας ἀσθενείας ἀπεβίωσεν δὴ σφαλισμένος; Υψισταται ἐν τινι εἰδικῇ περιπτώσει κατὰ τὸ ισχυον δίκαιον η ἀσφαλιστικὴ ἀπαίτησις; Εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα ἀναγνωρίζεται σαφῶς τὸ ἔργον τῶν ἐπιστημονικῶν γνωμοδοτήσεων μαθηματικοῦ, τεχνικοῦ, ιατρικοῦ, νομικοῦ καὶ λοιποῦ περιεχομένου, η δὲ ἐφηρμοσμένη αὕτη ἐπιστήμη καλεῖται πρὸς ἐπίλυσιν τῶν σοδαρῶν τούτων ζητημάτων. Ο σκοπὸς δύμως παραμένει πάντοτε δὲ αὐτός. Η ἐπιστήμη ἔξετάζει καὶ ἀναγνωρίζει. Δὲν ἐπιδιώκει πρακτικὰ ἀποτελέσματα, πολὺ δὲ δλιγύτερον ἐπαγγελματικὰ τοιαῦτα.

Ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν ἀσφαλειῶν ἐργασίᾳ ἀναφύονται καθημερινῶς νέα προβλήματα. Ἐκάστη τεχνικὴ πρόσδοσις (ἀνάπτυξις τῆς ἀεροπορίας, τῶν ῥαδιοτηλεγραφικῶν καὶ τῶν ῥαδιοτηλεφωνικῶν ἐγκαταστάσεων, χρησιμοποίησις νέων οἰκοδομησίμων ολῶν καὶ νέων μεθόδων οἰκοδομῆς), ἐκάστη ἀνάπτυξις τὴν μεταβολὴν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως χώρας τινός, ἐκάστη μετατροπὴ τῶν πολιτικῶν αὐτῆς πραγμάτων, ἐκάστη κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ

ζηκαστον κοινωνικὸν γεγονός (πόλεμος, ἐπανάστασις), προσφέρουσιν εἰς τὰς ἀσφαλείας πλούσιον διλικόν, χρήσιμον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πρόοδον αὐτῶν. Φρονῶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, διειπρατεικά τινα τῶν ἀσφαλειῶν ζητήματα χρήζουσιν ἰδιαιτέρας μνείας, ὅν καὶ διὰ τοὺς μακρὰν τῆς ἐμπορικῆς τέχνης τῶν ἀσφαλειῶν εὑρίσκομένους οὐδὲν ἐνδιαφέρον ἔχουσι τοιούτου εἴδους ἀνασκοπήσεις. Σκέπτομαι πρὸς στιγμήν:

τὴν ἐφαρμογὴν νέων ἀσφαλιστικῶν τύπων,

τὴν τελειοποίησιν τῶν ἥδη ἐν λειτουργίᾳ ἀσφαλιστικῶν κλάδων,

τὴν μέριμναν τοῦ ἀσφαλιστοῦ διὰ τὴν ἕκανονοποίησιν καὶ τῆς πλέον εἰδικῆς καὶ προσωπικῆς ἀσφαλιστικῆς ἀνάγκης,

τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως,

τὴν ἀπλοποίησιν τῶν γενικῶν δρῶν τοῦ ἀσφαλιστηρίου συμβολαίου καὶ τοῦ δργανισμοῦ τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιχειρήσεως, ἵδια διὰ τῆς καταργήσεως ἡ τούλαχιστον τοῦ περιορισμοῦ τῆς γραφειοκρατικῆς δργανώσεως τῆς ἑσωτερικῆς καὶ τῆς ἔξωτερικῆς ὑπηρεσίας αὐτῆς,

τὴν σύστασιν ἡ ἀναδιοργάνωσιν τῶν Ἐνώσεων πρὸς προστασίαν τῶν κοινῶν συμφερόντων, ἵδια πρὸς κανονισμὸν λογικῆς καὶ ἐνιαίας πολιτικῆς τῶν ἀσφαλιστρῶν (ἀποκλειομένης πάντως τῆς σκέψεως περὶ μνοπωλήσεως αὐτῶν),

τὴν διὰ συστηματικῶν μεθόδων τελειοποίησιν τῆς Στατιστικῆς, ἵδια διὰ τῆς συστάσεως μεγάλων γραφείων πρὸς παρακολούθησιν, περισυλλογὴν καὶ τυκτοποίησιν τῶν παρατηρήσεων καὶ ἐν γένει τοῦ στατιστικοῦ διλικοῦ,

τὴν σύστασιν Κέντρου πρὸς παρακολούθησιν καὶ ἐπιστημονικὴν ἐπεξεργασίαν τῶν γενικῆς σπουδαιότητος ζητημάτων νομικῆς ἡ οἰκονομολογικῆς φύσεως,

τὴν δύον ἔνεστι στενωτέραν σύμπραξιν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν ἡσφαλισμέτων ἀντικειμένων καὶ τὴν ἀποσόδησιν τῶν κινδύνων (εἰδικῶς εἰς τοὺς κλάδους πυρός, μεταφορῶν, ζωῆς καὶ ἀσθενειῶν),

τὴν προσέγγισιν τῶν ἴδιωτικῶν πρὸς τὰς δημοσίας ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις,

τὴν στενήν συνεργασίαν τῆς Ἰδιωτικῆς μετὰ τῆς κοινωνικῆς
ἀσφαλείας,

τὴν σώφρονα διευθέτησιν τοῦ ζητήματος τοῦ ἐπαγγελματι-
κοῦ ἀνταγωνισμοῦ διὰ τῆς καταπολεμήσεως πολλῶν παρεκτρο-
πῶν,

τὴν φροντίδα τῶν ἑταιρειῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀσφα-
λιστικῆς ἴδεας,

τὴν προσεκτικήν ἔκλογήν τῶν παραγωγικῶν δργάνων ἐκά-
στης ἐπιχειρήσεως,

τὴν σύναψιν διεθνῶν σχέσεων μετὰ τῶν ξένων κρατῶν καὶ
ἀσφαλιστικῶν ἑταιρειῶν.

καὶ, τέλος, τὴν συστηματικήν παρακολούθησιν καὶ ἀπομί-
μησιν τῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἡ ἐτέρᾳ χώρᾳ ὑπὲ τῶν λοιπῶν Ἐταιρειῶν
ἐφαρμοζόμενων νέων τύπων ἀσφαλειῶν ἡ νέων μεθόδων ἐσωτε-
ρικῆς καὶ ἔξωτερικῆς δργανώσεως (ἰδίᾳ διὰ τῆς συστάσεως εἰδι-
κῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γραφέων).

‘Ωσαύτως δύνανται νὰ ἔνωθωσι μεμονωμέναι Ἐπιχειρήσεις
εἰς μίαν καὶ μόνην δργάνωσιν, διὰ νὰ συγχωνεύσωσιν ἀφ' ἐνὸς
μὲν τοὺς ἀνομοιογενεῖς κινδύνους, οὓς ἀναλαμβάνουσι, νὰ περιο-
ρίσωσι δ' ἀφ' ἐτέρου τὰ ὑπέρογκα ἔξοδα διαχειρίσεως.

Συζητήσιμος ἐπίσης τυγχάνει ἡ πρότασις περὶ ἰδρύσεως ὑπὸ^τ
μεγάλων ἀνεξαρτήτων πρὸς ἀλλήλας ἐπιχειρήσεων: κοινοῦ οἰ-
κονομικοῦ δργανισμοῦ, οὗτοις σκοπὸς ἔσεται ἡ ἀσφαλής καὶ ἐ-
πικερδής τοποθέτησις τῶν ἀσφαλιστικῶν ἀποθεμάτων καὶ κεφα-
λαίων, εἰς τρόπον ὥστε καὶ ἡ καθ' ὅλου λαϊκή Οἰκονομία νὰ
ῶφελήται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου.

‘Η προσοχὴ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων δέον νὰ στρα-
φῇ καὶ εἰς τὸ φλέγον ἔχεινο ζητῆμα τῆς δι’ οἰουδήποτε μέσου
καταπολεμήσεως τῶν φιλυπότων, πολλάκις δὲ καὶ ἐχθρικῶν
κατ’ αὐτῶν διαθέσεων πολλῶν λαϊκῶν τάξεων. Γνωρίζομεν πάν-
τες, δτε τὰ δλέθρια ἀποτελέσματα τῆς καταστρεπτικῆς πτώσεως
τοῦ γερμανικοῦ νομίσματος εἰχον τὸν ἀντίκτυπόν των καὶ εἰς
τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις. Συνέδη λοιπὸν νὰ κατηγορηθῶσι
καὶ ἀποδοκιμασθῶσιν αἱ ἑταιρεῖαι ὑπὲ πολλῶν ἡσφαλισμένων,
ἐνῷ ἡ ὑποτίμησις τῶν ἀσφαλειῶν ὡφείλετο εἰς ἐντελῶς ἀσχέ-
τους πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις λόγους. Σήμερον διὰ νὰ ἐπα-

νακτήσωσιν αἱ Ἐταιρεῖαι τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀσφαλισμένου χοίνου ἔν τε τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ, δέον νὰ ἐργασθῶσιν ἐντατικῶς, νὰ δώσωσιν εἰς πάντας τοὺς ἐνδιαφερομένους τὰς δεούσας ἐξηγγήσεις, νὰ δείξωσι (καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον καὶ συντελεστικώτερον μέσον) ἀπὸ τοῦτο ποιάν τινα ἐλαστικότητα καὶ διοχωρητικότητα, ίδιᾳ εἰς τὰς ζητήματα τῶν ἀποζημιώσεων, καὶ τοῦ διακανονισμοῦ τῶν ζημιῶν.

Ἡ ἀσφάλεια πρέπει νὰ ἐμφανίζηται σὺ μένον θεωρητικῶς, ἀλλὰ καὶ πρακτικῶς εἰς τὰ δηματα τοῦ χοίνου ὡς προστάτις τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ συμφερόντων. Τοῦτο ήταν κατορθωθῆ μόνον διταν ἡ ἀσφάλεια καταστῇ λαοφιλής, ὅταν ἐκλατήσευθῇ καθ' 8λην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Πρὸς ἐκλατήσειν δύμας τῆς ἀσφαλείας χρειαζόμεθα τὴν εἰλικρινή συνεργασίαν τῶν ἐπιχειρήσεων μετὰ τῶν δργανώσεων, αἵτινες ἰδρύονται πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων τῶν ἡσφαλισμένων. Νὰ παύσωσιν αἱ ἔχθρικαὶ διακλήσεις τοῦ ἐνδοῦ μέρους κατὰ τοῦ ἄλλου. Καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις καὶ αἱ δργανώσεις ἔχεταις δέον ἡγωμέναι νὰ συμβάλλωσιν εἰς τὴν διάδοσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀσφαλειῶν.

Οτι δὲ ἀρ' ἔτέρου ἡ Ἐπιστήμη δὲν πρέπει νὰ παραμένῃ ἀδρανής, νοεῖται ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς φύσεως της. Ἐκαστος ἐπιστήμων, ἀγενούσιασεως τοῦ κλάδου, δν ἀντιπροσωπεύει (μαθηματικός, ιατρός, μηχανικός, νομικός, οἰκονομολόγος), δρεῖται νὰ εὑρῇ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ δποίου νὰ προσφέρῃ εἰς τὰς ἀσφαλείας τὰ πολύτιμα τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ ἔφοδια.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπιθυμῶ νὰ μὴ ἀρήσω ἀμνημόνευτον τὸν πρό τινος ἐμρχνισθέντα νέον κλάδον τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐπιστήμης, τὴν καλουμένην ἀσφαλιστικὴν φυχολογίαν. Ο ἐπιστημονικὸς οὗτος κλάδος περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν παρατηρήσεων εἰς τὰς ἐσωτερικὰς φυχολογικὰς δυνάμεις καὶ τὰ ἐλατήρια, τὰ ἐπιδρῶντα εἰς τε τὴν κατάρτισιν τῆς ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως καὶ εἰς τὴν στάσιν τῶν ἐνδιαφερομένων προσώπων, ίδιᾳ τοῦ ἡσφαλισμένου, κατὰ τὴν ἐπέλευσιν τῆς ζημίας. Εἰμιαὶ δέ θαίος δτι ἐκ τῆς συστηματικῆς ταύτης ἐρεύνης τῶν φυχικῶν ἐλατηρίων δυνάμεια ν ἀναγνωρίσωμεν πολλὰ ἁγνωστα μέχρι σήμερον στοιχεῖα τῆς ἀσφαλιστικῆς δράσεως, τὰ δποῖα οὐ μόνον τὴν ἐπιστημονικὴν μοσφὴν τοῦ κλάδου ἐνδιαφέρουσιν, ἀλλον

λά καὶ καθίστανται διὰ τὴν πρᾶξιν τῶν ἀσφαλειῶν, εἰδικῶς δὲ διὰ τὴν ἀπόκτησιν μεγάλης πχραγμῆς καὶ διὰ τὴν ταχεῖαν καὶ εύσυνελήσιον τακτοποίησιν τῶν ἀποζημιώσεων, ἀπαραίτητα δογμάτων.

“Οσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Νομικὴν Ἐπιστήμην ἀναγνωρίζομεν διεῖ ἔχει ἡδη αὕτη νὰ ἐπιλύσῃ νέα προβλήματα, ἐμφανισθέντα μετὰ τὴν διὰ Νόμου δύθμισιν τοῦ ἀσφαλιστικοῦ δικαίου. Ἀρχετὸν δικιόν ἀκατέργαστον ἀπομένει ἐκ τῆς διαμορφώσεως τῶν θεμελιώδῶν τοῦ ἀσφαλιστικοῦ δικαίου ἐννοιῶν. Τὸ παράδοξον τοῦτο (θὰ ἥλπιζε τις, διεῖ οὐδεμία αὐτῶν ἀμφισβολία γεννᾶται σήμερον, ἀφ' οὗ οἱ πλειστοὶ τῶν νεωτέρων ἀσφαλιστικῶν Νόμων περιλαμβάνουσι καὶ τὰς πλέον εἰδικὰς περιπτώσεις), ἔξηγειται ἐκ τοῦ διεῖ καὶ σήμερον ἔτι ὑπάρχουσι νομομαθεῖς διαφωνοῦντες πρὸς αὐτὴν τὴν νομικὴν διατύπωσιν τοῦ δρισμοῦ τῆς ἀσφαλείας. Ἀμφισβητεῖται, λοιπόν, η ἀφετηρία δλοκλήρου τοῦ ἀσφαλιστικοῦ δικαίου, η φύσις τῆς ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως.

Διαφωνία ἐπίσης ὑφίσταται ὡς πρὸς τὴν νομικὴν φύσιν τῶν καλουμένων καθηγόντων τοῦ ἡσφαλισμένου⁽¹⁾, τῆς καταδίολῆς τῆς ἀποζημιώσεως ὑπὸ τοῦ ἀσφαλιστοῦ, τῆς ἀμοιβαίστητος τῆς ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως καὶ ἄλλων πολλῶν στοιχείων τοῦ ἀσφαλιστικοῦ δικαίου. Ἐργον διεῖ τῶν νομικῶν εἰναι η ἐπιστημονική ἐπεξεργασία τοῦ δικαίου τῶν ποικίλων ἀσφαλιστικῶν κλάδων διὰ τῆς συγγραφῆς λεπτομερῶν μονογραφιῶν, η ἀνάπτυξις τῶν γενεικῶν τῶν ἀσφαλιστηρίων συμβολαίων δραν, καὶ η ὑπαγωγὴ τῶν καλουμένων νομικῶν περιστατικῶν ὡς καὶ τῶν νέων ἐφαρμοζομένων κλάδων εἰς τοὺς ἴσχυοντας θεσμοὺς τοῦ ἀσφαλιστικοῦ δικαίου. Στερούμεθα σήμερον ἀκριβοῦς καὶ λεπτομεροῦς ιστο-

(1) Τοιαῦτα καθήκοντα περιέχονται εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἀριθμῶν 205, 209, 483, 487, 489 τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐμπορικοῦ Νόμου.

Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ὑποχρεώσεων, ἐνδὲ τῶν συμβαλλομένων, καθ' ὅσον αἱ ἐκ τῆς ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως πηγάζουσαι ὑποχρεώσεις τοῦ τε ἀσφαλιστοῦ καὶ τοῦ ἡσφαλισμένου, καθαροὶ σιμέναι ἐκ τῆς ἀσφαλιστικῆς συμβάσεως καὶ τοῦ Νόμου, οὐδεμίαν τοιούτου εἶδους ὑποχρέωσιν περιλαμβάνουσι. Τὰ καθήκοντα τοῦ ἡσφαλισμένου οὐδὲν ἐνοχικόν δικαίωμα τοῦ ἀσφαλιστοῦ γεννᾷ, ἀλλὰ καθιστῷ τὰς ἐνοχικὰς αὐτοῦ ὑποχρεώσεις ἀορίστους.

ρίας τῶν ἀσφαλειῶν. Τὸ διεθνὲς ἀσφαλιστικὸν δίκαιον παραμένει εἰσέτι εἰς τὰ σπάργανα τῆς ἐξελίξεώς του. Ἀγνοεῖται, καθ' δλοκληρίαν σχεδόν, τὸ συγκριτικὸν ἀσφαλιστικὸν δίκαιον, ἐνῷ διὰ τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἡμετέρου ἀσφαλιστικοῦ δίκαιου ἔδει νὰ παραβάλωμεν τοῦτο πρὸς τὰ ἐν ἀλλοδαπῇ ἵσχυοντα, νὰ ζητήσωμεν διὰ τοῦ τρόπου τούτου κοινοὺς θεσμούς καὶ νὰ προσεγγίσωμεν περισσότερον εἰς τὴν πρόωρον, πλὴν δυμας θαυμαστήν, ἰδέαν παγκοσμίου ἀσφαλιστικοῦ δίκαιου. Ἡ ἔλλειψις συλλογῆς, πλήρους, ἀλανθάστου καὶ περιεχούσης τὴν σήμερον ἵσχυονσαν Νομοθεσίαν τῶν ξένων Κρατῶν καθίσταται εἰς ημᾶς δσημέραι αἰσθητή, ή δὲ ἄγνοια τοῦ ξένου ἀσφαλιστικοῦ δίκαιου προξενεῖ πολλάκις μεγάλας ζημιας εἰς τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἡ θεωρητικὴ μόρφωσις τῶν διευθυνόντων τὰς ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τοῦ τεχνικοῦ εἰδικοῦ προσωπικοῦ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐν τῶν σπουδαιοτέρων προβλημάτων τῆς σημεινῆς ἀσφαλιστικῆς πολιτικῆς. Δυστυχώς παρατηρεῖται μεγίστη ἔλλειψις συστηματικῆς καταρτίσεως εἰς τὰ πρόσωπα ταῦτα, ἐὰν ἐξαιρέσωμεν ὅρισμένας προσωπικότητας, αἵτινες, ἐξ ἴδιαιτέρας κλίσεως καὶ ἐξ ἴδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος πρὸς τὰς ἀσφαλείας, ἐδιδάγθησαν μόνοι καὶ κατηρτίσθησαν ἀρτίως εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιστήμην.

Ἄλλὰ τοῦτο δρεῖλεται κυρίως εἰς τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ἀνωτάτων ἑκπαιδευτικῶν λειτουργημάτων, τὰ δποῖα σπανίως πυρέχουσιν εἰς δσους ἐπιθυμοῦν, τὴν εὐχαιρίαν τῆς εἰδικεύσεως εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν τοῦτον κλάδον. Πολλὰ Πανεπιστήμια στροῦνται καὶ τῆς ἐλαχίστης περὶ ἀσφαλειῶν διδασκαλίας, εἰς ἔτερα δ' ἄγνοοινται καθ' δλοκληρίαν τὰ στοιχεῖα τῶν τεχνικῶν τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐργασίας. Ομολογῶ διτι ή ἀποκλειστικὴ εἰδικότης εἰς τὰ ἀσφαλιστικά, μόνη δὲν φέρει τὰ προσδοκώμενα ἀγαθά ἀποτελέσματα. Μάλλον, διὰ νὰ προσφέρῃ τις εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἢ τὴν ἐξωτερικὴν δργάνωσιν τῶν ἀσφαλειῶν πολυτίμους δημητρίας, δρεῖλει ἐν πρώτοις νὰ καταρτισθῇ εἰς γενικόν τινα ἐπιστημονικὸν κλάδον (ὡς οἰκονομολόγος, μαθηματικὸς ἢ νομικός), κατόπιν δὲ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν εἰδικὴν τῶν ἀσφαλειῶν ἐπιστήμην.

Ἐπιστήμη καὶ πρᾶξις τῶν ἀσφαλειῶν ἔχουσιν, ἔκάστη κε-

χωρισμένως, νὰ ἐπιλύσωσι σοδερὰ προσβλήματα τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Συμβουλεύομεν δημως ἀμφοτέρας νὰ μὴ ἀκολουθήσωσιν ἔκάστη ἵδιαν δδόν. Διὰ μόνης τῆς ἀμοιβαίας συμπληρώσεως, διὰ τῆς στενῆς αὐτῶν συνεργασίας θὰ ἐπιτευχθῶσιν ἀποτελέσματα ἀγαθά. "Η ἐπιστήμη δρεῖται νὰ ζητῇ τὴν εὐχαίριαν, δπως διαρκῶς εὑρίσκηται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς πράξεως, μελετῶσα τὰς θνάτην, τὰς δυσχερείας, τὰς ἀμφιβολίας καὶ τὰς ἐπιτυχίας τῆς ἀσφαλιστικῆς πρακτικῆς. Αὕτη δ' ἀρ' ἔτέρου δρεῖται νὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ώστε νὰ καταστήσῃ δι' ἔαυτὴν ἐξουηρετικὴν τὴν ἐπιστήμην, χρήσιμον αὐτῆς σύμβουλον καὶ βοηθόν. Παραδείγματα τοιαύτης συνεννοήσεως ἀνέφερα ἀνωτέρω. Σὺν τῷ χρόνῳ βεβαίως καὶ ἄλλα πολλὰ θὰ παρουσιασθῶσι.

Δύναμαι δημως νὰ προσθέσω καὶ τὸ ἔξης: εἰς εὔτυχεστέραν ἐποχὴν ἐνομίσαμεν πάντες ὅτι ἡ ἀποστολὴ ἔκάστου πρακτικοῦ ἡ ἐπιστήμονος ἡτο ἡ διαπάλη πρὸς τοὺς συναδέλφους του, πρὸς δόλοκληρον τὸν σχετιζόμενον πρὸς αὐτὸν κόσμον. Βεβαίως δὲ ἀγών, ὃπὸ τὸν τύπον τοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ ὡς μέσον ἐπιτυχίας ὁ φηλοῦ τινος σκοποῦ, ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς προσόδου. Σήμερον δημως εἰς τὴν πολιτικήν, τὴν οἰκονομικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν καταστασιν, εἰς ἥν εὑρίσκονται ἀπαντα τὰ κράτη, δυνάμεθα νὰ παραλείψωμεν ἐκ τῶν καθημερινῶν γῆμῶν ἐνασχολήσεων τὴν πολυτέλειαν ἔκεινην τοῦ ἀγώνος ὅστις, ἄλλωστε, οὐδένα ἐκπλήροτ σκοπόν. "Οπως καὶ εἰς ἄλλα στύδια δράσεως καὶ ἐργασίας, οὗτως καὶ εἰς τὸν κλάδον τῶν ἀσφαλειῶν δέον νὰ τεθῇ σύμβολον: εἰλικρινῆς σύμπραξις, ἀμοιβαία ὑποχωρητικότης καὶ σύμπνοια. Σύμπνοια μεταξὺ τῶν οἰκονομιολόγων, τῶν μαθηματικῶν καὶ τῶν νομικῶν, μεταξὺ διευθυνόντων τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τῶν ὑπαλλήλων, μεταξὺ τῶν ἐλεγχομένων καὶ τῶν ἐλεγχτικῶν δργάνων, οὐχὶ δὲ διηγώτερον μεταξὺ πράξεως καὶ ἐπιστήμης.

"Ανέφερα ἀνωτέρω τὰ δργανα τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ἐλέγχου. "Αλγθώς εἰς τὸ Γραφεῖον Ἐποπτείας τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως ἀσφαλειῶν παρέχεται ἡ καταλληλοτέρα εὐχαίρια συνεργασίας τῆς ἐπιστήμης μετὰ τῆς πράξεως. Τὸ ἐν λόγῳ γραφεῖον, ἀπαρτιζόμενον ἐκ σεβαστοῦ ἀριθμοῦ ἔξοχων πρακτικῶν καὶ ἐπιστημόνων, είναι ἡ μόνη, ἴσως, κρατικὴ διηρεύσια, εἰς τὰς χειρας τῆς ἐποιας συγκεντρούται πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ ἐπιδειξῃ, δὲ ἀσφα-

λιστικός κλάδος τῆς Γερμανίας. Ἐκεῖ συρρέει καθημερινῶς τὸ πολύτιμον όλικὸν τῆς πρακτικῆς ἐξ ἀποφάσεων, προτάσεων, σκέψεων, αἰτήσεων, ἀμφισβολιῶν καὶ νεωτερισμῶν τῆς ἀσφαλιστικῆς κινήσεως. Ἐκ τοῦ Γραφείου τούτου διαβιβάζονται ἐπίσης πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους τὰ χρήσιμα ἀποτελέσματα τῶν ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων. Αἱ δὲ λίγες σπουδαῖαι ἀνακοινώσεις τοῦ ἐν λόγῳ Γραφείου ἀποδεικνύουσι τρανῶς τὴν ἐν αὐτῷ συντελουμένην ἔργασίαν.

Ἡ εὔτυχῆς ἰδέα τῆς προωθήσεως τῆς ἔργασίας εἰς τὴν ἀσφαλιστικὴν ἐπιστήμην ὑπῆρξε καὶ τὸ κυριώτερον ἐλατήριον. Καὶ ἡ ἰδέα ἔχεινη ἐξυπηρετήθη πλήρως κατὰ τὴν εἰκοσιπενταετὴ δρᾶσιν τῆς Ἑταιρείας, συντελεσασῶν εἰς τοῦτο οὐ μόνον τῶν διαλέξεων, τῶν μαθημάτων καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐκδοθεισῶν αὐτοτελῶν μονογραφιῶν, ἀλλὰ κυρίως τοῦ ἑρόχου περιοδικοῦ τῆς Ἑταιρείας. Εἰς τὴν «Zeitschrift» ταύτην ἐξητάσθησαν ἡ δημοσίᾳ καὶ ἡ ἴδιωτικὴ ἀσφάλεια, τὰ μαθηματικὰ καὶ ἡ στατιστικὴ, ἡ ἱατρικὴ καὶ ἡ κοινωνιολογία, ἡ οἰκονομικὴ καὶ ἡ νομικὴ ἐπιστήμη, μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνδιαφέροντας, τῆς αὐτῆς σαφηνείας καὶ λεπτομερείας. Εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητον, δτι ἡ ἐν τῷ περιοδικῷ τούτῳ συνεργασία τόσων ἐπιφανῶν ἐπιστημόνων καὶ πρακτικῶν, προήγαγε σπουδαῖως τὰς ἀσφαλιστικὰς ἔργασίας καὶ ἀποτελεῖ ἀσφαλὲς ἔχέγγυον τῆς ἀμοιβαίας διδαχῆς καὶ τῆς μελλούσης προσόδου.

DR W. KISCH
[Μετάφρασις H. Ζαρόκωστα]

Η ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Εἰς τῶν σπουδαιοτέρων λόγων τῆς ἴδιαιτέρας ἐμπορικῆς νομοθεσίας είναι ἡ ἀνάγκη τῆς ταχείας λύσεως τῶν ἐμπορικῶν διαφορῶν. Καὶ είναι μὲν βεβαίως ἀληθές, δτι ἡ ἐν τῇ διαδικασίᾳ ταχύτης είναι στοιχεῖον τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης ἐν γένει, διότι καλὴ δικαιοσύνη είναι πρωτίστως: ἡ ταχέως ἀπονεμομένη, ἀλλ᾽, ἐὰν διὰ πρακτικῶν λόγους ἥπαται ἀνέφερτος ἡ διὰ πᾶσαν διαφορὰν ἐπίτευξις ταχύτητος, ἐπιβάλλεται γὰ τὴν ἐπιτευχθῆ τοῦτο

τούλαχιστον εἰς τὰς ἐμπορικὰς διαφοράς, ἐν αἷς ή ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔκχρεμέτης παρακωλύει τὴν δμαλήγ διεξαγωγὴν τοῦ ἐμπορίου καὶ δύναται πολλάκις νὰ ἐπιφέρῃ γενικωτέρους κλονισμούς.

Ἄνεξαρτήτως δμως τῆς ταχύτητος, ή ἐκδίκασις τῶν ἐμπορικῶν διαφορῶν ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ίδια παρ' ήμιν, όπου ή μόρφωσις τῶν δικαστῶν εἰναι δλως μονομερῆς καὶ ξένη πρὸς τὰς ἀναγκαῖας διὰ τὴν ἐπίλυσιν ἐμπορικῶν διαφορῶν οἰκονομολογικάς, τραπεζιτικάς καὶ ἐμπορικᾶς ἐν γένει γνώσεις καὶ δὲν ἐγγυᾶται τὴν κατὰ περιεχόμενον δρθῆν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης εἰς ἐμπορικᾶς ὑποθέσεις. Ἡ ἀνάθεσις ἐν τούτοις τῆς λύσεως τούτων κατὰ πρώτον βαθμὸν εἰς εἰδικὰ τακτικὰ δικαστήρια, τὰ Ἐμποροδικεῖα, τὰ δποτα ἐνομοθετήθησαν διὰ τοῦ δργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ἀποτελούμενα ἐξ ἐνὸς προέδρου νομικοῦ καὶ δύο δικαστῶν ἡ παρέδρων ἐμπόρων (λαμβανομένων κατ' ἕτος μεταξὺ δύο δικαστῶν καὶ τεσσάρων παρέδρων ἐκλεγομένων ἐκ τῶν ἐμπόρων καθ' ὥρισμένην διαδικασίαν), δὲν ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας, κυρίως λόγῳ τῆς ἀτελοῦς μορφώσεως τῶν ἐμπόρων τῆς ἐποχῆς ἡ κείνης καὶ τῆς ἐλλείψεως παρ' αὐτοῖς τῆς συναισθήσεως τοῦ ὕφους τῆς δικαστικῆς λειτουργίας, δι' ὃ καὶ ἐν ἔτει 1887 κατηργήθησαν τὰ Ἐμποροδικεῖα διὰ τοῦ νόμου ΑΥΝΖ', διαγαγόντας τὰς ἐμπορικὰς διαφορὰς εἰς τὴν δρμοδιότητα τῶν Πρωτοδικείων.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αἱ προσηγμειώθεισαι δύο ἀνάγκαια κατέστησαν λίαν αἰσθηταί. Δοθέντος δέ, δτι τὸ ποιὸν τῶν συγχρόνων ἐμπόρων εἰναι πολὺ ἀνώτερον τοῦ τῆς πρώτης πεντηκονταετίας ἀπὸ τῆς ἐπανιδρύσεως τῆς Ἐλλάδος, διότι μεταξὺ αὐτῶν καταλέγονται πλεῖστοι ἐπιστήμονες, ἐν οἷς πολλοὶ καὶ εὐρωπαϊκῆς μορφώσεως, δτι ἐξ ἄλλου τὰ εἰδικὰ Ἐμποροδικεῖα ἱκανοποίουν μὲν τὴν δευτέραν ἀνάγκην, οὐχὶ δμως καὶ τὴν πρώτην: τῆς ταχύτητος, ἐπειδή, πλὴν ἀσημάντου συντομεύσεως τῶν προθεσμιῶν, ή διαδικασία ἐγίνετο κατὰ κανόνα (πλὴν προκειμένου περὶ δικῶν διὰ συναλλαγματικᾶς ἡ ἐμπορικὰ γραμμάτια) καθ' οὓς δρουσ καὶ διὰ τὰς ἀστικὰς ὑποθέσεις, ἐνῷ διὰ τῆς ἀσκήσεως ἐφέσεως καὶ ἀναιρέσεως ή ὑπόθεσις ἐφέρετο εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια (ἀρθρ. 719 Πολ. Δικ.), ἐσημειώθη πλέον ζωηρὰ τάσις οὐχὶ πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὰ καταργηθέντα Ἐμποροδικεῖα, ἀλλὰ πρὸς διαιτητικὴν λύσιν τῶν ἐμπορικῶν διαφορῶν.

Απὸ ἐπόφεως νομοθεσίας ή ἐμπορική διαιτησία δὲν εἶναι βε-
βαίως νέα.⁷ Ήδη δὲ γαλλικές ἐμπορικές κώδιξ, ή κατὰ λέξιν μετά-
φρασις τοῦ δποίου Ισχυσεν ἐν Ἑλλάδι· ὃς ἐμπορικές νόμος ἀμα-
τῷ ἰδρύσει τοῦ Βασιλείου, ὥριζεν εἰς τὰ ςρθρα 51 ἐπ. δτι «πᾶσα
μεταξὺ συνεταίρων διαφορά, πηγάδουσα ἐκ τῆς ἑταίρειας, κρίνε-
ται ἀπὸ διαιτητάς», ἀποκλειομένης τ. ἔ. τῆς προσφυγῆς εἰς τὰ
τακτικὰ διπαστήρια, ὥριζε δὲ καὶ τὴν διαιδίκασιαν τῶν τοιού-
των διαιτητικῶν δικαστηρίων. Ἐκρίθη δμως παγίως, ἀν καὶ
ἐσφαλμένως (διότι αἱ διαιτάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ήσαν εἰδι-
καὶ καὶ, ὡς τοιαῦται, κατίσχυον νεωτέρου γενικοῦ νόμου), δτι δ-
Ἐμπορικές νόμος,— μ' ὅλον δτι ή σήμερον Ισχύουσα ἐπίσημος
μετάφρασις αὐτοῦ ἐκυρώθη διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς 19 Απριλίου 1835,
ἐν φ. ή Πολιτική Δικονομία εἰσήχθη διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς 2 Απρι-
λίου 1834,— εἶναι ἀρχαιότερος τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, διότι
ἡ μετάφρασις τοῦ γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ κώδικος Ισχυεν ζῆδη πρό-
τερον, καὶ συνεπῶς δτι αἱ περὶ διαιτησίας διαιτάξεις ἔκειναι τοῦ
Ἐμπορικοῦ νόμου κατηργήθησαν ὑπὸ τοῦ νεωτέρου νόμου τῆς
Πολιτικῆς Δικονομίας.

Η Πολιτική Δικονομία περιεῖχε τὰς ἑξῆς διαιτάξεις ἐν σχέ-
σει πρὸς τὴν διαιτησίαν.

Α'. Ἐπέτρεπε γενικῶς τὴν κοινὴν συμφωνίᾳ λύσιν πάσης
διευφορᾶς, δυναμένης νὰ λυθῇ διὰ συμβιβασμοῦ, ἐφ' ὅσον ἐν τῷ
συνυποσχετικῷ ἐγγράφῳ σημειοῦνται ἀκριβῶς οἱ διαιτηταὶ καὶ
τὸ ὑποκείμενον τῆς διαιφορᾶς.

Τοῦτο ήρμήνευσεν ἡ κρατοῦσα γνώμη ὡς καθιστῶν ἄκυρον
τὴν λεγομένην «συνυποσχετικὴν δήτραν» (clause compromis-
soire), καθ' ἣν πᾶσα διαιφορὰ μεταξὺ δύο προσώπων εἴτε ἐν γένει
εἴτε ἐξ ὀρισμένου συμβολαίου θὰ λύηται διαιτητικῶς (καὶ ἐντοτε
ὑπὸ διαιτητῶν, ἐν μέλλοντι καθορισθησομένων), ἡ ὡς μεταβάλλον
αὐτὴν εἰς ἀπλοῦν ἔγχυρον προσύμφωνον. Ἀλλὰ καὶ ἡ τελευταῖα
αὕτη ἐρμηνεία ήτο δῶρον ἀδωρον, διότι καθίστα ἀναγκαῖαν τὴν
ἔγερσιν ἀγωγῆς πρὸς σύναψιν συνυποσχετικοῦ, δῆλα δή περιέ-
πλεκε τοὺς διαιδίκους εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα πρὸς ἐπίτευξιν τῆς
εἰς διαιτησίαν εἰσαγωγῆς τῆς διαιφορᾶς. Τοιουτοτρόπως ή διαι-
τησία ἐγίνετο μόνον ἐφ' ὅσον συνεφώνουν ἀμφότεροι οἱ διά-
δικοι μετὰ τὴν γένεσιν τῆς διαιφορᾶς, τοιούτων δὲ διαιτησίων

πρόκεινται: χρηστά παραδείγματα, ίδιως κατά τὰ τελευταῖα ἔτη.

Β'. Καθίστα δυοχρεωτικὴν διαιτητικὴν λύσιν ἐμπορικῶν διαφορῶν μόνον, ἀρκεῖ νὰ ἔξήτε τοῦτο ὁ ἐνάγων κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ ἑγγράφου τῆς ἀγωγῆς (Πολ. Δικ. ἀρθρον 108), δὲν καθώριζεν δμως τὸν τρόπον τοῦ διορισμοῦ διαιτητῶν, ἢν δὲν ἐναγόμενος, μὴ ἐπιθυμῶν τὴν διαιτησίαν, παρέλειπε νὰ ἐκλέξῃ τὸν διαιτητὴν του, ἐφ' δοσον δὲ τὸ ἀρθρον 55 Ἐμπ. N. περὶ διορισμοῦ τῶν διαιτητῶν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐθεωρεῖτο κατηγορημένον, θὰ ἐπρεπε νὰ γίνη δίκη περὶ διορισμοῦ διαιτητῶν. Τόσον λιστά διὰ τοῦτο, δοσον καὶ διάτι δικηγόροι καὶ διάδικοι εἴτε δὲν συνεπάθουν τὸν θεσμὸν τῆς διαιτησίας εἴτε ἐδύσπειστουν πρὸς αὐτόν, δὲν μαρτυρεῖται συχνὴ χρῆσις τῶν σχετικῶν διατάξεων.

Γ'. Ἐπέτρεψεν εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπως εἴτε αὐτεπαγγέλτως εἴτε αἰτήσει διαδίκου τινός, προκειμένου περὶ λογιστικῆς ἐμπορικῆς δίκης, παραπέμπῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς συμβιβαστάς, ἐν ἀποτυχίᾳ τοῦ ἔργου τῶν δποίων (δηλ. αἱ διάδικοι εἰναι ἔλεύ θεροι νὰ δεχθοῦν ἡμὴ τὴν ὑπὸ τῶν συμβιβαστῶν προτεινομένην λύσιν) ἡ ὑπόθεσις, καθ' ὃ μέρος δὲν συνεδιβάσθη, ἐπανέρχεται εἰς τὸ δικαστήριον (Πολ. Δικ. 731). Ἀλλὰ καὶ τῆς διαιτάξεως ταύτης, διὰ τὸ μὴ ὑποχρεωτικὸν τῆς ἀποφάσεως τῶν συμβιβαστῶν, δὲν φαίνεται γενομένη μεγάλη χρῆσις. Τοιουτοτρόπως, ἢν καὶ ἡ Πολιτικὴ Δικονομία δὲν ἥγνόει τὸν θεσμὸν τῆς διαιτησίας, ως ἐκ τῆς φύσεως τῶν διαιτάξεων αὐτῆς δὲν ηύνοηθη ἡ πρόσδοσις τοῦ θεσμοῦ ὑπὸ τὸ χράτος αὐτῆς.

Αἱ εἰς συμβάσεις μεταξὺ Δημοσίου καὶ ίδιωτῶν ἡ ίδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων περιεχόμεναι διαιτητικαὶ δῆτραι, οὕσαι ἔγκυροι, ώς κυρωθεῖσαι, ώς καὶ αἱ διαιτητικαὶ διαιτήσεις, διὰ νόμου, εἰδικὰ ἔχουσαι θέματα, δι' αὐτὰ καὶ μόνα, ώς εἰκός, εἰχον ἐφαρμογὴν καὶ δὲν ἀπησχέλησαν τὸ πολὺ ἐμπορικὸν κοινὸν ἐν ταῖς μεταξὺ ίδιωτῶν διαιφοραῖς.

Τοιουτοτρόπως τὸ πρώτον πραγματικὸν δῆμα πρὸς τὴν διάδοσιν τοῦ θεσμοῦ τῆς διαιτησίας ἐγένετο διὰ τοῦ νόμου 184 τοῦ 1914 περὶ συστάσεως Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων, τοῦ δποίου αἱ σχετικαὶ διαιτάξεις (ἀρθρ. 40-53) ἐτροποιηθῆσαν διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1923 Νομοθ. Διαιτάγματος. Τὰ Ἐμπορικὰ Ἐπιμελητήρια διὰ τῶν ἐκλογίμων

αὐτῶν μελῶν ἀρχικῶν, περὶ τῶν διοίκων εὐλόγως ἔθεωρήθη ὅτι παρέχουν ἔχεγγυα δρθῆσ καὶ ἐντίμου χρίσεως τῶν ἐμπορικῶν διαφορῶν, ὑπῆρξαν τὰ ἕδρύματα, ἐφ' ὧν ὁ νομοθέτης ἡθέλησε νὰ θεμελιώσῃ τὸν θεσμὸν τῆς ἐμπορικῆς διαιτησίας. Πλὴν ἐμπορικῆς τῆς ἐμπιστοσύνης, τὴν ὁποίαν ἔδικταιοῦτο νὰ προσελκύσῃ τὸ Ἐπιμελητήριον διὰ τὴν ἀκριβοδικαίαν ἐπίλυσιν τῶν διαφορῶν, ὁ νόμος παρέσχε καὶ ἄλλας εὐχαλίας, διποτεῖς διαδοθῆ εὑρύτατα μεταξὺ τῶν ἐμπόρων ἢ διαιτητικὴ λύσις τῶν διαφορῶν των :

α') τὰ διαδικαστικὰ ἔγγραφα εἰναι ἀπηλλαγμένα παντὸς τέλους χαρτοσήμου (ἀρθρ. 60 νόμ. 184). Ἡ ἀπόφασις γράφεται εἰς χαρτοσήμον δραχμῆς (σήμερον δραχ. 3, πλέον 0,20 δυνάμει τοῦ νόμου 2749 περὶ ἀναγκαστικοῦ δικείου) καὶ, μόνον ὅταν κηρυχθῇ ἐκτελεστὴ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν, ὑποδάλλεται ἐκ τῶν διτέρων τὸ τέλος τῆς ἐμπορικῆς κλίμακος κατὰ τὸ δι' αὐτῆς ἐπιδικτυόμενον ποσὸν (ἀρθρ. 51).

β') ἐν φὲνώπιον τῶν δικαστηρίων δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀχαρτοσήμαντα ἔγγραφα, συνεπῶς, ὑπαρχόντων μόνων τοιούτων, δέον νὰ διεξάγηται ἢ μακρά, ἐπίπονος, πολυδάπανος καὶ ἐπικλινδυνος μαρτυρικὴ ἀπόδειξις (ἄν τὸ δικαστήριον θελήσῃ νὰ την ἐπιτρέψῃ, καθ' ὃ ἔχει δικαίωμα (ἀρθρ. 304 έδ. 1 Πολ. Δικ.), ἐκτὸς ἂν διάδικος προτιμήσῃ νὰ διοδιληθῇ εἰς τὸ πρόστιμον τῆς ἐκ τῶν διτέρων χαρτοσημάνσεως (ἥτις ἄλλως μετὰ πάροδον ὥρισμένου χρόνου εἰναι πολλάκις ἀδύνατος), εἰς τὴν διαιτητικὴν διαδικασίαν γίνονται ταῦτα δεκτὰ (ἀρθρ. 46,60 νόμου 184).

γ') μόνον ἢ διαιτητικὴ δίκτρα εἰναι ἐνταῦθα ἀπολύτως ἔγκυρος, τὸ δὲ συνυποσχετικὸν εἰς οὐδένα διόρκειται τύπον, ἀλλὰ καὶ δύναται πᾶς ἐμπορος νὰ δηλώσῃ ὅτι διὰ πάσας τὰς διαφοράς του διάγει ἔκυρον εἰς τὴν διαιτητικὴν διαδικασίαν τοῦ Ἐπιμελητηρίου, διπότε διοχρεοῦται νὰ δεχθῇ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐντιδίκου του προτεινομένην διαιτησίαν (ἀρθρ. 40). Ἐννοεῖται, ὅτι ἐν περιπτώσει συμφωνίας δύο ἐμπόρων καὶ ὑπαγγῆς εἰς τὴν διαιτησίαν τοῦ Ἐπιμελητηρίου πασῶν ἢ τῶν ἐξ ὥρισμένου συμβολαίου διαφορῶν των, δοθέντος ὅτι ἡ τοιαύτη συμφωνία εἰναι ἔγκυρος, ἂν δὲ εἴς τῶν διαδίκων, παρὰ ταύτην, ἀπευθυνθῇ εἰς τὰ τακτικὰ

δικαστήρια, ταῦτα, ἐπὶ τῇ ἐπικλήσει τῆς συμφωνίας ὑπὸ τοῦ ἔτερου τῶν διαδίκων, διφέλουν ν' ἀπόσχουν τῆς ἐκδικάσεως τῆς διαφορᾶς·

δ') ἂν τις τῶν διαδίκων θέλῃ ν' ἀποφύγῃ τὴν διαιτησίαν, μὴ διορίζων τὸν διαιτητὴν του, ποιεῖ τοῦτο δὲ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου (ἀρθρ. 44)·

ε') οἱ διαιτηταὶ κρίνουν κυρίως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐμπορικῶν συνηθειῶν, ἐπικουρικῶς δὲ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐμπορικῆς καὶ τῆς ἀστικῆς νομοθεσίας. Δὲν δεσμεύονται ἀπὸ διαδικαστικοὺς κανόνας ἄλλους πλὴν τῶν δριζομένων ὑπὸ τῶν διαδίκων η̄ ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ διαιτησίας τοῦ οἰκείου Ἐπιμελητηρίου, π. χ. διὰ τὸ Ἐπιμελητήριον Ἀθηνῶν Β. Δ. 12 Ἰουνίου 1920, ἀποφανονται δὲ ἐπὶ τῇ βάσει οἰωνδήποτε ἀποδειξεων, ἀκόμη καὶ ἐξ ἴδιας γνώσεως περιστατικοῦ τίνος (!). τοῦτο πλὴν τῆς περιπτώσεως τοῦ πασιδήλου καὶ τοῦ γνωστοῦ τῷ δικαστηρίῳ, ἀποκλείεται ἐγώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, δυναμένων νὰ συμβιβάσωσι καὶ ὑποχρεωτικῶς τοὺς διαδίκους, ἐφ' ὅσον δὲν ἀφηρέθη ῥήτως τὸ δικαίωμα τοῦτο (ἀρθρ. 50), ἐνῷ δὲ σμὸς τῶν συμβιβαστῶν τῆς Πολ. Δικονομίας (ἀρθρ. 124, 125) προϋποθέτει συναίνεσιν τῶν διαδίκων·

Ϛ') η̄ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν δέον νὰ ἐκδοθῇ κατὰ κανόνα ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν, ἀφ' ἣς παρέλαθον τὰ ἔγγραφα (ἀρθρ. 47)·

ζ') κατὰ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως χωρεῖ μόνον ἔφεσις, ἀν δὲν παρηγγήθησαν καὶ ταύτης αἱ διάδικοι, διορισμένους δημως πάντως λόγους, ἀπαγορευομένη, ἰδίως ἂν οἱ διαιτηταὶ ἔχριναν ἐπὶ τῇ βάσει ἐμπορικῶν συνηθειῶν, λόγῳ τυχὸν παραβάσεως αὐτῶν η̄ δὲν ἔχριναν ὡς συμβιβασταὶ (ἀρθρ. 52).

Χάρις εἰς τὰς οὐσιώδεις ταύτας εὐκολίας η̄ διαιτησία τῶν Ἐπιμελητηρίων κατέκτησεν ἔδαφος ταχέως. Ἡδη τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1922 ἐδημοσιεύθη πρώτος πίνακς εἰκοσιν ἑνδὲς ἐμπόρων, δηλωσάντων δτὶ διὰ πάσας τὰς διαφορὰς τῶν μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1924 ἀποδέχονται τὴν διαιτησίαν τοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ εἴτε διαιτητικῶν ῥήτων εἴτε εἰδικῶν συνυποσχετικῶν μέγας ἀριθμὸς ὑποσχέσεων ἡχθη ἐνώπιον τῆς διαιτησίας τῶν Ἐπιμελητηρίων. Βεβαίως παρετηρήθησαν ἀτέλειαι·

(1) Δελτίον Ἐμπ. Ἐπιμελητ. Ἀθηνῶν, ἔτος Γ', τεῦχ. 22 — σελ. 807.

τινες. Εἰδικῶς ἔνιοι τῶν διαιτητῶν, ἐξ ἔκείνων, οἵτινες διωρίσθησαν ύπὲ τῶν διαιδίκων, δὲν κατενόησαν πάντοτε τὴν θέσιν τῶν ὡς δικαστῶν ἀντικειμενικῶν, ἀλλ' ἐθεώρησαν ἐνίστε ἑαυτούς ὡς ἀντιπροσώπους καὶ οἴονει ὑπερασπιστὰς (κάποτε μετὰ φανατισμοῦ) τοῦ διορίσαντος αὐτούς διαιδίκου. Ἐν τούτοις, θελτίωσις παρατηρεῖται: δημόραι, χάρις ἰδίως εἰς τὰς φωτεινὰς πολλάκις παρεμβάσεις τῆς ὑπηρεσίας τῶν Ἐπιμελητηρίων, ἡ δύοπα καταδάλλει: προσπάθειαν διαιταὶσαγωγήσεως τῶν διαιτητῶν, ἐφ' ὅσον δὲν εἰσῆλθον τελείως εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ θεσμοῦ.

Πρὸς ἄρσιν τῶν τοιούτων ἀτελειῶν ἐθεσπίσθη διὰ Νομοθ. Διαιτάγματος ἡ ἐκλογὴ καὶ τρίτου διαιτητοῦ (ἐκτὸς τοῦ ἐπιδιαιτητοῦ), δστις, ὡς φαίνεται, σκοπεῖται νὰ γίναι διευθυντὴς ἡ ἀλλος ὑπάλληλος τοῦ Ἐπιμελητηρίου, ἐν φ ἐξ ἄλλου δ ἀρχικῶς περιωρισμένος ἀριθμὸς τῶν δυναμένων νὰ γίναι διαιτηταὶ ἐκλογήμων μελῶν τοῦ Ἐπιμελητηρίου, ἐπεξετάθη ἐπικινδύνως, ὡς νομίζω, καὶ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἴδεας τῆς ἐμπορικῆς διαιτησίας, ἐπιτραπέντος δπως εἰς τοὺς κατὰ διετίαν συντασσομένους καταλόγους διαιτητῶν περιλαμβάνωνται καὶ μὴ ἐμποροι.

Τέλος, ἡ νομοθεσία καὶ ἄλλως ἐτόνωσε τὸν θεσμὸν τῆς διαιτησίας, ἀφ' ἐνδεικνύεται πρόνοιαν, δπως τὸ τυπικὸν τῶν ἐν τοῖς δυνάμεις τοῦ Νομοθ. Διαιτάγματος τῆς 2 Νοεμβρίου 1923 ἐδρυσμένοις Χρηματιστηρίοις Ἐμπορευμάτων μελλουσῶν νὰ συνάπτωνται χρηματιστηριακῶν συναλλαγῶν, περιλαμβάνην τὴν ἥγιτραν τῆς διαιτητικῆς λύσεως τῶν ἐκείθεν ἀπορρεουσῶν διαφορῶν (θὰ δύνανται φυσικά, ἀν θέλουν, οἱ συμβαλλόμενοι νὰ διαιρέσουν τὴν ἥγιτραν ταύτην), ἀφ' ἐτέρου δέ, καθορίζουσα τὴν ὑποχρεωτικὴν διαιτησίαν διὰ τὰς ἐκ χρηματιστηριακῶν συναλλαγῶν ἐν τοῖς Χρηματιστηρίοις Ἀξιῶν διαφορὰς μεταξὺ χρηματιστῶν καὶ μεσιτῶν ἢ χρηματιστῶν ἢ μεσιτῶν πρὸς ἄλλήλους κάτω μὲν τῶν 5.000 δραχ. ὑπὲ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Χρηματιστηρίου, ἀποφανομένης ἀνεκκλήτως, ἀνω δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου (μέχρι 10.000 δραχ. ἀνεκκλήτως) ὑπὲ τριμελοῦς διαιτησίας, ἀποτελουμένης ἐξ ἐνὸς ἐφέτου καὶ δύο

τακτικῶν μελῶν τοῦ Χρηματιστηρίου, ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ Χρηματιστηριακοῦ Συμβουλίου⁽¹⁾.

Εἰς τὰς προσπαθείας ταύτας τῆς ἐσωτερικῆς νομοθεσίας δέον νὰ προστεθῶσι :

α') ἡ διαιτησία τοῦ ἐν Παρισίοις Διεθνοῦς Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, παρέχοντος τὴν δυνατότητα λύσεως διαφορῶν μεταξὺ ἐμπόρων διαφόρων χωρῶν⁽²⁾,

β') διὰ τοῦ ἀρθρ. 4 τῆς εἰς τὴν συνθήκην τῆς Λωζάνης προσηρτημένης ἀπὸ 24 Ιουλίου 1923 δηλώσεως τῆς Τουρκικῆς ἀντιπροσωπείας περὶ τῆς δικαστικῆς δργανώσεως, ἐπιτρέπονται καὶ θεωροῦνται ἔγκυροι ἐν Τουρκίᾳ δι' ἀστικὰς καὶ ἐμπορικὰς ὑποθέσεις τὰ συνυποσχετικὰ καὶ αἱ διαιτητικὰ δῆται, αἱ δὲ οὕτως ἐκδιδόμεναι διαιτητικαὶ ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται, κηρυσσόμεναι ἐκτελεσταῖ, ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῶν Πρωτοδικῶν, μὴ δυναμένου ν' ἀρνηθῆ τοῦτο, ἀλλὰ μόνον ἢν ἡ ἀπόφασις ἦναι ἀντίθετος εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν⁽³⁾.

Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω διατάξεις δίδουν τὴν ἐλπίδα, διὰ δὲν εἰναι μακρὰν ἡ ἡμέρα, καθ' ἥν τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἡ ἀπασχολῶνται εἰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, τὴν ἐπίλυσιν τῶν διποίων θέλουν ἀναλάβῃ τὰ ἔθνικὰ Ἐπιμελητήρια ἢ τὸ Διεθνές. Πρὸς τοῦτο δημιούργησαν τὴν ἀποκτηθῆται πίστις εἰς τὸν θεσμὸν τῆς διαιτησίας, πρὸς ἐπίτευξιν τῆς διποίας πίστεως εἰναι προϋπόθεσις ἡ εὐρεῖα προπαγάνδα, διενεργουμένη προφορικῶς ἢ ἐγγράφως ὑπὸ τῶν Ἐπιμελητηρίων καὶ ἀλλων ἐμπορικῶν δργανώσεων παρὰ τοῖς ἐμπόροις, ἀφ' ἐνδὸς μὲν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ πεισθῶσιν οὗτοι νὰ ὑποδάλλουν τὰς διαφοράς των εἰς τὴν διαιτησίαν τῶν Ἐπιμελητηρίων, ἀφ' ἑτέρου δέ,

(1) Ἀρθρ. 28 Χρηματιστηριακοῦ Κώδικος, Ν. Δ. 17 Αύγουστου 1923, Ν. Δ. 8 Δεκεμβρίου 1923.

(2) Βλ. κανονισμὸν τῆς 10 Ιουλίου 1922 ἐν Δελτίῳ Ἐμπ. Ἐπιμελητηρίου 'Αθηνῶν, ἔτος Γ'. τεύχ. 8)9 σελ. 597 - 605.

(3) Καὶ παρ' ἡμῖν δυνάμει τοῦ Νόμου δ Πρόεδρος ἀρνεῖται νὰ κηρύξῃ τὴν ἀπόφασιν ἐκτελεστὴν μόνον ἢν στερηται τῶν ἐξωτερικῶν στοιχείων τῆς ἀποφάσεως, ὅπότε τὴν ἐπιστρέψει πρὸς διόρθωσιν, ἢ διὰ ἀντίκειται εἰς νόμους δημοσίας τάξεως.

δσάκις είναι διαιτηταί, νὰ ἔξαίρωνται ὑπεράνω αἰσθημάτων καὶ συμφερόντων εἰς τὸ ψύος ἀληθῶν δικαστῶν. Μόνον διὰ τῆς τοιαύτης ἔξελίξεως τοῦ θεσμοῦ τῆς διαιτησίας οἱ ἐμποροὶ θὰ γίναι δέδαιοι περὶ τῆς ταχείας καὶ δρθῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης εἰς τὰς διαφοράς των, ἃνευ τῆς ὅποιας δὲν δύναται νὰ εὑδοκιμήσῃ τὸ ἐμπόριον.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΑΜΒΕΤΣΟΣ

ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΕΝ ΤΗΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΙ

"Ἐν τῶν κυριωτέρων γνωρισμάτων τοῦ συγχρόνου πεπολιτισμένου Κράτους είναι ἡ προσαρμογὴ τῆς τε γενικῆς, ἀλλ' ἴδια τῆς οἰκονομικῆς αὐτοῦ πολιτικῆς πρὸς τὰς ὑφισταμένας πραγματικὰς οἰκονομικὰς συνθήκας καὶ σχέσεις καὶ τὰς ἐκ τούτων πηγαζούσας ἀνάγκας. Τοῦτο δμως δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ μόνον, ἂν τὰ παρὰ τοῦ Κράτους λαμβανόμενα ἐκάστοτε νομοθετικὰ ἢ διοικητικὰ μέτρα, ἴδια δ' ἔκεινα, ἀτινα ἀναφέρονται εἰς τὴν ρύθμισιν τοῦ οἰκονομικοῦ βίου, ἥνας προϊὸν οὐχ! ἀποκλειστικῆς θεωρητικῆς σκέψεως καὶ κατευθύνσεως, ἀλλ' ἀκριβοῦς μελέτης καὶ γνώσεως τῶν πραγμάτων.

"Ἡ μελέτη δμως αὕτη τῶν πραγμάτων καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ καὶ ἀμερόληπτος διάγνωσις τῶν πραγματικῶν καταστάσεων, αἴτινες πρόκειται νὰ ρυθμισθῶσιν είναι ἔξοχας δυσχερής εἰς τὸ οἰκονομικὸν πεδίον. Οἱ ἐκπροσωποῦντες ἀτομικὰ ἢ δμαδικὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα ἔχουσι τάσιν νὰ παρέχωσιν εἰς τὴν Διοίκησιν τοιαῦτα στοιχεῖα, νὰ ἐμφανίζωσι τὰς πραγματικὰς σχέσεις ὑπὸ τοιαύτην μορφήν, ὡστε τὸ σκοπούμενον νομοθετικὸν ἢ διοικητικὸν μέτρον ν' ἀποδαίνῃ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων μὲν ἔκεινων ἀτινα ἐκπροσωποῦσι, πλειστάκις δμως ἐναντίον τοῦ συμφέροντος τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας.

Εἰς πᾶσαν, ἐπομένως, ἔκδήλωσιν τῆς λειτουργίας τοῦ Κράτους, ἴδιαιτέρως δμως εἰς τὴν οἰκονομικὴν κατεύθυνσιν αὗτοῦ, είναι ἀπαραίτητον, δπως τὸ Κράτος ἔχῃ ἴδια δργανα,

άτινα νὰ ἔχωσι προορισμόν: ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ νὰ ἐλέγχωσι τὰ παρὰ τῶν ἀνταγωνιζομένων οἰκονομικῶν κύκλων παρεχόμενα στοιχεῖα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ νὰ μελετῶσιν ἐξ ίδιας πρωτοδουλίας τὰς ἐκάστοτε οἰκονομικὰς συνθήκας καὶ ἀνάγκας, οὕτως ώστε νὰ παρέχωσιν εἰς τὸ Κράτος ἀκριβῆ καὶ ἀμερόληπτον εἰκόνα αὐτῶν.

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τὸ Κράτος ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ πλείστας πηγάς, ἐξ ὧν δύναται νῦν ἀντλήσῃ τὰς ἀναγκαῖας πληροφορίας πρὸς ρύθμισιν τῆς ἐκάστοτε πολιτικῆς αὐτοῦ. Ἡ κρατικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία παρέχει τὰς γενικωτέρας ἐκείνας πληροφορίας, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν πρώτην δάσιν πάσης ἐνεργείας τοῦ Κράτους. Πλὴν δημοσίας ταύτης καὶ πλεισταὶ ἄλλαι κεντρικαὶ ἢ ἐπαρχιακαὶ ὑπηρεσίαι καὶ ἐπιθεωρήσεις, ὡς καὶ ἔτεραι ἡμικρατικαὶ ἢ ιδιωτικαὶ δργανώσεις χρησιμοποιοῦνται παρὰ τοῦ Κράτους πρὸς συλλογὴν τῶν προσωπικῶν ἐκείνων στοιχείων, ἀτινα ἀφορῶσιν εἰς τὴν γεωργικήν, τὴν διοικητικήν, τὴν ἐμπορικὴν οἰκονομίαν, ἢ καὶ εἰδικοὺς αλάδους αὐτῶν, καὶ ἀτινα ἡ Γενικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία δὲν δύναται, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς, νὰ παράσχῃ. Ἄλλα καὶ εἰδικαὶ ἔρευναι, διενεργούμεναι παρ' ἐπιτροπῶν, καταλλήλως ἀπαρτιζομένων ἐκ θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν εἰδικῶν προσώπων, παρέχουσι, συνήθως, πολύτιμον συμβολὴν εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν γνῶσιν εἰδικῶν θεμάτων καὶ εἰς τὴν δρθῆν ρύθμισιν αὐτῶν.

Ἄλλο ὁ σύγχρονος οἰκονομικὸς δίος δὲν παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν μορμήν οἰκονομικῶν περιωρισμένων ἐντὸς τεταγμένων ἔθνων δρίων, οἰκονομικῶν αὐτοτελῶν καὶ ἀνεξαρτήτων ἀπὸ ἄλλήλων.

Ἡ σύγχρονος διεθνής οἰκονομικὴ ἐπικοινωνία, ἐνταθεῖσα ἐκ τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς βελτιώσεως τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς μεταφορᾶς, εἰχε, τούναντίον, τὸ ἀποτέλεσμα ὅτι ἡ οἰκονομία ἐκάστης χώρας εὑρίσκεται, κατὰ μεγαλείτερον ἢ μικρότερον μέτρον, ἐν σχέσει ἐξαρτήσεως πρὸς τὴν οἰκονομίαν τῶν ἄλλων χωρῶν.

Ἡ μεταβολὴ τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν ἐκάστης. χώρας, ἢ ἡ ρύθμιστικὴ τῆς οἰκονομίας ἐπέμβασις τοῦ Κράτους, δὲν

έπηρεάζει μόνην τὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας ταύτης, οὐλλογή πιδρῷ καὶ ἐπὶ τὴν οἰκονομίαν τῶν ἀλλων χωρῶν.

Ἡ γνῶσις ἑπομένως τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῶν γωρῶν ἔκεινων, μεθ' ὧν χώρα τις εὑρίσκεται εἰς ἐμπορικὴν καὶ γενικωτέραν οἰκονομικὴν ἐπικοινωνίαν, εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς καθοδήγησιν τῆς τε ἴδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τοῦ Κράτους ἐν τῷ προσδιορισμῷ τῆς ἐμπορικῆς καὶ τῆς γενικωτέρας οἰκονομικῆς αὐτοῦ πολιτικῆς.

Τὰ δργανα, ἀτινα ἔχρησιμοποίουν μέχρι τινὸς ἀποκλειστικῶς, χρησιμοποιοῦσι δὲ καὶ σήμερον τὰ Κράτη πρὸς παρακολούθησιν τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ συλλογὴν τῶν ἀναγκαίων πληροφοριῶν πρὸς δύθμισιν τῆς οἰκονομικῆς αὐτῶν πολιτικῆς καὶ καθοδήγησιγ τῶν ἴδιωτικῶν συμφερόντων, εἶναι οἱ πρόξενοι.

Οἱ πρόξενοι εἶναι ἡ τακτικοὶ ἔμμισθοι πρόξενοι, ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους καὶ προερχόμενοι συνήθως ἐκ τῆς διπλωματικῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἢ ἐπίτιμοι ἄμμισθοι πρόξενοι.

Ως σοβαρὰ δργανα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι μόνοι οἱ τακτικοὶ ἔμμισθοι πρόξενοι, καθόσον οἱ ἐπίτιμοι ἄμμισθοι πρόξενοι, ἐκλεγόμενοι μεταξὺ τῶν ὑπηκόων τοῦ Κράτους, ἐν φ διαμένουσι καὶ παρ φ ἔχουσι διαπιστευθῆ, οὕτε τὰς συνθήκας τῆς χώρας, ἢ τιμητικῶς ὑπηρετοῦσι, δύνανται, συνήθως, νὰ γνωρίζωσιν, οὕτε παρέχουσι πλήρη ἐχέγγυα ἀμερολήγτεων δργάνων, σκοπούντων εἰς μόνην τὴν ἔξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τοῦ Κράτους, διπερ ὑπηρετοῦσι.

Τούναντίον οἱ ἔμμισθοι πρόξενοι παρέσχον πολλάκις ἀναμφισβήτητους ὕπηρεσίας ὡς δργανα μελέτης καὶ παροχῆς πληροφοριῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Ἰδίᾳ οἱ πρόξενοι τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους, τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, ἴδιαιτατα δὲ τῆς Ἀμερικῆς, εἴχον κατερθώσῃ νὰ γίναι ἀπολύτως ἐνήμεροι τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῆς χώρας, ἐν ἥ υπηρέτουν καὶ νὰ παρέχωσι πολυτίμους πληροφορίας εἰς τὸ Κράτος καὶ τὴν ἴδιωτικὴν οἰκονομίαν τῆς ἴδιας αὐτῶν χώρας, οὐ μόνον διὰ τῶν συνήθων μηνιαίων ἢ ἐτησίων ἐκθέσεων, ἀλλὰ καὶ διὰ παροχῆς εἰδικῶν πληροφοριῶν δι' οἰκονομικῶν

θέματα της ήμέρας, άτινα θὰ ηδύναντο νὰ ἐνδιαφέρωσι τὸ Δημόσιον ἢ τοὺς αλάδους τῆς παραγωγῆς τῆς χώρας τῶν.

Ἡ ἀποστολὴ δημοσίευσι τῶν ἔμμισθων τούτων προξένων δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν συλλογὴν πληροφοριῶν καὶ τὴν παραχολούθησιν τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῆς χώρας ἐν ἡ ὑπηρετοῦσιν. Ὁ δργανισμὸς τῆς προξενικῆς ὑπηρεσίας ἀναβέτει εἰς αὐτὸὺς πλειστα καθήκοντα, πολιτικά, διοικητικά καὶ δικαστικά ἔτι. Ἡ πολλαπλότης δὲ αὕτη τῶν προξενικῶν καθηκόντων ἔχει τὰς ἔξης συνεπείας :

α') ἀσχολούμενοι οὗτοι εἰς τὰ κύρια αὐτῶν καθήκοντα, ἵδια δὲ τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τῶν ἡμεδαπῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐλάχιστον ἔχουσι διαθέσιμον χρόνον, ἵνα εὑρίσκωνται εἰς διαρκὴ καὶ στενὴν ἐπαφὴν πρὸς τοὺς ἐν ἕκαστῃ χώρᾳ ἐκπροσωποῦντας τοὺς ποικίλους αλάδους τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας, οὕτως ὥστε νὰ καθίστανται ἵκανοι νὰ τηρῶσιν ἕκαστοτε ἐνήμερον τὴν Κυβέρνησιν αὐτῶν περὶ τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῆς χώρας καὶ τῶν παρατηρουμένων τάσεων ἢ τῶν μελετωμένων οἰκονομικῶν μέτρων.

β') ἔνεκα ἀκριβῶς τῆς πολλαπλότητος τῶν καθηκόντων αὐτῶν, οἱ πρόξενοι ἐκλέγονται συνήθως οὐχὶ μεταξὺ τῶν προσώπων ἐκείνων, ἀτινα κέκτηνται ἐπαρκεῖς θεωρητικὰς οἰκονομικὰς γνώσεις καὶ τὴν ἀπαιτουμένην πειραν τῶν οἰκονομικῶν ὑποθέσεων καὶ ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ προέρχονται ἐκ τῆς διπλωματικῆς ὑπηρεσίας καὶ εἰναι συνήθως ἀκατάλληλοι διοἰκονομικὰς ἐρεύνας καὶ παροχὴν ἔξηχριβωμένων καὶ χρησίμων πληροφοριῶν.

γ') οἱ ἔμμισθοι πρόξενοι: σπανίως παραμένουσιν εἰς τὸ αὐτὸν κέντρον ἐπὶ χρόνον ἐπαρκῆ, οὕτως ὥστε νὰ καταστῶσιν ἐνήμεροι τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν, ἀλλὰ μετατίθενται συχνά, ἔνεκα λόγων πολιτικῶν ἢ διοικητικῶν.

"Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων καὶ ἐκεῖ ἔτι ἔνθα καταδάλλεται ἔξαιρετικὴ φροντὶς πρὸς ἐκλογὴν πεπειραμένων καὶ ἵκανῶν προξένων κατεδείχθη ἐνωρὶς ἢ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας αὐτοτελῶν ὑπηρεσιῶν, προσκεκολλημένων συνήθως εἰς τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διπλωματικὰς ἀντιπροσωπείας ἐκάστης χώρας, μὲ

τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τῆς παροχῆς ἀσφαλῶν καὶ ἀμερολή-
πτων οἰκονομικῶν πληροφοριῶν πρὸς χρῆσιν τοῦ Κράτους καὶ
τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας καὶ πρὸς προαγωγὴν ἐν γένει τῶν
οἰκονομικῶν συμφερόντων τῆς ἰδίας αὐτῶν χώρας.

Ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας τοιούτων εἰδικῶν δργάνων ἐν
τῇ ἀλλοδαπῇ, διτινα φέρονται ὑπὸ τὰ διόματα: ἐμπορικοὶ ἀκό-
λουθοὶ, ἐμπορικοὶ πράκτορες, ἐμπορικοὶ σύμβουλοι κλπ. ἔχει ἀ-
ναγνωρισθῇ πρὸ πολλοῦ, ἵδια δμως σήμερον, εἰς τὰ πλεῖστα
Κράτη, ἡ δὲ μέχρι τούτου πετρα τῆς χρησιμότητος τῶν δργά-
νων τούτων ἐδικαίωσε κατ' ἀρχὴν τας προσδοκίας τῶν ὑποστη-
ριζόντων τὸν θεσμὸν αὐτόν.

* * *

Απόπειρα πρὸς δημιουργίαν τοιούτου αὐτοτελοῦς δργάνου
τοῦ Κράτους ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, γίνεται νῦν καὶ ἐν Ἑλλάδι διὰ
τοῦ ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1923 Νομοθετικοῦ Διατάγματος, τοῦ τρο-
ποποιοῦντος καὶ συμπληροῦντος τὸν νόμον περὶ Ἐμπορικῶν
καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων.

Διὰ τοῦ Νομοθετικοῦ τούτου Διατάγματος προσδιέπεται ἡ δη-
μιουργία δύο εἰδῶν τοιούτων δργάνων τῆς οἰκονομικῆς πολιτι-
κῆς τοῦ Κράτους: α') ἐμπορικῶν πρακτόρων, β') ἐμπορικῶν συμ-
βούλων.

Ἐμπορικοὶ πράκτορες δύνανται νὰ διορισθῶσιν οἱ Διευθυν-
ταὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀνεγνωρισμένων Ἑλληνικῶν Ἐμπορι-
κῶν Ἐπιμελητηρίων, ἐφ' ὅσον οἱ Διευθυνταὶ οὗτοι διορίζονται
ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους διὰ Προεδρικοῦ Διατάγματος κατὰ
τὰς προϋποθέσεις τῶν ἀρθρῶν 24 καὶ 15 τοῦ εἰρημένου Νομοθε-
τικοῦ Διατάγματος. Οἱ πράκτορες οὗτοι θεωροῦνται ὑπάλληλοι
τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, μισθοδοτοῦνται δμως
παρὰ τῶν Ἐμπορικῶν Ἐπιμελητηρίων, μὴ ἐπιβαρυνομένου τοῦ
Κράτους ὑπὸ τῶν ἀποδοχῶν αὐτῶν Προσδιέπεται περαιτέρω ἐν τῷ
Νόμῳ τὸ δυνατὸν τῆς μεταθέσεως αὐτῶν εἰς τὸ Ὑπουργείον καὶ
τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν δι' ἑτέρων ὑπαλλήλων τοῦ εἰρη-
μένου Ὑπουργείου.

Αφ' ἑτέρου εἶνα: δυνατόν, κατὰ τὸ ἀρθρ. 20 τοῦ αὐτοῦ Ν.
Δ., νὰ διορίζωνται εἰς κέντρα τῆς ἀλλοδαπῆς, εἰς ἡ δὲν ὑπάρ-

χουσιν Ἑλληνικὰ Ἐμπορικὰ Ἐπιμελητήρια, Ἐμπορικοὶ Σύμβουλοι τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Σύμβουλοι οὗτοι εἰναι ἀμίσθοις καὶ ἐκλέγονται μεταξὺ τῶν εἰς τὰ κέντρα ταῦτα ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων ἐμπόρων ἢ βιομηχάνων.

Καὶ περὶ μὲν τῶν καθηκόντων τῶν ἐμπορικῶν πρακτόρων οὐδὲν ἀναφέρεται ἐν τῷ νόμῳ, ἀφιεμένου εἰς μεταγενέστερα Διατάγματα, κατὰ σύστημα Ἑλληνικόν, τοῦ καθορισμοῦ τῶν καθηκόντων καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν Διευθυντῶν τῶν Ἐπιμελητηρίων, ἐξ ὧν θὰ λαμβάνωνται οἱ πράκτορες. Περὶ δὲ τῶν ἐμπορικῶν Συμβούλων ἀναφέρεται ἐν τῷ νόμῳ διτοι «Καθήκοντα αὐτῶν εἰναι νὰ διαφωτίζωσι τὴν Κυβέρνησιν περὶ παντὸς ζητήματος τῆς ἔδρας των, ἐνδιαφέροντος τὸ Ἑλληνικὸν ἐμπόριον, καὶ ἡ ὑποβολὴ ἐνιαυσίων ἐκθέσεων».

Τὸ Νομοθετικὸν τοῦτο Διάταγμα ἀποτελεῖ προσπάθειαν συνδυασμοῦ ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης, δπως καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀποκτησηγῇ εἰδικὰ δργανα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δι' ὧν νὰ καθίσταται ἐνήμερον τῆς διεθνοῦς οἰκονομικῆς κινήσεως, τῆς ἐνδιαφερούσης τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ἀδυνατίας εἰς ὃν εὑρίσκεται σήμερον τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, δπως φέρῃ τὶς δαπάνας τῆς δημιουργίας ἵδιας πρακτικῆς ὑπηρεσίας πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν

Ο συνδυασμὸς οὗτος κατορθώσται διὰ τῆς δημιουργίας, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀμίσθων ἐπιτίμων συμβούλων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἴδιορρύθμων δημοσίων ὑπαλλήλων, διοριζομένων μὲν ὑπὸ τοῦ Κράτους, μισθοδοτοδέμνων δημιουργίας παρ' ἴδιωτικῶν, ἀλλ' ἀνεγνωρισμένων δργανώσεων.

Αλλ' ἀκριδῶς ὁ συνδυασμὸς οὗτος ἐνέχει σοδαροὺς κινδύνους διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ θεσμοῦ καὶ τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ. Διότι οἱ μὲν ἐπίτιμοι σύμβουλοι, ἐκλεγόμενοι μεταξὺ τῶν ἐνεργῶς ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον ἢ τὴν βιομηχανίαν, καὶ ἐπομένως ἔχοντων ἀπομικὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν διαφοράληπτα δργανα διαφωτίσεως τοῦ Κράτους καὶ καθοδηγήσεως τῆς ἴδιωτικῆς οἰκονομίας. Οἱ δὲ Διευθυνταὶ τῶν ἀνεγνωρισμένων Ἑλληνικῶν Ἐμπορικῶν Ἐπιμελητηρίων θὰ ὑφίστανται, καὶ ἀθελήτως, τὴν ἐπίδρασιν τῶν οἰκονομικῶν δργανώσεων, ἀς, κατὰ κύριον ἔργον, θὰ ὑπηρετῶσι καὶ παρ' ὅν θὰ ἀμείδωνται.

Καὶ εἰναι μὲν ἀληθές, διὰ τὸ Κράτος δὲν θὰ ἔχῃ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ βασίζηται ἀπολύτως καὶ ἀνεξιλέγκτως ἐπὶ τῶν παρὰ τῶν δργάνων τούτων παρεχομένων πληροφοριῶν, δεδομένου δῆμως διει-
αὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλληνικαὶ Πρεσβεῖαι καὶ αἱ Προξενικαὶ
Ὑπηρεσίαι, ὡφ' ὧν τὸν ἐλεγχὸν θὰ διατελῶσιν οἱ ἐμπορικοὶ πράκτορες, δὲν θὰ γῆναι εἰς θέσιν, ὡς ἐκ τῆς συνθέσεως αὐτῶν, νὰ παρακολουθῶσι τὸ ἔργον των, τὸ Κράτος θὰ καταλήξῃ, οὐσιαστικῶς, εἰς τὸ γένος τοῦ ἀρχῆται εἰς τὰς παρὰ τῶν δργάνων τούτων παρεχομένας πληροφορίας καὶ νὰ βασίζῃ, κατὰ μέγα μέρος, ἐπὶ τούτων τὴν ἐμπορικήν του πολιτικήν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, διατελῶσιν, διατελῶσιν, ἐπιτυχίᾳ γῆρας δολο-
κληρωτική ἀποτυχίᾳ τοῦ θεσμοῦ τούτου θὰ ἔξαρτηθῇ ἀπολύτως
ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῶν προσώπων, εἰς δὲ θὰ ἐμπιστευθῇ τὸ Κράτος
τὰς νεοδημιουργηθείσας ὑπηρεσίας.

Κ. Χ. ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ

Η ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ⁽¹⁾

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ

Ἄττια καὶ μορφαι τῆς δυστυχίας. Ορισμὸς τῆς ἀντιλήψεως

I

Ἡ πτωχεία εἰναι μάστιξ, διόποια ἀναφαίνεται εἰς ὅλας τὰς κοινωνίας, εἰς ὅλας τὰς φυλάς, εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας, εἰς πᾶν καθεστώς, δπως καὶ ἄλλαι κοινωνικαὶ μάστιγες. Οσονδήποτε δύψηλότερα καὶ ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν ἴστορίαν, θὰ εὕρωμεν τὰ τέχνη της. "Ολαι αἱ θρησκεῖαι δλων τῶν λαῶν δμιλοῦν διὰ τὸ καθηκόν τὸ ὁποῖον ἔχομεν νὰ βοηθῶμεν τοὺς πτωχούς. Εκ τούτου

(1) Γίνεται χρῆσις τοῦ ὄρου τὸν ὁποῖον καὶ τὸ Κράτος; ἐπισήμως παρεδέχθη, ἀντὶ ἀλλων δῶν φιλανθρωπίας, ἀγαθοεργία, εὐποίησα, συνδρομή, βοήθεια, ἀρωγή, περιθυλψις, πρός ἐρμηνείαν τοῦ γαλλ. assistance.

ἀποδεικνύεται, δτι ὑπάρχει πάντοτε ἀφθονία ἀπὸ αὐτοὺς εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Εἰς δποιονδήποτε μέρος, καὶ εἰς τὰς χώρας αἱ δποῖαι δηιγώτερον εὑρίσκονται εἰς ἐπαρθῆν πρὸς τὸν σημερινὸν πολιτεῖμόν, συναντῶμεν δυστυχεῖς, δυταρούς, ἀποτροπάους, γεμάτους ἀπὸ ἀσθενείας.

Ἐπομένως παντοῦ ὑπάρχει πτωχεία, τῆς ἀποίας τὰ αἰτια εἶναι πολυποίια. Οἰκονομικῶς δημος ἡγθημεν εἰς τὴν σημερινήν, τὴν ἐκτεταμένην αὐτὴν μορφὴν τῆς πτωχείας, ἀπὸ τὰς μεγάλας προόδους, αἱ δποῖαι ἔγιναν ἐξ αἰτιας τοῦ καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς δημιουργηθείσης χρηματικῆς οἰκονομίας εἰς βάρος τῆς φυσικῆς καὶ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας, ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νεωτέρας βιομηχανίας καὶ τὴν διάρρηξιν τῶν παλαιῶν δεσμῶν, οἱ δποῖοι ἥγαναν τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῆς κοινωνίας πρὸς τοὺς χειρώνακτας, παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις τοῦ Leroy Beaulieu, δτι ἡ βιομηχανικὴ πρόοδος συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πτωχῶν.

Τότε ἡρχίσαν νὰ σχηματίζωνται ἐν τῇ κοινωνίᾳ δημάδες, αἱ ἀποίαι ἔπρεπεν ἀποκλειστικῶς νὰ ἤσουν ἀπὸ χρηματικὸν ἔσοδον, τὸ δηποῖον ἄλλωστε δὲν ἦτο, οὔτε ἥδυνατο νὰ ἦτο τακτικόν. Οἱ κατ' οἰκον ἐργάται, οἱ ἡμερομίσθιοι, ἀργότερα δὲ οἱ ἐργάται τῶν ἐργοστασίων, δὲν ἦσαν συσσωματωμένοι: εἰς τὰς παλαιὰς δημάδας τῆς συγγενείας, τῆς οἰκογενείας, τῆς κοινότητος, καὶ δὲν είχον ἀκόμη κατορθώσῃ νὰ ἔννοήσουν δτι ἔπρεπε ν' ἀποτιμεύουν διὰ τὰς στιγμάς, κατὰ τὰς ὀποίας δὲν θὰ ἐκέρδιζον χρήματα. Αἱ οἰκονομικαὶ ἐπαναστάσεις, αἱ νέαι μορφαὶ τῶν βιομηχανικῶν ἐκμεταλλεύσεων, αἱ συνέπειαι τῆς νέας κυκλοφορίας τοὺς προέλαθαν χωρὶς νὰ ἔγιναι προητοιμασμένοι.

Ἐπὶ πλέον, ὅπως ἦσαν ἀφελεῖς, ἀπερίσκεπτοι καὶ ἡμιδάρδαροι, χωρὶς οἰκονομικὴν μόρφωσιν, ζῶντες μὲ τὸ προϊὸν τῆς καθημερινῆς των ἐργασίας, κατέπεσαν περισσότερον εἰς τὸν νέον οἰκονομικὸν κόσμον. Ἡ μέθη καὶ ἡ φιληδονία, τὸ πάθος τοῦ παιγνιδίου καὶ ἡ ὀκνηρία, ἀνεπτύχθησαν περισσότερον. Ἔζων, ὅπως ἄλλοτε, μὲ τὸ προϊὸν τῆς καθημερινῆς των ἐργασίας, ἐνῷ νέα οἰκονομικὴ σύνθεσις ἀπαιτεῖ πρόνοιαν ἐδδομάδων, μηνῶν καὶ ἑτῶν. Τὸ κύριον σημεῖον ἦτο δτι αἱ κατώτεραι τάξεις, μετὰ πολλὰς γενεὰς καὶ πολλοὺς αἰώνας, δὲν υἱοθέτησαν, ὅπως αἱ με-

σαῖς καὶ αἱ ἀνώτεραι, τὰς ἔξεις καὶ τὰς συνηθείας, αἱ δποῖαις ἡσαν οἱ δροὶ τῆς οἰκονομικῆς ὑπάρξεως, οἱ σύμφωνοι πρὸς τὰς νέον χρηματικὸν καθεστώς.

Τοιουτορόπως, δχι μόνον ἀτομα, ἀλλὰ καὶ σημαίνοντα τμήματα κοινωνικῶν τάξεων, εὐχόλως κατανικώμενα εἰς τὴν πάλην περὶ ὑπάρξεως, ή δποῖα ἐγίνετο ἀγριωτέρα, ἐπιπτον εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν καὶ εἶχον ἀνάγκην πλέον τῶν προσπαθειῶν ὥργανωμένης ἀντιλήψεως. Παντοῦ λοιπὸν δπου ἡ δυστυχία, διαδιδομένη, ἐσχημάτισε τάξιν πτωχῶν, παρήχθη δλιγον κατ' ὅλιγον καὶ ἀντίθετος κίνησις. Τοιουτορόπως ἐγεννήθησαν δι οἰκτος, ἐντὸς στενῶν δρίων κατ' ἀρχάς, κατόπιν εὐρύτερον, καθὼς καὶ αἱ παντὸς εἰδους προσπάθειαι πρὸς πρόληψιν τῆς δυστυχίας.

Σήμερον εἰς μόνην τὴν Εὐρώπην περὶ τὰ εἰκοσιν ἔχατομμά· φτια ἀνθρώπων μαστίζει ἡ πεῖνα, ἡ ἀπελπισία, ἡ φρικτὴ δυστυχία, ἡ αἰσχρὰ καὶ ἔξευτελιστικὴ ζωὴ· ὑπάρχει δὲ καὶ ὑπερδιπλάσιος ἀριθμὸς ἔκεινων, οἱ δποῖοι εὑρίσκονται εἰς κατάστασιν γειτονεύουσαν πρὸς τὴν πενίαν.

Τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ, ὅπως εἴπομεν, έχει ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὸ προτὸν τῆς καθημερινῆς του ἐργασίας (!), μέγας δὲ ἀριθμὸς ἐργαζομένων, οἱ δποῖοι γίνονται θύματα δυστυχήματος, περιπίπτει εἰς τὴν δυστυχίαν ἡ ἀφήνει ἀπροστατεύτους ἔκεινους, τοὺς δποίους διατρέψει καὶ συντηρεῖ, δπότε γεννᾶται εὐθὺς ἀμέσως τὸ ζήτημα τοῦ τι θὰ ἀπογίνουν αἱ ἐργατικαὶ ἔκειναι οἰκογένειαι, ἀπὸ τὰς δποῖας λείπει τὸ κυριώτερον αὐτῶν ἕσσοδον. Αὐτὴν είναι ἡ στιγμή, κατὰ τὴν δποίαν πρέπει νὰ ἐπέμβῃ, ἡ Ἀντιληψία, ἣτις είναι δῶρον δικαιολογούμενον μόνον ἀπὸ τὴν ἀνάγκην.

Ἡ σύγχρονος Ἀντιληψίας τῶν πτωχῶν είναι, κατὰ τὸν Schmolier, μεγάλη οἰκονομικὴ καὶ νομικὴ δργάνωσις, δμογενὲς σύνολον διατάξεων, λαμβανομένων, εἴτε ὑπὸ ἐλευθέρων ἑταίρειῶν, εἴτε ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἐπὶ σκοπῷ βοηθείας ἔκεινων, οἱ δποῖοι περιέπεσαν εἰς τὴν ἀνάγκην, καὶ πρὸς προστασίαν αὐτῶν ἀπὸ

(1) Ὁπως προσφύεστατα λέγουν οἱ Ἀγγλοι, from hand to mouth «ἀπὸ τὸ χέρι τὸ στόμα», ἐπίσης δὲ παραστατικώτατα ἐκφράζει καὶ τὸ νεοελληνικὸν «μεροδούλι—μεροφάγι».

τῆς ἐσχάτης πενίας. Θεωρεῖται δὲ ὡς ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ἔθνικής οἰκονομίας.

Ἡ σημερινὴ Ἀντίληψις, γενομένη καὶ ὑποκείμενον ἐπανελημμένων διεθνῶν συνεδρίων ἐν Παρισίοις δις, ἐν Γενεύῃ, ἐν Μιλάνῳ καὶ ἐν Κοπεγχάγῃ, πρωτοστατουσῶν τῆς ἐν Παρισίοις Société Internationale pour l'étude des questions d' Assistance καὶ τῆς δμοίας ἐν Βερολίνῳ, καλεῖται νὰ προσφέρῃ μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, θὰ ἐπιτελέσῃ δὲ ἀκόμη μεγαλειτέρας εἰς τὸ μέλλον, διὰ τὸ δποῖον προετοιμάζει ἀρθρονούν διηγημάτων ἡ ἀνθρωπότης.

II

Εἰς πολιτισμένην κοινωνίαν δὲν δυνάμεθα ν' ἀφήσωμεν ἐν γνώσει ἀνθρώπουν ν' ἀποθάνῃ ἀπὸ πεῖναν. Ἄλλ', ἔὰν πρέπῃ νὰ συντρέχωμεν κάθε δυστυχίαν, δποιαδήποτε καὶ ἢν ἦνται τὰ αἰτιά της, πρέπει ἐπίσης νὰ ζητῶμεν καὶ τὰ μέσα, διὰ τῶν δποίων θὰ ἔλαφρύνωμεν τὰς δλεθρίας συνεπείας αὐτῆς. Διότι δὲν θὰ ὠφέλει εἰς τίποτε νὰ θεραπεύσωμεν τὰ κακά, τὰ δποῖα μας παρουσιάζονται, διανήστρια, τὴν δποίαν ἐφαρμόζομεν, συντελῇ εἰς τὸ νὰ γεννηθοῦν καὶ ἄλλα ἀκόμη σοδαρώτερα. Οἱ δροι, διὰ τοὺς δποίους διανέμονται τὰ βοηθήματα, ἀσκοῦν σπουδαίαν ἐπιρροήν εἰς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν δχι μόνον ἔκεινων οἱ δποῖοι ἔχουν ἀνάγκην, ἀλλὰ καὶ ἔκεινων οἱ δποῖοι ἥμποροι δργάτερα νὰ λάδουν τοιαύτην. Ἐνδιαφέρει παρὰ πολύ, η ἐπιρροὴ αὐτὴ νὰ μὴ ἐπενεργῇ δηλητηριωδῶς καὶ νὰ μὴ μεταδίδῃ νέον μίασμα εἰς τὰ αἰτιά τῆς μάστιγος αὐτῆς, τῆς δυστυχίας, τὰ δποῖα συνδέονται ἀκριβῶς πρὸς τὰς διαθέσεις καὶ τὰς τάσεις μέρους τῶν δυστυχῶν, τοὺς δποίους η μάστιξ αὐτὴ προσβάλλει.

Δι' αὐτό, η βάσις πάσης λογικῆς καὶ ἀληθῶς ὡφελίμου δργανώσεως τῆς Ἀντιλήψεως είναι η διάκρισις μεταξὺ τῶν αἰτίων τὰ δποῖα συνδέονται πρὸς τὰς διαθέσεις καὶ τὰς τάσεις μέρους τῶν δυστυχῶν, καὶ ἔκεινων τὰ δποῖα ἀντιθέτως παρουσιάζουν ἀναντιρρήτως χαρακτήρα δυνατέρας βίᾳς. Ἡ διάκρισις αὕτη, βεβαίως, δὲν είναι εὔκολος, διότι κατ' ἔξαίρεσιν εὑρίσκομεν πτωχούς, τοὺς δποίους πραγματικῶς βαρύνει δλόκληρος η εὐθύνη τῆς δυστυχίας των. Εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις, αἱ οἰκογέ-

νειαι, αἱ δποῖαι δυστυχοῦν, ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀπὸ κακοτυχίαν, προερχομένην ἀπὸ κακᾶς συνηθείας καὶ παρεκτροπάς, ἀπὸ ἀδυναμίαν καὶ ἀπρονοησίαν.

Τὸ περίπλοκον τοῦ προσβλήματος τῆς Ἀντιλήψεως εὑρίσκεται ἀκριβῶς εἰς τὴν δυσκολίαν τῆς θεραπείας τῶν ἀποτελεσμάτων ἐκείνων, διὰ τὰ δποῖα τὸ θύμα δὲν είναι διεύθυνον, χωρὶς δὲ ν ἀναπτυχθοῦν καὶ ξλλα. Ἐπὶ παραδείγματι, αἱ ἀσθενεῖαι καὶ τὰ ἀτυχήματα εὐκολώτερα προσβάλλουν τὸν ἀλκοολικὸν ἢ τὸν ἔγχρατη. Ἡ διακοπὴ τῆς ἐργασίας θίγει τὸν μέτριον ἐργά την εὐθὺς ὡς τὸ ἐργοστάσιον δπου ἐργάζεται είναι ἀνάγκη νὰ ἐλαττώσῃ δλίγον τὸ προσωπικόν του, ἐν φ δ ἐργοστασιάρχης ἀπομακρύνει τοὺς καλλιτέρους του ἐργάτας μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ.

Τὰ αἰτία φαινομένου τόσον διαρκοῦς καὶ κοινοῦ, εἰς πᾶν κοινωνικὸν σύστημα, εἰς πᾶσαν ἐποχήν, εἰς πάντα λαόν, εἰς πᾶν οἰκονομικὸν καθεστώς, είναι πολλαπλὰ καὶ διάφορα κατὰ τάξεις. Ὑπάρχουν ἑξ ἐπαγγέλματος δκνηροί, ἐπαιταί, ἀλῆται, ἐνίστε καὶ ἔγκλημαται, οἱ δποῖοι συστηματικῶς ἀρνοῦνται νὰ ἐργασθοῦν ἢ ἑξ ἀνάγκης δέχονται προσφερομένην ἐργασίαν, τὴν δποίαν ἐκτελοῦν δσον τὸ δυνατὸν χειρότερα. Πολλοὶ συνηθίζουν τὰ παιδιά των ὅχι ἀπὸ ἀνάγκην μόνον, ἀλλά, κατὰ προτίμησιν, εἰς τὴν ἐπαιτείαν καὶ τὴν δκνηρίαν (ἀπὸ ἐδῶ δὲ προέρχεται καὶ η κληρονομικὴ πτωχεία). Ἀπέναντι αὐτῆς τῆς τάξεως, η Ἀντιλήψις πρέπει νὰ συνοδεύηται καὶ μὲ πραγματικὴν τιμωρίαν πρέπει η φυλακὴ καὶ τὸ κρατητήριον νὰ ἐμπνέουν πραγματικὸν φόβον καὶ νὰ μὴ ηγαπεῖσται στιγματίον καταφύγιον, τὸ δποῖον νὰ προφυλάσσῃ καὶ νὰ τρέψῃ τὴν δκνηρίαν, δταν λείπῃ πᾶν ἄλλο μέσον ζωῆς.

Ὑπάρχουν, κατόπιν, οἱ σωματικῶς καὶ οἱ πνευματικῶς ἀδύνατοι, οἱ δποῖοι δὲν ημποροῦν νὰ καταβάλουν τὴν ἀναγκαίαν προσπάθειαν καὶ δὲν ἔχουν τὴν ἀπαιτουμένην κανονικότητα. διὰ νὰ ἐπαρκοῦν εἰς τὰς ἀνάγκας των. Εἰς αὐτοὺς χρειάζεται καποια δοήθεια, ἀλλὰ πολὺ φειδωλή, ἵνα μὴ ἀφαιρεθῇ τὸ ἐλατήριον τῆς ἀνάγκης, χωρὶς τὸ δποῖον θὰ περιπέσουν εἰς πλήρη ἀδιαφορίαν.

Συναντῶμεν, ἔπειτα, τὰ θύματα τῶν ιδίων πταισμάτων, τῶν

ἀδυναμιῶν των καὶ τῆς ἀπρονοησίας των, τοῦ κακοῦ χαρακτήρος, τῆς ὑπερβολικῆς ἀμεριμνησίας καὶ ἐλαφρότητος, τῆς δύχνηρας, τῆς λαιμαργίας, τῆς φιληδονίας, τοῦ ἀλκοολισμοῦ, τὸν ἄνδρα, δόποιος ἔχασε τὴν ὁγείαν του ἀπὸ τὰς καταχρήσεις, ἐκεῖνον δοτίς, χωρὶς νὰ ἔχῃ πόρους, δημιουργεῖ οἰκογένειαν, τὸν γέροντα, δόποιος κατὰ τὴν μακρὰν ἐξάσκησιν ἐπικερδοῦς ἐργασίας δὲν ἀπεταμίευσε τίποτε. Διὲς αὐτοὺς ή Ἀντίληψις πρέπει νὰ ἥγαιναι μεγαλειτέρα, διότι εἰς τίποτε δὲν θὰ χρησιμεύσῃ νά τους ἀφήσωμεν νά ὑποφέρουν ἐξ αἰτίας σφαλμάτων, τὰ δοποῖα εἶναι ἀργά πλέον νὰ ἐπανορθώσουν. "Ἄς εἴχομεν ἐργασθῆ νά τους διδάξωμεν ἐγκαίρως, δπως μὴ ὑποπέσουν εἰς αὐτά.

"Ἐν τούτοις καὶ δι' αὐτοὺς ἀκόμη δ φόδος τοῦ παραδειγματισμοῦ δὲν ἐπιτρέπει νὰ λησμονήσωμεν ἐντελῶς τὴν προέλευσιν τῶν κακῶν ἀπὸ τὰ ὄποια ὑποφέρουν· διότι δὲν θὰ ἥτο οὕτε δικαιοιν, οὕτε φρόνιμον τὸ νὰ παρέχωμεν εἰς ἐκείνους, οἱ δοποῖοι δὲν ἡθέλησαν νὰ καταβάλουν κάθημάιν προσπάθειαν, ἵνα ἐξασφαλίσουν οἱ ἴδιοι τὸ μέλλον των, νὰ προσφέρωμεν θέσιν ἵσην ἡ προτιμοτέρων ἐκείνης, εἰς τὴν δοποῖαν θὰ ἥδυνατο νὰ φθάσῃ ἐ τακτικὸς καὶ προνοητικὸς ἐργάτης τῆς αὐτῆς τάξεως μὲ τὴν ἐπιμελῆ ἐργατικότητά του καὶ τὴν μακρὰν οἰκονομίαν του.

Τέλος, ὑπάρχουν τὰ θύματα τῶν ἀπολύτως ἀδίκων δυστυχιῶν, ὅφειλόμενα, εἴτε εἰς τὴν σύμπτωσιν, εἴτε εἰς πταίσμα ἄλλου· οἱ ἐργάται, ἐστερημένοι πάσης ἐργασίας ἐξ αἰτίας βιομηχανικῆς κρίσεως, τὰ δραγανὰ ἡ τὰ ἔκθετα παιδιά, αἱ χήραι αἱ βαρυνόμεναι ἀπὸ παιδιά, οἱ ἀνάπτηροι ἐκ τοῦ πολέμου καὶ ἐξ ἄλλων διυγχημάτων, οἱ γέροντες, εἰς τοὺς δοποίους ἀστένειαι ἡ οἰκογενειακὰ βάρη κατέστησαν ἀδύνατον τὴν ἀποταμίευσιν, ἡ τῶν δοποίων ἡ ἀποταμίευσις κατεβροχθίσθη εἰς τινὰ καταστροφήν. Πρὸς αὐτὴν τὴν τάξιν, ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς δοποίας οὐδεὶς κίνδυνος πρόκειται νὰ προκύψῃ, ή Ἀντίληψις, ποτὲ δὲν θὰ ἥγαιναι ἀρκετὰ εὔρεται (γενικῶς ἐδῶ πρόκειται περὶ τῆς παροδικῆς πτωχείας, κατὰ τῆς δοποίας τὸ ἀτομον ἡ ἡ δμάς εἰς τὴν δοποῖαν ἀνήκει τούτο, ἥμπορετ νὰ λάβῃ προφυλάξεις τινάς.

III

“Οποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὰ αἰτια τῆς ἀνεπαρκείας τῶν μέσων τῶν δυστυχῶν, τοὺς δύοις ή Ἀντίληψίς πρέπει νὰ συντρέξῃ, εἰναι δυνατὸν νὰ παρουσιασθῇ αὕτη ὑπὸ τρεῖς διαφόρους μορφάς:

α') Ἡμπορεῖ νὰ ἔναι πρόσκαιρος· τοῦτο συμβαίνει ἐταν ἀσθένεια, ἀτύχημα, παρατεινομένη διακοπὴ ἐργασίας η ἀλλεπάλληλοι γεννήσεις, ἔξαιρετικὰ πολιτικὰ γεγονότα, διασπώσι πρὸς στιγμὴν τὸ ίσοζύγιον τῶν ἐσόδων καὶ τῶν ἐξόδων οἰκογενείας τινός, τῆς δύοις ή κατάστασις ἡμπορεῖ ἀμέσως νὰ ἐπαναγίνη κανονική· εἰς αὐτὴν ἐπίσης τὴν τάξιν ἀνήκουν τὰ ἔκθετα, η ἔκεινα, τὰ δποῖα οἱ γονεῖς των δὲν ἡμποροῦν ν' ἀναθρέψουν καὶ νὰ τα διδάξουν τι ἐπάγγελμα.

Κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐπίκαιρος Ἀντίληψίς εἰναι ἰδιαιτέρως ἀποτελεσματική. Διευκολύνοντες τοὺς ἀρρώστους καὶ τὰς λεχαῖδας νὰ νοσηγευθοῦν καὶ ν' ἀναλάβουν, δίδοντες εἰς πενομένην οἰκογένειαν τὰ μέσα νὰ διαφυλάξῃ τὰ πράγματά της, η πώλησις τῶν δύοιων δὲν θ' ἀπέδιδε σχεδὸν τίποτε καὶ τὰ δποῖα δυσκολώτατα θὰ ἡγοράζοντο πάλιν, ἔξασφαλίζοντες εἰς τὰ παιδιά των τὴν πρέπουσαν ἐκπλιδευσιν, ἡμποροῦμεν, μὲ στιγμαίαν θυσίαν, νὰ συγκρατήσωμεν εἰς κανονικὴν κατάστασιν η ἄντεπαναφέρωμεν εἰς αὐτὴν, δυστυχεῖς, οἱ δποῖοι, ἐγκαταλειπόμενοι εἰς τὴν ίδιαν των τύχην, θὰ περιέπιπτον εἰς δυστυχίαν ἀνεπανόρθωτον. Καὶ εἰναι γνωστὸν δτι η δυστυχία τοῦ ἀτόμου συμβάλλει εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ συνόλου, η καὶ, πολλάκις, τὴν δημιουργεῖ ἔκεινη αὐτὴν.

β') Ἡ πτωχεία εἰναι διαρκής, ὅταν ἔχῃ ώς αἰτίαν ἀθεραπεύτους ἀσθενείας, ἀδυναμίαν πνευματικὴν η σωματικὴν καὶ τὸ γῆρας. Τότε δὲν ἀπαιτεῖται στιγμαία βοήθεια, η δποῖα θ' ἀφήσῃ τὸν δυστυχοῦντα νὰ τον βαρύνῃ διαρκῆς ἀνησυχία διὰ τὴν αὔριον, ἀλλ' ἀντίληψίς μακρὰ καὶ κανονική.

γ') Ἡ δυστυχία ἡμπορεῖ νὰ ἔναι κληρονομική, δπότε λαμβάνει τὸ ὄνομα τῆς πενίας. Ὄπαρχουν, ίδιως εἰς τὰ μεγάλα κέντρα, οἰκογένειαι, τὰς δποῖας μακρὰ σειρὰ στερήσεων ἔφερεν εἰς τοιαύτην φυσικὴν καὶ θήτικὴν κατάπτωσιν, ὥστε νὰ ἔχειψη ἀπὸ αὐτὴν πᾶσα ἵκανότητας πρὸς ἵκανοποίησιν τῶν ίδιων των ἀναγ-

κῶν. Ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν η δύναμις, η ἴκανότης, η θέλησις δπως ἐπιδοθεὶν εἰς ταχτικὴν ἔργασίαν, λείπει, συνήθως, ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ζοῦν ἀπὸ ἔργασίας τῆς τύχης, ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν η ἀπὸ τὴν κλοπήν, πάντοτε δεκατιζόμεναι ἀπὸ τὴν δυστυχίαν καὶ πάντοτε αὔξανόμεναι εἰς τὸ κακὸν ἀπὸ τὴν ἀπρονοησίαν των.

Ο πρώτιστος σκοπὸς πάσης φιλανθρώπου δργανώσεως πρέπει νὰ ἔμεινει η παρεμπόδισις ἐκείνων οἱ δποῖοι πλησιάζονταν πρὸς τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νὰ περιπέσουν εἰς ταύτην. Τὸ νὰ κατορθωθῇ δμως νὰ ἔξελθουν ἐξ αὐτῆς ἐκεῖνοι οἱ δποῖοι περιέπεσαν εἰς αὐτὴν, καὶ ν' ἀναλάβουν φυσικῶς καὶ ηθικῶς, εἶναι τὸ δυσκολώτερον, τὸ μᾶλλον ἄχαρι καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὸ μᾶλλον ἄξιον ἐπαίνου ἔργον.

•Αποτελέσματα τῆς ἀντιληψεως.

Ἀπέναντι τῶν τόσων πολλῶν καὶ ποικίλων δυστυχιῶν, τὸ πρῶτον ἔργον τῆς Ἀντιλήψεως εἶναι η ἀνακούφισις ἐκ τῶν κακῶν, τὰ δποῖα αὐταὶ συνεπάγονται, ἀλλὰ συγχρόνως ἐνδιαφέρει, ὥστε η ἀνακούφισις αὐτὴ νὰ μὴ ἔμεινει προσωρινή, τὰ δὲ αἴτια, τὰ δποῖα τείνουν πρὸς διαίωσιν τῆς δυστυχίας, νὰ καταστέλλωνται, ἐφ' ὅσον τὸ δυνατόν.

Η μομφή, η ἐνίστε αἰδεικος καὶ ἐνίστε βάσιμος, τὴν ὁποῖαν οἱ οἰκονομολόγοι ἀποδίδουν εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα καὶ τὴν Ἀντιληφιν εἶναι ὅτι ὑποθάλπουν τὰ αἴτια τῆς δυστυχίας καὶ παράγουν κατ' αὐτόν τὸν τρόπον ἐμμέσως περισσότερα κακὰ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ δποῖα θεραπεύουν ἀμέσως.

Καὶ πρῶτον, λέγουν, η Ἀντιληφις εύνοει τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦ πληθυσμοῦ, διευκολύνουσα τοὺς πτωχοὺς νὰ κάμνουν οἰκογενείας καὶ ν' ἀνατρέφουν πολλὰ παιδιά χωρὶς νὰ ἔχουν τὰ κανονικὰ μέσα. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Μάλθου καὶ τοῦ Ricardo ἐθεώρουν τὸν ὑπερβολικὸν ἀριθμὸν τῶν πρὸς διατροφὴν στομάτων ὡς τὸ κύριον ἐμπόδιον πρὸς καλλιτέρευσιν τῆς τύχης τοῦ δγκου τοῦ πληθυσμοῦ.

Ο Μάλθος, δ ὄνομαστὸς οἰκονομολόγος, φιλέσοφος καὶ κοινωνιολόγος, μέγας δὲ φιλάνθρωπος, τοῦ δποίου η δνομαστὴ θεωρία περὶ πληθυσμοῦ ἐγένετο ὑποκείμενον τόσων συζητήσεων καὶ διαμαχῶν μεταξὺ τῶν οἰκονομολόγων, ὥστε

καὶ σχολαῖ νὰ δημιουργηθοῦν, ἐκ τῆς δυστυχίας ὀρμήθη εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς θεωρίας του. «Δέν εἰμαί, λέγει, ἔχθρὸς τοῦ πληθυσμοῦ... οἱ μόνοι μου ἔχθροι εἰναι τὸ ἐλάττωμα καὶ η δυστυχία. Ἐπιθυμῶ οἱ ἀνθρώποι νὰ γηναι πρῶτον εὐτυχεῖς καὶ κατόπιν πολλοῖ». Συνέστησε πρὸς τοῦτο τὴν ἑργασίαν, τὴν οἰκονομίαν, τὴν ἀγνότητα πρὸ τοῦ γάμου, τὴν ἐντιμότητα διαρκοῦντος τοῦ γάμου καὶ προδιέγραψε τὰ μέσα πρὸς τεχνικὸν περιορισμὸν τῶν γεννήσεων.

Μέμφονται ἐπίσης τὴν Ἀντίληψιν, διὰ τὸ δτὶς ἐμποδίζει τὰ εὐτυχῆ ἀποτελέσματα τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς, η δποὶα θὰ ἔτεινε νά μας ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τοὺς ἀδυνάτους, τοὺς ἀναπήρους, τοὺς ἀνικάνους καὶ διὰ δτὶς ἐμποδίζει τὴν πάλην διὰ τὴν ζωῆν, συντελοῦσα εἰς τὸν ἐκφυλισμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Παρατηροῦν, δτὶς μὲ τὴν ἐκ τοῦ συνόλου τῶν κοινωνικῶν μέσων προαράρεσιν ἔκεινων τὰ δποῖα χρειάζονται διὰ τὴν συντήρησιν τῶν μὴ δυναμένων νὰ ἐπαρκέσουν μόνοι, ἐπιβαρύνει η Ἀντίληψις τὸν ἐνεργητικὸν καὶ ἐργατικὸν πληθυσμὸν μὲ δάρη, τὰ δποῖα ἐμποδίζουν τὴν καλλιτέρευσιν τῆς τύχης του⁽¹⁾.

«Ἀλλη μομφὴ εἶναι δτὶς η Ἀντίληψις ὡθεῖ εἰς τὴν ἀπρονοησίαν.

Καὶ τέλος, δμεγαλεῖτερος κίνδυνος, τὸν δποῖον ἥμπτορει νὰ παρουσιάσῃ η ὑπερβολικὴ ἀνάπτυξις τῆς Ἀντίληψεως εἶναι δτὶς χαλαρώνει τοὺς οἰκογενειακοὺς δεσμούς, οἱ δποῖοι εἶναι η βάσις πάσης κοινωνικῆς δργανώσεως.

Καθ' ην ἥμέραν θὰ νομίσῃ δ ἀνθρωπος δτὶς η πρώτη δοήθεια, τὴν δποίαν πρέπει νὰ ζητήσῃ δυστυχῶν, δὲν θὰ του ἔλθῃ ἐκ τῶν ἰδικῶν του, ἀλλ' ἀπὸ τὰ φιλανθρωπικὰ ἴδρυματα, θὰ ἐπέλθῃ σοβαρὰ προσδοτή εἰς τὴν ἵσχυροτέραν ηθικὴν δύναμιν τῆς ἀνθρωπότητος, τὴν οἰκογένειαν.

(1) Τοῦτο προκειμένου περὶ Δημοσίας Ἀντίληψεως τροφοδοτούμενης ἐκ φόρων καὶ δχιδιὰ πᾶσαν ἀγαθοειδῆς η φιλανθρωπίαν.

Αι μορφαὶ τῆς Ἀντιλήψεως.

Διὰ νὰ λάβωμεν τὰς ἀναγκαῖας προφυλάξεις, πρὸς ἀποφύγην τῶν κινδύνων, τοὺς δποίους ἔξεθέσαμεν, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὰς μορφὰς τῆς Ἀντιλήψεως, αἱ δποῖαι εἰναι: ή καθ' ὅδὸν παρεχομένη, ή κατ' οἶκον καὶ ή εἰς τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰ σχετικὰ ἑδρύματα.

α') 'Η καθ' ὅδὸν βοήθεια, δὲν περιλαμβάνει μόνον τὴν ἐλεημοσύνην πρὸς τὸν ἐπαίτην τὸν δποῖον συναντῶμεν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνην ἥτις γίνεται εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ δίδοντος, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὸ δημαρχεῖον, παντοῦ τέλος δπου δίδομεν χωρὶς πληροφορίας διὰ τὸ πρόσωπον τὸ δποῖον βοηθοῦμεν. 'Η μορφὴ αὐτὴ τῆς βοήθειας εἰναι τυφλή, καὶ ἐπομένως δὲν ἡμποροῦμεν ν' ἀποφύγωμεν τοὺς ἐκτεθέντας κινδύνους. Ἐνθαρρύνει τὴν συστηματικὴν ὀχνηρίαν, ἀφ' οὗ συνήθως δὲν δοιθεῖ τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας, ἵνανδε δ' ἐπαίτης ἔχει ἐνίστε εἰσόδημα ἀνώτερον ἀπὸ τὸ ἡμερομίσθιον καλοῦ ἐργάτου.

Καὶ ή φαινομενικὴ ἀνάγκη ἀπατᾶ. Αἱ προσποιηταὶ ἀσθένειαι, ή ἐγκληματικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν παιδιῶν, εἰναι συχναὶ εἰς τὴν καθ' ὅδὸν βοήθειαν. Πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ δμολογήσωμεν, διε, δταν δίδωμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κάμνομεν γενικῶς περισσότερον κακὸν παρὰ καλόν. «Ο πραγματικὸς φιλάνθρωπος, λέγει δ Μάλθος, δὲν ἀφήνει νὰ γελασθῇ ἀπὸ τὰ φευδῆ φαινόμενα καὶ δὲν ὑποχωρεῖ ἀπὸ ἀδυναμίαν εἰς τὰς ἐνοχλήσεις. Γνωρίζει νὰ διακρίνῃ τὴν πραγματικὴν ἀνάγκην ἢ πὸ τὸ φεῦδος καὶ νὰ ἐπιβάλῃ σιωπὴν εἰς τὸν ἴναιδη ἐπαίτην· ἀλλὰ δέχεται, ἀναζητεῖ καὶ ἀνακουφίζει τὴν ἀληθινὴν πτωχείαν».

«Ο κινδυνος εἰναι διεγώτερος, δταν δίδωμεν εἰδη ἡ ἐλεημοσύνη αὐτὴ ἀνταποκρίνεται καλλίτερα πρὸς τὸν σκοπόν, ίδιως δ' δταν ή κατανάλωσις γίνεται ἐπὶ τόπου. Καὶ αὐτὰ τὰ δειτία, διὰ τὰ οἶκονομικὰ συσσίτια καὶ τὰ ἀσυλα, δπου λειτουργοῦν τοιαῦτα, εἰναι ὑποκείμενον μεγάλης ἐκμετάλλευσεως καὶ κερδοσκοπίας. Οταν δεχώμεθα τὸν καθένα ἀνεξετάστως μέχρις ἔξαντλήσεως τῶν διαθεσίμων πόρων μας, δημιουργοῦμεν πραγματικὰ ἀσυλα, τὰ δποῖα βοηθοῦν τοὺς ἐπαγγελματίας ἐπαίτας νὰ περνοῦν τὰς δυσκόλους στιγμὰς καὶ τους διευκολύνουν εἰς τὴν ἀσκησιν τοῦ εἰδους

αύτοῦ τοῦ φαύλου βίου, συντελοῦντα τοιουτοτρόπως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διαρκοῦς πτωχείας, ἐφ' ὅσον ἡ δημιουργία τῶν δὲν εἰναι ἀφετηρία λογικωτέρας ἀντιλήψεως.

β') Ἡ κατὰ τὸ οἰκονομικὸν ἀντίληψη, ἡ δποτα εἰναι τὸ ἀρχαιότερον, ἀπλούστερον καὶ μᾶλλον ἀνέξιοδον σύστημα, εἰναι ἔκεινη καθ' ἥη παρέχεται βοήθεια εἰς τοὺς δυστυχεῖς μετὰ ἔξετασιν ἐπιτόπιον τῶν δρων τῆς ζωῆς των, ἀφήνονται δὲ αὐτοὶ νὰ ἔξακολουθήσουν μόνοι τὴν διακυβέρνησιν τῆς διπάρξεώς των. Διατελοῦσα ἐν γνώσει τῆς καταστάσεως τῶν δυστυχῶν, ἡμπορεῖ νὰ δώσῃ τὴν βοήθειάν της εἰς μόνους τοὺς ἔχοντας πραγματικὴν ἀνάγκην, προσπαθοῦν δὲ μόνοι ν' ἀντεπεξέλθουν εἰς αὐτήν. Ἐχει τὸ μέγα πλεονέκτημα, δτι δὲν καταστρέφει τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν καὶ δτι παρέχεται ἰδιαιτέρως, ἀνταποκρίνεται δὲ εἰς προσωρινὴν ἀνάγκην ἡ χρησιμεύει πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ημερομισθίου τῶν ἐργατῶν, οἱ δποτοὶ ἐν μέρει κατορθώνουν νὰ κερδίζουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Ἄλλ' ἵνα μὴ ἀσκῆ δηλητηριώδη ἐπίδρασιν, πρέπει ἡ ἔξέτασις νὰ γίνηται σοδαρῶς. Ὄταν αἱ πτωχαὶ οἰκογένειαι ἡμποροῦν νὰ ἐπιτύχουν, ἀπὸ φιλανθρωπικὰ σωματεῖα ἢ ἀπὸ φιλανθρώπους, μικρὰ διαρκῆ βοηθήματα, ἔκαστον τῶν δποτῶν, μεμονωμένως, φάνεται ὡς ἀναγκαῖον συμπλήρωμα, τὸ δὲ σύνολον τῶν δποτῶν ἐπαρκεῖ εἰς δλας των τὰς ἀνάγκας, ἡ συνήθεια νὰ ζοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ τὴν δημοσίαν εὑποιίαν, βιζώνεται εὔκολα καὶ ἐνισχύει τὴν συστηματικὴν καὶ κληρονομικὴν πτωχείαν. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου αὐτοῦ, πρέπει νὰ παρακολουθῶνται ἐκ τοῦ πλησίου ἐκεῖνοι εἰς τοὺς δποτοὺς δίδομεν, διὰ νὰ γνωσθῇ ποιὸν εἰναι τὸ σύνολον τῶν ἐσέδων των, ἀν ἐργάζωνται ἀποτελεσματικῶς ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων των καὶ ἐὰν ἡ προσδαλομένη ἀδυναμία πρὸς ἐργασίαν δὲν χρησιμεύῃ ὡς προσωπικὴς δικηρίας.

Θὰ ἡτο μεγάλη παράλειψις, ἀν δὲν ἀνέφερα περὶ τοῦ συστήματος Elberfeld, τὸ δποτοῖν ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον σημεῖον ἐν τῇ δργανώσει τῆς Ἀντιλήψεως ἐν Γερμανίᾳ. Τὸ σύστημα Elberfeld, δνομασθὲν τοιουτοτρόπως ἐκ τῆς διμωνύμου παρὰ τὸν Ρήγον πόλεως τῆς δυτικῆς Πρωσσίας, δπου ἐγεννήθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1853, ηδύσακιμησεν, δλιγον δὲ κατ' δλιγον διεδόθη εἰς δλας τὰς

μεγάλας πόλεις. Είναι σύστημα 'Αντιλήφεως κατ' οίκον, κατά τὸ δποίον τὰ βοηθήματα διανέμονται ἀπὸ φιλανθρώπους δνομα-
ζομένους ἀντιλήπτορας, οἱ δποίοι περισσικῶς συνέρχονται ἵνα
συσκεψθοῦν περὶ τῆς τάξεως, τὴν δποίαν πρέπει ν' ἀκολουθή-
σουν. Ἐκεῖνο ὅπερ ἰδιαιτέρως χαρακτηρίζει τὸ σύστημα τοῦτο
είναι, δτι ἔκαστος ἀντιλήπτωρ ἐπιβαρύνεται μὲν μικρὸν ἀριθμὸν
οίκογενεῶν, δύο ἢ τριῶν ἐπὶ παραδείγματι, τὰς δποίας πρέπει
νὰ βλέπῃ συχνότατα, τούλαχιστον κατὰ δεκαπενθήμετον, πρὸς
ἔξτασιν τῶν ἀναγκῶν των, πρὸς παροχὴν δοηθημάτων, διὰ τῶν
δποίων νὰ δύνανται ὅχι μόνον νὰ διατηρηθοῦν, ἀλλὰ καὶ νὰ δοη-
θηθοῦν εἰς τὸ νὰ κερδίζουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ πρὸς
παροχὴν συμβουλῶν. Υπὸ τοὺς δρους αὐτοὺς δ ἔλεγχος τῶν
πραγματικῶν ἀναγκῶν κοι ἰδίως ἡ ἡθικὴ ἐπίδρασις διὰ τὴν ἀνύ-
ψωσιν τῶν οίκογενεῶν, αἱ δποίαι παλαίουν πρὸς τὰς στιγ-
μιαίας δυσκολίας, ἀπὸ τὰς δποίας θὰ ἐκινδύνευον νὰ περιπέσουν
εἰς διαρκῆ πτωχείαν, ἀσκετεῖται μὲν ἰδιαιτέρων ἀποτελεσμα-
τικότητα.

Χάρις εἰς τὴν ἔξαίρετον συγχρότησιν καὶ τὸν ζῆλον τῶν
ἀντιληπτέρων, ἀλλὰ καὶ τὴν αὐστηρότητα μὲν τὴν δποίαν διεγέ-
μονται τὰ δοηθήματα, δ ἀριθμὸς τῶν κατ' οίκον δοηθουμένων
πτωχῶν εἰς Elberfeld, δ δποίος ἔρθανε τοὺς 7 οἱο τοῦ πληθυ-
σμοῦ κατὰ τὸ 1853, κατῆλθε σήμερον τούλαχιστον εἰς 2 οἱο, τὰ
δὲ διανεμόμενα δοηθήματα φθάνουν κατὰ μέσον δρον τὰ 140
ἕως 150 φράγκα κατ' ἀτομον ἐτησιως.

Εἰς τὸ σύστημα Elberfeld, χωρὶς δμως τὴν εὑρύτητα αὐ-
τοῦ, βασίζεται καὶ δ δργανισμὸς τοῦ νεοσυστάτου παρ' ήμεν
φιλανθρωπικοῦ σωματείου «Ἄι μικραὶ φίλαι τῷ πτωχῷ»,
μεταφυτευθεὶς ἐξ δμωνύμου εύδοκιμως λειτουρ-
γοῦντος ἐν Ἀγγλίᾳ.

Ἡ διὰ τῆς παροχῆς ἐργασίας βοήθεια ὑπά-
γεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς κατ' οίκον 'Αντιλήφεως. Ἐχει
εἰδικὸν ὑποκείμενον τὴν παροχὴν ἐργασίας εἰς τοὺς δηλώνοντας
ὅτι δὲν ἔχουν τοιαύτην, καὶ εἰς τὴν παροχὴν δοηθεῖας, ἡ δποία
λαμβάνει τὴν μορφὴν ήμερομισθίου. Τὰ δάρη τῆς 'Αντιλήφεως δὲν
ἐλαφρύνονται ἀπὸ τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας, τὴν δποίαν ἡμπο-
ροῦν νὰ παρέχουν οἱ δοηθουμένοι εἰς ἐργοστάσιον, ὅπου χρησι-

μοποιούσην ἐργάτας παντὸς κλάδου, καὶ εἰς ἐργασίαν εὔκολωτάτην δι’ σλους.

Τὸ μέγα πλεονέκτημα, τὸ ὅποιον ἔχει τὸ σύστημα τοῦτο, εἶναι τὸ διτὶ ἐπιβάλλει τὴν ἐργασίαν μέχρι τῆς ἔξευρέσεως καταλληλοτέρας τοιαύτης καὶ διτὶ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀπόδειξις τοῦ διτὸς οἱ βοηθούμενοι δὲν ζητοῦν νὰ ζήσουν εἰς βάρος τῶν ἄλλων χωρὶς νὰ κάμνουν τίποτε.

γ') Τέλος, η τρίτη μορφὴ τῆς Ἀντιλήψεως εἶναι ἔκείνη κατὰ τὴν δποῖαν ἀγαθοεργὸν ἰδρυμα ἀναλαμβάνει τὴν συντήρησιν τῶν περιθαλπομένων ὑπὸ δρους διαβιώσεως τοὺς δποῖους αὐτὸς δργανώνει.

Η διαμονὴ εἰς νοσοκομεῖα καὶ ἰδρύματα ἐπιβάλλεται εἰς δύο περιπτώσεις: πρὸς ἴατρικὴν περίθαλψιν ἀσθενῶν, οἱ δποῖοι ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ ἐπιβλεψιν καὶ ἀπὸ εἰδικὰς φροντίδας, ἢ πρὸς ἐγκάθειρειν τῶν ὄγιῶν ἐπαίτῶν, δπότε η Ἀντιληψίς ἀποδλέπει εἰς τὴν περιστολὴν τῆς ἀγυρτείας καὶ πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ καὶ καταναγκαστικὴν ἐργασίαν. Εἶναι ἐξ τούσου ἀναγκαία διὰ τοὺς γέροντας, τοὺς ἀναπήρους καὶ τὰ παιδιά, τὰ δποῖα δὲν ἔχουν οίκογένειαν. Ἐνίστε δι’ αὐτοὺς η διαμονὴ εἰς τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰ ἰδρύματα δύναται ν’ ἀντικατασταθῇ μὲ τὴν τοποθέτησιν εἰς ξένας οίκογενειας, αἱ δποῖαι τοὺς δέχονται ἀντὶ μικρᾶς ἐπιχορηγήσεως. Τὸ σύστημα αὐτὸς ἐπιτυγχάνει ἰδιαιτέρως διὰ τὰ παιδιά, τὰ δποῖα τοποθετοῦν εἰς χωρικὰς οίκογενειας καὶ ἡμποροῦν κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον ν’ ἀπολαύσουν τὰ ὄγιεινὰ πλεονεκτήματα τῆς ἔξοχικῆς ζωῆς, συνηνωμένα πρὸς τὰ ἥθικὰ πλεονεκτήματα ἀνατροφῆς περίπου οίκογενειακῆς.

Η εἰς τὰ νοσοκομεῖα καὶ τὰ ἰδρύματα παραμονὴ προϋποθέτει τὴν ὑπαρξίαν μεγάλων οίκημάτων, εἰς τὰ δποῖα γέροντες καὶ πολυάριθμοι ἀσθενεῖς νὰ ἡμποροῦν νὰ συγχεντρωθοῦν, καὶ τῶν δποίων ἰδρυμάτων ἡ κατασκευή, ἡ διοίκησις καὶ η συντήρησις προσωπικοῦ στοιχίου πολύ.

Τὸ σύστημα αὐτὸς φέρει εἰς δλιγώτερα ἀτοπα ἡ ἡ κατ’ οίκον βοήθεια. Πολλοὶ το κατακρίνουν, διότι καταστρέφει τὴν οίκογενειακὴν ζωὴν ἔκεινων, οἱ δποῖοι διποδάλλονται εἰς αὐτὸς ἐν τούτοις δμως εὑρίσκονται διπὸ εύνοικοὺς δρους, καθ’ δεσον ἀφορῷ εἰς τὴν θεραπείαν, τὴν συντήρησιν καὶ τὴν βελτίωσιν

των ἄλλως τε γί ἀνάγκη τῆς ἐξ ὄλοκλήρου ἀνταλλαγῆς τοῦ· τρόπου τῆς ζωῆς ἐμποδίζει νὰ προστρέχουν εἰς τὴν φιλανθρωπίαν αὐτοῦ τοῦ εἰδους, χωρὶς πραγματικὴν ἀνάγκην.

Ἐπίσης καταχρίνεται, διότι ἐνισχύει τὴν ἀπρονοησίαν· ἐν τούτοις αὐτὴ ἐνισχύεται πολὺ περισσότερον ἢ πὸ τὰ μεγάλα δοηθήματα, τὰ δποῖα παρέχονται κατ' οἶκον κρυφὰ καὶ χωρὶς τὰ πεινώσεις καὶ ἔξευτελισμούς. Προστρέχοντες, λοιπόν, κατὰ τὰς περιπτώσεις εἰς τὴν κατ' οἶκον ἀντίληψιν, εἰς τὴν εἰς τὰ νοσοκαμεῖα καὶ τὰς οἰκογενείας τοποθέτησιν, ἡμποροῦμεν νὰ βοηθήσωμεν δλας τὰς τάξεις τῶν δυστυχῶν, χωρὶς νὰ ἐνθαρρύνωμεν τὴν δκνηρίαν καὶ τὴν ἀπρονοησίαν.

Τὰ βοηθήματα τὰ δποῖα δίδομεν εἰς τοὺς πτωχοὺς πρέπει· νὰ ἴναι χρηματικὰ γί εἰς εἰδη:

Περὶ αὐτοῦ ὑπάρχουν πολλαὶ γνῶμαι. Ἡ κατ' οἶκον Ἀντίληψις περιλαμβάνει βοηθήματα χρηματικὰ καὶ εἰς εἰδη. Ἡ Ἀντίληψις τῶν ἰδρυμάτων εἰναι κατ' οὐσίαν Ἀντίληψις παρεχομένη εἰς εἰδη. Τὰ χρηματικὰ βοηθήματα, δν καὶ ἔχουν νεωτέραν τὴν καταγωγήν, δὲν εἰναι ἐπιβυμητὸν νὰ γενικεύωνται· τὰ εἰς εἰδη βοηθήματα, καὶ τὰ κατ' οἶκον καὶ τὰ εἰς ἰδρύματα, δεικνύουν πατριαρχικὴν τὴν συντήρησιν τῶν περιθαλπομένων, ἐπὶ τῶν δποῖων ἀσκεῖται εἰδος κηδεμονίας ἐπὶ ἐλαττώσει τῆς πρωσπικῆς των ἐλευθερίας. Αὐτοὶ δὲν ἡμποροῦν οὔτε νὰ καταχρασθοῦν, οὔτε νὰ σπαταλήσουν τὰ βοηθήματα ταῦτα. Ὁ περιθαλπόμενος πτωχὸς ἔχει ἀνάγκην κηδεμονίας· δ μὴ δυνάμενος νὰ βασισθῇ εἰς τὸν ἑαυτόν του, ἔχει χάση συνηθέστατα τὴν ἵκανοτητα τῆς καλῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ χρήματος. Ἀλλως τε, τὰ εἰς εἰδη βοηθήματα, τὰ δποῖα παρέχονται εἰς τοὺς πτωχούς (φάρμακα, ἔνδα, δσπρια, ἀλεύρι κτλ). στοιχίζουν δλιγάτερον, παρὰ ἐὰν αὐτοὶ τα ἐπρομηθεύοντο μόνοι. Τὰ χρηματικὰ βοηθήματα δὲν εἰναι δυνατὸν νὰ ἐμποδισθοῦν εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς τὴν δημοσίαν Ἀντίληψιν, ἀλλ' εἰναι ἀπολύτως εὐεργετικὰ μόνον, δταν οἱ βοηθοῦμενοι ἔχουν ἀκόμη κᾶποιαν ἡθικὴν καὶ οἰκονομικὴν ὑπόστασιν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ σήμερον ἀκόμη, ισχύει 8πως εἰς τὴν δημοσίαν Ἀντίληψιν τὸ ἡμισυ τῶν βοηθημάτων, τὰ δποῖα διανέμονται, παρέχηται εἰς εἰδη. Τὸ αὐτὸ περίπου ἐτηρήθη καὶ παρ' ἥμιν κατὰ τὴν περιθαλψίαν τῶν προσφύγων ἐπὶ τινα καιρόν.

Εἰς τὴν Γαλλίαν, τὰ Bureaux de Bienfaisance, τὰ δργανα αὐτὰ τῆς ιδιωτικῆς φιλανθρωπίας, καλοῦνται νὰ δίδουν δσον τὸ δυνατὸν εἰς εἰδη βοηθήματα εἰς τὰς περιθαλπομένας οίκογενείας.

"Ινα ἔφαρμόσωμεν τὸ καταλληλοτερον σύστημα "Αντιλήψεως, πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸν ἀνάγκατον χρόνον νὰ μελετήσωμεν μὲ προσοχὴν πᾶσαν ιδίαν περίπτωσιν, νὰ την παρακολουθήσωμεν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ν' ἀναζητήσωμεν τὰ μέσα, ὅχι μόνον δπως βοηθήσωμεν τοὺς πτωχούς εἰς τὰς καθημερινάς των ἀνάγκας, ἀλλὰ καὶ ἵνα τοὺς ἐλευθερώσωμεν ἀπὸ τὰς δυσκολίας κατὰ τῶν δποιῶν παλαίουν. Οἱ δύο κύριοι κανόνες, δπως μὲ ἀποτελεσματικότητα γίνηται τὸ καλὸν καὶ μὴ ἐνισχύηται ἡ πενία, είναι :

1ον) συγκέντρωσις τῶν πόρων καὶ ἀσκησις φιλανθρωπίας περιωρισμένης εἰς δλιγάτερα πρόσωπα μὲ ἀποτελέσματα, ἢ εἰς περισσότερα χωρὶς ἀποτέλεσμα:

2ον) ἐπιβολὴ τῆς ἐργασίας, ὅπό τινα μορφήν, ὡς δρου βοηθείας εἰς τοὺς κρινομένους ἕκανον δι' αὐτήν. Διὰ τοῦτο ἡ καθ' δδὸν βοήθεια πρέπει ἀπολύτως νὰ καταδικασθῇ, ἢ δὲ κατ' οίκον νὰ γίνηται μὲ σύνεσιν καὶ διάχρισιν.

Αἱ συστάσεις αὐταὶ γίνονται αἰτίᾳ νὰ κατηγορῶνται ὡς σκληραὶ αἱ διδασκαλίαι τῶν οίκονομολόγων, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν Ἀντιλήψιν. Εἰς τὰ δηματα τῶν πολλῶν θεωρεῖται σκληρότης τὸ νὰ μὴ ἀφήσωμεν νὰ ὀθούμεθα ἀπὸ γενναιόφρονα συμπληθεῖαν πρὸς τοὺς πτωχούς, διότι φαίνεται, δτι ἡ φιλανθρωπία χάγει τὴν χάριν τῆς καὶ τὸ θέλγητρόν τῆς δταν ὑποτάσση τὰς εὑεργεσίας τῆς εἰς ὀρισμένους κανόνας καὶ δταν ξητῷ παρ' ἔκεινων, οἱ δποιοὶ τὰς δέχονται, λογοδοσίαν τῆς χρησιμοποιήσεως αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἡ ἀλήθεια είναι, δτι μόνον ἡ λογικὴ ἡμπορεῖ νὰ διευθύνῃ ωφελίμως τὰς πράξεις μας. Δὲν μειοῦται ἡ φιλανθρωπία δταν λέγωμεν δτι πρέπει νὰ ἐμπνέηται διότι, ἵνα γίνη πραγματικῶς τὸ καλόν, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ δώσῃ τις τὸ χρῆμά του, ἀλλὰ νὰ καταδάλη καὶ τὴν προσοχὴν του καὶ τὰς φροντίδας του, καποτε δὲ καὶ τὰς συμδουλάς του, νὰ ἐπωφελήσται ἀπὸ τὴν ἐπιρροήν, ἡ ὁποία προκύπτει ἀπὸ τὴν εὑεργεσίαν, διὰ νὰ καθοδηγῶνται ἔκεινοι, οἱ δποιοὶ δὲν ἔμαθαν νὰ συμμαρφώνωνται πρὸς τὴν ζωήν τέλος νὰ προσπαθῇ, πρὸ παντός, δπως τὰ παρεχόμενα βοηθήματα εἰς τοὺς δυστυχεῖς μὴ καταντοῦν

βραχείον τῆς ἀδυναμίας των ἢ του ἐλαττώματός των. «Προηγεῖται δημως ἡ βοήθεια τῶν συμβουλῶν», ως λέγει ὁ Μάλθος. «Οταν εὑρισκώμεθα ἐμπρός εἰς ἄρρωστον δυστυχή, ἔστω καὶ ἐξ ὑπαπτότητός του, δ δοποῖς ἔσπασε τὸ χέρι του ἢ τὸ πόδι του ἢ ὑποφέρει ἀπὸ πνευμονίαν ἢ ῥευματισμούς, δὲν είναι ἡ στιγμὴ κατάλληλος νὰ στρέψωμεν τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ του εἴπωμεν δτι δικαίως πληρώνει τὰ σφάλματά του· πρέπει ν' ἔρχεται πληρωμήν νά τον βοηθήσειν καὶ ἀργότερα τὸν νοοτερούμεν». Ο Αἰσωπὸς εἰς τὸν μυθόν του παῖς λουσόμενος λέγει: «ἄλλα νῦν μὲν βοήθει, ὅτερον δὲ σωθέντα μέμφου».

‘Η δημοσίᾳ Ἀντίληψις καὶ ἡ ἰδιωτικὴ ἀγαθοεργία.

‘Η Ἀντίληψις, τὰς μορφὰς τῆς δοπίας ἀπηριθμήσαμεν, προέρχεται ἀπὸ πολλὰς πηγάς. Ἡμπορεῖ

α') νὰ δρειληται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοδουλίαν καὶ νὰ τροφοδοτηται ἀπὸ ἔχουσας δωρεὰς φιλανθρώπων·

β') νὰ δργανώνηται ἀπὸ τὴν δημοσίαν ἀρχὴν καὶ νὰ τροφοδοτηται ἀπὸ φόρους καὶ ἀπὸ τὴν περιουσίαν τῶν προσώπων δημοσίου δικαίου·

γ') νὰ ζητηθῇ συνδυασμὸς τῆς δράσεως τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῆς διοικήσεως.

‘Η Ἀντίληψις, ἡ δοπία πηγάζει ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοδουλίαν, παρουσιάζει δύο σπουδαῖα πλεονεκτήματα. Ἀπὸ τὴν ἐπόψεως τοῦ διοντος, δχι μόνον ἡ ἔχουσας γινομένη θυσία λαμβάνει ἡθικὴν δέξιαν, τὴν δοπίαν δὲν ἔχει, δταν λαμβάνη τὴν μορφὴν τοῦ φόρου, ἀλλ' ἀκόμη καὶ, δταν ἀφαιρίται ἀπὸ τὸ καθαρὸν εἰσάδημα τῶν φιλανθρώπων, δὲν δημιουργεῖ νέας ἐπιβαρύνσεις. Ἀπὸ τὴν ἐπόψεως τοῦ λαμβάνοντος, ἡ δωρεὰ διατηρεῖ ἐλεύθερον χαρακτήρα καὶ δὲν λαμβάνει ἐπίσης εὔκολα τὴν μορφὴν ἀξησφαλισμένης προσόδου, ἡ δοπία ἀποκλείει τὴν πρόνοιαν. ‘Η ἰδιωτικὴ φιλανθρωπία δὲν ἔχει ἀλλως τε κατ' ἀνάγκην τὸν ἀσομικὸν χαρακτήρα, τὸν δοποῖον τῆς ἀποδίδουν καὶ δοτις θὰ περιέχει στενῶς τὴν δύναμιν καὶ ἰδίως τὴν διάρκειαν τῆς ἐνεργείας της.

‘Ημπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ ἰδρύματα, διὰ τὰ ἐποιη ὅι φιλάν-

θρωποι συνενώνουν τὰς προσπαθείας των, δημοσίας τὰ καταστήσουν διαρκέστερα.

Δὲν ήμπορεῖ τις ν^ό ἀμφισβητήσῃ, δτι ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν θρησκειῶν τὰ φιλανθρωπικὰ ἐδρύματα ἀναπτύσσονται περισσότερον θά παρεγνωρίζετο δμως η εὐγενεστέρα ἴδιότης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἢν θρησκεία, δτι ὑπάρχουν μεταξύ καὶ τῶν πιστῶν καὶ τῶν ἀθρήσκων ἀνθρωποι, οἱ δποῖοι κάμινουν τὸ καλὸν πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔξ ἀγάπης μόνον χωρὶς κάμιμίαν ὑστεροδουλίαν. Η ἐμπιστοσύνη, τὴν δποίαν τὰ εὐσεβῆ πρόσωπα παρέχουν φυσικῶς πρὸς τοὺς πτωχούς, οἱ δποῖοι ἐκμεταλλεύονται τὰ φιλόθρησκα αἰσθήματά των, πραγματικὰ η προσποιητά, παραβλάπτει τὴν αὐτηρότητα τῶν ἔξετάσεων καὶ διευκολύνει τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς φιλανθρωπίας ὑπὸ τῶν ἔξ ἐπαγγέλματος ἐπαιτῶν. Εἰκείνο δὲ τὸ δποῖον προσδίδει κυρίως εἰδίκην χαρακτήρα εἰς τὰ ὑπὸ θρησκευτικὴν μορφὴν λειτουργοῦντα φιλανθρωπικὰ ἐδρύματα εἰναι τὸ δτι δ κύριος σκοπός, δ παρ' αὐτῶν ἐπιδιωκόμενος. εἰναι μᾶλλον η ἀσκησὶς φιλανθρωπίας παρὰ η ἔξαλειψὶς τῆς δυστυχίας, η δποία σήμερον εἰναι δ κύριος σκοπὸς τῆς Ἀντιληψεως.

Η ἰδιωτικὴ ἀγαστρία, εἴτε λαϊκή, εἴτε θρησκευτική, ἀσκεῖται κατὰ τρόπον ἀκανόνιστον καὶ χωρὶς διακοπήν. Ιδίως δὲ διανέμει ἀφθονώτερον τὰς ἀγαθοεργίας της εἰς μέρη δποι κατοικήμην πλούσιαι οἰκογένειαι ἐπομένως η εἰς τὰς πόλεις συγκέντρωσις εἰς ἰδιαιτέρας καὶ ἀποιειμιακρυσμένας συνοικίας τῶν περισσότερων πτωχῶν, ἀποτελεῖ ἔνα τῶν κυριωτέρων λόγων, διὰ τοὺς δποίους η ἀνάπτυξις τῶν μεγάλων συγκεντρώσεων ἐλαττώνει τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς ἰδιωτικῆς φιλανθρωπίας. Εξ ἄλλου καὶ τὸ πλήθος τῶν ἐδρυμάτων συντελεῖ πολὺ εἰς τὴν πολλαπλὴν χρησιμοποίησιν τῶν βοηθημάτων, ιδίως δταν τὸ καθέν απὸ αὐτὰ ἀσκῆ τὴν φιλανθρωπίαν του διεσκορπισμένην, οἱ ἐπιτήδειοι δὲ γνωρίζουν νὰ ἐκμεταλλεύνται δλα, διὰ νὰ ζούν χωρὶς κάμιμίαν ἐργασίαν καὶ ν' ἀπορροφοῦν τὰ ἔσοδα, τὰ προωρισμένα διὰ τοὺς πραγματικῶς δυστυχεῖς, ἐκείνους, οἱ δποῖοι, διὰ νὰ τρέχουν ἀπὸ ἐδρύματος εἰς ἐδρυμα, ἀφιερώνουν τὸν καιρόν των πρὸς ἐργασίαν, ἐφ' δσον ἡμποροῦν.

Η Δημοσία Ἀντιληψίας ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ ὑποκείμενον τὴν ἔξαστράλσιν τῆς καλῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ἔσοδων, τὰ δποία

συναθροίζονται χάρις εἰς τὴν ἴδιωτικήν φιλανθρωπίαν. Ἀχριθῶς, ἐπειδὴ ή ἀγαθοεργία εἶναι ἀποτελεσματική μόνον σταν ἀσκῆται μὲ σύστημα, πολλὰ πρόσωπα διατεθειμένα νὰ δίδουν, δὲν ἔχουν τὸν καιρόν, τὴν ἵκανότητα καὶ τὴν ἀναγκαῖαν ἀφοσίωσιν διὰ τὴν ὠφεληματέραν ἀσκησιν τῆς φιλανθρωπίας. Τὸ Κράτος δργανώνει πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ὑπηρεσίας, ἐπως λαμβάνῃ τὰς προσφορὰς καὶ τὰς διανέμῃ, δημιουργεῖ δὲ καὶ εἰδικὰ ἰδρύματα, προοριζόμενα δι’ αὐτὴν ἡ ἔκεινην τὴν τάξιν ἀναγκῶν, ἔχοντα ἴδιαν προσωπικότητα, χωριστὴν περιουσίαν, κατὰ τοιούτον τρόπον, ὥστε οἱ δωρηταὶ νὰ γνωρίζουν, ὅτι τὰ διδόμενα παρ’ αὐτῶν ποσὰ δὲν θὰ συγχωνεύθον πρὸς τὰ γενικὰ ἕσοδα τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους, ἀλλ’ ὅτι θὰ διατεθοῦν πρὸς τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὄποιον προορίζονται.

“Αλλη δψις τῆς Δημοσίας Ἀντιλήψεως εἶναι δ τρόπος μὲ τὸν ὄποιον θὰ συντρέξῃ αὕτη εἰς τὰς ἀπαραιτήτους ἀνάγκας καὶ εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς ἴδιωτικῆς φιλανθρωπίας. Ὁ τρόπος δὲ αὐτὸς εἶναι δ διὰ τοῦ φόρου, εἰς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ διποίου ἀποδίδονται δύο σπουδαῖα ἀτοπα : πρῶτον, ὅτι βαρύνει ἀναποφέύκτως τοὺς ἔργατας ἔκεινους, οἱ δποῖοι ἐπαρκοῦν εἰς τὰς ἴδιας των ἀνάγκας δὲν λαμβάνει μόνον ἀπὸ ἔκεινους οἱ δποῖοι ἔχουν πολλά, ἀλλ’ ἐπίσης καὶ ἀπὸ ἔκεινους, οἱ δποῖοι ἔχουν δλίγα, διὰ νὰ δώσῃ εἰς ἔκεινους, οἱ δποῖοι δὲν ἔχουν τίποτε. Ἐπίσης λαμβάνει ἀπὸ ἔκεινους, οἱ δποῖοι ἀσωτεύουν ἡ ἐγγήρασαν ἐν δικαιορίᾳ. Καὶ δεύτερον, ὅτι τείνει νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἴδιωτικὴν ἀγαθοεργίαν, διότι, δταν οἱ φιλάνθρωποι γνωρίζουν ὅτι, δταν αὐτοὶ λείψουν, τὸ Κράτος θὰ φροντίσῃ δι’ θλασ τὰς ἀνάγκας, τὰς δποίας αἱ θυσίαι των θὰ ἔχουν ώς ἀποτέλεσμα τὸ μόλις νὰ κατορθώσουν νὰ περιθάλψουν τοὺς πτωχούς, καὶ ὅτι ἔξασφαλίζουν, ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὴν συνδρομήν των πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, δ ξηλός των ἀσφαλῶς θὰ ἐλαττωθῇ. Διὰ τοῦτο εἶναι φανερὸν ὅτι δ φόρος φροντίζει διὰ μόνον τὸ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον καὶ ὅτι ἀφήνει μέγα κενὸν μεταξὺ τῆς θέσεως τοῦ φορολογουμένου καὶ τοῦ περιθαλπομένοι, ἐπίσης δὲ μέγα μέρος ἀναγκῶν πρὸς ἵκανοποίησιν ἀπὸ τὴν ἴδιωτικὴν φιλανθρωπίαν, ἡφ’ οὐ ή δημοσία Ἀντιληψις φροντίζει διὰ τὰς πλέον ἐπειγούσας ἀνάγκας.

Η μεταδολή τῆς Ἀντιλήψεως εἰς δημοσίαν ὑπηρεσίαν, συντηρουμένην ἀπὸ τὰ ἀπεριόριστα ἔσσοδα τοῦ φόρου, ἀπαιτεῖ μεγάλην ἐπιφύλαξιν, διότι δίδει κατ' ἀνάγκην εἰς τὰ βοηθήματα χαρακτήρα γενικὸν καὶ καταλληλότατον πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς διαρκοῦς κληρονομικῆς πτωχείας.³ Άφ' ἡς συγμῆς ἡ ἐπίτευξις τῆς βοηθείας δὲν ἔξαρτᾶται ἀπὸ τὴν τυχαίαν συνάντησιν φιλανθρώπου; ἀλλ' οἱ πτωχοὶ εἰναι βέβαιοι δτι, ὅταν κρούσουν τὴν θύραν δημοσίας ὑπηρεσίας τινός, θὰ ἐπιτύχουν τὸ ἀπαραίτητον, ἡ ἐνεργητικότης ἡ δποία προκύπτει ἀπὸ τὸν φόρον τῆς δυστυχίας καὶ ἡ δποία εἰναι τὸ μόνον δπερ ἐπιδρᾷ εἰς πολλὰς φύσεις, κινδυνεύει πολὺ νὰ ἔκλειψῃ.

Παρὰ τοὺς περιορισμοὺς τούτους καὶ τὰς διαφωνίας τῶν ἐπιστημόνων, ὡς πρὸς τὸ ὑποχρεωτικὸν ἡ μὴ τῆς Δημοσίας Ἀντιλήψεως, τὸ κοινωνικὸν καθῆκον τῆς Ἀντιλήψεως τοῦ Κράτους δὲν πρέπει διλγώτερον ν³ ἀναγνωρισθῇ καὶ διακηρυχθῇ, τείνει δὲ σήμερον νὰ ἐπεκταθῇ εἰς δλας τὰς χώρας.

Ἄλλα διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ἡθικοῦ αὐτοῦ καθίκοντος δὲν δημιουργεῖται καὶ δικαίωμα, δὲν δημιουργεῖται δικαστής, ἐνώπιον τοῦ δποίου οἱ πτωχοὶ ημποροῦν νὰ ἔγκαλοῦν τὰς διηρεσίας τῆς Δημοσίας.³ Αντιλήψεως, δταν ἀρνῶνται αὗται νὰ φροντίσουν διὰ τὰς ἀνάγκας των. Αἱ δημοσίαι τῆς Ἀντιλήψεως πρέπει νὰ ἔχουν τὴν ἀναγκαίαν εὑρύτητα πρὸς ἔξαρκίδωσιν τῶν τίτλων καὶ τῶν ἀναγκῶν ἑκάστου, ἐν σχέσει καὶ πρὸς τὰς δυνάμεις τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Τὸ δικαίωμα τῆς ἐργασίας φαίνεται νομιμώτερον τοῦ δικαιώματος τῆς Ἀντιλήψεως.³ Ο ἄργος ἐργάτης δὲν ξητεῖ βοήθειαν, ἀλλὰ μισθόν, εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ δποίου πάλιν ξητεῖ νὰ παράσχῃ ἐργασίαν, διότι ἡ κρίσις, ἐκ τῆς δποίας ὑποφέρει, φαίνεται ὡς δημοσία συμφορὰ προερχομένη ἀπὸ τὸν οἰκονομικὸν δργανισμὸν τῆς κοινωνίας.³ Οταν πλήττη μικρὸν ἀριθμὸν ἐργατῶν, προσδάλλει ἵδιως ἐκείνους οἱ δποίοι δὲν δεικνύουν ζῆλον καὶ ἴκανότητα.³ Οταν ἥναι γενική, ἐπέρχεται μετὰ ἔξαιρετικὰς περιόδους δράσεως καὶ ὑψηλῶν ημερομισθίων, καθ' ὃς ὁ φρόνιμος ἐργάτης κατώρθωσε νὰ κάμη καποιαν ἀποταμίευσιν.³ Άλλο γ κατάστασις αὐτὴ τῆς ἀεργίας παρουσιάζει συνθήστατα χαρακτήρα ἀνωτέρας βίας, ἡ δποία προσδάλλει τὰ ἀθῷα θύματα.

Εύρισκόμεθα τότε εἰς τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὅποιαν ἡ Ἀντίληψις πρέπει νὰ ἐπεμβαίνῃ κατὰ τρόπον ἰδιαιτέρως εὐρύν, ὅπότε καὶ πάλιν δὲν διατηρεῖ δλιγύτερον τὸν χαρακτήρα τῆς Ἀντιλήψεως. Ἐφαρμοζούμενη εἰς τοὺς ὄγκεις πτωχούς, τοὺς δυναμένους νὰ ἔργαζωνται, ὑπὸ τὴν μορφὴν τὴν ἰδιαιτέρως συνιστωμένην, τῆς Ἀντιλήψεως διὰ τὴν ἔργασίας, δὲν ἀλλάζει τὸ εἰδός της, ἐκεῖνο δὲ διπερ λαμβάνει δι βοηθούμενος εἶναι πάντοτε ἐλεημοσύνη καὶ ὅχι ἡμερομίσθιον· διότι ἡμερομίσθιον εἶναι πληρωμὴ ὠφελίμου ἔργασίας, δπου αὐτὴ εἶναι ὠφέλιμος· ἐπομένως δὲν ἡμπορεῖ τὸ Κράτος νὰ ἔχῃ τὰ μέσα ἵνα χρησιμοποιήσῃ σοδαρᾶς τὴν ἔργασίαν τῶν ἔργατῶν δλων τῶν ἐπαγγελμάτων, ἀκριβῶς κατὰ τὴν στιγμὴν καὶ μὲ τὴν ἀναλογίαν μὲ τὴν ὅποιαν ἡ κρίσις τοὺς καθιστᾷ διαθεσίμους. Χρησιμοποιεῖ τότε αὐτοὺς εἰς ὅποιαδήποτε ἔργα, εἰς τὰ ὅποια ἡ ἔργασία των εἶναι ἐλάχιστα παραγωγική, διότι οἱ περισσότεροι εἶναι ἐκτὸς τῆς εἰδικότητός των, καὶ ἐλάχιστα ὠφέλιμος εἰς τὸ Κράτος, διότι τοῦτο τὴν ἐπιβάλλει, χωρὶς νὰ ἔχῃ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀνάγκην ἀπὸ αὐτήν. Ἄλλο ἐνδιαφέρει, δπως ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παρεχομένη ἀντίληψις, ὑπὸ τὸ δνομα τοῦ ἡμερομίσθιου, μείνη κατωτέρα τοῦ τακτικοῦ ἡμερομίσθιου, διὰ ν ἀσχοληθούν οἱ ἔργάται εἰς τὴν εὑρεσιγ σοδαρᾶς ἔργασίας καὶ συντελέσουν εἰς τὸ νὰ δημιουργήθῃ νέα ἕγκησις, ἐστω καὶ μὲ μικρότερον ἡμερομίσθιον, ὥστε νὰ μὴ μένουν εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἡ Δημοσία Ἀντίληψις, περιοριζούμενη εἰς τὰ ὅποδειχθέντα δρια, ἀνταποκρίνεται εἰς λίαν ἐπείγουσαν ἀνάγκην. Ἀνταποκρίνεται ἐπίσης εἰς δημόσιον συμφέρον, διότι ἡ ἀνάπτυξις τῆς πενίας εἶναι αἰτία κοινωνικῆς ἀταξίας, ἡ δποία βλάπτει δλους τοὺς πολίτας. Αἱ οἰκογένειαι καὶ τὰ ἀτομα, τὰ δποία παύουν ἀπὸ τοῦ νὰ δύνανται νὰ ἐπαρκοῦν τακτικὰ εἰς τὰς ἀνάγκας των, πίπτουν δλίγον κατ' διλίγον εἰς πλήρη φυσικὴν καὶ ἡθικὴν ἔξαντλησιν καὶ καταντοῦν εἰς τὸ νὰ δημιουργήσουν ἀχρηστον κοινωνικὴν ὑποστάθμην, ἀπὸ τὴν δποίαν στρατολογοῦνται οἱ ἐγκληματίαι, ἐν φ συγχρόνως ἡ ἀνάπτυξις των δημιουργεῖ ἐστίας μολυσμάτων, εἰς τὰς δποίας ἀναπτύσσονται αἱ ἐπιδημίαι. Ἀσχέτως πρὸς πάσαν φιλανθρωπίαν, τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας τάξεως ἐπιδάλλει τὴν ἐπιδίωξιν τοῦ περιορισμοῦ τῆς πενίας. Βοήθεια ἐγκαίρως δι-

δομένη έμποδίζει έργατικήν οίκογένειαν, προσδαλλομένην ἀπὸ πρόσκαιρον δυστυχίαν, νὰ χάσῃ τὰς τακτικὰς καὶ ἐντίμους συνηθεῖας τῆς, αἱ δποῖαι εἰναι ἡ σωτηρία εἰς τὰς δυσκολίας τῆς ζωῆς.

“Η Δημοσία Ἀντιληψίας εἰναι ἑπίσης ὁ κύριος δρος πρὸς περιορισμὸν τῆς ἀγυρτείας καὶ τῆς ἐπαιτείας· δὲ περιορισμὸς δὲ αὐτὸς εἰναι τὸ ἀποτελεσματικώτερον μέσον πρὸς περιστολὴν τῆς ἐγκληματικότητος. Μεταξὺ τῶν δυστυχῶν, οἱ δποῖοι ἔκλιπαροιν τὴν φιλανθρωπίαν τῶν διαδατῶν ἡ ἑκείνων οἵτινες ζητιανεύουν ἀπὸ θύρας εἰς θύραν, πόσοι δὲν χάνουν πᾶσαν ἡθικὴν ἀρχὴν ἔνεκα τῶν διαρκῶν ἐκφοβισμῶν καὶ τῶν ἑξευτελισμῶν καὶ καταντοῦν νὰ ζοῦν ἀπὸ μικροχλοπάς, ἐως ὅτου διαπράζουν καὶ βαρύτερα ἐγκλήματα.

‘Η Δημοσία Ἀντιληψία.

Μορφὴ Δημοσίας Ἀντιληψίεως ἐν Ἑλλάδι εἰναι ἡ περίθαλψίς τῶν ἀπόρων οίκογενειῶν τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν καταστάτω· ἀνικάνων.

“Ανηγέρθησαν περίπτεροι εἰς πολλὰ σημεῖα τῶν Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας, τὰ δποῖα παραχωροῦνται ὑπὸ ωρισμένους δρους, εἰς τοὺς ἀνικάνους τραυματίας, κατεδλήθη δὲ φροντίς διὰ τὴν ἑξεύρεσιν ἐργασίας εἰς τοὺς δυναμένους νὰ ἐργάζωνται, μὲ χρηματικὴν ἀναπλήρωσιν, ἐν τινι μέτρῳ, τῆς ἀδυναμίας τῆς χορηγήσεως μεγαλειτέρου ἐπιδόματος· ἐτοποθετήθησαν τραυματίαι τινὲς ὡς γραφεῖς, ἄλλοις ὡς θυρωροῖ ἡ φύλακες ἐταιρειῶν ἡ ἰδιωτῶν καὶ ὑπηρέτριαι, εἰς σχολεῖα ἡ συλλόγους, χήραι πεσόντων ἄλλα καὶ τὸ Κράτος, δι’ εἰδικῶν διατάξεων εἰς ωρισμένους νόμους, ἔδωκεν ἰδιαιτέραν προτίμησιν εἰς τοὺς τραυματίας τῶν πολέμων προκειμένου περὶ καταλήψεως θέσεων, ὑπηρετικῶν ἴδιως, εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας.

“Ἐν βλέμμα εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους μᾶς δίδει εἰκόνα τῆς ὑπὸ αὐτοῦ ἀσκουμένης Ἀντιληψίεως διὰ τῶν παντοειδῶν ἐπιχορηγήσεων, τὰς δποίας κατ’ ἔτος τοῦτο παρέχει εἰς φιλανθρωπικὰ ἴδρυματα καὶ τὴν δποῖαν ἐπὶ πλέον ἀσκεῖ καὶ διὰ τῆς καλλίτερον ωργανωμένης Ὑγιεινῆς Ἀντιληψίεως, ἥτοι διὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτωμένων ἴδρυμάτων τῆς δημοσίας ὑγείας, δποῖα

είναι : Τό, όν μή ξνώτερον, ἐφάμιλλον δμως πρὸς τὰ ἐν Εὐρώπῃ τοῦ εἶδους του, Νοσοκομεῖον Συγγροῦ, τὸ Μαιευτήριον, τὸ Φρενοκομεῖον. Κερκύρας, τὸ Δημόσιον Ψυχιατρεῖον, τὸ Λυσσιατρεῖον καὶ τὸ Δαμαιδοκομεῖον, νοσοκομεῖα εὐλογιώντων, λεπροκομεῖα, ἀπολυμαντήρια, τὰ πανεπιστημιακὰ ἰδρύματα καὶ αἱ ακλινικαὶ.

Ἐκεῖνο δμως δπερ ἀποτελεῖ ἀξιοσημείωτον σταθμὸν ἐν τῇ ἔξελιξει τῆς Δημοσίας Ἀντιλήψεως καὶ Προνοίας ἐν Ἑλλάδι, εἰναι οἱ ἐργατικοὶ νόμοι, οἱ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ψηφισθέντες : ὁ περὶ πληρωμῆς ἡμερομησθίων τῶν ἐργατῶν καὶ μισθῶν ὑπηρετῶν καὶ ὑπαλλήλων, διὰ τοῦ δποίου νόμου ἰδρύεται καὶ ταμεῖον προνοίας ὁ περὶ κανονισμοῦ χρονικῶν δρίων ἐργασίας· ὁ περὶ ἐργασίας γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων καὶ, δ νεαρώτερος καὶ σπουδαιότερος, ὁ περὶ εὐθύνης πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἐξ ἀτυχήματος ἐν τῇ ἐργασίᾳ παθόντων ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων, δστις νόμος, εἰδικῶς, ἀποτελεῖ λαμπρὰν σελίδα προόδου καὶ ἀπολιτισμοῦ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ νομοθεσίᾳ καὶ διὰ τοῦ δποίου προστατεύεται τὸ κεφάλαιον τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ὁ δὲ ἐργάτης καὶ ἡ οἰκογένειά του δὲν καταλείπονται εἰς τὰ φιλάνθρωπα αἰσθήματα τοῦ ἐργοδέτου βιομηχάνου μόνου.

Ἐτερον βῆμα προόδου ἐν τῇ Δημοσίᾳ Ἀντιλήψει είναι τὸ δτὶ ὁ «περὶ Σωματείων» 281 νόμος, ἀφιερώνει ὀλόκληρον τὸ β' κε φάλαιον αὐτοῦ εἰς τὰ ἀλληλοδοθητικὰ σωματεῖα, διν ἔκαστον προτίθεται ἔνα ἡ πλείονας τῶν ἐπομένων σκοπὸν : Νὰ παρέχουν εἰς τὰ μέλη ἡ καὶ τὰς οἰκογενεῖας των ἱατρικὴν περίθαλψιν ἢ καὶ φάρμακα ἐν περιπτώσει νόσου καὶ τραυμάτων, προσκαίρου ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν, γεννήσεως τέκνου, ἀσργίας, ἀσθενείας ἡ θανάτου ζώων ἡ θεομηνίας νὰ καταβάλλουν τὰς δαπάνας τῆς κηδείας τῶν μελῶν νὰ παρέχουν χρηματικὰ βοηθήματα εἴτε ἐφ ἄπαξ εἴτε ὑπὸ τύπου συντάξεως εἰς μέλη ἀνίκανα πρὸς ἐργασίαν ἔνεκα γήρατος, δυστυχήματος, ἡ νόσου, καὶ εἰς οἰκογενεῖας ἀποβιωσάντων μελῶν νὰ παρέχουν δάνεια εἰς ἔκαστον μέλος καὶ νὰ συντελοθν εἰς τὴν ἥθικήν, τὴν πνευματικήν καὶ τὴν οἰκονομολογικήν μόρφωσιν τῆς ἐπαγγελματικῆς αὐτῶν τάξεως, ἡ νὰ βοηθοθν τὰ μέλη πρὸς ἀπόκτησιν ἐργαλείων τοῦ ἐπαγγέλματος των.

Εἰς τὴν σημερινὴν κρίσιμον κατάστασιν, τὴν δποίαν καὶ ἡμεῖς ὑπὸ ἔξαιρετικὰς συνθήκας μετὰ τῶν πολλῶν διερχόμεθα, τὸ Κρά-

τος συναισθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἐνισχύσῃ δλοκλήρους κοινωνικὰς τάξεις, αἱ δποῖαι ἀπεστερήθησαν ἔνεκα τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως, τῆς συνήθους των ἐργασίας καὶ ἐπομένως καὶ τῶν μέσων τῆς ζωῆς, καὶ μεριμνᾷ πρὸς ἔξοικονόμησιν τοδιάχιστον τοῦ ἐπιουσίου των διὰ τῆς κατασκευῆς δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων, ἐφαρμόζον οὕτω τὴν μορφὴν τῆς Ἀντιλήψεως τὴν διὰ τῆς παροχῆς ἐργασίας.

Προνοεῖ περὶ συστάσεως γραφείων ἐργασίας, τὰ δποῖα θὰ ἔχουν σκοπὸν τὴν ἔξεύρεσιν ἐργασίας εἰς τοὺς ἐργάτας καὶ τὰς ἐργάτιδας δλων τῶν ἐπαγγελμάτων, ἀφ' οὗ προηγουμένως, δι' εἰδικῶν συνεργείων καταλλήλων, ἔκαμε λεπτομερῆ ἀπογραφὴν τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν ἐργατίδων καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ τῆς οἰκογενειακῆς καταστάσεως αὐτῶν.

Καὶ τέλος, πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς δημοσίας καὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἀντιλήψεως δημιουργεῖ εἰδικοὺς πόρους καὶ δλόκληρον Ὑπουργείον.

Σχεδὸν πάντα τὰ μέτρα ταῦτα πρὸς δημιουργίαν πόρων καὶ οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἀντιλήψεως, προετάθησαν ύπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Α. Μπασιᾶ διὰ νομοσχ. περὶ συστάσεως ταμείου Δημοσίας Ἀντιλήψεως μετ' ἄλλων προτάσεων κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος ἡ δποῖα ἐγένετο καὶ ἀντικείμενον ἀνακοινώσεως, κατὰ τὸ 1910, εἰς τὸ ἐν Βρυξέλλαις συνέδριον τῶν Sciences Administratives.

Ἡ Δημοτικὴ Ἀντίληψις, ἡ τόσον εὐδοκίμως δρῦσα εἰς δλον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, παρὸ ἥμιν ἀκολουθεῖ τὰ ἵχνη τῆς Δημοσίας Ἀντιλήψεως, ἐπικουροῦσα καὶ αὐτή, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐκ τῶν δημοτικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν πόρων τὰ κατὰ τόπους φιλανθρωπικὰ ἐδρύματα.

Ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἡ Ἀντίληψις ἐνηργεῖτο διὰ τῶν Κοινοτήτων καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Αἱ κοινοτικαὶ Ἐπιτροπαὶ ἀγέθετον εἰς ωρισμένον πρόσωπον τὴν συλλογὴν ἔρανων πρὸς συντήρησιν τῶν φυλακισμένων καὶ ἀπελευθέρωσιν τῶν διὰ μικρὰ χρέη κρατουμένων ἐπίσης δ' ἀνέθετον καὶ τὴν καθημερινὴν προμήθειαν ἀρτων εἰς τοὺς αὐτοὺς φυλακισμένους καὶ τὴν διανομὴν τοῦ πλεονάζοντος εἰς τοὺς λοιποὺς πτωχοὺς τῆς Κοινότητος, οἱ δποῖοι περιεθάλποντο εἰς τὰ κελλία τῶν Ἐκκλησιῶν.

Συστηματικῶρον ἡσκεῖτο ἡ φιλανθρωπία εἰς τὴν Ἡπειρον,

χάρις εἰς τὰς δωρεάς μεγάλων φιλανθρώπων, ἐκ τῶν δποίων ἀφθονεῖ ή "Ηπειρος καὶ αἴτινες διετίθεντο πρὸς περίθαλψιν τῶν πτωχῶν καὶ ὑπανδρείαν ἀπόρων δραχῶν νεανίδων.

Εἰς τὴν Ἐπτάνησον ἡ Πολιτεία ἔλαβεν ἐνεργώτερα μέτρα πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀπόρων, α') ἐκδοθεισῶν ἐπανειλημμένων πράξεων τῆς Γερουσίας πρὸς περιορισμὸν τῆς ἐπαιτείας, «ἐπειδὴ γάτο-ζναγκαῖον δχι μόνον νὰ περιορισθῇ ἡ πονηρὰ διακονιά ἀλλ᾽ ἐν ταυτῷ νὰ παύσῃ τὸ ἀδιάκοπον θέαμα τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος καὶ ἡ ἐνόχλησις ἥπου ἔξ αἰτίας τούτου οἱ Χριστιανοὶ ὑποφέρουν εἰς τὰς Ἐκκλησίας ἐν καιρῷ τῆς μυσταγωγίας τῆς θείας λειτουργίας», β') ἐδρυθέντων Οἰκων Καταφυγῆς, οἱ δποῖοι ἐπροικοδοτήθησαν μὲ διαφόρους πόρους, προερχομένους κυρίως «ἀπὸ τὰ συντάγματα ἐν καιρῷ τῆς τελετῆς τῆς θείας λειτουργίας μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν» καὶ γ') ἐμποδισθέντος ἐφεξῆς «νὰ διακονοῦν εἰς τοὺς δρόμους, εἰς τὰς οἰκίας καὶ εἰς τὰς Ἐκκλησίας, ὑπὸ ποινὴν «δ παραβάτης νὰ πιασθῇ καὶ νὰ τιμωρηθῇ ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἀστυνομίας καὶ νὰ βασταχθῇ ἔνα τέταρτον ἀπὸ τὸ μερίδιον ἥπου θά του ἀνήκειν», δ' διὰ τῆς συστάσεως «Τραπεζῶν ἔξοικονομήσεως», προσφερούσων εἰς τοὺς φιλοπόνους πτωχούς ἀσφάλειαν καὶ τόκον «ώς πόρουν ἐν περιστάσει ἀσθενείας ἢ ὡς περίσσευμα διὰ τὰ γηρατεῖα».

Ἐπιλογος.

Τελειώνοντες τὴν μελέτην ταύτην καταλήγομεν εἰς τὸ ὅτι ἡ Ἀντίληψις είναι καὶ αὐτὸν γάθικὸν καὶ διεσον συμφέρουν εἰς δλόκληρον τὴν κοινωνίαν είναι τὸ νὰ μὴ ἐγκαταλείπωνται οἱ δυστυχεῖς.

Τὸ καθήκον τῆς φιλανθρωπίας βαρύνει τοὺς ἴδιώτας, οἱ ἐποῖοι εὐημεροῦν καὶ, κατὸ ισχυρότερον λόγον, τοὺς πλουσίους ἀλλά, διὰ νὰ γίναι ἡ φιλανθρωπία αὕτη πραγματικῶς σωτηρία, πρέπει νὰ γίνηται μὲ προσοχὴν καὶ μέθοδον, κύριος δὲ ὅρος νὰ λογίζηται ἡ τοποθέτησις τῶν πτωχῶν εἰς ἐργασίαν, διὰ νὰ παύσουν νὰ ἐπικαλῶνται τὴν βοήθειαν τοῦ ἀλλού. Δὲν πρέπει ν' ἀργήνεται χωρὶς βοήθειαν κάμμια καταστροφή, ἀλλὰ τὰ βοηθήματα νὰ κατανέμωνται μὲ σύνεσιν καὶ μεγίστην φειδωλίαν, διότι, ἐὰν

γίναι ἔξησφαλισμένα διὸ θλους καὶ παραχωρώνται ἀφειδῶς, θὰ καταντοῦν βραβεῖον τῆς δκνηρίας καὶ τῆς ἀπρονοησίας.

Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου αὐτοῦ, τὸ Κράτος πρέπει νὰ συνδυάσῃ τὴν φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν πρὸς τὴν ἀσκησιν τῆς καταστατικῆς του δυνάμεως πρὸς τοὺς ἀγύρτας, τοὺς ἐπαγγελματίας ἐπαίτας, τοὺς γονεῖς, οἱ δποιοὶ ἐκμεταλλεύονται τὰ τέκνα των, ἢ τοὺς ἀρνουμένους νὰ ἐκπληρώσουν ἔκουσίως τὸ διὰ τὴν ἡνατροφήν των ὀφειλόμενον χρέος. Τὸ Κράτος πρέπει νὰ δργανώσῃ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, δπως δέχωνται τὰς δωρεὰς τῶν φιλανθρώπων, οἵτινες δὲν ἥμποροιν νὰ κάμουν τὸ καλὸν ὑπὸ τοὺς ἐκτεθέντας δρους, καὶ ἵνα αὕται ἔξασφαλίσουν τὴν διανομὴν καὶ τὴν καλὴν χρησιμοποίησιν τῶν δωρεῶν. Ἡμποροῦμεν ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τοὺς πόρους τοῦ φόρου, ἵνα συμπληρώσωμεν τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν δωρεῶν τῆς ἰδιωτικῆς φιλανθρωπίας.

Τέλος, ἵνα μὴ παραβαρυνθοῦν οἱ φορολογούμενοι, ἰδίως δὲ δπως η̄ χορήγησις τῶν εἰσφορῶν συνοδεύηται ὑπὸ τῆς θήτικῆς ἐνεργείας, η̄ δποια εἰναι δ̄ κυριώτερος δρος πρὸς ἔξυψωσιν τῶν δυστυχῶν, πρέπει ν̄ ἀποκεντρωθοῦν αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι τῆς Ἀντιλήψεως καὶ νὰ συνδυασθῇ η̄ δρᾶσίς των πρὸς τὴν τῶν ἰδιωτικῶν ἰδρυμάτων, εἰς τὴν διοίκησιν τῶν δποίων νὰ ἔξασφαλισθῇ η̄ συμμετοχὴ καὶ σύμπραξις εὐγενῶν φιλανθρώπων κυριῶν. Ἀπὸ τῆς γνώμης ταύτης ἰδρύθη τὸ σχετικὸν Υπουργεῖον.

Ἐκεῖνο δπερ ἰδίως δὲν πρέπει νὰ λησμονήται εἰναι δτι, ἐν τῇ ἀγαθοεργίᾳ πρὸ παντός, πρὸς ἐπίτευξιν ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων, πρέπει νὰ προσπαθῶμεν νὰ ἐνώνωμεν τὴν καρδίαν πρὸς τὸν νοῦν διότι, ὑποχωροῦντες εἰς τὰς παραλόγους ἐνίστε ἀπαιτήσεις τῆς καρδίας, κάμινομεν συνήθως περισσότερον κακὸν η̄ καλόν, ἐφαρμόζοντες δὲ τὰς λογικὰς μεθόδους ἀσκοῦμεν ἐπὶ τοὺς δυστυχεῖς τὴν σωτηρίαν ἐκείνην ἐπιρροήν καὶ τὴν ἔντονον δρᾶσιν, η̄ δποια πρέπει νὰ γίναι δ̄ τελικὸς σκοπὸς πάσης φιλανθρωπίας.

ΚΩΝ. Δ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΟΡ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
Όλα προσεύχονται (ποίημα 'Αγιλλ. Παράσκου)	3
Αἰωνία Ἑλλάς (ποίηρα Ν. Δ.)	4
Ἡ Ἐλευθέρα Ζώνη Θεσσαλονίκης ('Αθ. Παδελοπούλου)	4
Ο δργανωμός τοῦ λιμένος Πειραιῶς (Γ. Σακαλῆ)	18
Ἐίναι δυνατὸν ν' ἀνορθωθῇ η φθίνονυσα ἐμπορική ναυτιλία ; (Ἐφ. «Πατρίς»)	19
Χρησιμότης τῆς ἑθνικῆς ἐπιβατικῆς ναυτιλίας (Δ. Παπαμιχαλοπούλου)	25
Ἡ σημερινὴ θέσις τῆς Ἑλληνικῆς ναυτιλίας (Ἐφ. «Ἐθνος»)	28
Ἡ Ἑλλὰς καὶ η διέθνης ἐμπορικὴ ἀεροπολοῖα (Ἐφ. «Ἐλεύθερον Βῆμα»)	37
Θά διναι βιώσιμος η ἐμπορικὴ ἀεροπορία ; (Ν. Βεντήρη)	42
Ἐίναι δυνατή η ἐμπορικὴ ἀνακωχὴ τῶν ἔθνων (Μουσσολίνι)	46
Οίκονομικοί πόλεμοι (Κ. Παπακωνσταντίνου)	50
Οἱ ὑπὲρ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου καὶ οἱ συντηρητικοὶ διὰ τὸ προστατευτικὸν δασμολόγιον («Ἐμπ. Μηνύτορος»)	51
Ο σκοπὸς καὶ τὸ ἔργον τῆς Διεθνοῦς Τραπέζης («Πλούτου»)	55
Ἡ προστασία τῆς βιομηχανίας («Πλούτου»)	58
Ἡ γερμανικὴ βιομηχανία (Ρ. Στάρκ)	60
Ἡ προστασία τῆς ἑγγωρίου βιομηχανίας ('Αλ. Πυρρῆ)	63
Τὰ γραφεῖα προστασίας καπνοῦ («Οἰκ. Ταχυδρόμου»)	65
Ἡ Ἑλληνικὴ ἀγγειοπλαστικὴ (Κ. Οὐράνη).	77
Ἡ βιομηχανία τῶν τοιμέντων ἐν Ἑλλάδι (Κ. Στεργίου)	87
Ἡ α' περίοδος τῆς Ἑλληνικῆς σηροτροφίας καὶ μεταξούργικῆς βιομηχανίας (Στ. Στυλιανίδου)	94
Τὰ δημι. οἰκονομικά τοῦ Βυζαντίου (Ρ. Μπάυρον—Π. Μοσχοβίτου)	96
Κανὼν Περιεκτικὸς (Καισαρίου Δαπόντε)	105
Βυζαντινὰ ἐδώδιμα (Πτωχοτροδόμου)	111
Ἡ ὁδολογιστικὴ ὁργάνωσις τῆς ἐργασίας (Ι. Κουτσογιάννη)	112
Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ὁργάνωσιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐπιχειρήσεων (Κων. Τρανακίδη)	114

	Σελίς
*Ασφάλειαι και ἐμπόριον ('Αγδρ. Πάσχα)	121
*Η λαϊκή ἀσφάλεια ζωῆς ('Ηλ. Ζαρόκωστα)	124
*Ασφαλιστική ἐπιστήμη και πρᾶξις (W. Kisch—H. Ζαρόκωστα)	127
*Η διαιτητική λύσις τῶν ἐμπορ. διαφορῶν ('Αλ. Βαμβέτσου)	139
*Ἐμπορικοὶ πράκτορες και σύμβουλοι τοῦ Κράτους ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ (Κ. Βαρβαρέσου)	147
*Η Ἀντίληψις δημοσία και ιδιωτική (Κ. Παπακωνσταντίνου)	153

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Βιβλία διὰ τὰς Ἐμπορικὰς Σχολάς.

Κυπρίου Θ. Ἐμπ. Μέθοδος τῆς Γαλλ. γλώσσης (μετὰ καὶ
ἄνευ Κλειδῶν).

Γαλλικά Ἑπτ. Ἀναγνώσματα.

Ἐλληνογαλλική Ἐμπ. Ἀλληλογραφία.

Αιβαδᾶ Αἰκ. Ἀγγλικὰ Ἐμπ. Ἀναγνώσματα καὶ Θέματα
Συνθέσεων ἐν τῇ ἀγγλ. γλώσσῃ διὰ τὰς τρεῖς
ἐκνωτέρας τάξεις.

Διβαδᾶ N. Ἐμπ. Ἀναγγώσματα τόμος Α' διὰ τὴν Α' τάξιν

» » » » B' » » B' »

» » » » F' » F' »

» » » » A' » » A' »

» » » » E' » E' »

• **Б**енгальскій яз. » διάλ. την A' και την B' »

Θέματα Συμβέσεων διὰ πάρας τὰς πάξις

„Гарнажиць Адамовичъ 73-хъ летъ и съ Орд

Μεταξά N. Γεωγραφία—Ατλας μετά 72 χαρτῶν καὶ Οικονομικῆς Γεωγραφίας.

Μοσχοπούλου Ε. Ἐπίτομος Ἑμποριολογία.

·Οκταποδᾶ Κ. ·Η τέχνη τοῦ γράφειν.

Παπαζαχαρίου Κ. Λογιστική θεωρητική και έφημοσμένη.
γν. Μέσον 2.

Παπαιωάννου Σερ. Ἐπιφοράδων

Ἐπιτελούσθαι τὸν Αλληλοεργαζόμενον.

Eπι. Αλκίπετρατα.
Ἐπιπλέον 1 Ἐπιπλέον 1 Ἐπιπλέον 1

• Εγγονούς της Ε. Βριλ. κατ. Γράμματα.
• Ρωμαϊκού Ο. Επιτελεσμάτων

» Η Χρυσία τοι διηγέσαι

Συνέδιαση Η Αχαΐα πετά τον Βαρύποντα στην αγορά.

Σπάις ΒΟΥΘΕΙ οατον. Σπαναδύρη Αγρια Γενετή Ιαπωνία Τίμη 2

ΕΓΝΙΚΟΣ ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΣ ΡΕΜΠΕΤΑΛ ΑΘΗΝΑΣ ΤΟ: ΛΙΓΟΥΝΤΑ

Digitized by Google